

Index Codicum et Editionum

- o codd. indicat qui in libro Hester non citantur.
 x codd. indicat qui in libro Iob non citantur.
- oV (*Vaticanus-Guelferbytanus*) Vaticanus lat. 5763 et Guelferbytanus Wiss. 64. S. VI.
 L (*Laureshamensis*) Vaticanus, Palat. lat. 24. S. VII-VIII.
 A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. VII-VIII.
 C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. IX.
 Λ^L (*Legionensis*²) Legionensis, S. Isidori. S. X.
 oX (*Complutensis*¹) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. X.
 Π^F (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 521. S. XI.
 Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.
 Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. IX.
 Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. IX.
 Φ^V (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. IX.
 Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.
 E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. IX.
 Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. IX.
 Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. IX.
 oΘ^G (*Sangermanensis parvus*) Parisinus lat. 11937. S. IX.
 xP (*Sangermanensis oblongus*) Parisinus lat. 11505. S. IX.
 H (*S. Richarii* seu *Centulensis*) Parisinus lat. 93. S. IX.
 xN (*Sangermanensis latus*) Parisinus lat. 11553. S. IX.
 Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. Inf. S. IX-X.
 oD (*Corbeiensis*) Petropolitanus F. v. I. n° 3. S. VIII. (citatur ex edit. Martianaei).
 F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. IX in.
 oG (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6239. S. IX.
 K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.
 xU (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 6. S. VIII.
 S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
 W (*Weingartensis*) Stuttgartensis H. B. II. 35. S. VIII-IX.
 Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. X.
 Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. XII.
 Ω^S (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
 Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. XIII.
 Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.
 u *fragm. in cod.* Vindobonensi novae seriei 4213. S. VIII. in.
 [continent Iob, 13,20—15,4 (*partim*) et 16,8—18,2].
 f *fragm. e cod.* Gandavensi, Bibl. Univ. 254. S. VIII.
 [continent Iob, 33,24—34,22].
 n *fragm. in cod.* Sangallensi, Abb. 11. S. VIII.
 [continent Iob 38,16—42,16].
 a Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
 g Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
 r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
 e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
 l Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
 v *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.
 w *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.
 § Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.
 c Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).

Guill. Correctorium Guillelmi de Mara, (ex cod. Vatic. lat. 3466, S. XIII).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HAG}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Sigla *Philip., Iulian., Aug., Greg.*, sine operis designatione ad commentaria in Iob applicantur.

Sigla *Sang., Ox., Tur.* codices ant. vers. lat. libri Iob, a s. Hieronymo iuxta graecum emendatae, designant.

De triplici notarum apparatu

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, in Hester codices LCA, in Iob VLA inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex VACQK.

Declaratio signorum

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correctae fuit.

¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

² item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu *secunda manu*, inductam.

³ item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum ¹ vel ² in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

~ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedunt.

+ additis verbis praepositur.

om. omissa verba sequitur.

[] post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.

¶ notis praepositur quae e *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § < divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

IX

HESTER - IOB

Bible, Latin, Vulgate, 1924.

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

AD CODICUM FIDEM

IUSSU

PII PP. XII

CURA ET STUDIO

MONACHORUM ABBATIAE PONTIFICIAE SANCTI HIERONYMI IN URBE

ORDINIS SANCTI BENEDICTI

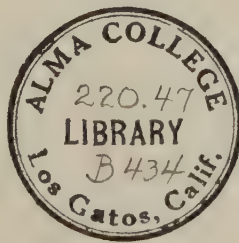
EDITA

LIBRI HESTER ET IOB

EX INTERPRETATIONE SANCTI HIERONYMI

CUM PRAEFATIONIBUS ET VARIIS CAPITULORUM SERIEBUS

Property of
CLgA
Please return to
**Graduate Theological
Union Library**

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MDCCCCLI

50840

f
BS
75
1986
v.9

IN HOC NONO
SS. BIBLIORUM VOLUMINE
REPERIES LECTOR

	PAG.
Prolegomena	VII
Prologum Hester	1
Capitula sive titulos aut breves libri Hester	5
LIBRUM HESTER	9
Prologos sancti Hieronymi in libro Iob	67
Capitula sive titulos aut breves libri Iob	77
LIBRUM IOB	89

PROLEGOMENA

Dum postrema huius voluminis pars typis componitur, felicitis recordationis Summus Ecclesiae Antistes, qui auctoritate sua novam hanc Bibliorum vulgatam editionem instituit eamque sancti Benedicti monachis parandam concredidit, caelesti Beatorum coetui adscitus est.

Decet ergo venerandae memoriae Beati Pii Papae Decimi grato laetique animo huiusmodi volumen dicari, quod ad pedes Eius in Petri Sede Successoris et huius operis providentissimi et munificentissimi praestitis, humili obsequio deponitur.

De libro Hester, qui priorem huius voluminis partem obtinet, pauca a nobis dicenda sunt, nam in eo edendo illos codices quibus pro Tobia et Iudith usi eramus iterum adhibuimus, additis codicibus A¹PHN qui in Tobia et Iudith antiquam latinam versionem praebebant. Codex autem X, qui etiam pro Hester antiquam versionem habet, in nostra editione eiusdem libri non comparet. Antiquae versionis duo priora capita, secundum recensionem diversam, in codicibus QFK ante hieronymianae versionis textum

inveniuntur. Pro quibus antiquis versionibus ea editione usi sumus quam praebet B. R. Motzo, in libro cui titulus La versione latina di Ester secondo i LXX (Bologna, 1928).

Liber vero Iob, quo volumen hoc terminatur, locum quem ei, clementinam editionem secuti, adsignavimus, nonnisi inde a saec. XIII in codicibus obtinet. Antiquiores enim libri, qui Biblia integra continent, eum plerumque post Prophetas tantum praebent, et quidem vel ante Psalmos, ut codices $\chi\Sigma^T\Phi^{RGV}\Theta^{HAG}H\Psi^D$, vel ante Tobiam, ut AE. Codices $C\Lambda^L$ Iob inter Verba Dierum et Psalmos, Φ^P inter Octateuchum et Samuhelem, Ω^M inter Ecclesiasticum et Evangelia, $\Pi^F Q\Gamma^A$ inter Ecclesiasticum et Tobiam, L inter Iudith et Hester interponunt.

Porro codices in libro Iob edendo a nobis adhibiti sunt numero 29, e quibus 24 iidem sunt ac in libro Hester (praetermissis nempe PNU qui Iob non habent), duo, id est X et Θ^C , iam alibi in editione nostra inde ab Octateucho citati sunt, tres autem, VDG, nunc noviter comparent, quos breviter describimus:

- V Codex Vaticanus-Guelferbytanus, olim Bobiensis, foliorum quae supersunt 22 (25×22 vel 26×21 cm.), unica columna linearum 24 litteris quas dicunt semi-uncialibus saec. VI, partim per cola et commata, conscriptus. Praefationes libri Iob et textum eiusdem usque ad cap. 15, 24 continet. Hae 22 folia, una cum aliorum antiquorum codicum foliis, saec. VIII, priore scriptura deleta, exscribendis s. Isidori Etymologiarum libris inservierunt qui nunc duobus voluminibus, id est Vaticano codice lat. 5763 et Guelferbytano codice Carolino seu inter Wissemburgenses 64 comprehenduntur, de quibus plura iam diximus in Prolegomenis ad volumen IV, ubi de aliis 77 foliis agebamus qui textum libri Iudicum et Ruth olim praebebant. Vaticanus codex 14 folia, Guelferbytanus vero 8 servavit qui ad librum Iob pertinent. Eorum textum ex integro edidit, una cum textu Iudicum et Ruth, D. Albanus Dold in libro qui inscribitur: Zwei Bobienser Palimpseste mit frühestem Vulgatatext (Beuron, 1931).
- D Codicis Petropolitani Bibliothecae Publicae F. v. I n° 3 folia 1-38, (27×18 cm.), unica columna linearum 22, litteris uncialibus saec. VIII conscripta. Continent librum Iob. Inter lineas sacri textus, manus quaedam insularis fere coeva excerpta inseruit quae plerumque e commentario Philippi, interdum e Moralibus s. Gregorii desumpta sunt. Folia 39-168 eiusdem codicis praebent commentarium s. Hieronymi in Isaiam in brevem

formam redactum. Codex fuit olim monasterii Corbeiensis, postea Sangermanensis. Cum propter iniquas temporum condiciones codicis imagines habere nobis non licuerit, textum libri Iob ex editione Martianaei inter opera s. Hieronymi (in Appendice tomi II, col 69-114, Parisiis, 1699) citamus, exceptis cap. 42, v. 9-16 quarum imaginem praebet D. A. Staerk in opere quod inscribitur: Les manuscrits latins ... de Saint-Pétersbourg, tomo II, fol. XXVIII (Saint-Pétersbourg, 1910).

Codex Monacensis Bibliothecae Nationalis lat. 6239, foll. 103 (22 × 15 G cm.) unica columna linearum 20, litteris minusculis saec. IX descriptus. Continet librum Iob secundum Vulgatam versionem et libros Tobiae, Iudith, Hester secundum antiquam quamdam latinam versionem. Fuit olim monasterii Frisingensis. Ex hoc codice, libros Tobiae, Iudith, Hester editit I. Belsheim anno 1893.

Citantur insuper in apparatu nostro sequentia fragmenta:

Codex Vindobonensis Bibliothecae Nationalis novae seriei 4213, duo u bus foliis (25 × 17 et 31 × 24 cm.) constans, binis columnis linearum 24 litteris quas dicunt merovingicis saec. VIII in. conscriptus. Haec folia, e codice Vindobonensi 675, olim Salisburgensi, detracta, libri Iob cap. 13, 20-15, 4 (partim) et cap. 16, 8-18, 2 continent.

Fragmentum quod invenitur in codice Bibliothecae Universitatis Gandavensis 254, folio 172. Hoc folium (25 × 20 cm.) unica columna linearum quae supersunt 23, litteris insularibus maiusculis saec. VIII descriptum est. Continet libri Iob cap. 33, 24-34, 22. Textus cum cod. D saepe concordat.

Codicis Abbatiae Sangallensis 11 paginae 398-414 (22 × 13 cm.) unica n columna linearum 21 vel 24, litteris sangallensibus saec. VIII ex. conscriptae. Continent libri Iob ultimam partem, inde a cap. 38, 16, iuxta versionem Vulgatam. In paginis quae immediate praecedunt, id est 271-397, quaeque ab altero eoque coaevo scriptore exarata sunt, textus eiusdem libri a principio usque ad cap. 38, 16 praebetur iuxta antiquam versionem latinam a s. Hieronymo emendatam, quam in apparatu sub siglo Sang. citamus.

Praeter hos codices, adhibuimus antiqua tria commentaria Philippi presbyteri, Iuliani Eclanensis et s. Gregorii qui textum Vulgatae explicant. Philippum citamus iuxta praestantiores codices qui sunt Vaticanus Reginensis latinus 111 (= R), Camaracensis 470 (= C) et codex Mu-

saei Meermano-Westreniani Hagae Comitum 16 A 1 (olim Turonensis 88, [cfr. B. Bischoff, in Archiv für Kulturgeschichte, 29, 1939, p. 25 seqq.] = M), quorum primum in ipso codice, alios in collationibus D. Donatiani De Bruyne inspeximus, quas nobis sodales nostri Maredsolenses perhumaniter miserunt. Pro commentario quod Iuliano adscribendum esse demonstravit P. Albertus Vaccari S. J. (Un commento a Giobbe di Giuliano di Eclana, Romae, 1915), ipso codice Casinensi 371 usi sumus. Moralia in Iob secundum editionem benedictinam adferimus, rationem tamen habentes variarum codicum lectionum quas vel in notis ad editionis calcem, vel in quibusdam codicibus Vaticanis, Casinensibus, Parisiensibus aliisque invenimus.

Etiam antiquam latinam versionem libri Iob a s. Hieronymo emendatam ex codicibus Sangallensi 11, Oxoniensi Bodl. Auct. E inf. 1, Turonensi 18, et secundum s. Augustini librum Adnotationum in Iob, sub siglis Sang., Ox., Tur. et Aug. (sine operis designatione) in apparatu adferimus.

In textus vero restitutione, pro Hester eisdem codicibus praesertim in-nixi sumus ac in Iudith, id est LCA, pro Iob autem codicibus VLA, rationem habentes codicum N⁺K in locis ubi, L in Hester et V in Iob deficientibus, CA vel LA inter se differunt.

In apparatu, Codicem V in primo loco, D cum iis qui textum mixtum praebent post Q, G cum FK quibus adfinis est collocamus. Commentaria Philip., Iulian., Greg. immediate post editos citamus et quidem pro Philip. non solum varias lectiones, sed etiam lacunas vel locos ubi textum non ad litteram refert indicamus. Pro Greg., opus, id est Moralia, librum et caput indicare supersedimus, sed tantum, ubi utile videbatur, numerum benedictinae editionis, arabice, ut aiunt, expressum, notavimus. Textus eius cum textu codicum nostrorum CX mire concordat.

Praeter praefationem quam s. Hieronymus textui ex hebraeo in latinum verso praemisit, alteram s. Doctoris praefationem ad antiquam versionem ab ipso secundum LXX emendatam, edimus, quam codices nostri haud raro praebent.

Aliae etiam inveniuntur praefationes quas hic memorari sufficiat:

Epistolae LIII s. Hieronymi ad Paulinum locus ubi s. Doctor de libro Iob tractat, quique incipit verbis: Iob exemplar patientiae (in primo vo-

lumine nostrae editionis p. 22,4–23,6) habetur ante librum Iob in V Φ ^V Θ ^{AMG}, in fine vero libri in Φ ^{R^GP^EEQ}.

Textum qui in fine antiquae versionis latinae libri Iob additus legitur: In terra quidem habitasse Iob Auxitiden – et nomen civitatis eius Chet-teauith, praebent in principio libri Iob $\Pi^F\Phi$ ^{R^GP^SW_{ngre}}, in fine libri Q, quem in re longior quidam textus sequitur in quo de argumento libri Iob tractatur.

Codex G tandem, post Prologum s. Hieronymi haec habet: Incipit generatio Iob. Melcha genuit filios Nhaur, Us et Buz et Camuhel et Cashel. sed (cod. sith) de Us Iob et de Buz Eliu filius Bharacihel Buzites, sicut in libro quaestionum legitur, id est in libro quaestionum hebraicarum in Genesim s. Hieronymi, ad cap. 22, 20.

Capitulorum seriem pauci e codicibus nostris libro Iob praemittunt. Duabus seriebus quae in eis praebentur, alias duas, alteram scilicet e cod. Sangallensi 11 quae ad ant. lat. versionem pertinet, alteram e Casinensibus quibusdam codicibus adiunximus.

III Kal. Iul. a. d. MDCCCCLI
in festo Ss. Petri et Pauli App.

INDEX CÖDICUM

C Cavensis, Abb. 14. S. IX. A (<i>Amiatinus</i>) Florentinus, Laur. S. VII-VIII. Λ^L Legionensis, S. Isidori. S. X. Π^F Casinensis, Abb. 521. S. XI. Σ^T (<i>Toletanus</i>) Matritensis, Bibl. Nat. S. X. Φ^R Parisinus lat. 3. S. IX. Φ^Q Londiniensis Add. 10546. S. IX. Φ^V Romanus, Vallic. B. 6. S. IX. Φ^P Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX. E Parisinus lat. 11533. S. IX. Θ^H Londiniensis Add. 24142. S. IX. Θ^A Aniciensis, Capituli. S. IX. P Parisinus lat. 11505. S. IX. H Parisinus lat. 93. S. IX. Q Mediolanensis, Ambros. E. 26. S. IX-X.	K Coloniensis, Capituli 43. S. VIII. U^A Sangallensis, Abb. 6. S. VIII in quo Prologus a 2^a manu additus est. S Sangallensis, Abb. 14. S. IX. Γ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. X. Ψ^D Vaticanus lat. 10511. S. XII. Ω^S Parisinus lat. 15467. a. 1270. Ω^J Parisinus lat. 16720. S. XIII. Ω^M Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231. α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta. g Editio Gobelini Laridii, a. 1530. r Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532. e Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540. c Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).

INCIPIT PROLOGUS HESTER

Librum Hester variis translatoribus constat esse vitiatum. Quem ego de archivis Hebreorum elevans verbum e verbo pressius transtuli. Quem librum editio vulgata lacinosus hinc inde verborum funibus trahit, addens ea quae ex tempore dici poterant et audiri, sicut solitum est 5
scolaribus disciplinis sumpto themate excogitare, quibus verbis uti potuit qui iniuriam passus est vel ille qui iniuriam fecit.

Vos autem, o Paula et Eustochium, quoniam et bibliothecas Hebreorum studuistis intrare et interpretum certamina conprobastis, tenentes Hester hebraicum librum, per singula verba nostram translationem aspi-

Codd. CAΛΠF etc.

Tit. Incipit prologus hester C — incipit prologus in ester 2^T — incipit prologus liber hester Γ^A — incipit prologus in libro (librum α) hester Λ^LΦ^G Ηα — prologus super librum hester Ω^S — incipit prologus hester siue praefatio Q — incipit praefatio (praefatio SΩ) in (de E) libro (librum S) hester Φ^{RV}EPS Ω — incipit prephacio libri hester Π^F — incipit praefatio sancti hēfēr in lib hester Ψ^D — incipit praefatio hieronimi pr̄bi in libro hester Θ^A — item incipit praefatio sancti hieronimi pr̄bi in hester K — hieronymi (d. hieronymi g, eiusdem c) in librum esther praefatio grec — incipit liber hester (+ deo gratias A) A² U^A — incipit ester Θ^H — incipit ipse liber deo gratias A* — *sine titulo* Ω^M.

1. librum *om.* CΣ^T | esther grec; ester K | uariis — constat] per multos interpretes inuenimus Γ^A | uariis] *praem.* a Π^F | translationibus CΣ^TΩ | 2. ar-chiuis φ^α; archiuis CAΠ^{F2}Σ^TE*Θ^HQΓ^Agr; archiuis c; archius Π^{F*} | hebraeorum AΦΘ QSgrec; ebreorum Λ^L | eleuans] Θ^{H*}; re-leuans Λ^LΦEΘ^{H2}AHKΨ^DΩagrec (*ed.* 1593); **eleuans PS; reuelans Π^Fc (*ed.* 1598) | ex

uerbo Ω^M | expr(a)essius AE*Θ^AU^ASΓ^AΩ arec; prescius Q | transtulisti φ^α | 3. uul-gata + latina Λ^{L2} (*om.* Λ^{L3}) | lacinosus Ω^{S*}; lacinioinsis Π^{F*}; lacinio Φ^{RGP}P*; latinio Ψ^D; lacinio et E*; lationis his^A | inde] deinde Γ^A | uerbum Q | funi-us = CAΣ^TE²Θ^{H*}A²PQU^ASΨ^DΩe; finibus Λ^LΠ^FΦE*Θ^{H2}HKΓ^AΩ^SMc (*ed.* 1598); sinibus qgrc (*ed.* 1593). ¶ al. finibus Ω² | trahens Γ^A | 4. potuerant Λ^LH; poterat Γ^A | au-dire Λ^L*K(-rē) | solitum] sollicitum H* | 5. scol.] saecularibus Θ^HP | sumptoque Ω^S | thematae Q; temate CΣ^T; demate U^A; sthemate Θ; stemate Γ^A | excogitante Ω^M | uti *om.* P* | 6. ille *om.* rec | 7. au-tem *om.* CΣ^T | ~ o paula autem U^{A*} | eustochium φ^p; eusthocium φ^RH; eū-sthocium C; eustocium Σ^TΘ^{H*}; eustotium Λ^L | quoniam] que Ω; qui Ω^S | et] E* P*; et in E²; etsi P²; tantum Ω^Sre; *om.* Λ^LΣ^TH | bibliothecas CA^LΣ^TΦVEΘ^HHSΨ^D Ω^S; uibliothecas Π^F; bibliothecam Γ^A | hebraeorum AΦ^{RGP}EΘgrec; ebr̄eorum Λ^L; ebreorum U^A; habraeorum Φ^V | 8. stu-duisti Ψ^D | comprobatis Ω^SMγ | 9. esther g rec | hebraycum C; hebraicum Π^F; ebrai-cum Λ^L; hebracum U^{A*} | nostra Λ^LQΓ^A.

cite ut possitis agnoscere me nihil etiam augmentasse addendo, sed
 fideli testimonio simpliciter, sicut in hebreo habetur, historiam hebraicam
 latinae linguae tradidisse. Nec affectamur laudes hominum nec vitupe-
 rationes expavescimus. Deo enim placere curantes, minas hominum pe-
 5 nitus non timemus, quoniam *dissipat Deus ossa eorum qui hominibus
 placere desiderant* et, secundum Apostolum, qui huiusmodi sunt *servi
 Christi esse non possunt*.

EXPLICIT PROLOGUS.

5. Ps. 52, 6. 6. Cf. Gal. 1, 10.

1. possetis S* | me om. Στ | etiam] umquam Λ¹PH | 2. fidele Θ¹*H* | in om. Λ¹* | hebraeo AΘQKgreg; ebreo Λ²; haebreorum P*; hebreorum Ψ^D; hebraeorum ΦE²; ebreorum U^A; ebreorum Λ¹*; hebraica E*Γ^A | habentur Π^F | historia hebraica ΑΠ^FΣ^TQ; istoria hebraica C; historia Γ^A | 3. affectamus Λ¹(adfec.)ΦEPHKU^AΣΓ^AΨ^D(afec.)Ωagrec | uituperationem Π^F | 4. ~ placere enim Ω^M | cupientes Θ. ¶ curantes Θ^{A2} | muniminas Φ^{RG}P; minus E* | 5. deus om. Θ^H | ~ deus dissipat Π^FΨ^Darec | 6. desiderans U^A | huiuscemodi Σ^T; huiuscemodi C; eiusmodi ΩSMagrec.

Hic desinit textus in CAP^FΣ^TΘ^H*^A. *Cod.* Θ^{H2} *cum rell. codd. et edd. omnibus addunt:* rufini in libro hester alphabetum ex minio usque ad thetam litteram fecimus diuersis in locis, uolentes scilicet septuaginta interpretum ordinem per haec insinuare studioso lectori. nos enim, iuxta morem, hebraicum ordinem

persequi etiam in septuaginta editione maluimus, *cum his var. lect.:* rufini — hester om. Γ^A | rufino U^AS; rufum g; rursus Ωarec | in om. Q | esther Kgreg | alphabetum Ω^Sagrec; om. Q | mineo Φ U^AΣΓ^A | thetham Φ^RΩ^S; theta ag; thecam Ω; betam Q; teth rec | ~ in diuersis locis Ω^S | haec] hoc grec | enim] etiam Φ^R; autem Γ^A | iuxta morem] ore Γ^A | hebraicum Λ¹; hebraicam K; hebreum U^AΣΓ^AΩ; hebraeum Φ^{RGV}; haebreum P; ebreum E; hebreorum QΨ^DΩSM; hebraeorum Φ^P | prosequi Φ^RΩagrec; et sequi Γ^A | etiam] et Ω^S | editionibus Λ¹ Θ^HH; *praem.* interpretum Ω.

Subscr. explicit prologus ΑΦ^OΣΓ^A — explicuit prologus Φ^P — explicit prologus hester (ester C²) C — explicit praefatio (praefatio Ψ^D; p̄rf Θ^A) Λ¹Φ^RE Θ^AHΨ^DΩ — explicit p̄f sancti hieronimi P — explicit p̄fatio sancti hieronimi in libro hester Φ^V — finit Σ^T — *sine subscr.* Π^FΘ^HQKU^AΩSMagrec.

CAPITULA
SIVE TITULI AUT BREVES
LIBRI HESTER

INDEX CODICUM

SERIES UNICA

C Casinensis, Abb. 35. S. xv.

V Romanus, Vallic. B. 7. S. xii.

D Casinensis, Abb. 557. S. xii.

CAPITULA LIBRI HESTER

SERIES UNICA

Codd. CDV

I. De regno Assueri et de convivio eius.

II. De convivio Vastis regine quod evocata venire contempserit et ideo alia ei repleta est.

III. Ubi iussit rex puellas sibi virgines congregari.

III. De nativitate Hester.

V. De precepto Mardochei cuius etiam consilio regina cotidie omnia gubernabat.

VI. De eunuchis proditis per Mardocheum quod regem occidere voluissent.

VII. De magnitudine Aman qui voluit Hebreos ad † sortem † interfici uno die propter Mardocheum.

VIII. Ubi Mardocheus regine populi interitum nuntiavit et ieiunaverunt utrique.

VIII. Ubi Mardocheus † hortatus † est Hester ingredi ad regem et ieiunaverunt simul.

X. Ubi Hester cum tremore ingressa ad regem territa corruit quam

confortans repromisit ei dimidium regni sui.

XI. Ubi voluit Aman Mardocheum in ligno suspendi.

XII. De beneficio Mardocheo a rege depenso.

XIII. De convivio Hester regine in salvatione gentis sue et de interitu Aman.

XIII. De substantia Aman regine donata et de Mardocheo in locum eius subrogato.

XV. De epistolis regis per omnem locum directis in salvationem Hebrorum qui et inimicos eorum una iussit die interfici.

XVI. De splendore Mardochei et de nova luce per eum Hebreis exorta.

XVII. De interfectione Aman et totius cognationis eius.

XVIII. De sollempnitate diei in quo ultio provenit et de potentia Mardochei.

XVIII. Ubi eunuchos volentes interficere prodidit.

Codd. CDV (numeros et litteras initiales om. D).

Incipiunt capitula in libro hester C; incipiunt capitula libri hester V; *sine* incipit D.

1. asueri D | 3. sibi *om.* C | 4. ester D | 5. consilium D; precepto C | 7. ad sortem *restituimus*; ad fontem V; ad sontem D; assontes C | 9. hortatus est hester ingredi *restituimus*; est ester ingredi D, *cum archetypo ut vid.*; et hester ingressi sunt C; iussit hester ingredi V | 10. ~ sui regni V | 12. (*om.* C) a rege] regi DV | 13. (12. C, *et sic deinceps*) | 14. in loco D | 15. per] in C | in salvatione D | ~ die iussit C | 17. cognat.] cogitationis V.

XX. Ubi iteratur historia et de malis quae exercuerat Aman in populis et de eius interitu.

XXI. De oratione Mardochei. Oratio et Hester.

XXII. De iterata ingressione Hester ad regem.

XXIII. Exemplar epistole regis ad omnem orbem terrarum.

Codd. CDV.

20. de mala D | 21. mardochei D; + xxv CDV *ex erroneo archetypo ut vid.* | oratio et] et oratione C | 23. terrarum. expliciunt capitula CV; *sine* explicit D.

HESTER

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

- L (*Laureshamensis*) Vaticanus, Palat. lat. 24. S. VII-VIII.
 C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. IX.
 A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. VII-VIII.
- Λ^L (*Legionensis*²) Legionensis, S. Isidori. S. X.
 Π^P (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 521. S. XI.
 Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.
- Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. IX.
 Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. IX.
 Φ^V (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. IX.
 Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.
- E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. IX.
 Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. IX.
 Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. IX.
- P (*Ge. o. seu Sangermanense oblongum*) Parisinus lat. 11505. S. IX.
 H (*S. Richarii seu Centulensis*) Parisinus lat. 93. S. IX.
 N (*Ge. l. seu Sangermanense latum*) Parisinus lat. 11553. S. IX.
 Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. Inf. S. IX-X.
 F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. IX in.
 K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.
 U (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 6. S. VIII.
 S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
 W (*Weingartensis*) Stuttgartensis H. B. II 35. S. VIII-IX.
- Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. X.
 Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. XII.
- Ω^S (*Universitatis seu Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
 Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. XIII.
 Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.
- α Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
 g Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
 r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
 e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
 f Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.

- v *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.
- vv *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.
- § Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.
- c Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).

Guill. Correctorium Guillelmi de Mara, (ex cod. Vat. lat. 3466, S. XIII).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HA}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparat pro unaquaque pagina notantur.

Libri qui rarius citantur, v. g. lectionaria, librique liturgici antiquiores, aperte, unusquisque loco suo, designantur.

In locis Patrum citatis, numeri capitulorum ad *Migne Patrologiam latinam* referuntur, vel, ubi auctorem suppetit, ad *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Academiae Vindobonensis.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, codices LCA inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex CAQK.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

- † † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

- = lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).
-] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radice.

- *** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.
- † post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.
- * item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correctata fuit.
- ¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.
- ² item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.
- ³ item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.
Nota bene: Ubiqumque signum ¹ vel ² in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.
- ∩ inversa verba designat.
- praem.* praemissa verba praecedunt.
- + additis verbis praepositur.
- om.* omissa verba sequitur.
- ⌈ ⌋ post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.
- ¶ notis praepositur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.
- In tertio apparatu:*
- ¶ § < divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

INCIPIT LIBER HESTER

- I. ¹ In diebus Asueri qui regnavit ab India usque Aethiopiam super centum viginti septem provincias
- ² quando sedit in solio regni sui Susa civitas regni eius exordium fuit
- ³ tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis fortissimis Persarum et Medorum inclitis et praefectis provinciarum coram se
- ⁴ ut ostenderet divitias gloriae regni sui ac magnitudinem atque iactantiam potentiae suae multo tempore centum videlicet et octoginta diebus
- ⁵ cumque implerentur dies convivii invitavit omnem populum qui inventus est Susis a maximo usque ad minimum et septem diebus iussit convivium praeparari in vestibulo horti et nemoris

I. 1. uiginti septem LA; uiginti et septe C | 3. inclytis LA; *om.* C | 4. gloriae LA; *om.* C | 5. inplerentur L *cum plerisque codd. et archetypo*; conplerentur CA.

Tit. Incipit liber hester Λ^ΛΦΕΡΗ QKSW(esther)Γ^ΑΨ^ΩΩ^Ω; incipit liber hester cuius fuit patruelus m[...] U; incipit liber eiusdem CΣ^τ; incipit ipse liber A; incipit hester Θ^Θ(ester)N(sther)α; liber hester Θ^ΑF; liber esther greלבֿצ; *sine titulo* Π^FΩ^Ω.

1. 1. assueri Φ^FEQΓ^ΑNagreלבֿצ; + regis Λ^ΛΠ^FUSW² *cum cod. Vallicell. ant. vers. lat.* | regnabat E* | aethiopiam] S*; aethyopiam CS²Ψ^Ω; ethiopiam LKΩα; ethyopiam Γ^Α; etiopiam Λ^Λ; aethiophiam P; eziopiam Σ^τ; aethiopia U*; ethiopia QF | septem] *praem.* et CΠ^FΣ^τΘ^PQSWΓ^Α.

2. in solium U* | susan reלבֿצ.

3. imperii + regni C, *cf. ant. vers. lat.* | fecerat are | principibus + suis Ω^Ω *cum hebr.* | maedorum AΘ^Α; moedorum C | inclitis *om.* CΣ^τ.

4. gloria regni sui FK*; regni sui gloriam Θ^Θ | gloriae *om.* CΣ^τ *cum LXX*; + sue Ω^Ω† | magnit.] multitudinem Φ^ν | uidel.] scilicet Ω^Ω | octuaginta Σ^τQU*Γ^Α.

5. impleretur E*; conplerentur CA Σ^τ(compl.) | conuiui UW | susis] in susis QFK*WΨ^Ωag; in susan reלבֿצ | a maiore Π^F | usque minimum H*; usque minimo Λ^Λ* | ~ iussit septem diebus Ω^Ωareלבֿצ | praeparare K*(-re)U; parari E | nemori* U; nemori Π^F; nemores W; + et N*.

I. 1. ¶ in I. Ω^Ω; <in CAQK | 2. <quando A | <susa AK | 3. <tertio CAQK | <fecit A | <cunctis K | <et pueris A | <inclitis A | <et K | 4. <ut A | <ac A | <centum A QK | 5. § cumque Ω^Ω; <cumque CAK | <invitavit A | <a maximo K | <et AK | <in K.

- quod regio cultu et manu con-
sistum erat
⁶ et pendebant ex omni parte ten-
toria aërii coloris et carpasini
et hyacinthini
sustentata funibus byssinis atque
purpureis
qui eburneis circulis inserti erant
et columnis marmoreis fulcie-
bantur
lectuli quoque aurei et argentei
super pavimentum zmaragdino
et pario stratum lapide dispo-
siti erant
quod mira varietate pictura de-
corabat
- ⁷ bibebant autem qui invitati erant
aureis poculis
et aliis atque aliis vasis cibi in-
ferebantur
vinum quoque ut magnificentia
regia dignum erat
abundans et praecipuum pone-
batur
⁸ nec erat qui nolentes cogeret ad
bibendum
sed sic rex statuerat praeponens
mensis singulos de principi-
bus suis
ut sumeret unusquisque quod
vellet
⁹ Vasthi quoque regina fecit con-

6. hyacinthini C; iacynthini A; hyacinthinis L | et argentei super LA; super ar-
gentei C | pario LC; uario A | dispositi LC; depositi A | 7. erant LA; fuerant C | ab-
undans LA; et abundans C.

6. pendebat Φ^P | aeri $\Lambda^L * \Pi^F E^* FK^*$
 $W\Gamma^A$; aerei E^3 (*ut vid.*) $PH\Omega^M aqrel$; erei
 Λ^L^2 ; aeris Θ ; aerini E^2 , *cf.* 8, 15 | car-
passini Φ^V ; charpasini τ ; carphasini C;
carbasini $\Sigma^T PH\Omega^M aqel\zeta c$; charbasini Λ^L ;
carpasine FK^* ; carpasinis Φ^G ; carpassi-
nis Φ^{RP} ; carbassinis Ψ^D | et] ac $aqrel\upsilon\zeta$
c | hyacinthini = $\Theta^H QK^2 grel\upsilon\zeta c$; iacin-
thini Γ^A ; hyacintini C; hyachinthini H;
hiacintini N; iacynthini $A\Pi^F$; iacinthini
 Σ^T ; iachintini P; hyancintini SW; hya-
cinctini $\Phi^{VP}\Theta^A$; iacinctini $E\Omega^A$; iacintini
U; hyachini Λ^L ; hyacinthinis $L\Phi^{RO}FK^*$;
hyacinctinis Ψ^D | bissinis $\Lambda^L \Pi^F \Sigma^T \Phi^{VP} PHU$
 $\Omega^{SM} a$; byssinis K^* ; byssy-nis F | ac Ω^{SM} |
purpureis] K^* ; purporeis $\Phi^V K^2$; purpuriis
 U^2 ; porporiis U^* | eburniis U | marmo-
riis fulgebantur U^* | et arg. super] super
argentei $C\Sigma^T$ | zmaragdino = $LA\Theta^H NU$
 $W^2 \Gamma^A$; smaragdino $\Pi^F \Phi E \Theta^A Q S \Psi^D \Omega^M aqr$
 $el\upsilon\zeta c$; zmaracdino Σ^T ; zmarachdino C;

zmargdino W^* ; **maragdino P^* ; sma-
ragdinum $\Lambda^L P^2 H$; smaragdo Ω^{SJ} ; zma-
ragdi FK . ¶ ant. non habent « smaragdo »
Guill. | et pario] *in ras. brev. spat.* U^2 |
pario — 7. autem] *in ras.* Φ^{P^2} | pario]
uario $A\Theta P Q F K \Gamma^A$. ¶ at uario S^2 | stratu
 $Q\Gamma^A$; strati F^2 (*i in ras.*) | lap. dispos.]
 U^3 ; lap*d** posite U^* ; lapidibus posite
 U^2 | lapidem L; lapides Ω^S | depositi A
 Ω^M ; positi Q | pictura] pectora U^* | de-
corabant $U^* \Gamma^A$.

7. erant] fuerant $C\Sigma^T \Gamma^A$ | ~ poculis
aureis Q | cibus Γ^A^* | uinum] unum Q^*
F | abundans — ponebatur *om.* FK^* |
abundans] *praem.* et $C\Sigma^T \Gamma^A$.

8. cogerit E^* | sic] sicut $grel\upsilon\zeta c$; si
 Θ^A^* | praepones N^* ; proponens Λ^L | men-
ses $FK^* U^*$; eis L | singulos] W^* ; sin-
gulis $\Lambda^L \Pi^F PH W^2$ | quo. U^* | uelit Λ^L
PH.

9. ua ti $A\Lambda^L \Pi^F \Sigma^T FK \Gamma^A \Omega^S$; uasthin

<quod A | 6. <et pendebant AK | <et carpasini A | <qui AK | <lectuli AQK | <zmarag-
dino A | <quod AK | 7. § bibebant Ω^M ; <bibebant CAQK | <et aliis A | <vinum AQ
K | <abundans A | 8. <nec AK | <sed A | <ut A | 9. ¶ vasthi II. Π^F ; § vasthi Ω^M ;
<vasthi CAQK.

vivium feminarum
 in palatio ubi rex Asuerus ma-
 nere consueverat
 10 itaque die septimo cum rex esset
 hilarior
 et post nimiam potionem inca-
 luisse mero
 praecepit Mauman et Bazatha et
 Arbona et Bagatha et Abgatha
 et Zarath et Charchas
 septem eunuchis qui in con-
 spectu eius ministrabant
 11 ut introducerent reginam Vasthi
 coram rege
 posito super caput eius diade-
 mate
 et ostenderet cunctis populis et

principibus illius pulchritudi-
 nem
 erat enim pulchra valde
 12 quae rennuit et ad regis impe-
 rium quod per eunuchos man-
 daverat venire contempsit
 unde iratus rex et nimio furore
 succensus
 13 interrogavit sapientes qui ex mo-
 re regio semper ei aderant
 et illorum faciebat cuncta consi-
 lio scientium leges ac iura
 maiorum
 14 erant autem primi et proximi
 Charsena et Sethar et Admatha
 et Tharsis et Mares et Marsana
 et Mamucha

9. consueverat LC; consueverat A | 10. bazatha A; balatha L; bazathan C | 11. enim LC; autem A | 13. consilio L²CA; consilia L*.

Q²; uastin Q* | in palatium Q | assuerus A*QUΓ^AΩagrelv̄z̄c | consueverat AN.

10. rex *om.* Ω^s | ~ esset rex Γ^A | potionem] Q*S*; potationem Π^FΘ^HQ²S² Ωrelv̄z̄c | mauman] S²(*pr. m corr.*); ma*uman E; maumam lb̄z̄c; mau[...]^{am} U; mauma Q; nauman Λ^L; naumā ΩSM; mamucha Θ^H; manucha Γ^A | bazata QF K*; bazacha Ω^S; balatha L; bazathan C Σ^T | et *om.* Λ^LP*H | harbona grelv̄z̄c; arbana Ω^S; arbuna U; arbonec Λ^L | bagata Σ^T; bazatha NU; gabatha Ψ^DΩ^S; agbatha Ω^M; bagatb L | et abgatha *om.* Ψ^D | abgata Σ^TW; abgaha L | zarath Σ^T; zareath U; zarad Γ^A; zathar g; zethar relv̄z̄c | ~ zarath et abgatha Ω^S | et charchas *om.* A* | carchas CΣ^TΦ^RPHFKSWΩ^Sα; charcas Λ^LΠ^FEΘ^A; carcas Θ^HQ; charcias A²; chartas Ω^M; carpas Γ^A | ~ zarath et charcas et abgatha Π^F.

11. reginam *om.* H* | uasti LΠ^FΣ^TF KΓ^Alv̄; uasthin Q | ~ uasthi reginam H²

α | coram regem Π^F | super capite Π^F | diadema Q | et] L*W*; ut L²EQΓ^AW²Ωare lb̄z̄c | ostenderit FK* | illius] eius α | ~ pulchritudinem illius relv̄z̄c | enim] autem AFK.

12. et (*I*^o) *om.* W* | rex *om.* FK.

13. ei *om.* Q | ~ ei semper Λ^LPH | adherebant Λ^LPHΓ^A(*ader.*)Ω^Sae(*adhaer.*) | cuncto Φ^V* | consilia L*Φ^α; consilia* E* | legis L* | ac] et Ω^M.

14. charsena — 15. noluisse *om.* U* | carsena Σ^TEΩ^S; carsana Ψ^D; charsenanch Π^F | et sethar *om.* W* | sethar — tharsis] setharsis FK* | zethar α; cethar Q; sechar Γ^A; sehar Θ^H; sathar g; secar Σ^T | adamatha N; abmatha Π^F; ammatha HU²SW; ammetha Λ^LP; amatha Ω^M; amacha Ω^S; mattha Θ^H | et tarsis CΣ^T; etharsis A | mareas Π^F; nolmares U² | marsena Θ^HFK*U²SWΩ^M; marsen Σ^T | et *om.* Σ^T | mamuca Λ^L; manucha NΩ^S; amucha Θ^HΓ^A; mamuchan Σ^T²(*in ras.*)gr̄e

<in A | 10. ¶ itaque (II.) Ω^M; <itaque CAQK | <et post A | <mauman A | <septem A | 11. <ut A | <posito AQK | <et ostend. A | <erat AQ | 12. <quae CAK | <unde CAQ K | 13. <interrogavit AK | <et AK | 14. <erant CAQK | <charsena AK.

septem duces Persarum atque
Medorum qui videbant faciem
regis
et primi post eum residere soliti
erant
15 cui sententiae Vasthi regina sub-
iaceret
quae Asueri regis imperium quod
per eunuchos mandaverat fa-
cere noluisse
16 responditque Mamuchan audien-
te rege atque principibus
non solum regem laesit regina
Vasthi sed omnes principes et
populos
qui sunt in cunctis provinciis
regis Asueri
17 egredietur enim sermo reginae

ad omnes mulieres ut contem-
nant viros suos et dicant
rex Asuerus iussit ut regina Vas-
thi intraret ad eum et illa noluit
18 atque hoc exemplo omnes princi-
pum coniuges Persarum atque
Medorum parvipendent impe-
ria maritorum
unde regis iusta est indignatio
19 et si tibi placet egredietur edic-
tum a facie tua
et scribatur iuxta legem Persarum
atque Medorum
quam praeteriri illicitum est
ut nequaquam ultra Vasthi ingre-
diatur ad regem
sed regnum illius altera quae
melior illa est accipiat

16. responditque LC; respondit A | mamuchan CA; mamucha L | 17. enim CA; ergo L | 18. omnes L; homnes C; *om.* A | parvipendent LA; parvipendant C | 19. et si CA; si L | illa LA; *om.* C.

ιβ̄ḡc; mammuchan U² | duces + regis L | atque] et U² | maedorum AΘ^ΔSW | resedere Φ^v*PH*N; sedere Γ^Δ.

15. *tot. vers. om.* U* | uasti Π^FΣ^TF KU²; uasthin Q | reginae C | ~ regina uasti U² | assueri EU²Γ^ΔΩagrelv̄ḡc | face-
re nol.] U³; nol. facere U² | noluit Σ^{T*}; nequissent FK*.

16. respondetque W*; respondit A FK | mamuchan = CAΠ^FΦE²Θ^ΔK²USΨ^D grelv̄ḡc; mamuchan Σ^TE*; manucha Γ^Δ Ω^S; mamucha K* *cum rell. codd. et a* | atque] et U | princip. + et dixit Q | regem] K*; regi FK² | laesit reg. uasthi] regina uasti contempsit Σ^{T²}; regina uasti Σ^{T*} | uasti Π^FFKΓ^Δ; uasthin Q; uasthe U* | omnes — populos] omnibus principibus et populis FK*; *praem.* et Π^F Φ^{RQ}S²Ψ^DΩagrelv̄ḡc | ~ populos et principes arelv̄ḡc | assueri Θ^HQΓ^ΔΩagrelv̄ḡc.

17. hegredietur C | enim] ergo L

Θ^H | reginae *om.* Λ^LP*H | ~ reginae sermo A* | mulieres *om.* FK* | assuerus EΓ^ΔΩagrelv̄ḡc | ut *om.* Σ^{T*} | uasti Π^FΣ^TΘ^H FKΓ^Δ; uasthin Q | ad eum] ad regem Λ^LH.

18. omnes *om.* AFK* | principes W* | moedorum C; maedorum Θ^Δ; mēdorum ASW | parvipendant CΣ^T; parvipendens Π^F; parvipendit U* | iusta] iuxta Λ^{L*} | ~ indignatio est Λ^L.

19. et — egredietur] *in ras. lat. spat.* W² | et si] ut si FK*U; sed si Θ^H g; si ergo τ, *cf. LXX*; si LΦEK²Ψ^DΩae iv̄ḡc *cum hebr.* | et (2°)] ut Q | scribantur Φ^P | iuxta] Λ^{L*}; iusta Λ^{L²}Θ^H | moedorum CΘ^H; maedorum AΘ^Δ; mēdorum SW | pr(a)eterire Λ^LP*FK*USW; pr̄uaricari Π^F | ut] et US*WΓ^Δ | ultra] regina τ | uasti Π^FΣ^TFKΓ^Δ; uasthin Q; *om.* U | illius] eius C | illa *om.* CΣ^TE* | ~ est illa Ψ^{D*}ΩSMagrelv̄ḡc.

⟨septem A | ⟨et A | 15. ⟨cui AQK | ⟨quae A | 16. ⟨responditque CAQK | ⟨non CAQK | ⟨qui A | 17. ⟨egredietur AQK | ⟨rex CAQK | 18. ⟨atque hoc CAK | ⟨parvipendent A | ⟨unde AK | 19. ⟨et si CA | ⟨et scribatur AK | ⟨quam A | ⟨ut A | ⟨sed AQK.

20 et hoc in omne quod latissimum
est provinciarum tuarum di-
vulgetur imperium
et cunctae uxores tam maiorum
quam minorum deferant ma-
ritis suis
21 placuit consilium eius regi et
principibus
fecitque rex iuxta consultum Ma-
muchen
22 et misit epistulas ad universas
provincias regni sui
ut quaeque gens audire et le-
gere poterat diversis linguis et
litteris

esse viros principes ac maiores
in domibus suis
et hoc per cunctos populos di-
vulgari
II. 1 his itaque gestis postquam regis
Asueri deferbuerat indignatio
recordatus est Vasthi et quae fe-
cisset vel quae passa esset
2 dixeruntque pueri regis ac mi-
nistri eius
quaerantur regi puellae virgines
ac speciosae
3 et mittantur qui considerent per
universas provincias puellas
speciosas et virgines

20. in omne LC(hom.); nomine A | diuulgetur AC; deuulgetur L | 21. eius LA; istud C | consultum LA; consilium C | mamuchen LC; mamucham A.

II. 1. itaque LC; ita A | quae (2°) LC; om. A.

20. et hoc — suis om. U* | in omni ... imperio Λ^LPH | in omne] nomine AF K*; ***ine E*; omne N* | deuulgetur L Θ^AQ | et] E*; ut E²Γ^Λγ | deferant maritis suis] *praem.* honorem Λ^LΠ^FΓ^Λ; + honorem Σ^τ2(orē Σ^τ*)ΦE*Q²K²U²S²W²Ψ^DΩ^αg relv̄z̄c.

21. eius] istud CΣ^τΓ^Λ | regi om. F K* | princip.] *praem.* cunctis SW | rex om. agre | iuxta om. Φ^v* | consultum = LAE²NFK*; consilium E*K² cum *rell. codd. et edd.* | mamucham AQ; mamuchā Σ^τ; mamochan U; mamucha FΩ^αg; manuchan Θ^h*; manucha Γ^ΛΩ^g; mamuche Π^F. ¶ hebr. et ant. habent « manuchan » *Guill.*

22. ad] per Ω. ¶ hebr. et ant. habent « ad » *Guill.* | quaeque] q̄ P*; quecumque Γ^Λ | audire] Φ^p*; audiret Φ^vp²; *praem.* quae L | et] uel SW | poterant L; potuerat U | esse] E*; scire esse Ω^s; scirent esse E²; esse scirent Φ^p | et hoc

— 2, 1. esset om. U* | diuulgari] N*; deuulgari Φ^oΘQ*K*; diuulgar* U²; diuulgare N²; deuulgare Φ^vK²; diuulga-
uit Ω^m.

II. 1. *tot. vers. om.* U* | itaque] K*; ita AΛ^LΦ^{RGF}EΘPHNQ²K²U²SWΨ^Dα[βz̄c; om. Q*Ω^m | regi hasueri C | asueri] E*; assueri E²FKΓ^ΛΩ^αgrelv̄z̄c | deferbuerat] P²(bu *in ras.*); deferuuerat Φ^v; deferuerat Φ^RH*Q^WΨ^D; diferuuerat K²; differuerat FK*; defuerat Λ^L; defer****rat N* | ~ indignatio deferbuerat Ω^SMarelv̄z̄c | record. est] recordata est Λ^L2P²H²ae; recordata P*H*; recordate Λ^L* | uasti Π^F Σ^τΦ^pFKΓ^Λ; uastin Q | et] uel Ω^s; om. Θ^AP²ae | uel] et Ω | quae (2°) om. AF K | esset] U²; fuisset U³SWΩ^m.

2. dixerunt FK* | ac] atque Ω^m | querentur U*; quaeruntur N* | uirg.] *praem.* uel L | ~ uirgines puellae FK.

3. considerant W*α | per uniuersa prouincia H* | uniuersas om. FK* | puel-

20. <et hoc A | <et cunctae AQK | 21. § placuit Ω^m; <placuit CAK | <fecitque AQK | 22. <et misit AK | <ut A | <diversis A | <esse A | <et AK.

II. 1. ¶ his II. Ω^{sj}; III. Π^F; (III.) Ω^m; *Div. sine num.* N; <his CAQK | <recordatus AK | 2. <dixeruntque CAQK | <quaerantur AK | 3. <et mittantur AQK.

et adducant eas ad civitatem
Susan
et tradant in domum feminarum
sub manu Aegaei eunuchi
qui est praepositus et custos
mulierum regiarum
et accipiant mundum muliebrem
et cetera ad usus necessaria
4 et quaecumque inter omnes ocu-
lis regis placuerit ipsa regnet
pro Vasthi
placuit sermo regi et ita ut sug-
gesserant iussit fieri

5 erat vir iudaeus in Susis civitate
vocabulo Mardocheus
filius Iair filii Semei filii Cis de
stirpe Iemini
6 qui translatus fuerat de Hieru-
salem
eo tempore quo Iechoniam re-
gem Iuda Nabuchodonosor rex
Babylonis transtulerat
7 qui fuit nutricius filiae fratris sui
Edessae
quae altero nomine Hester vo-
cabatur

3. susan LA; susam C | et custos A; et custos L²C; om. L* | accipiant CA; ac-
cipiat L | 5. erat CA; et erat L.

larum W | adducunt W; adducunt E* |
eas om. Σ^τ | susam CΣ^τUΩ; susac Θ^μ
Γ^α; susa Π^ϕ | ~ susam ciuitatem Ω^s |
et — feminarum om. U* | tradantur P
Q; + eas Ωsmgrel̄sc | in domos ΘP²(os
in ras.); in domo Γ^α | egaei Θ^μΓ^α; aegēi
Θ^αPHU²S; egei CΠ^ϕΣ^τΨ^δΩ^{sjm}*agre^l̄b̄sc;
agei U*; aeggei E²; eggei Q; aggei E*;
aggei FK; uegei Λ^l; om. Ω^{m2} | et custos
L²CA^l*Π^ϕNQ*FKU*W*; om. L* | mulie-
rum] puellarum Ω^m. ¶ hebr. Rabanus et
ant. habent « mulierum » Hug. | regina-
rum Q | accipiant] W²(iant in ras.); ac-
cipiat LQ | mundum] E²(alt. u corr.)W*;
mundam W²; mundium Γ^α | muliebr̄e
Γ^α | ad usus nec.] quae ad usum sunt
necess. FK*.

4. ~ regis hocolis C | pro] post
Π^ϕ | uasti Π^ϕΣ^τΦ^oFK; uastin Q; uaste
Γ^α | et ita ut] et ut ita PH; ita ut FK*;
et ut Π^ϕ; ut ita Λ^l | suggesserat Γ^α; sug-
gererat Φ^μ | ~ fieri iussit Ω^m.

5. et erat LQU cum LXX et ant.
vers. lat.; erat autem Ω^l | iudeus Π^ϕΣ^τP
QSG^αΨ^δΩ^α | susa Ω^m; susan rel̄b̄sc | ci-
uitatem NFK* | uocabulo] nomine Π^ϕΩ^m,
cf. ant. vers. lat. | mardocheus Φ^vNrel̄

b̄sc; mardoceus Λ^l*Σ^τ | iayr Ωsm; iahir
CAΓ^α; hair E²; iachir FK*; air Q; hair
E*; iairi U | filii semei om. U* | filii (I^o)
CW*; filius Π^ϕΣ^τ | filii (2°) L*CW*; om.
N | cis] U*; chis CAΛ^lΣ^τP*HQFKU²S
W²(ch in ras); cys Ωsm; + qui fuit Ω^m |
ieminis Π^ϕ; gemini Λ^lΣ^τEUSΨ^δΩ.

6. hierlm Π^ϕ; hierl FK; iherusalem
Cα; ihrs̄im Λ^lΣ^τ; ierusalem gre^l̄b̄sc;
ierlm Ψ^δΩ | quo] quod Ψ^δ*; que Λ^l*;
quando U | iechonia rege F*K* | hiecho-
niam Π^ϕ; iheconiam C; ieconiam Λ^lΣ^τ
Φ^vPE*HQ*Ω^m; geconiam Θ^μ | iudam
Σ^τ | nabucodonosor Σ^τW; nabugodono-
sor Φ^ϕEN; nabuchodonosor H; nabo-
chodonosor Γ^α; nabuchonosor F; nabu-
chodosor K; nabuch Ω^s; nabuḡ Ω^m | ba-
bilonis Λ^lΠ^ϕΣ^τΘ^μS²Ω^mα; babillonis U
S*W.

7. fuerat Λ^lP*H | edessae] U*; ae-
dessae AΠ^ϕK*; edesse Σ^τΓ^α; aedesse F*
SΨ^δ; edissae Φ^ϕΘ^μHU²rel̄b̄sc; aedissae
Λ^lW; edisse P^l(i corr.)QΩ^mα; aedisse
E²F²; edysse Ω^s; adesse E* | quae] qui
FK* | esther NWgre^l̄b̄sc; ester Θ^μF;
hether L; hesterther U | ~ uocabatur
hester Ω^sare^l̄b̄sc | amiserat] manserat

⟨et adducant AK | ⟨et tradant A | ⟨qui AK | ⟨et accipiant AQK | ⟨et cetera A | 4. ⟨et
AK | ⟨placuit CAK | 5. ¶ erat III. Π^ϕ; Div. sine num. Φ; § erat II. Ω^m; ⟨erat CAQ
K | ⟨filius iair A | 6. ⟨qui A | ⟨eo AQK | 7. ⟨qui AK | ⟨quae A.

et utrumque parentem amiserat pulchra nimis et decora facie mortuisque patre eius ac matre Mardocheus sibi eam adopta- vit in filiam	in conspectu illius ut accelera- ret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis
⁸ cumque percrebuisset regis im- perium et iuxta mandata illius multae virgines pulchrae addu- cerentur Susan et Aegaeo traderentur eunucho Hester quoque inter ceteras puel- las ei tradita est ut servaretur in numero femi- narum	et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret ¹⁰ quae noluit indicare ei populum et patriam suam Mardocheus enim praeceperat ut de hac re omnino reticeret
⁹ quae placuit ei et invenit gratiam	¹¹ qui deambulabat cotidie ante ves- tibulum domus in qua electae virgines serva- bantur curam agens salutis Hester

8. percrebuisset L; percrebuisset CA | susan A; susam L; susani C | 11. electae LA; lectae C.

W* | et om. FK | mortuisque] $\Theta^{\text{H}*}$; mor-
tuoque $\Gamma^{\text{A}}\Psi^{\text{D}^2}\Omega^{\text{S}}$; mortuusque $\Lambda^{\text{L}*}\Theta^{\text{H}^2}\text{H}^*$
 $\Psi^{\text{D}*}$ | pater eius ac mater Θ^{H} ; patrem
eius a** matrem Q*; patrem ac matrem
F*K*; patre ac matre F² | patre* N; pa-
trem A*; parente Σ^{T} | ac] et $\Lambda^{\text{L}}\text{PH}$ | mar-
dochaeus $\text{LN}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; mardoceus $\Lambda^{\text{L}*}\Sigma^{\text{T}}$ |
 \sim eam sibi $\text{Q}\Omega^{\text{S}}$ | adoptauerat U | in
filia Ψ^{D} | in om. L*.

8. percrebuisset] $\Phi^{\text{H}*}\text{E}^*$; percre-
buisset $\text{CA}\Phi^{\text{R}^2}\text{E}^2\Theta^{\text{A}}\text{S}^2\Omega^{\text{A}}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; percre-
b**uisset S*; percrepuiisset $\Lambda^{\text{L}}\text{H}$ | man-
datum $\Omega^{\text{A}}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$ | pulchrae om. U | \sim
pulchrae uirgines $\Omega^{\text{S}}\text{a}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$ | adducen-
tur Q* | susam $\text{L}\Lambda^{\text{L}}\text{P}\text{F}\text{P}\text{H}\text{N}\text{Q}\text{W}\Omega^{\text{M}}$; su-
sani C; susanni Σ^{T} ; ad susan FK*; in
susan Γ^{A} ; in susac $\Theta^{\text{H}*}$; in susa Θ^{H^2} |
aegaeo] W^{H^3} ; egeao Γ^{A} ; aegeo $\text{C}\Lambda^{\text{L}}\Theta^{\text{A}}\text{P}$
 HNS^* ; aegeao Φ^{G} ; egeo $\text{P}\text{F}\Sigma^{\text{T}}\text{E}^2(\text{pr. e}$
 $\text{corr.})\text{Q}\text{U}^*\Psi^{\text{D}}\Omega^{\text{M}*}\text{a}\text{g}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; aegeo W^2 ;
eugeo U^2 ; aegeo FK*; aegeo $\Omega^{\text{S}\text{M}^2}$ | esther
 $\text{L}\text{N}\text{W}\text{g}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; hesther U; ester C | ut]
et W* | in numerum L | in om. Q*.

9. in conspectu] in oculis Λ^{L} | il-
lius] eius Ω | ut accel.] *praem.* et prae-
cepit eunucho $\Lambda^{\text{L}}\text{PH}\text{a}\text{g}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{z}\text{c}$; *praem.* et
iussit rex e[...] Θ^{H^2} (*in marg. excisa*). ¶
« illius ut acceleraret » *Guill.* | muliebre
 $\text{Q}(-\text{brae})\Gamma^{\text{A}}$ | \sim muliebrem mundum $\Sigma^{\text{T}*}$ |
puellas + suas $\Lambda^{\text{L}*}$ | spetiosas $\Gamma^{\text{A}\dagger}$ | do-
mu Φ^{V} | ipsas C; ipsa F | pedisequas]
 E^*W^* ; pedesequas $\text{L}\text{F}\text{K}^*$; pedesequa*s
 U^* ; pedesequas PF ; pedissequas $\text{E}^2\Theta^{\text{A}*}$
 $\text{P}\text{H}\text{U}^2\Gamma^{\text{A}}\Psi^{\text{D}*}\Omega^{\text{M}}\text{a}\text{g}\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; pedissecas Ω^{S} ;
pedisequa*s S*; pedessequae W^2 | eius
om. Ψ^{D} .

10. \sim ei indicare $\Phi^{\text{E}}\text{N}\Psi^{\text{D}}\Omega^{\text{S}\text{J}}$ |
mardochaeus $\Phi^{\text{V}*}\text{N}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$; mardoceus Λ^{L}
 Σ^{T} | enim] autem $\Sigma^{\text{T}}\Gamma^{\text{A}}\Omega$ | praeceperat]
praem. ei $\text{P}\Omega$; + ei $\text{P}\text{F}\text{S}\text{W}^2\Omega^{\text{S}\text{M}}\text{a}\text{r}\epsilon\text{l}\nu\text{b}\text{z}\text{c}$
cum LXX et ant. vers. lat. | re om. W* |
reticeret] taceret Ω^{S} .

11. qui] quae $\Phi^{\text{F}*}$ | deambulandi
Q | in quo PF | lectae CN | seruabuntur
W | cura PF ; *praem.* et Θ^{H} | salutis hes-
ter] *in ras.* S² | saluti $\Sigma^{\text{T}}\text{W}^*$ | hester PF ;

<et AK | <pulchra AQK | <mortuisque A | 8. <cumque CAQK | <et A | <multae A | <et
aegaeo A | <hester AQK | <ut A | 9. <quae CAK | <et traderet AK | <et septem AQ |
<et tam A | 10. <quae CAK | <mardocheus CAQK | 11. <qui AK | <in A | <curam AK.

et scire volens quid ei accideret
¹² cum autem venisset tempus sin-
 gularum per ordinem puella-
 rum ut intrarent ad regem
 expletis omnibus quae ad cultum
 muliebrem pertinebant
 mensis duodecimus vertebatur
 ita dumtaxat ut sex menses oleo
 ungerentur myrrino
 et aliis sex quibusdam pigmentis
 et aromatibus uterentur
¹³ ingredientesque ad regem quid-
 quid postulassent ad ornatum
 pertinens accipiebant

et ut eis placuerat conpositae
 de triclinio feminarum ad regis
 cubiculum transiebant
¹⁴ et quae intraverat vespere egre-
 diebatur mane
 atque inde in secundas aedes
 † deducebatur †
 quae sub manu Sasagazi eunu-
 chi erant qui concubinis re-
 gis praesidebat
 nec habebat potestatem ad regem
 ultra redeundi
 nisi voluisset rex et eam venire
 iussisset ex nomine

11. accideret A² cum archetypo, ut vid.; acciderit CA*; accederet L | 12. aliis L
 C; alios A | 14. deducebatur A*; deducebantur LCA² errante archetypo | sub manu
 susagati A; sub manus asagazi L; sub manus asagazy C | regis LA; regis C.

esther NUWgrēlv̄z̄c; aesther L | quod
 E*Ω^m | acciderit CA*Σ^rFK*; acciderat
 N*; accederet LA*Θ^h*P*HU*W*.

12. cum] cumque N* | per ordinem
 puellarum om. H* | intraret Φ^rH* | cul-
 tum] cultrum Λ^l*; occultum Q* | per-
 tinebat N* | uertebatur] uersabatur W |
 ita + ut Φ^p* | ut om. Λ^l | menses] U*
 Ψ^d*; mensibus U²S²(ibus in ras.)Ψ^dΩg
 rel̄z̄c; mensis W*. ¶ «sex menses ... et
 aliis sex» nota uarium modum dicendi
 ... sed pro «menses» noui «mensibus»
 posuerunt sicut I Reg. I (v. 11) pro
 «dies» «diebus» Guill. | ungerentur]
 S*; unguerentur Λ^lΠ^fΣ^rΦ^rΩ^e*Θ^aPHQF
 KS²Γ^aΨ^d*; hunguerentur C | myrrino Λ^l
 Σ^rEUWΩ^jα; myrrino w; myrrhino r̄z̄
 c | alios AFK* w | sex] ex C | quibus iam
 C | pigmentibus Π^f; pigmenti L*.

13. ad ornamentum Π^f; om. W* |
 placuerat Π^f; placuerit Φ^r | triclinio
 Ψ^d | ad regis cubic. om. Σ^r | transiebant]
 P*; transiebat α; transibant P²N*Ωgrel̄v̄

z̄c; transierant U.

14. qui U | intrauerant L*; intrabat
 P* | uesperae CΠ^f; uesperis Λ^lP¹(i corr.)
 H; uere Σ^r* | egrediebantur L*; gradie-
 bantur U* | inde] in die Λ^l(diē)FK* | in
 secundas sedes W²Γ^a; in secunda sede
 E*(sēde)H²; ad secundas aedes Q; se-
 cunda in edes Λ^l²; secundas edes Λ^l*;
 secunda sedes W*; secunda sede H*; in
 secunda K*; in secundo U* | aedes] ce-
 dens Π^f | deducebatur = A*Λ^lΘ^p²(in
 ras.)QW̄rc, cf. hebr., LXX et vers. lat.
 ant.; ducebatur H; deducebantur A²
 cum rell. codd. et edd. | sub manus LC
 Π^fΘ^aU* | sasagazi] Φ^v²(i corr.); sasagaci
 Ω^jm; susagazi FK*el̄v̄z̄c; susagati A; su-
 sagagi N; asagazi LΘ^aU; asagazy C;
 atagazi Ω^s; agazi Π^f; sasazi W*; asa-
 zaie Q; agei Λ^lE*H; aegei E²P | regis]
 N*; regis CΛ^lΦEΘ^aPHN²U*SW | prae-
 sidebant N*FK* | habebant FK*; ha-
 beant E* | ~ ultra ad regem Φ^r | et]
 ut Ω^s.

⟨et A | 12. ¶ cum V. Π^f; Div. sine num. N; § cum III. Ω^m; ⟨cum CAQK | ⟨expletis A
 K | ⟨mensis AQ | ⟨ita AK | ⟨et aliis A | ⟨et aromatibus A | 13. ⟨ingredientesque CAQ
 K | ⟨et AK | 14. ⟨et AQK | ⟨atque AK | ⟨quae sub AK | ⟨nec AQK | ⟨nisi A.

¹⁵ evoluto autem tempore per ordinem instabat dies quo Hester filia Abiahil fratris Mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem quae non quaesivit muliebrem cultum sed quaecumque voluit Aegaeus eunuchus custos virginum haec ei ad ornatum dedit erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur

¹⁶ ducta est itaque ad cubiculum regis Asueri mense de-

cimo qui vocatur Tebeth septimo anno regni eius

¹⁷ et amavit eam rex plus quam omnes mulieres habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres et posuit diadema regni in capite eius fecitque eam regnare in loco Vasthi

¹⁸ et iussit convivium praeparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro coniunctione et nuptiis Hester

15. instabat LA; instabant C | quo L²CA; quod L* | ado(p)tauerat CA²; adoptarat L; optauerat A* | qu(a)ecumque LC; quae A | custos LA; custos C | ad ornatum LA; ad hornamenta C | pulchritudine CA; pulchritudinem L | 17. in capite LC; super capite A | 18. permagnificum CA; magnificum L.

15. reuoluto Στ; et uoluto W | tempore Ω^m | instabat — abiahil *om.* U* | instabant CΣτ*; instat Π^F | quo] quod L*Π^FΦ^{RGV}; qua Ω^m; in qua U² | esther LN^Wgrel^hz̄c | abihail rel^hz̄c; abiail ΣτH FK*; abiachil Θ^HN; abiahel ΦEK²Ψ^D; abiael Ω; abigahil Q; abigail U²Γ^A; abahil C; abihel Ω^m; habrahe Ω^s | frater Φ^{RG}E* | mardochei LNrel^hz̄c; mardocei Στ | quem FK | sibi] si Λ^L* | adoptarat LΠ^FΘ^ANW; optauerat A*Ψ^D* | ~ deberet intrare Ω^sagrel^hz̄c | ~ cultum muliebrem Q | quaecumque] Q*(quec.); quacumque U; quamcumque Q²; quae A; que FK* | aegaeus = LAΦ^{RP}NW; aegaeus Λ^LΦ^{GV}Θ PQFKUSΓ^A; egeus Π^FΣτE²Ψ^DΩ^sagrel^hz̄c; hegeus C; aggeus E*HΩSM | custos CΛ^L* Π^FNQ*FKU²(cus *in ras.*)W* | haec] haec N*; hoc Θ^H | ei] et N; *om.* Q | ad or-

namentum Π^F; ad ornamenta C(horn.)Στ | formosa = LCAQ*F*K*UW; formosa Q²F²K² *cum rel. codd. et edd.* | pulchritudinem LF*K* | omniumque ΩSM.

16. assueri EQFKΓ^AΩ^sagrel^hz̄c | decimo] *in ras.* N²; duodecimo U* | uocabatur Ψ^D* | tebet Π^F²(et *in ras.*); tebeth Γ^A; thebeth LCA^LΣτEΩ^sα; the*beth PH; thabeth Ω^s | ~ regni eius anno Γ^A.

17. adamauit FKΩ^sagrel^hz̄c | ~ rex eam E | diademam Στ | regni — eam *om.* W* | super capite A; super caput Q FK* | ea Π^F | in locum Θ^H | uasti Π^FΣτF KΓ^A; uasthin Q; uasth* W*.

18. iussit + ut Φ^R* | praeparari] W*; pr(a)eparare Στ(prepare Στ*)Φ^VE* US*W²Γ^A | ~ preparari coniuuium Ω^m | magnificum LE | cunctisque Ψ^D* | iunctione Π^F | nuptias FK* | esther NUWg^{te}

15. ¶ evoluto VI. Π^F; § evoluto IV. Ω^m; <evoluto CAQK | <quo A | <quam A | <quae CAK | <sed A | <haec A | <erat CAQK | <et incredibili A | <et amabilis A | 16. <ducta est CAK | <qui A | 17. <et AQK | <habuitque A | <et posuit AQK | <fecitque AK | 18. <et CAQK | <cunctis A.

et dedit requiem in universis
provinciis
ac dona largitus est iuxta mag-
nificentiam principalem
19 cumque et secundo quaerentur
virgines et congregarentur
Mardocheus manebat ad regis
ianuam
20 necdumque prodiderat Hester pa-
triam et populum suum iuxta
mandatum eius
quidquid enim ille praecipiebat
observabat Hester
et ita cuncta faciebat ut eo tem-
pore solita erat quo eam par-

vulam nutriebat
21 eo igitur tempore quo Mardo-
cheus ad regis ianuam mo-
rabatur
irati sunt Bagathan et Thares
duo eunuchi regis qui iani-
tores erant
et in primo palatii limine prae-
sidebant
volueruntque insurgere in regem
et occidere eum
22 quod Mardocheum non latuit
statimque nuntiavit reginae Hester
et illa regi ex nomine Mardochei
qui ad se rem detulerat

18. in uniuersis LA; huniuersis C | 19. ad regis ianuam LC; ad regis ianuas A | 20. necdumque LC; necdum A | enim LA; om. C | 21. bagathan LC; bagatham A | in primo LCA²; primo A*.

ἰβ̄ζc; aesther L | in om. CΣ^τQUS*Γ^αΩ
agreῖβ̄ζc cum hebr., LXX et ant. vers.
lat.

19. et (I^o) om. Σ^τ*Q̄ζc | quaerentur
Λ^l*W* | mardocheus reῖβ̄ζc; mardoceus
Σ^τ | ~ manebat mardocheus Ω | ianuas
AU* | ~ ianuam regis areῖβ̄ζc.

20. et necdum Q; necdum enim Θ^h
Γ^α; necdum*** W; necdum AFK*UΩre
ἰβ̄ζc | hester] W*; esther NUW²greῖβ̄ζc;
aesther L; ester C | patriam — suum]
populum suum et patriam suam Π^F | eius]
P*U*S*; eius mardochei U²; mardochei
P²S² cum hebr., LXX et ant. vers. lat. |
enim om. CΣ^τ | illae N* | praeceperat
E* | obseruabat om. W* | hesther U;
esther NWgreῖβ̄ζc; aesther L; exter Λ^l |
faciebat om. H* | quo] quod E*; quando
Π^F; quo eo Σ^τ | paruolam AFK*U; om.
Ω^s* | nutrierat FKU.

21. eo] haec C | igitur om. A* | ~
tempore igitur Ψ^D | mardocheus Lreῖβ̄
ζc; mardoceus Σ^τΓ^α | regis om. H* | ia-
nuas Π^F | sunt om. Ω^s | bagathā K*U;
bagatham AΛ^l-FSW; bagatha Π^F; uaga-
than Q; bagaddan Σ^τ; bathagan Ω^m;
gabathan E* cum pauc. codd. graec. | et
tares Θ^h; ethares C | eunuchis Q | regis]
K*; regi Φ^RGVK²SΩ; regii N | in om.
A*U² | primi Ω* | palatio U* | ~ limine
palatii Ω^s | residebant Ω^sae | in rege
Λ^l* | ~ in regem insurgere ΩSM | et oc-
cidere] ut occiderent Θ^h.

22. quod] quo Σ^τFK* | mardoche-
um reῖβ̄ζc; mardocheus Q; mardocheo
Π^F; mardoceo Σ^τ | renuntiauit Γ^α | esther
NUWgreῖβ̄ζc; aesther L | ex om. U* |
mardochei LNreῖβ̄ζc; mardocei Σ^τ; mar-
docheo Ψ^D | ad] a E* | retulerat Γ^α; tu-
lerat Θ^h.

<et dedit CAQK | <ac A | 19. ¶ cumque VII. Π^F; <cumque CAQK | <mardocheus A
K | 20. <necdumque AK | <quidquid AK | <et A | 21. ¶ eo Div. sine num. Φ^R; § eo
V: Ω^m; <eo CAQK | <irati AK | <et in A | <volueruntque AQK | 22. <quod CA | <sta-
timque CAK | <et AK.

²³ quaesitum est et inventum
et adpensus uterque eorum in
patibulo
mandatumque historiis et anna-
libus traditum coram rege
III. ¹ post haec rex Asuerus exal-
tavit Aman filium Amadathi
qui erat de stirpe Agag
et posuit solium eius super om-
nes principes quos habebat
² cunctique servi regis qui in fori-
bus palatii versabantur
flectebant genu et adorabant
Aman

sic enim eis praeceperat impe-
rator
solus Mardocheus non flectebat
genu neque adorabat eum
³ cui dixerunt regis pueri qui ad
fores palatii praesidebant
cur praeter ceteros non observas
mandata regis
⁴ cumque hoc crebrius dicerent et
ille nollet audire
nuntiaverunt Aman scire cupien-
tes utrum perseveraret in sen-
tentia
dixerat enim eis se esse iudaeum

23. adpensus LA(app.); appensos C | coram rege L²CA; coram regem L*.

III. 1. rex asuerus LA; asuerus rex C | 2. in foribus LA; in fores C | genu (I^o) CA; genuam L | eis CA; om. L | genu (2°) CA; genua L²; gnuā L* | 3. pr(a)eter C A; prae L.

23. quaesitum] A*S*; qu(a)esitum-
que A²ΘPQUS²Γ¹ϖ | est om. W* | inuen-
tum + est Π²Ω^s | appensus est uterque
eorum Q(adp. Q*)Ω^sagrel̥ḡc; appensus
est uterque Ω^m; appensum est uterque
eorum Φ^p; appensus uterque eorum est
Λ¹ΘPH | adpensos K*; appensos CΣ^τ;
appensis U | patibulo + et iussit rex ut
in libro memoriali scriberetur ut pro
uita sua aliquid repensaret ei U²S²ae,
cf. LXX | et mandatumque W*; manda-
tum ϖ; + est Ωagrel̥ḡc | coram regem
L*Π².

III. 1. assuerus UΓ¹Ωagrel̥ḡc | ~
asuerus rex CΣ^τ | amman Q; anan Ψ^o |
amatathi Θ^m*; amathathi Γ¹; amadithi
PH*; amathi FKW; madaddi Σ^τ | agac
U; agath Ω^s | et pos.] posuitque Λ¹H;
posuit** P*; posuit Σ^τ | quos] quod Π².

2. cunctique] K*³; cunctisque N*
F*K² | in foris Θ^m*; in fores CΣ^τ | palati
L* | ~ palatii foribus Γ¹ | flectebant Φ^p
Q | genu] S*; genua Λ¹E²(g in ras.)ΘP

HQUS²agrel̥ḡc; ienua Ω^m; genuam L |
adorabat Φ^p | amman Q; om. A* | eis
praeceperat] U*(pre.); praeceperat eis
Θ^mFKagrel̥ḡc; eis preceperat ei U²;
praeceperat LΦ^p, cf. LXX et ant. vers.
lat. | imperator] rex U cum ant. vers.
lat. mardocheus rel̥ḡc; mardoceus Σ^τ;
mardocaeus N | genua L(gnuā L*)Θ^m*Q
Ω^m | nec Ω^l.

3. ~ pueri regis USarel̥ḡc cum
paucis codd. graec. qui haec verba ha-
bent | ad fores] E²(e corr.); ad foris P*
Γ¹*; ad foras N*QΩ^m | residebant Π²ae |
praeter ceteros] E*(cēt.); pr(a)e ceteros L
Π²US*Γ¹; prae ceteris E²(cēt.)Q | man-
datum Qagrel̥ḡc cum hebr.

4. hoc] hec Ω; om. W* cum hebr.,
LXX et ant. vers. lat. | crebrius U; om.
Ω^m | ~ crebrius hec Ω^l | amman Q |
perseuerarat E*; perseueret U*W*; +
aman ΘΓ¹ | in sententiam F | dixerant
enim eis esse iudaeis N* | ~ esse se F
KU | iudeum Σ^τPQΨ^oΩ^a.

23. <quaesitum est AQ | <et adpensus CAK | <mandatumque A.

III. 1. ¶ post III. Ω^s; IIII. Ω^m; VIII. Π²; Div. sine num. Φ^pN; <post CAQK |
<qui A | <et A | 2. <cunctique AK | <flectebant A | <sic CA | <solus CAQK | 3. <qui
CAK | <cur CAQK | 4. <cumque CAK | <nuntiaverunt AQ | <dixerat AK.

- ⁵ quod cum audisset Aman et experimento probasset
quod Mardocheus non sibi fleteret genu nec se adoraret
iratus est valde
- ⁶ et pro nihilo duxit in unum Mardocheum mittere manus suas
audierat enim quod esset gentis iudaeae
magisque voluit omnem iudaeorum qui erant in regno Asueri perdere nationem
- ⁷ mense primo cuius vocabulum est Nisan
anno duodecimo regni Asueri missa est sors in urnam
quae hebraice dicitur phur co-

- ram Aman
quo die et quo mense gens iudaeorum deberet interfici
et exivit mensis duodecimus qui vocatur Adar
- ⁸ dixitque Aman regi Asuero est populus per omnes provincias regni tui dispersus
et a se mutuo separatus novis utens legibus et caerimoniis insuper et regis scita contemnens
et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam
- ⁹ si tibi placet decerne ut pereat et decem milia talentorum adpendam arcariis gazae tuae

6. duxit LC; dixit A | in (u)num mardocheum mittere CA; ut in mardocheum unus mitteret L | 7. mensis duodecimus L(mens L*)A; mense duodecimo C.

5. amman Q | et *om.* N | experimenta Φ^{RQ} | quod] quo Λ^L | mardocheus $N^2re\lambda b\zeta c$; mardoceus Σ^T ; mardocaeus N^* ; marcheus W | \sim non fleteret sibi $re\lambda b\zeta c$; \sim sibi non fleteret L | genua Ω^M ; ienua Q | se *om.* $\Lambda^L P^* H$ | est *om.* L.

6. duxit] dixit AE^* | in — mittere] ut in unum mardocheum mitteret $\Theta^H P^2$; ut in mardocheum unus (*om.* P) mitteret LP^* ; ****mardocheum mitteret H^* | mardocheum $Nre\lambda b\zeta c$; mardoceum Σ^T ; aman Λ^L | manum suam Γ^A *cum hebr. et plur. codd. graec.* | esset] erat N | iudaeae — omnem *om.* U^* | iudaeae $C\Lambda^L$ $P^F \Phi^V E \Theta P H Q F K S \Gamma^A \Psi^D \zeta$; iudaeae $\Sigma^T U^2 \Omega a$ | magis quoque $\Sigma^T \Omega^{SM}$ | iudeorum $L C \Lambda^L$ $P^F \Sigma^T \Psi^D a$ | quae erant Γ^A ; qu(a)e erat Λ^L PH | assueri $\Gamma^A \Omega a gre\lambda b\zeta c$; hasueri C; asueris FK^* .

7. mense — adar *om.* U^* | uocabu-

lus Q | nisan N | regno Φ^P ; regis L; *om.* W | assueri $U^2 \Gamma^A \Omega a gre\lambda b\zeta c$; hasueri C; ausueri P^F ; **usueri Q^* | in urna F K^* ; in ornam $P^* H^*$ | hebraeice Φ^R ; hebraeicae $\Phi^G \Theta^H P \Gamma^A$; hebraeicae L; hebraeicae C; ϵ braice Λ^L | fur $\Sigma^T U^2 \Omega$; pur F K | amman Q | et] ex Λ^L | gens] genus P^F | iudeorum $\Sigma^T U^2 \Psi^D \Omega a$ | deberet *om.* Ω^M | mense duodecimo $C \Sigma^T$ | duodecimus] XI Ω^{S2} ; VI Ω^{S*} | uocatur] H^* ; uocabatur $\Lambda^L H^2$.

8. assuero $\Gamma^A \Omega^{S1}$ (*in ras.*) $a gre\lambda b\zeta c$ | est] en Ω^S | tui *om.* FK^* | \sim regni tui prouintias Ω | ad se E^* | nouis] nobis Λ^L | utens] autem C | et (*ante regis*) *om.* Σ^T | regis] legis Ω^M | scita] secta Θ^A , ¶ sectam Θ^{H2} | \sim scita regis FKU | non *om.* U^* | expedit Q | ut] et FK^* ; *om.* U^* | per] pre Σ^T .

9. decerne] discernere W | pereant $E^* W$ | adpendo N^* ; *om.* Σ^T .

5. <quod (*I*^o) CAQK | <quod (*2*^o) A | <iratus est AK | 6. <et Q | <in A | <audierat A K | <magisque A | 7. § mense II. Ω^M ; <mense CAQK | <anno AQK | <quae A | <quo die AK | <et exivit AQ | 8. <dixitque CAQK | <est CAQK | <et a A | <novis C | <insuper AQK | <et optime AQK | 9. <si CAQK | <et A.

¹⁰ tulit ergo rex anulum quo utebatur de manu sua
 et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag hosti Iudaeorum
¹¹ dixitque ad eum argentum quod polliceris tuum sit
 de populo age quod tibi placet
¹² vocatique sunt scribae regis mense primo Nisan tertia decima die eius
 et scriptum est ut iusserat Aman ad omnes satrapas regis et iudices provinciarum diversarumque gentium
 ut quaeque gens legere poterat

et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Asueri et litterae ipsius signatae anulo
¹³ missae sunt per cursores regis ad universas provincias
 ut occiderent atque delerent omnes Iudaeos a puero usque ad senem parvulos et mulieres uno die hoc est tertio decimo mensis duodecimi qui vocatur Adar
 et bona eorum diriperent
¹⁴ summa autem epistularum haec fuit
 ut omnes provinciae scirent et pararent se ad praedictam diem

10. de (2°) LA; om. C | hosti LCA²; hostis A* | 12. et scriptum LA; scriptum C | satrapas AC; satrapes L | ipsius signatae CA; signatae ipsius L | 13. tertio decimo CA; tertio decimo die L | 14. scirent LC; susciperent A²; susciperint A* | praedictam LA; supradictum C.

10. anulum + suum US | quo] quod Θ^hΨ^o | eum om. Σ^τ* | amman Q; haman C; om. E* | filium E*; filius K* | amadati Qa; amatathi Θ^h; amathathi Γ^λ; amadithi P*H*; madathi Σ^τ; amath^h U; amathi E*FK*W | de om. CΣ^τ U² | agath Ω^s | hostis A*Q | iudeorum L Σ^τE*Ψ^oΩa.

11. polliceris] *praem.* tu Λ¹PHare [̄c | populo + autem Λ¹PH *cum ant. vers. lat., cf. hebr. et LXX* | ~ placet tibi Σ^τ.

12. uocati (que om.) H* | XIII Ω^m; tertio decimo FK*; tertia H* | eius] E* P*K*W*; eiusdem mensis ΦE²QK²Ψ^oΩ^s aqrelb̄c̄; mensis eiusdem USW²Ω^m; eiusdem P² | et om. CΣ^τ | amman Q | satraphas Θ^hQΓ^λ; satrapes LUS* | iudices] duces L, *cf. ant. vers. lat.* | ~ et iudices regis Q | prou. diu.] prouinciarumque Ω^h* | ut] et U* | quaeque] que-

cumque Ψ^o; quae E* | potuerat U | et audire om. E* | uarietate] U*(*ut vid.*); diuersitate U² | assueri Γ^λΩaqr̄l̄b̄c̄ | ~ asueri regis ΦEΨ^oΩ^m | litterae anulo] litt. sign. (littera signata U*) ipsius anulo LΦUSΨ^oΩaqr̄l̄b̄c̄; litt. ipsius anulo sign. g.

13. missae sunt] miserunt U | per curs.] percussores Λ¹*Φ^pQ*W*; precursores Λ² prouincias + suas Ω^s | atque] et Ω | omnes om. Σ^τ | iudeos Π^rΣ^τPΨ^o Ωa | paruolos U | una die Π^r | decimo + die LΠ^rQUSW²Γ^λΩ²Ψ^o | qui] quē E | diriperent Q; diriperentur Ω^s.

14. autem] enim Ω^m | haec] hoc A | ~ fuit hec Ω | ut] et U* | scir. et par.] p̄parent U² *in ras. brev. spat.* | scirent] susciperent A²FK*; susciperint A*; ****rent E* | et] ut H | prepararent Ω; parerent W* | praedictum Λ¹Θ^hQ; supradictam Σ^τ; supradictum C.

10. <tulit CAQK | <et A | <de A | 11. <dixitque CAQK | <argentum CQ | <de A | 12. § vocatique III. Ω^m; <vocatique CAQK | <et scriptum AQK | <et iudices A | <ut AK | <et litterae AQK | 13. <ut AK | <a Q | <uno AK | <et A | 14. ¶ summa *Div. sine num.* Φ^r; <summa CAQK | <ut A.

¹⁵ festinabant cursores qui missi
erant explere regis imperium
statimque in Susis pendit edic-
tum rege et Aman celebrante
convivium

et cunctis qui in urbe erant flen-
tibus

IV. ¹ quae cum audisset Mardo-
cheus scidit vestimenta sua
et indutus est sacco spargens
cinerem capiti
et in platea mediae civitatis voce
magna clamabat
ostendens amaritudinem animi
sui

² et hoc heulatu usque ad fores
palatii gradiens

non enim erat licitum indutum
sacco aulam regis intrare

³ in omnibus quoque provinciis
oppidis ac locis ad quae cru-
dele regis dogma pervenerat
planctus ingens erat apud Iudaeos
ieiunium ululatus et fletus
sacco et cinere multis pro strato
utentibus

⁴ ingressae sunt autem puellae
Hester et eunuchi nuntiave-
runtque ei
quod audiens consternata est

15. rege LCA²; regi A*.

IV. 1. est LCA²; om. A* | 2. erat licitum LA; licitum erat C | aulam LC; aula
A | 3. crudele CA; crudelis L | ieiunium ululatus et fletus LA; om. C.

15. festinabantque Ω^{SJ} | explere] ex-
plicare Γ^A | ~ regis imperium explere
Ω^{SMA}gre^lḅḡc | statimque in] *in ras. lat.*
spat. K² | in *susis Q (n *in ras.*); in susan
re^lḅḡc | pendit Λ^L | edictum om. P* | re-
ge] K*; *ege W*; regi A*Θ^H; regis E*
PHFK²Γ^Aα; a rege W²Ω^S. ¶ turbant sen-
sum qui post id quod dicitur «conui-
uium» ponentes mediam distinctionem
ponunt etiam ibi «a rege» contra hebr.
et ant. et Rabanum *Guill.* | ~ regis e-
dictum Γ^A | et (*ante aman*) om. Γ^A | am-
man Q | cunctis + iudaeis ΦEK²e^lḅḡc;
+ iudeis Q²Ψ^DΩ^α | urbe] ea U² *in ras.* |
~ erant in urbe Ω^{Ma} | flentibus om.
W².

IV. 1. quod Θ^HΩ^S | mardocheus
N²re^lḅḡc; mardoceus Σ^T; mardoceus
N* | est om. A*Φ^P | cinere capite U | ca-
put Φ^{R*} | in plateam N | media E*; om.
U* cum LXX | ost.] *praem.* et Ψ^D | ama-
ritudine Π^PW | anime sue Θ^H.

2. eiulatu CΛ^LΣ^TΦ^{RVP}E*Θ^PQFKΩ^α
gre^lḅḡc; *praem.* eius Γ^A | ad foras Φ^VQ;
ad forem W; fores Λ^LH | ~ licitum
erat CΣ^TΘ^HQΓ^A | induto FK | ~ sacco
indutum Ω^M | aulas Φ^{V2}(s *in ras.*); aula
AΘ^H.

3. oppidi Ω^M | ac locis ad quae]
atque locis Π^P | ad quae] ad quem Λ^{L*};
atque E*H*NQ*K(atque K*)W(atque) Ψ^D;
at quod Θ^H; at quos F | crudelem Π^P;
crudelis LFK* | dogma] E²(g *in ras.*);
docma CFK | ~ ingens planctus Ω^M |
iudeos Σ^TΨ^DΩ^α; iudeis K*; iudeis F |
ieiunium — fletus om. CΣ^T | cinere om.
Λ^{L*} | multi FK* | strato] E*; strato Θ^P
HWare^l; strata Λ^L; stato Φ^R; statu E².

4. ingressi α | ~ autem sunt agr
e^lḡc | esther NUWgre^lḅḡc; aesther L;
praem. ad QU | nuntiauerantque N*;
nuntiauerunt Q | audiens] U*; cum au-
dissent U² | consternata] ¶ contristata
Θ^{A2} | ~ uestem misit Ω^Sare^lḅḡc | indue-

15. <festinabant CAQ | <statimque CAK | <et cunctis AQ.

IV. 1. ¶ quae III. Ω^{SJ}; VIII. Π^P; § quae III. Ω^M; <quae CAQK | <et indutus
A | <et in AK | <ostendens A | 2. <et AK | <non CAQK | 3. <in CAQK | <planctus A
K | <ieiunium Q | <sacco A | 4. § ingressae V. Ω^M; <ingressae CAQK | <quod CAK.

et misit vestem ut ablato sacco
induerent eum
quam accipere noluit
5 accitoque Athac eunucho quem
rex ministrum ei dederat
praecepit ut iret ad Mardocheum
et disceret ab eo cur hoc
faceret
6 egressusque Athac ivit ad Mardo-
cheum stantem in platea civi-
tatis ante ostium palatii
7 qui indicavit ei omnia quae ac-
ciderant
quomodo Aman promisisset
ut in thesauros regis pro Iudaeo-

rum nece inferret argentum
8 exemplarque edicti quod pende-
bat in Susis dedit ei
ut reginae ostenderet et moneret
eam ut intraret ad regem
et deprecaretur eum pro populo
suo
9 regressus Athac nuntiavit Hester
omnia quae Mardocheus di-
xerat
10 quae respondit ei et iussit ut di-
ceret Mardocheo
11 omnes servi regis et cunctae
quae sub ditione eius sunt
norunt provinciae

6. egressusque LC(heg.)A²; egressus A* | iuit C; ibit LA | in platea L²CA; in plateam L* | 7. acciderant CA; accederant L | in thesauros L *cum plerisque codd. et archetypo, ut vid.*; in thesauro CA | 9. nuntiauit LA; adnuntiauit C.

rent eum] K*; induerent eam α; indueret eum Φ^αΩ^m; indueret eam Φ^{RVP}E²(*ea in ras.*)K²Ψ^DΩ^Sgεlv̄z̄; induerent mardocheum Q *cum hebr. et LXX* | quam + cum Λ¹P*(*ut vid.*)H; + ille Q | noluisset Λ¹.

5. accersitoque Λ¹PH | atach EFK α; athach grelv̄z̄c; adhac Θ^m; athag Π^F; athac eum Γ^A; adhac-ioit Q | ~ ei ministrum WΩ | praec. + ei εl̄z̄c | mardocheum Lrelv̄z̄c; mardoceum Σ^τ; mardocheum N | et] ut A | cur hoc fac.] quid hoc esset Ω^m.

6. egressus (que *om.*) A*U* | atach Eα; athach Ω^mgrelv̄z̄c; athag LΠ^F; adach Q; + eunuchus U | ibat Σ^τ | mardocheum relv̄z̄c; mardoceum Σ^τ; mardocheum N; + quem inuenit Θ^mΓ^A; + et inuenit eum Λ¹PHW²αg(*litteris minut.*)ε | stante F; statim N* | in plateam L*K*.

7. ei *om.* Ω^mΥ | accederant LQ*; a**derant E* | haman C; amman Q | in thesauro CAΣ^τ(tes.)Φ^R*PHN*, *cf. LXX*; in thesauris Φ^FQ | iudeorum Σ^τHQFK Ψ^DΩα | nece] L*; necem L².

8. exemplar quoque PW*Ωgrelv̄z̄c | pependerit Γ^A | in sus*is A; in susan r εlv̄z̄c | regina E* | ostenderit FK* | deprecaret K²; depraeatur F; deprēcat K* | pro] de Θ^mΓ^A; *om.* N*Q*.

9. regressusque Ψ^DΥ; reuersus Ω^m | atach Eα; athach Ω^mgrelv̄z̄c; atthac Ω^s; athag LΠ^F; adac-ioit Q | adnuntiauit C Σ^τ(ann.) | esther NWgrelv̄z̄c; aether L; herter Φ^v | mardocheus N²relv̄z̄c; mardoceus Σ^τ; mardocheus N*.

10. mardocheo relv̄z̄c; mardoceo Σ^τ; mardocheo N.

11. cuncta E* | sunt *om.* Ω^s | norunt prou.] prou. sciunt Q | uir siue *om.* U* |

<et misit AQ | <quam CA | 5. <accitoque CAK | <praecepit A | 6. <egressusque CAQK | 7. <qui CAK | <quomodo Q | <ut A | 8. ¶ exemplarque X. Π^F; *Div. sine num.* Φ^R; <exemplarque AQK | <ut reginae A | <et deprecaretur A | 9. <regressus CAQK | 10. <quae CAQK | 11. <omnes CAQK.

- quod sive vir sive mulier invocatus interius atrium regis intraverit
 absque ulla cunctatione statim interficiatur
 nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae
 atque ita possit vivere
 ego igitur quomodo ad regem intrare potero
 quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum
¹² quod cum audisset Mardocheus
¹³ rursum mandavit Hester dicens
 ne putes quod animam tuam tantum liberes
 quia in domo regis es praecunctis Iudaeis
¹⁴ si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur Iudaei
 et tu et domus patris tui peribitis et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris ut in tali tempore parareris
¹⁵ rursumque Hester haec Mardocheo verba mandavit
¹⁶ vade et congrega omnes Iudaeos quos in Susis reppereris et orate pro me
 non comedatis et non bibatis tribus diebus ac tribus noctibus

11. quomodo ad regem LA; ad regem quomodo C | 13. quia L; quod A; quae C | 16. non bibatis LC; bibatis A | tribus (2°) LC; om. A.

inuocatus] P*W*; inuocata W²; non uocatus Π^ρΘ^ηΠ²Γ^ααγρελῆς. ¶ al non uocatus Θ^α²; « inuocatus » « in » ponitur priuatiue id est « non uocatus » pro quo quidam minus intelligentes ponunt « non uocatus » Guill. | interius om. Π^ρ | contatione W* | interficetur FK* | ni Φ^α | ad eam E*U*; ei Ω^m | tetenderet Ω^m; extenderit Θ^η | pro signo] signum U* | posset P*H* | igitur] ergo Ω^m | ~ ad regem quomodo CΣ^τ | intrare om. H* | potero] F² (ero in ras.); potuero W | quae om. Ψ^δ | iam diebus] in ras. E²; diebus Q* | ~ iam triginta Π^ρ.

12. mardocheus N²relv̄ḡc; mardoceus Σ^τ; mardoceus N*.

13. esther NWgrelv̄ḡc; ester U; aesther L | liberis FK*U* | quia] quod AFK*; quae C; que Σ^τ | in domo] K*; in domu ΦK² | est Γ^α* | prae] pro Ω^s | iudeis Σ^τΘ^ηQΨ^δΩ^α.

14. enim om. U | nunc + sic α | iudaei P; iudei Σ^τQΨ^δΩ^α | et (I°) om. Γ^α | et domus patris tui] domus tua Ω^m | (peri)bitis — parareris] in ras. E² | peribis Φ^{v†} | et (3°) om. L | nouerit ΘΓ^α | ut — parareris om. W* | in om. N* | ~ tempore tali Ω^m | pareris Π^ρP*H*Q*FK U*; parare L*; prepareris Ψ^δ.

15. esther LNWgrelv̄ḡc; haesther U | mardocheo Nrelv̄ḡc; mardoche** Q*; mardoceo Σ^τ | ~ mardocheo haec uerba FK*; ~ haec uerba mardocheo Ω.

16. congr.] aggrega Ω^m | iudeos Λ^ι Σ^τΨ^δΩ^α | susan relv̄ḡc | reppereris FK*; repperis Q*U | comedetis Φ^vae | et non] K*; neque Ω^s; nec Π^ρ; et ΑΦ^vQ*K² | bibetis ε | ac] et FK*Ω^sαgrelv̄ḡc | tribus (2°) om. ΑΠ^ρΦENQK²USWΨ^δ. ¶ hebr. et ant. non habent « tribus » nisi semel Guill. | ancillis CA(ancell. A†)Σ^τΦ^ρΕΘ^η

<quod A | <absque A | <nisi AQ | <atque A | <ego CAQK | <quae A | 12. <quod CA QK | 13. <ne CAQK | <quia A | 14. <si AQK | <et tu AK | <et quis AQK | 15. § rursumque VI. Ω^m; <rursumque CAQK | 16. <vade CAQK | <non CAQ.

et ego cum ancillulis meis simi-
liter ieiunabo
et tunc ingrediar ad regem con-
tra legem faciens invocata
tradensque me morti et periculo
17 ivit itaque Mardocheus
et fecit omnia quae ei Hester
praeceperat
V. 1 die autem tertio induta est
Hester regalibus vestimentis
et stetit in atrio domus regiae
quod erat interius contra basi-
licam regis
at ille sedebat super solium in
consistorio palatii contra os-
tium domus
2 cumque vidisset Hester reginam

stantem placuit oculis eius
et extendit contra eam virgam
auream quam tenebat manu
quae accedens osculata est sum-
mitatem virgae eius
3 dixitque ad eam rex
quid vis Hester regina
quae est petitio tua
etiamsi dimidiam regni partem
petieris dabitur tibi
4 at illa respondit
si regi placet obsecro ut venias
ad me hodie et Aman tecum
ad convivium quod paravi
5 statimque rex vocate inquit cito
Aman ut Hester oboediat vo-
luntati

16. ancillulis L *cum archetypo, ut vid.*; ancillis CA (ancell. A†) | inuocata LC; non uocata A | 17. iuit CA; ibit L | praeceperat LA; mandauerat C.

V. 2. oculis LA; in oculis C | 3. regni LC; regni mei A | dabitur LA; dabo C.

N*QFK*US*WΓ^ΛΨ^Ωελβ̄ζ̄c | ~ ieiunabo
similiter Ω^M | inuoc.] P*; non uocata A
Λ^ΛΘ^P2Qagrel̄β̄ζ̄c | me *om.* Σ^τ*E* | morte
U*.

17. mardocheus Nrel̄β̄ζ̄c; mardo-
ceus Σ^τ | ei *om.* α | esther LNUWgrel̄β̄ζ̄c
| ~ esther ei g | praecep.] mandau-
erat CΣ^τ, *cf. infra* 13, 7 *in textu rubricae.*

V. 1. esther LNUWgrel̄β̄ζ̄c | in a-
trium Q | ~ interius erat Ω^S | contra]
praem. quod erat | basilicam CΣ^τ; bassi-
licam Φ^V; basiliscam Q* | at] et Γ^Λα |
solium + suum ΦEΘ^Λ2K²USW²Ψ^ΩQagr
el̄β̄ζ̄c | in] ad L* | consisterio H; consis-
torii N.

2. cum (que *om.*) U* | esther LNU
Wgrel̄β̄ζ̄c | oculis] *praem.* in CΣ^τΓ^Λ |
~ contra eam auream uirgam Ω^S; ~
uirgam auream contra eam U | manu]

praem. in Π^F | quae — eius *om.* U | ac-
cidens Q*.

3. esther NUWgrel̄β̄ζ̄c; aesther L |
quae] *praem.* et Π^FU² *cum hebr. et LXX,*
cf. ant. vers. lat. | etiam**si N*; etiam
FK* | regni partem] E*Θ^Λ*; regni mei
partem AΦ^PE²Θ^Λ2FKSWΓ^ΛΨ^Ω; partem
regni mei Π^FΣ^τ, *cf. infra* v. 6 | ~ part.
dimid. regni pet. g; ~ dimid. part. regni
pet. Ω^Marel̄β̄ζ̄c; ~ dimid. part. pet. regni
Ω^S | dabo tibi CΣ^τ; impetrauis Π^F, *cf.*
infra v. 6 *et cap.* 7, v. 2.

4. ille Λ^L*Φ^R | ~ placet regi Ω^S |
haman C; amman Q | quod *om.* P* | pa-
raui] parui W*.

5. cito aman] aman cito ΦE²Ψ^ΩΩ;
aman E* | haman C; amman Q | esther
LUGrel̄β̄ζ̄c; ester W; sther N | oboedia-
tur A | ueneruntque itaque Φ^R | haman

<et ego AK | <et tunc AQK | <tradensque A | 17. ¶ ivit XI. Π^F; <ivit CAQK | <et A.

V. 1. ¶ die V. Ω^S; (V.) Ω^M; <die CAQK | <et A | <quod A | <at CAQK | 2. <cum-
que CAQK | <et A | <quae CAQK | 3. <dixitque CAQK | <quid AQ | <quae A | <etiamsi
AQ | 4. <at CAQK | <si CAQ | 5. <statimque CAQK | <vocate C.

venerunt itaque rex et Aman ad convivium quod eis regina paraverat	meam
⁶ dixitque ei rex postquam vinum biberat abundanter quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas etiamsi dimidiam partem regni mei petieris inpetrabis	⁹ egressus est itaque illo die Aman laetus et alacer cumque vidisset Mardocheum se- dentem ante fores palatii et non solum non adsurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis suae indignatus est valde
⁷ cui respondit Hester petitio mea et preces istae sunt	¹⁰ et dissimulata ira reversus in domum suam convocavit ad se amicos et Zares uxorem suam
⁸ si inveni gratiam in conspectu regis et si regi placet ut det mihi quod postulo et meam impleat petitionem veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis et cras regi aperiam voluntatem	¹¹ et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum filiorumque turbam et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset

5. eis LA; ei C | 8. et meam LC; ut meam A | eis LA; om. C | 9. egressus est CA² cum *codd. fere omn. et archetypo*; egressus LA* | illo die aman LC(diae); aman illo die A | adsurrexisse LA(ass.); adsurrexisset C | nec LA; ne C | 10. amicos CA; amicos suos L.

C; amman Q | ei CΣ^rN | regis Λ^l | prae-
parauerat Θ^hΓ^Δ.

6. biberet N | pro om. Π^F | ~ regni
mei partem Λ^l, cf. *infra* 7, 2 | impera-
bis N*.

7. esther LNUWgrelv̄ḡc | et] ac E |
preces + meae ΘP²S²Γ^ΔΩ^s(mee) cum *hebr.*
et LXX | ~ sunt istae Ω^sagrelv̄ḡc.

8. in consp. regis] in consp. tuo
Φ^v†; in oculis tuis FK* | ~ in consp.
regis gratiam arelv̄ḡc | et om. Q | detur
Q | postulo] *praem.* a te Π^F | et (ante
meam)] ut AΛ^l*FK*Γ^Δ; et ut Λ^{l2} | ue-
niat] *praem.* ut Π^F | haman C; amman Q |
eis om. CΣ^r | ~ aperiam regi Ω^sarelv̄ḡc.

9. est om. LA* | die om. H* | am-
man Q | ~ aman illo die AΣ^rFKΩ] cum

hebr. | uidisset + illo die U* | mardo-
chaeum N²relv̄ḡc; mardoceum Σ^r; mar-
docaeus N* | sedentem om. N cum *hebr.*
et LXX | ante foras Φ^vU; ante H* | non
(ante adsurrexisse) om. Π^FE*H* | adsur-
rexisset CQWΓ^Δ* | nec] ne CΛ^lΠ^FΣ^rΘ^P*
HNUWΓ^Δ | motu NU* | indignatusque
FK*; *praem.* fecisset Γ^Δ.

10. reuersus + est Λ^lΠ^FΣ^rΦ^PEΘ^P
HUW²Γ^ΔΨ^D | conuocauit ad se amicos]
U*; conuocatisque ad se amicis U² | con-
uocauit] E*P*; conuocauitque E²Θ^AP²;
et uocauit Ψ^D | amicos + suos LΘ^AS²ar
elv̄ḡc cum *hebr.*, paucis *codd. graec. et*
ant. vers. lat. | zare FK*.

11. eum] cum r | suos] eius WΩ^M;
om. Σ^r.

<venerunt CAQK | 6. <dixitque CAQK | <quid CAQK | <etiamsi AQ | 7. <cui CAQK |
<petitio CA | 8. <si CAQK | <et si A | <et meam A | <veniat AQK | <et cras A | 9. ¶ e-
gressus est XII. Π^F; § egressus est Ω^M; <egressus est CAQK | <cumque CAQK | <et C
A | <sed A | <indignatus A | 10. <et AQ | <convocavit AQK | 11. <et A | <et quanta A.

- ¹² et post haec ait
regina quoque Hester nullum
alium vocavit cum rege ad con-
vivium praeter me
apud quam etiam cras cum rege
pransurus sum
- ¹³ et cum haec omnia habeam nihil
me habere puto
quamdiu videro Mardocheum
Iudaeum sedentem ante fores
regias
- ¹⁴ responderuntque ei Zares uxor
eius et ceteri amici
iube parari excelsam trabem ha-
bentem altitudinem quinquaginta cubitos
et dic mane regi ut adpendatur
super eam Mardocheus
et sic ibis cum rege laetus ad
convivium
placuit ei consilium et iussit excel-
sam parari crucem
- VI. ¹ noctem illam rex duxit in-
somnem
iussitque adferri sibi historias et
annales priorum temporum
qui cum illo praesente legeren-
tur ² ventum est ad eum locum
ubi scriptum erat
quomodo nuntiasset Mardocheus
insidias Bagathan et Thares
eunuchorum
regem Asuerum iugulare cupien-
tium

12. pransurus sum LA; pransuri sumus C | 14. parari (*I*^o) LA; parare C | altitudinem LC; altitudinis A | parari (*2*^o) LA; praeparari C.

VI. 1. qui LA; quae C.

12. esther LN^Wgre^lvb̄; hether U | **uocavit P | cum rege *om.* N* | ~ ad conuiuium cum rege Qare^lvb̄ | quem A^L | pransuri sumus CΣ^τ.

13. me habere me U*; habere me A | puto *om.* S* | uider*** E*; uideo Ω. ¶ ant. habent « uidero » *Guill.* | mardocheum] E² (*pr. m corr.*); mardocheum N²rel^lvb̄; mardoceum Σ^τ; mardoceo N* | iudeum Σ^τQΓ^AΩ³a; *om.* Ψ^DΩ^M | ante foras regias U; ante foris palatii Q, *cf. supra v. 9.*

14. responderunt (que *om.*) U | ei *om.* UΩ^s | zare Σ^τ; zarae C | parare CΣ^τ E*K* | excelsum Ψ^D | altitudinem = LC Π^FΣ^τFK*; altitudinis K² *cum rell. codd. et edd.* | super eum Ω^s; super ea QFK | mardocheus Nrel^lvb̄; mardoceus Σ^τ | ~ mardocheus super eam Ω^M | laetatus

H*; *om.* U* | ~ letus ad conuiuium cum rege Ω | placuitque ei r; placuitque ΩSM | parari] S*; pr(a)eparari CΣ^τS²agrel^l | ~ parari excelsam Φ^R.

VI. 1. noctem + autem ΘP¹Γ^A | ~ duxit rex ΩSMare^lvb̄ | adferre K* | ~ sibi afferri QΓ^AΩ^sagrel^lvb̄ | priores Π^F | temporum *om.* L | qu(a)e CΣ^τΩagrel^lvb̄.

2. inuentum est Q | ad illum ΩSMa^lrel^lvb̄ | locum ubi] locum in quo U² *in ras.* | scriptum est E*; scripserat Γ^A | mardocheus LNrel^lvb̄; mardoceus Σ^τ | bagathā a; bagatham WΨ^D; bagatha E*; bagatā Σ^τ; banathan N; gabathan Φ^FQ Γ^A *cum pauc. codd. graec.*; bagatae F K* | tares L*; tazes Q | hasuerum C; assuerum UΓ^AΩSMagrel^lvb̄ | cupientem E*.

12. <et CAQK | <regina CAQK | <apud A | 13. <et CAQK | <quamdiu A | 14. <responderuntque CAQK | <iube AQK | <et dic A | <et sic A | <placuit CAQK.

VI. 1. ¶ noctem. VI. Ω³; (VI.) Ω^M; XIII. Π^F; <noctem CAQK | <iussitque A | <qui CA | 2. <ventum QK | <quomodo A | <regem A.

³ quod cum rex audisset ait
 quid pro hac fide honoris ac
 praemii Mardocheus consecu-
 tus est
 dixeruntque ei servi illius ac
 ministri
 nihil omnino mercedis accepit
⁴ statimque rex quis est inquit
 in atrio
 Aman quippe interius atrium do-
 mus regiae intraverat
 ut suggereret regi et iuberet Mar-
 docheum affigi patibulo quod
 ei fuerat praeparatum
⁵ responderunt pueri Aman stat in
 atrio
 dixitque rex ingrediatur
⁶ cumque esset ingressus ait illi

quid debet fieri viro quem rex
 honorare desiderat
 cogitans Aman in corde suo et
 reputans quod nullum alium
 rex nisi se vellet honorare
⁷ respondit
 homo quem rex honorare cupit
⁸ debet indui vestibus regiis
 et inponi super equum qui de
 sella regis est
 et accipere regium diadema su-
 per caput suum
⁹ et primus de regis principibus
 ac tyrannis teneat equum eius
 et per plateam civitatis incedens
 clamet ac dicat
 sic honorabitur quemcumque rex
 voluerit honorare

3. est LA; esset C | ei LC; *om.* A | 4. rex LA; *om.* C | atrium LA; atrio C | et iuberet LC; ut iuberet A | 8. uestibus CA; uestimentibus L | 9. regis LA; regiis C | honorare LA; honorari C.

3. ~ audisset rex *agre*lv̄bc | ~ fi-
 de hac PΩ | mardocheus N*re*lv̄bc; mar-
 doceus Στ | consec. esset CΘ; + inter-
 rogavit Θ | dixerunt (que *om.*) *agre*lv̄bc |
 ei *om.* AEP*FK*UΨ^o *cum hebr. et LXX* |
 illius] eius Ω^{m†} | ~ serui illius ei Ω^m |
 mercedes E*W*; mercedes U*; *praem.*
 mardocheus Ω^s | accipit g.

4. rex *om.* CΣτ | qui Q | inquit *om.*
 Ω^s | amman Q | atrio CΣτ; in atrium F
 K* | domum Q | suggeret QΨ^og | et] ut
 AΠ^oΦFKS*WΓ^oΨ^oΩw; *om.* Q | mardo-
 chaeum N*re*lv̄bc; mardoceum Στ | affigi]
 configi Θ^h; affligi H*Ω^s | patibulum N;
praem. in F*.

5. responderunt] P*S*; responde-
 runtque ΘP²S²Γ^oΩ^s; *cf. hebr., LXX et*
ant. vers. lat.; + ei Π^o | pueri *om.* A |
 amman Q | rex *om.* U.

6. debeat U² (*alt. e ex i*) | uiro *om.*

Q* | quem rex *om.* Ω^{m*} | honorari Λ-
 E*W* | cogit.] *praem.* et U; + autem
 FK**agre*lv̄bc | haman C; amman Q | ~
 in corde suo aman *agre*lv̄bc | se] eum
 Ω^m; *om.* Φ^o | uellit P*Q*; uelit Λ^oHQ² |
 honorari Π^o.

8. uestimentis Ω^s; uestimentibus L |
 regiis] regis H*N*QW*Ψ^o | regium] re-
 gum Π^oQ; regia FK*; *om.* U | ~ dya-
 dema regum Π^o.

9. regis = LAΛ²(s *in ras.*)E*Θ^h*Q
 FK*WΓ^oΩ^sg; regiis E²Θ^h2K² *cum rell.*
codd. et edd. ¶ ant. «regiis» *Iac.* | prin-
 cipalibus Ψ^o; *praem.* et US* | ac] et H |
 ~ eius equum Ω^m | per plateas Ω; per
 platea L*. ¶ hebr. et ant. habent «pla-
 team» *Guill.* | ciuitatem Q | ac] K*W*;
 et ΣτΦPK²USW²Ψ^oΩ*re*lv̄bc | quaecum-
 que Q | ~ uoluerit rex Ω^m*re*lv̄bc | ho-
 norari CΣτ.

3. <quod CAQK | <quid CAQK | <dixeruntque CAQK | <nihil CQK | 4. <statimque C
 AQK | <aman CAK | <ut A | 5. <responderunt CAQK | <aman C | <dixitque AQK | <in-
 grediatur C | 6. <cumque CAQK | <quid CAQK | <cogitans CAQK | 7. <respondit Q |
 <homo CAQK | 8. <et inponi A | <et accipere A | 9. <et primus AQ | <et per A | <sic CA.

- ¹⁰ dixitque ei rex festina et sumpta
stola et equo
fac ita ut locutus es Mardocheo
Iudaeo qui sedet ante fores
palatii
cave ne quicquam de his quae
locutus es praetermittas
- ¹¹ tulit itaque Aman stolam et
equum
indutumque Mardocheum in pla-
tea civitatis et inpositum equo
praecedebat atque clamabat
hoc honore condignus est quem-
cumque rex voluerit honorare
- ¹² reversus est Mardocheus ad ia-
nuam palatii
- et Aman festinavit ire in domum
suam lugens et operto capite
- ¹³ narravitque Zares uxori suae et
amicis omnia quae evenissent
sibi
cui responderunt sapientes quos
habebat in consilio et uxor eius
si de semine Iudaeorum est Mar-
docheus ante quem cadere
coepisti
non poteris ei resistere sed ca-
des in conspectu eius
- ¹⁴ adhuc illis loquentibus
venerunt eunuchi regis et cito
eum ad convivium quod regina
paraverat pergere compulerunt

11. condignus LA; dignus C | 12. reuersus LA; reuersusque C | 13. et amicis L
A; om. C | ante quem CA; antequam L.

10. dixit itaque Ω^{SM} | ei om. Γ^A | et
(1°) om. W^* | fac ita] et fac Q; facito
 W^* ; fac cito W^2 ; fac itaque Σ^T ; fac***
 Θ^A^* ; fac $\Phi EFKUS^*W^3\Omega\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$ | mardo-
chaeo $N\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$; mardoceo Σ^TK^* ; mar-
doheo A^* | iudeo $\Lambda^L\Sigma^TEQ\Psi^D\Omega\alpha$ | sedit
 FK^*U | ante foras Q; ante foris U | nec
quicquam Φ^R ; nequaquam Θ^H .

11. haman C; amman Q; rex W^+ |
 \sim stolam aman Φ^V | indutum (que om.)
 H^* | mardochoeum $N\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$; mardoceum
 Σ^T ; mardocheo Q | et om. FK | inposito
 E^* ; inposuit W^2 ; posuit W^* ; inposuit
eum Θ^H | equo] *praem.* in U | \sim et im-
positum equo in platea ciuitatis Ω^S | ho-
norare A^* | dignus $C\Lambda^L\Pi^F\Sigma^TPhg$ | quae-
cumque Q | uoluit Q | \sim uoluerit rex
 Ω^S | honorari W.

12. reuersus] P^*S^* ; reuersusque C
 $\Sigma^T\Theta P^2S^2\Gamma^A\Omega\alpha g\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$ | mardochoeus $\epsilon\lambda\upsilon\beta$
 ζ ; mardoceus Σ^T ; mardochoeus N | ad

ianuas U | amman Q; amam \wp | in] ad
 $U\Gamma^A$; at Θ^H | et (2°) om. $\Phi^VK^2\Psi^D$ | co-
operto Ω^S .

13. narravit (que om.) Γ^A | zares]
 K^2W^* ; zaris L; zare $\Theta^HFK^*3UW^2$ | uxo-
ris $\Theta^H Q^*U$ | et amicis om. $C\Sigma^T$ cum aliq.
codd. graec.; + suis $\Lambda^L\Theta^H\Phi H$ cum aliq.
codd. graecis et ant. vers. lat. | quaecum-
que Q | euenissent ei Ω^M ; uenissent sibi
 Σ^TP^*H ; accidissent sibi atque euenissent
 FK^* | respondebant L | habebat] *praem.*
secum r | iudeorum $C\Lambda^L\Pi^F\Sigma^TKU\Psi^D\Omega\alpha$ |
mardocheus] L^+ ; mardochoeus $L^1N\epsilon\lambda\upsilon\beta$
 ζ ; mardoceus Σ^T ; mardochoeus Λ^L | ante
quem] antequam $L\Sigma^T\Phi^VE^*\Theta^H^*H^*QFK^*$
 $W\Psi^D$ | \sim coepisti cadere $\Pi^F\Omega^S$ | \sim ei
poteris $\Omega^S\alpha$ | resist.] respondere Q | sed]
si W^* | in conspectum Q.

14. eunuchi] *praem.* duo Λ^LPH |
et] ut Γ^A | praeparauerat $\Theta^H\Gamma^A$ | perg.]
peregre W^* .

10. <dixitque CAQK | <festina CQ | <fac A | <cave AQK | 11. <tulit CAQK | <et inpo-
situm A | <hoc CAQK | 12. <reversus est CAQK | <et aman AK | <et operto A (*del.*
A²) | 13. <narravitque A² (*signo* K) | <omnia A | <cui CAQK | <si CAK | <non A | <sed
QK | 14. ¶ adhuc (VII.) Ω^M ; XV. Π^F ; <adhuc CA | <venerunt A.

VII. ¹ intravit itaque rex et Aman
 ut biberent cum regina
² dixitque ei rex etiam in secundo
 die postquam vino incaluerat
 quae est petitio tua Hester ut
 detur tibi
 et quid vis fieri
 etiamsi dimidiam regni mei par-
 tem petieris inpetrabis
³ ad quem illa respondit
 si inveni gratiam in oculis tuis
 o rex et si tibi placet
 dona mihi animam meam pro
 qua rogo
 et populum meum pro quo
 obsecro
⁴ traditi enim sumus ego et popu-

lus meus ut conteramur iugu-
 lemur et pereamus
 atque utinam in servos et famu-
 las venderemur
 esset tolerabile malum et gemens
 tacerem
 nunc autem hostis noster est cuius
 crudelitas redundat in regem
⁵ respondensque rex Asuerus ait
 quis est iste et cuius potentiae
 ut haec audeat facere
⁶ dixit Hester
 hostis et inimicus noster pessi-
 mus iste est Aman
 quod ille audiens ilico obstipuit
 vultum regis ac reginae ferre
 non sustinens

VII. 2. uino LCA²; unum A* | ut detur tibi et quid uis fieri LA; et quid uis fieri ut detur tibi C | 4. famulas LA; in famulas C | 6. dixit A *cum multis codd. et archetypo*; dixitque LC.

VII. 1. intravit ita Φ^v ; intravitque Q | amman Q | biberet N*.

2. in *om.* agre**lv̄bc** | secunda $\Phi\Psi^D\Omega$ are**lv̄bc** | unum A*U | esther LNUWgre**lv̄bc** | et quid] quod Q*; quid Q² | fieri] *praem.* tibi $\Omega^{SM}\tau$ | \sim et quid uis fieri ut detur tibi C Σ^r | dimidium N | \sim partem regni mei E Θ^A QUare**lv̄bc** *cum ant. vers. lat., cf. supra* 5, 6 | petieris] *quesieris* Γ^A | imperabis N*. ¶ accipis Λ^{L^2} .

3. ad quam Ω^M ; ad quae W; atque Λ^L | o *om.* W* | tibi *om.* τ | \sim placet tibi Φ^R | da Λ^{L^1} | rogo + te QU.

4. \sim sumus enim Λ^LPH | iugulemus A†; *praem.* et Ω^{SM} | pereamur U²; pe***mus U* | seruos + suos N* | et *om.* E* | famulas] ancillas Γ^A ; *praem.* in C $\Lambda^L\Pi^E^2$ (*in ras.*) $\Theta PH\Psi^D$ *cum hebr.* | uenderemus FK* Ψ^D | esset] S*; esse FKU*; essetque $\Phi^{RP}\Omega^{SJ}$; et esset $\Theta U^2S^2\Gamma^A\Psi^D\Omega^M$ |

tollerabile P*S* $\Psi^D\Omega^M$; tolerabilem Q* | et gemens tacerem] S*W*; gemensque tacerem Ω ; ut gemens tacerem $\Theta^A U^2S^2$; et gemens taceret Π^F ; et gementes taceremus W²; et gemens taceremus U* | hostis *om.* Ψ^D * | \sim est noster Ω^M | crudelitas Φ^v * | in rege $\Lambda^L\Theta^A HNU$.

5. responditque ... et ait Π^F *cum hebr.* | assuerus U $\Gamma^A\Omega$ agre**lv̄bc**; hasuerus C | et] aut U Γ^A .

6. dixitque LC $\Pi^F\Sigma^r$ Q Ω agre**lv̄bc** *cum hebr., cf. LXX et ant. vers. lat.* | esther LNUWgre**lv̄bc** | noster pessimus iste] pessimus W* | \sim noster et inimicus F K | \sim est iste Ω^{SM} | amman Q | ilico] illic Ψ^D | obstipuit] L* Λ^L U*; obstupuit L² $\Lambda^{L^2}U^2\Omega$ agre**lv̄bc**; obmutuit Γ^A | uultum] P*³; uultumque P² | ac] et $\Sigma^r\Omega^M$ a | non sustinens] sustinens U¹; non poterat U†.

VII. 1. ¶ intravit VII. Ω^{SJ} ; <intravit CAQK | 2. <dixitque CAQK | <quae CAK | <et A | <etiamsi Q | 3. <ad CAQK | <si CAQ | <et si A | <et populum A | 4. <traditi AQK | <atque AQ | <esset A | <nunc CAQK | <cuius Q | 5. <respondensque CAK | <quis AQ | 6. <dixit CAQK | <hostis CA | <quod CAQK | <vultum A.

⁷ rex autem surrexit iratus
et de loco convivii intravit in
hortum arboribus consitum
Aman quoque surrexit ut roga-
ret Hester reginam pro ani-
ma sua
intellexit enim a rege sibi para-
tum malum
⁸ qui cum reversus esset de horto
nemoribus consito
et intrasset convivii locum rep-
perit Aman super lectulum
corruisse in quo iacebat Hes-
ter et ait
etiam reginam vult opprimere me
praesente in domo mea
necdum verbum de ore regis

exierat et statim operuerunt fa-
ciem eius
⁹ dixitque Arbona unus de eunu-
chis qui stabant in ministerio
regis
en lignum quod paraverat Mar-
docheo qui locutus est pro rege
stat in domo Aman habens alti-
tudinis quinquaginta cubitos
cui dixit rex adpendite eum in eo
¹⁰ suspensus est itaque Aman in
patibulo quod paraverat Mar-
docheo
et regis ira quievit
VIII. ¹ die illo dedit rex Asuerus
Hester reginae domum Aman
adversarii Iudaeorum

8. consito LA; consitum C | lectulum CA; lectulum suum L | regis LA; eius C |
9. parauerat LA; preparauerat C | quinquaginta cubitos LA; cubitos quinquaginta C |
10. parauerat LA; praeparauerat C | quieuit LA; requieuit C.

VIII. 1. die illo L; die illa A; in diae illo C | rex CA; om. L.

7. ~ iratus surrexit rēlv̄z̄c | ~ de
loco coniuuii et Π^F | haman C; amman
Q; ama*an L | esther LNUWgrēlv̄z̄c |
reginae W*; regin* U*; om. Ω^M | pro
animam suam FK*U* | enim] eum Q* |
~ paratum sibi Ω^{S.1}.

8. de hortum FK*; de ortu U | ne-
moris W | consitum CΣ^T | et om. Q | ~
locum coniuuii g | amman Q | lectum
Ω^{S.M}ag; + suum LOPH | in om. FK |
esther LNUWgrēlv̄z̄c; ster Φ^{P*} | et ait
om. U | regina F | opprimere] *praem.*
iacentem Ω^M. ¶ quidam habent « iacen-
tem » sed hebr. Rabanus et ant. non ha-
bent *Hug.* | presentem Γ^A | in domu Φ^V |
regis] eius CΣ^TP.

9. dixit*** U | harbona grēlv̄z̄c; ar-
buna P*H | stabat Λ^TΘ^HPN*UΓ^A | prae-
parauerat CΣ^T(pre-)Γ^A | mardochoeo Nre

lv̄z̄c; mardoceo Σ^T | in domu Φ^VK²U;
in domum N*FK* | haman C; amman
Q | altitudinem Π^FFK; altitudine U | ~
cubitos quinquaginta CΣ^T.

10. est om. Θ^H | ~ itaque est FK |
haman C; amman Q | praeparauerat C
Σ^T(pre-)Θ^HΓ^A | mardochoeo LNrelv̄z̄c;
mardoceo Σ^T; + iudeo FK* | ~ ira re-
gis Λ^TΩ | quieuit] K*; requieuit CΛ^TΣ^T
ΦEΘ^APHNK²SW^ψα. ¶ ant. iuxta hebr.
« requieuit » non habet hebr. « quieuit »
id est cessauit sed « requieuit » id est
dormiuit *Guill.*

VIII. 1. in diae C; die autem PU |
illa AFK*Ω^S | rex om. LΩ^M | hasuerus
C; assuerus UΓ^AΩaggrēlv̄z̄c; adsuerus Φ^P |
esther LNUWgrēlv̄z̄c | reginae om. Q
cum LXX | haman C; amman Q | iudeo-
rum Σ^TFK^ψΩα | mardochoaeus LNrelv̄z̄c

7. <rex CAQK | <et A | <aman CAQK | <intellexit AK | 8. <qui CAQK | <et A | <in
A | <et ait Q | <etiam CAK | <necdum CAQK | <et Q | 9. <dixitque CAK | <en CAQ
K | <qui A | <cui CAQK | <adpendite C | 10. <suspensus CAQK | <et A.

VIII. 1. ¶ die VIII. Ω^S; XVI. Π^F; § die Ω^M; <die AQK | <dedit C.

et Mardocheus ingressus est ante
 faciem regis
 confessa est enim ei Hester quod
 esset patruus suus
² tulitque rex anulum quem ab
 Aman recipi iusserat
 et tradidit Mardocheo
 Hester autem constituit Mardo-
 cheum super domum suam
³ nec his contenta procidit ad pe-
 des regis
 flevitque et locuta ad eum oravit
 ut malitiam Aman Agagitae et
 machinationes eius pessimas
 quas excogitaverat contra Iu-
 daeos iuberet irritas fieri
⁴ at ille ex more sceptrum aureum

protendit manu
 quo signum clementiae monstra-
 batur
 illaque consurgens stetit ante
 eum ⁵ et ait
 si placet regi et inveni gratiam
 coram oculis eius
 et deprecatio mea non ei videtur
 esse contraria
 obsecro ut novis epistulis veteres
 Aman litterae insidiatoris et
 hostis Iudaeorum quibus eos
 in cunctis regis provinciis per-
 ire praeceperat corrigantur
⁶ quomodo enim potero sustinere
 necem et interfectionem po-
 puli mei

1. ei LC; *om.* A | 3. malitiam C *cum plerisque codd. et archetypo*; malitia LA |
 4. quo LA; quod C | 5. ueteres CA; ueteris L | eos LC; eis A.

c; mardoceus Σ^τ | conf.] conuersa Θ^h |
 enim ei *om.* U | ~ enim est A* | ei *om.*
 AFS*WΨ^o *cum hebr. et LXX* | esther L
 NUWgrelbꝛc; *om.* Π^f | ~ hester ei Θ^a
 Ωsm | esset] est E* | suus] eius ΦEFKUΨ^o.

2. tulit itaque Ωsm | quem] quod
 W | haman C | mardochoaeo LNrelbꝛc;
 mardoceo Σ^τ | esther LNUWgrelbꝛc; he
 sunt Φ^v | mardocheum LNrelbꝛc; mardo-
 ceum Σ^τ; mardocheo Θ^h | suam] C*; aman
 C^sE* *cum hebr., LXX et ant. vers. lat.*

3. contempta E*W*Ω^s* | procedit
 U*W* | locuta + est Σ^τΦ^pΘ^hP*(*ut vid.*)
 FKUW²Γ^aΨ^oΩ^s* | orauitque Φ^{pg}; orans
 Γ^a | ut *om.* W* | malitia LAQU(-cia) |
 haman C; amman Q | agagi*tae W; aga-
 gite Λ¹Σ^τUΩ^mq; aggagitae Q; agatitae
 L*; agachite Ω^s; agacitae E* | macina-
 tiones CA¹Σ^τ | iudeos Σ^τΘ^hPQΨ^oΩ^a |
 irrita A[†]U*; inritum FK*.

4. exceptum LΘ^{h2}(r *in ras.*)FK*;
 + regium Ω^s | protendit] E*K*; pr(a)e-

tendit ΦE²K²Ψ^oΩ^agrel; extendit Q² (ex-
 ten *in ras.*) | quo* U; quod CQΩ^s | il-
 laque] itaque illa FK*.

5. ait + illi Q, *cf. ant. vers. lat.*
 (ei); + et N* | placeat Ψ^o | et (2°) + si
 P²Ω^agrelbꝛc *cum hebr.* | inuenit[†]N* | cor.
 oculis] in oculis E¹Ω^agrelbꝛc; in con-
 spectu E[†] *cum ant. vers. lat., cf. codd.*
graec. AN | eius] tuis Θ^hQFK*U, *cf.*
codd. graec. AN *et ant. vers. lat.* | ei]
 tibi Θ^hΓ^a; *om.* Ω^m | uidetur] F*W*; ui-
 de*tur P; uideatur Φ^{rov}HF²U^sW²Ω^m |
 ~ esse uidetur FK | nouis] nobis FK;
 non uis Ψ^o | epistulas K* | ~ epist. no-
 uis Σ^τ | ueteris LFK*U*W* | amman Q |
 litteras Π^f; litteris U*; litteri U²; *om.*
 P[†]H* | insidiatores et hostes P* | et hos-
 tis *om.* U* | iudeorum CΣ^τPFKΨ^oΩ^a |
 eis AFK* | praeceperat] W*(*praecip.*);
 praecepit W² | corrigatis U.

6. enim *om.* Σ^τ | populi] *praem.*
 pro Ψ^o.

⟨et AK | ⟨confessa est AQK | 2. ⟨tulitque CAK | ⟨et A | ¶ hester *Div. sine num.* Φ^p;
 ⟨hester CAQK | 3. ¶ nec VIII. Ω^m; ⟨nec CAK | ⟨flevitque A | ⟨oravit K | 4. ⟨at CAQ
 K | ⟨quo A | ⟨illaque CAQK | 5. ⟨si CAQK | ⟨et deprecatio A | ⟨obsecro AK | ⟨qui-
 bus Q | 6. ⟨quomodo AQK.

7 responditque rex Asuerus Hester
reginae et Mardocheo Iudaeo
domum Aman concessi Hester
et ipsum iussi affigi cruci
qui ausus est manum in Iudaeos
mittere
8 scribite ergo Iudaeis sicut vobis
placet ex regis nomine
signantes litteras anulo meo
haec enim consuetudo erat ut
epistulis quae ex regis nomine
mittebantur et illius anulo sig-
natae erant nemo auderet
contradicere
9 accitisque scribis et librariis regis

erat autem tempus tertii mensis
qui appellatur Sibani
vicissima et tertia illius die scrip-
tae sunt epistolae
ut Mardocheus voluerat ad Iu-
daeos et ad principes procu-
ratoresque et iudices
qui centum viginti septem pro-
vinciis ab India usque Aethio-
piae praesidebant
provinciae atque provinciae po-
pulo et populo iuxta linguas
et litteras suas
et Iudaeis ut legere poterant et au-
dire

7. manum in iudaeos mittere CA; in iudaeos manum mittere L | 8. ex LA; et ex C | epistulis LA; epistolas C | auderet L; auderat A; audebat C | 9. usque aethiopicam L(aeti.)A; usque aethyopia C | populo et populo L²AC; populo L*.

7. assuerus QUG^ΛΩαgrelv̄z̄c; hasuerus C; ausuerus W | esther LNUWgrelv̄z̄c; ester C; he sunt Φ^v | mardocheo LNrelv̄z̄c; mardoceo Σ^τ; mardoheo A*; mordocheo g | iudeo Σ^τΘ^hQFΨ^oΩα | haman C; amman Q | esther LNUWgrelv̄z̄c; hešt Φ^v; + regin(a)e Ω^smre. ¶ « hester reginae » Hug. | iussi] praecepi Π^r | cruci] P*; cruce P² | qui] S*; quia CL Π^rΣ^τΘ^hPHNQ^sWΓ^ΛΩαgrelv̄z̄c. ¶ propter similitudinem duarum uocalium ne colliderentur ant. ponunt non « quia » sed « qui » quod idem ualet quod « quia ille ». require Num. XXII (v. 6) Guill. | ausus fuit W | manum] S*; manus Θ^hU S² | in om. Q* | iudeos Λ^lΠ^rΣ^τQΨ^oΩα | mittere] in ras. Q² | ~ manum mittere in iudaeos Ω^sarelv̄z̄c; ~ in iudaeos manum mittere LΛ^lEPHSW.

8. iudeis Σ^τΦ^vPQΓ^ΛΨ^oΩα | placeat Ψ^o | ~ placet uobis FK | ex] et ex C Σ^τ; om. z̄c | meo om. FK* | ~ erat consuetudo Ω^m | epistolas CΣ^τ; epistolae Q FK*; epistolae Θ^hΓ^Λ | signati U | ~ erant signatae A* | auderat A; audebat

CΠ^rΣ^τ(haud.); audiret Θ^h*W* | contrad.] dicere Q*.

9. accitis itaque Ω^m; accitis Ω^s; accersitisque PU | scripsit K*; scriptis F* | et om. K | libraris Q; liberariis U | tempus om. Σ^τ | appellabatur Ψ^o | siuan S²(siu in ras.) cum hebr.; nisan FK*W²(nis in ras.), cf. LXX et ant. vers. lat.; susan U; sinan g. ¶ « siuan » sic habent hebr. et ant. non « siban » Guill. | ~ die illius E*Θ^hWΩ^mrelv̄z̄c | ~ epistole sunt scripte Ω^m | mardocheus LNrelv̄z̄c; mardoceus Σ^τ | iudeos Σ^τFΓ^ΛΨ^oΩα | procuratosque Γ^Λ; percuratoresque Q | septem] in Θ^h*; praem. et Π^rEΘ^hP²Q^s | prouincias Θ^hPΨ^o | usque ad Θ^hQΩ^mrelv̄z̄c | aethiopicam] S*; aethyopiam HS² Ψ^o; ethiopicam QFKΓ^ΛΩα; aetiopicam L Λ^l; aethyopia C; etiopia Π^r; etiopia Σ^τ | prou. atque] prouinciaeque L* | prouin. (2°) om. E* | et populo om. L*Q | et (ante pop.)] atque Ω^s | iudeis QΨ^oΩα; iudeos U*; iudices Σ^τ | ut] P*U*; prout Θ^hP²U²S²agrelv̄z̄c; om. S* | poterat U* | ~ et audire poterant Ω^m.

7. ¶ responditque XVII. Π^r; <responditque CAQK | <domum CAQK | <qui A | 8. <scribite CAQK | <signantes A | <haec CAQK | 9. <accitisque CAQ | <erat AQK | <vicissima AK | <ut A | <qui AK | <provinciae atque AK | <populo et K | <et iudaeis AQK.

- 10 ipsaeque epistulae quae ex regis nomine mittebantur anulo illius obsignatae sunt
et missae per veredarios qui per omnes provincias discurrentes veteres litteras novis nuntiis praevenirent
- 11 quibus imperavit rex ut convenirent Iudaeos per singulas civitates
et in unum praeciperent congregari ut starent pro animabus suis
et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus interficerent atque delerent
- 12 et constituta est per omnes provincias una ultionis dies
id est tertia decima mensis duodecimi Adar
- 13 summaque epistulae fuit ut in omnibus terris ac populis qui regis Asueri imperio subiacebant notum fieret
paratos esse Iudaeos ad capiendam vindictam de hostibus suis
- 14 egressisque sunt veredarii celeres nuntios perferentes
et edictum regis pependit in Susis
- 15 Mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egrediens fulgebat vestibus regiis
hyacinthinis videlicet et aerinis

10. obsignatae LA; signatae C | 12. tertia decima LA; tertia decima diae C | 13. fuit CA; haec fuit L | 15. uestibus regiis CA; in uestibus regis L.

10. quae ex *om.* E* | ex *om.* Π^Fε̄c | illius] ipsius Ω^{rel}ε̄c *cum ant. vers. lat.*; eius Ωsm | obsign. erant Θ^h; obsignata erant Q; signat(a)e sunt CΠ^FΣ^TΦ^vENW Ψ^d, *cf. ant. vers. lat.* | et missae *om.* N* | et] ut FK | ueredarios] Q²(*re in ras.*); ueraedarios Θ^hN; ueridarios A†; + principes Ω^s | ueteres] W*; ueteris φ^oU*; ueteras Σ^TW².

11. quibus — conuenirent *om.* L* | conuenirent] E*; conuocarent E² | iudeos Σ^TFKSΨ^dΩ | praecipit congregare U* | instarent Q | ~ inimicos suos omnes Ω^s | coniug. + suis Θ^hSΩ^{sj}* | atque] ac W | delerent + et spolia eorum diriperent *c. cf. hebr.*

12. constitutum U | per *om.* W² | omnes] uniuersas Π^F | decima + die C (diae)QFK*UΓ^hΩ^{sae}; + dies E | duodecimi *om.* K* | ~ duodecimi mensis Σ^T.

13. fuit] P*S*; h(a)ec fuit LΠ^FΘ^P² S²Γ^hΩ^mgrelε̄c; fuit hec Ω^s | ut *om.* Q |

hasueri C; assueri Γ^hΩ^{ag}relε̄c; assuero U | imperio] K*; imperiis Ψ^dΩ^m; imperii φ^{rgv}K² | ~ subiacebant imperio agr ε̄lε̄c | paratos] patores φ^P | iudaeos] H*; iudeos Σ^TH²QFF^hΨ^dΩ^h | ad capiendum [ε̄]ε̄c | de *om.* Q*.

14. hegressi suntque C | ueraedarii Θ^hN | celere L | nun(t)ia grelε̄c | preferentes Σ^TΩ; perseuerantes E* *ut vid.* | edictum] dictum Λ¹ | susan relε̄c.

15. mardocheus LNrelε̄c; mardoceus Σ^T; mordocheus φ^o | autem *om.* φ^o | fulgens Σ^T; + in LΛ¹Θ^{h2}PHΩ^s | regis LN*QΨ^d | hyacinthinis = Lφ^{rg}Θ^hANK²gr ε̄lε̄c; hyacintinis Λ¹PHQSW; hiacintinis Π^FEU; iacinthinis AΓ^h; iacinthynis Θ^h; iacintinis Σ^T; iachyntinis C; iaquinthinis K*; iaquin**nis F; hyacinctinis φ^{vr}Ψ^d; hiacinctinis Ω; iacinctinis Ωsm α | et *om.* N | *erinis PN*; aeriis QW; aerenis LCΣ^TFK*; aeriis ε̄c; arcinis Ω; berinis Ω^m | capite *om.* Av *cum hebr.*,

10. <ipsaeque AK | <anulo Q | <et A | 11. <quibus AQK | <et in A | <et omnes AK | 12. <et AK | <id A | 13. <summaque CAQK | <paratos AK | 14. <egressisque CAQK | <et A | 15. ¶ mardocheus XVIII. Π^F; § mardocheus II. Ω^m; <mardocheus CAQ | <hyacinthinis AK.

coronam auream portans capite
 et amictus pallio sirico atque
 purpureo
 omnisque civitas exultavit atque
 laetata est
 16 iudaeis autem nova lux oriri
 visa est gaudium honor et tri-
 pudium
 17 apud omnes populos urbes atque
 provincias quocumque regis
 iussa veniebant
 mira exultatio epulae atque con-
 vivia et festus dies
 in tantum ut plures alterius gen-

tis et sectae eorum religioni et
 caerimoniis iungerentur
 grandis enim cunctos iudaici no-
 minis terror invaserat
 IX. 1 igitur duodecimi mensis quem
 Adar vocari ante iam dixi-
 mus
 tertia decima die quando cunctis
 iudaeis interfectio parabatur
 et hostes eorum inhiabant san-
 guini
 versa vice iudaei superiores esse
 coeperunt
 et se de adversariis vindicare

16. gaudium LA; et gaudium C.

LXX et ant. vers. lat.; praem. in $\Phi^{VP}K^2$
 $\Omega\eta\sigma\text{rel}\xi\zeta$ | amictus Q | pallio] U*; pal-
 leo $\Lambda^1FK^*U^2W^*$ | sirico = $LC\Sigma^T\Theta^H^*AH$
 FK^*U ; syrico $\Phi E^*QK^2\Psi^D$; sericio Λ^L ;
 serico $E^2\Theta^H^2$ cum rell. codd. et edd. | \sim
 serico pallio $\Omega^s\sigma\text{rel}\eta\sigma\zeta$ | atque] at Φ^a ;
 + serico Ω^s | purpureo Φ^RQW^2 ; pur-
 purio H*; purporio U; puporeo W* |
 est om. U.

16. iudeis $\Lambda^L\Sigma^TQ\Psi^D\Omega^a$; iudei Σ^T^* |
 autem om. Γ^a cum hebr. | noua om. Σ^T
 cum hebr., LXX et ant. vers. lat. | lux]
 lex U* | orire uisa est W; oriens U |
 gaudium] praem. et $C\Sigma^T\Theta^H U\Gamma^a$ cum
 hebr., LXX et ant. vers. lat. | honorem
 U; praem. et $FK^*U\Omega^s$, cf. hebr. | et tri-
 pudium om. U.

17. populorum Π^P ; praem. iudeos
 Ω^s | urbis FK^* ; orbis U | prouincias]
 praem. omnes Ω^M | quaecumque Ψ^D | re-
 gis iussa] iussa regis E; regis pr(a)cepta
 $\Omega^s\sigma\text{rel}$; iussa Σ^T | ueniebat $\Pi^PE^*N^*$ | exul-
 tatione W | conuiuium Ω^SM | festos Φ^{RGV}

$E^*QFK\Gamma^a$ | alteriusque Ψ^D | \sim alterius
 plures Ω^SM^a | gentes Λ^L | religioni] F*;
 relegioni $\Phi^{RGV}F^2K^2$; relegeoni K*; reli-
 gini N*; religione Λ^L^* ; relegione U;
 relegionis Θ^H^* | cunctos om. Σ^T | iudaici]
 Λ^L^2 (ici in ras.); iudaeci K^2UW^* ; iudae-
 ice FK^* ; iudaicis L^2 ; iudaicis L^* | no-
 minis om. Ω^M^* , cf. hebr., LXX et ant.
 vers. lat. | terror] timor Σ^T | \sim nominis
 iudaici terror Ω^M^2 ; \sim timor iudaici no-
 minis Σ^T .

IX. 1. duodecimi mensi Φ^P ; duo-
 decimo mensis W*; duodecimo mensi
 W^2 | adar] U^2 (alt. a corr.); hadar C |
 uocare antea U | \sim uocari iam ante Ω^s ;
 \sim ante iam uocari Ω | iudeis $\Sigma^T\Psi\Gamma^a$
 $\Psi^D\Omega^a$ | iniabant $C\Lambda^L\Pi^P\Sigma^T K^*\Gamma^a$; ininia-
 bant Σ^T^* ; iniebant Θ^H ; insidiabant ΦK^2 ;
 insidiebant E*; insidiabantur $E^2\Psi^D\Omega$;
 insidiabatur Ψ^D^* . ¶ at insidiabant S^2 |
 sanguini] Φ^R^* ; sanguine $\Phi^{R2}K^*W^*$; +
 eorum Ω^s | iudaei* L; iudei $\Sigma^T\Psi^D\Omega^a$;
 iudaeis Θ^A^* | esse om. A* | uindicarent Ψ^D .

<et amictus A | <omnisque A | 16. <iudaeis CAQK | 17. <apud AK | <quocumque K |
 <mira A | <epulae Q | <in AK | <grandis AK.

IX. 1. ¶ igitur IX. Ω^{SJ} ; § igitur III. Ω^M ; <igitur CAQK | <tertia A | <et A | <versa
 AK | <et se A.

² congregatique sunt per singulas civitates oppida et loca ut extenderent manum contra inimicos et persecutores suos nullusque ausus est resistere eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat

³ nam et provinciarum iudices duces et procuratores omnisque dignitas quae singulis locis et operibus praerat extollebant Iudaeos timore Mardochei ⁴ quem principem esse palatii et plurimum

posse cognoverant fama quoque nominis eius crescebat cotidie et per cunctorum ora volitabat

⁵ itaque percusserunt Iudaei inimicos suos plaga magna et occiderunt eos reddentes eis quod sibi paraverant facere

⁶ in tantum ut etiam in Susis quingentos viros interficerent et decem extra filios Aman Agagite hostis Iudaeorum quorum ista sunt nomina

⁷ Pharsandatha et Delphon et Esphata ⁸ et Phorata et Adalia

IX. 2. congregatique L²CA; congregati L* | et loca LC; loca A | penetrarat L; penetrabat C; penetraret A | 3. duces LA; et duces C | et operibus LA; hoperibus C | 4. principem esse LC; principem A²; om. A* | 6. extra LC; om. A.

2. congregati (que om.) L*Ω^s | oppida] *praem.* et Ω^sarel | et om. AFK* | ut] et U | ext.] ostenderent Ω^s | manus Θ^h; manos FK | est om. Ω^s* | resistere om. Q | omnes populos] E*; omnis (-nes L*U) populus L*Φ^v*E²Θ^hP*FKUΓ^Δ | magnitudines E*U* | penetrarat = LP*HN QK²SW(paen.)Ω^mῥῆc; penetrabat CΣ^τ; penetrauit Ω^s; penetraret Θ^{h2}(pon. Θ^h*) P²K* cum *rell. codd. et edd.*

3. et om. Π^φ | duces om. Λ^l; *praem.* et CΣ^τrelῆc cum *hebr., LXX et ant. vers. lat.* | et procur.] procuratoresque E²; procuratores E* | omnesque FKU; et omnis Ω^m | sing.] *praem.* in Γ^Δ | et] ac relῆc; om. CΣ^τ | pr(a)eerant Λ^lΠ^φΘPHQ FKUS*WΓ^ΔΩ | iudeos Λ^lΣ^τΓ^ΔΨ^δΩ^α | mardochei LNrelῆc; mardocei Σ^τ.

4. principem esse] principem A²F K*; om. A* | ~ palatii esse Ω^m | plurimi Ω^s | posse] esse Σ^τΨ^δ | cognouerant] K*; cognouerunt ΦEK²UΨ^δΩ^sm; cognouerat Π^φ | uoluitabat L*.

5. iudei Λ^lΣ^τΨ^δΩ^α | parau.] placuerant Γ^Δ.

6. etiam om. Ω^s | susan relῆc; suis Ω^m* | interficerent om. Q* | et decem extra] E*S*; et decem AE²Q*FK*UΩ^m; decem extra Φ^α*; extra decem Φ^{RG2}VPK² S²Ψ^δΩ^sḡrelῆc | haman C; amman Q | agagite CΛ^lΣ^τQUΩ^mα; agachite Ω^s | hostes U* | iudeorum Σ^τΨ^δΩ^α | quorum — 10, 3, praenotauius om. U | sunt om. Λ^lP*H.

7. *tot. vers. om.* U | pharsandata L*S*W; pharsandathan Θ^hPHQFK*S²α; pharsandatan Θ^h; pansandatan Γ^Δ; pharsandatha Ψ^δ; phasan-dathan Λ^l; pharsandat*** E* | et (*I^o*) om. Φ^{RG}Ω | delphonte et esphatha L²; delphontesphata L* | delfon CΣ^τ; delpon Λ^lPHK[†]; delphon Ω^m* | esphatha NSḡrelῆc; esfata Q; espatha A; resphata C; resphatha Σ^τ; erphatha Θ^h; herphatha Γ^Δ; esphaia Π^φ; espha Λ^lH.

8. *tot. vers. om.* U | phorata] L* K*; phoratha L²Φ^{ovE}Θ^hANK²relῆc; foratha Π^φ; phorota CΩ^s; phorotha Ω^m; porota Σ^τ; proratha Θ^hΓ^Δ; orata Λ^l | adalai FK; adaila SW | ariadatha Ω^m;

2. <congregatique CAQK | <ut A | <nullusque AQK | 3. <nam CAQK | <omnisque A | <timore AK | 4. <fama AK | <et A | 5. ¶ itaque XIX. Π^φ; <itaque CAQK | 6. <in AQ K | <et A | 7. <pharsandatha CAK.

et Aridatha ⁹ et Epherresta et
 Arisai et Aridai et Vaizatha
¹⁰ quos cum occidissent praedas
 de substantiis eorum agere
 noluerunt
¹¹ statimque numerus eorum qui
 occisi erant in Susis ad regem
 relatus est
¹² qui dixit reginae in urbe Susis
 interfecere Iudaei quingentos
 viros
 et alios decem filios Aman
 quantam putas eos exercere cae-

dem in universis provinciis
 quid ultra postulas et quid vis
 ut fieri iubeam
¹³ cui illa respondit
 si regi placet detur potestas Iu-
 daeis ut sicut hodie fecerunt
 in Susis sic et cras faciant
 et decem filii Aman in patibulis
 suspendantur
¹⁴ praecepitque rex ut ita fieret
 statimque in Susis pendit edic-
 tum
 et decem Aman filii suspensi sunt

9. et aridai L; et aridahi C; *om.* A | 12. interficere L(intef.)CA | eos LC; *om.*
 A | exercere LA; excedere C.

adridata CΣ^τ; aridicta Q^{*}; uridatha A;
 uridata FK^{*}; ridatha Γ^α; + et uaizetha
 E (*alt. e ex i*) *ex v. seq.*

9. *tot. vers. om.* U | et epher^m.] esphermetha E² (*pr. e in ras. ut vid.*) | ephermesta = L^{*}AΦ^RQFK²; ephermestha Φ^PS; ephermertha Θ^h; epherme^{sch}a α; ephermer^{ch}a Γ^α; phermesta relv̄z̄c; phermestha Θ^α; fermesta Σ^τ; fer^{*}mestha C; emesta K^{*}; ephermestha L² *cum rell. codd. et g* | et arisai *om.* Γ^α | et (2°) *om.* αg | ar. et ar.] aridai arisai Π^F | ariasi Ω^M; arisati L; harisa CΣ^τ; archasi Ω^s | et aridai *om.* AFK^{*}S^{*} | aridahi C; aridaio Θ^h; arestai Θ^α; arisai N^{*}; aradai Γ^α | et uaizatha *hic om.* E, *cf. v. praec.* | uaizata Σ^τΩ; uaisatha αg; baizatha A Q; baizata K^{*}; uar^zatha Θ; balzatha Γ^α; iezatha relv̄z̄c; aiaizara Ω^M; baicata F.

10. *tot. vers. om.* Σ^τU | occidissent Q^{*} | praedas — eorum] de substantiis suis pr(a)edas Λ¹PH | ~ eorum substantiis Ω^M | agere] Q^{*}W^{*}; tangere Φ^PQ²FK W²Γ^αacc.

11. *tot. vers. om.* U | occisi *om.* A | erant] sunt Ω^M† | susan relv̄z̄c | a rege P^{*}H^{*}.

12. *tot. vers. om.* U | dixerunt W^{*} | susan relv̄z̄c; sus Λ¹; usis Φ^P | interf. — uiros] interfecti sunt a iudaeis quingenti uiri FK^{*} | interfecere = L²(intef.) Λ¹Σ^τΦ^RQ²VPHNΩg; interfecerunt Π^FEΘQ K²SW(intefic. W^{*})Γ^αarelv̄z̄c; interficere L^{*}(intef.)CAΦ^QP²Ψ^D | iudei Σ^τQΨ^DΩα | uiros *om.* Φ^VK² | decem] *praem. extra* E², *cf. supra v. 6* | haman C; amman Q | quantum Π^FΣ^τΦ^RQ²VNFK; tum L^{*} | eos *om.* AΓ^α | exerc.] excedere CΣ^τ | quid (2°)] quis Λ¹ | uis *om.* Φ^R | iubeas Π^F†.

13. *tot. vers. om.* U | placet + et L | pot. iudaeis] mihi potestas Q | iudeis Λ¹Σ^τΨ^DΩα | sicuti CQ | ~ fecerunt hodie Ω^sαgrelv̄z̄c | susan relv̄z̄c | ~ sic et faciant cras Ω; ~ et cras sic faciant Θ^h | et dec. filii] in decem filiis FK^{*} | amman Q | in *om.* Γ^α | patibulo L.

14. *tot. vers. om.* U | precepit (que *om.*) α | rex *om.* Σ^τ*FK *cum LXX* | susan relv̄z̄c | et — sunt *om.* Θ^α | amman Q; *om.* W^{*} | filios Π^F | ~ fil. aman Π^FΘ^hQ FKΓ^αΩ^smarelv̄z̄c | sunt + in patibulis Ω^s, *cf. v. praec.*

10. <quos CAK | 11. <statimque CAQK | 12. <qui CAK | <et AK | <quantam CA | <quid ultra AK | 13. <cui CAQK | <si CAQK | <sic A | 14. <praecepitque CAQK | <statimque CA | <et A.

- 15 congregatis Iudaeis quarta decima Adar mensis die interfecti sunt in Susis trecenti viri nec eorum ab illis direpta substantia est
- 16 sed et per omnes provincias quae ditioni regis subiacebant pro animabus suis steterunt Iudaei interfectis hostibus ac persecutoribus suis in tantum ut septuaginta quinque milia occisorum implerentur et nullus de substantiis eorum quicquam contingeret
- 17 dies autem tertius decimus mensis Adar unus apud omnes interfectionis fuit

- et quarto decimo die caedere desierunt quem constituerunt esse sollemnem ut in eo omni deinceps tempore vacarent epulis gaudio atque conviviis
- 18 at hi qui in urbe Susis caedem exercuerant tertio decimo et quarto decimo eiusdem mensis die in caede versati sunt quinto decimo autem die percutere desierunt et idcirco eandem diem constituere sollemnem epularum atque laetitiae
- 19 hi vero Iudaei qui in oppidis non muratis ac villis morabantur

15. adar mensis die LA²C(diae); die mensis adar A* | 16. ac LA; et C | contingeret LA; contigerit C | 17. omni d. t. uacarent LCA²; omnis d. t. uacaret A* | gaudio LA; gaudiis C | 18. die (I^o) A; diae C; diei L | in caede LA; in caedem C | eandem CA; eundem L | 19. uillis LA; uicibus C.

15. *tot. vers. om.* U | congregatis] E*; congregatisque E²Q | iudeis Λ²Σ^τQ Ψ^oΩα | ~ die mensis adar A*Π^τFK*Γ^α Ωααρεlv̄z̄c | interf.] *praem.* et Γ^α | susan relv̄z̄c | nec] necnon Γ^α | ~ substantia direpta est Ω; ~ direpta est substantia Ω^s.

16. *tot. vers. om.* U | et *om.* Q | ditione FK* | regi EFK*Ω^m | steterunt Γ^α Ωsmarelv̄z̄c. ¶ resistere Θ^m | iudei Λ²Σ^τQΨ^oΩα; iudaeis E* | ac] et CΣ^τ; a E* | complerentur Π^τ | nullis Φ^pW* | contingeret] K³; contingerent Λ²*; contingerunt FK²; contigerit CΣ^τ; continger***** K*.

17. *tot. vers. om.* U | mensis *om.* H* | unus] primus z̄c | et] a Q | XIII

Ω^m; quartadecima αρεlv̄z̄c; xxiiii^a Ω^s | desierant Ω^s | ~ sollemnem esse A* | in eum N*; in eodem Ψ^o | omnis ... uacaret A*F(om̄s)K*; omnes ... uacarent K²; omnia ... uacarent Q | deinc. temp.] tempore deinceps αρεlv̄z̄c; anno deinceps Ω^s | gaudiis CΛ²Σ^τΘ^m | conuiuis A†.

18. *tot. vers. om.* U | at] et Π^τ | hi] K*; his K² | susim Q; susan relv̄z̄c | diei LΦ^p | ~ die eiusdem mensis Ω^sarelv̄z̄c | in c(a)edem CΣ^τQ | ~ decimo quinto a | autem *om.* H* | desierant N*SWΓ^α Ω^s; destiterunt Λ²P(dist. P*)H | eundem LΦEΨ^oΩααρεlv̄z̄c | diem *om.* QS* | constituerunt FKΓ^αΩsmαρεlv̄z̄c.

19. *tot. vers. om.* U | iudei Λ²Σ^τΨ^oΩα | ac] et in Σ^τ | uillis] uiculis Λ²Σ^τH

15. <congregatis CAQK | <interfecti A | <nec A | 16 <sed CA | <pro AK | <interfectis Q | <in AK | <et A | 17. ¶ dies XX. Π^τ; § dies IX. Ω^m; <dies CAQK | <unus A | <et A | <ut AQK | <epulis A | 18. <at CAK | <tertio A | <quinto AQK | <et AK | 19. <hi CAQK.

- quartum decimum diem mensis
Adar conviviorum et gaudii
decreverunt
ita ut exultent in eo et mittant
sibi mutuo partes epularum et
ciborum
20 scripsit itaque Mardocheus omnia
haec et litteris comprehensa mi-
sit ad Iudaeos
qui in omnibus regis provinciis
morabantur
tam in vicino positus quam pro-
cul
21 ut quartam decimam et quintam
decimam diem mensis Adar
pro festis susciperent
et revertente semper anno sol-
lemni honore celebrarent
22 quia in ipsis diebus se ulti sunt
Iudaei de inimicis suis
et luctus atque tristitia in hilari-
tatem gaudiumque conversa
sint
essentque istae dies epularum
atque laetitiae
et mitterent sibi invicem ciborum
partes et pauperibus munus-
cula largirentur
23 susceperuntque Iudaei in sol-
lemnem ritum
cuncta quae eo tempore facere
coeperant
et quae Mardocheus litteris fa-
cienda mandaverat

19. adar LA; om. C | 21. pro festis L²AC; profectis L* | reuertente semper anno sollemni honore celebrarent LA; reuertentes semper annos sollemnia celebrarent C | 22. conuersa CA; conuersae L | essentque istae dies L (stae) cum quibusdam codd.; essetque iste dies CA. *Lectio erronea archetypi fuisse vid.*: essentque iste dies | 23. coeperant LC; coeperunt A.

Γ^Λ; uicibus C | quarto decimo die Q | adar om. CΣ^τ | et (3°) ac Q.

20. *tot. vers. om.* U | mardocheus LNre^lvb̄z̄c; mardoceus Σ^τ | ~ hec omnia Ω^s | iudeos Λ¹(o ex i)Σ^τWΨ^oΩ^α | regiis Ω^α | ~ prouinciis regis Π^τΩ | positus] A*S² (*alt. i in ras.*); positus Φ^p; positi A²QFK*¹⁰.

21. *tot. vers. om.* U | quarta decima et quinta decima die Q | et quintam decimam om. Π^τΩ* | adar om. Ψ^o | pro festis] P² (stis *in ras.*); profectis L*Ω^α*; perfecte Λ¹H | reuert. — honore] reuertentes semper annos sollemnia celebra-
rent CΣ^τ; reuertentes semper anno sollemni honore celebrarentur Ψ^o | reuertenti Π^τ; reuertentem W* | semper om. K | ~ celebrarent honore Ω^αgre^lvb̄z̄c.

22. *tot. vers. om.* U | diebus om. A | sint N | ~ ulti sunt se Γ^Λ | iudei C Λ¹Σ^τQΨ^oΩ^α | suis om. Ω^α | tristitia N* | conuersa sint = CAΣ^τΘ^{h²}AP²(si *in ras.*) HNQ; conuersa sunt Λ¹Π^τΦ^pE²(a *in ras.*) Θ^{h*}SG^ΛΩ^αΩ^αvb̄z̄c; conuersae sint LΦ^{RGV}; conuersae sunt Ω^s(-se)g; conuersi sint Ψ^o; conuersi sunt FKWarel | essentque istae dies = L*(stae)Φ^{RGV}NK²(iste)W*; essentque isti dies L²Φ^pE(ist* E*)ΘPHQ SW²Γ^ΛΨ^oΩ^α*; essentque dies iste Ω^s; essentque dies isti Λ¹agrelvb̄z̄c; essetque ista dies Σ^τ; essetque iste dies CAP^τFK* | aepulationis Q; epistolarum α.

23. *tot. vers. om.* U | iudei Λ¹Σ^τΨ^oΩ^α | c(o)eperunt AΛ¹Π^τHFK* | quae om. W | mardocheus LNre^lvb̄z̄c; mardoceus Σ^τ | faciendo N; faciendi W²; om. W*.

<quartum AK | <ita A | 20. <scripsit CAQK | <qui A | <tam A | 21. <ut AQK | <et revertente AK | 22. <quia AQK | <et AK | <essentque AK | <et mitterent A | 23. <susceperuntque CAQK | <cuncta A | <et A.

24 Aman enim filius Amadathi stirpis Agag hostis et adversarius Iudaeorum cogitavit contra eos malum ut occideret illos atque deleret et misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem

25 et postea ingressa est Hester ad regem obsecrans ut conatus eius litteris regis irriti fierent et malum quod contra Iudaeos cogitaverat reverteretur in caput eius denique et ipsum et filios eius affixerunt cruci

26 atque ex illo tempore dies isti appellati sunt Phurim id est Sortium eo quod phur id est sors in urnam missa fuerit et cuncta quae gesta sunt epistulae id est libri huius volumine continentur

27 quaeque sustinuerint et quae deinceps inmutata sint susceperere Iudaei super se et semen suum et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere

24. illos CA; eos L | in sortem LA; in sorte C | 26. phurim LA; phuri C | phur L²A; phuri L²C | fuerit LC; fuerat A | 27. susceperere A; suscipere LC | et semen A cum *codd. fere omnibus et archetypo, ut vid.*; et super semen LC | absque sollemnitate C(habs.)A; absque sollemnitate L.

24. *tot. vers. om.* U | amman Q | enim] uero Σ^τ | amadathi Qα; amathathi S²Γ^α; amathi FK^{*}W; amatha E^{*}S^{*} | stirpe FK^{*}; **stirpe Λ¹* | agagt Ω^s; agat Π^ϕ | iudeorum Σ^τΘ^hΨ^δΩα | contra] aduersum Ω^m | eos] iudēos W cum *hebr. et cod. graeco* A | illos] eos LΛ¹PHQΩ^s | fur Σ^τ | nostra] *praem.* in EΘ^αP² | lingua *om.* Σ^τ* | in sorte CΣ^τ.

25. *tot. vers. om.* U | esther LNW grelv̄z̄c | ~ hester ingressa est SW | regem + et Λ¹ | conatu FK^{*}; cognatus W^{*}; cogitatus W² | regis irriti fierent] *in ras. brev. spat.* P² | regis *om.* H^{*}W^{*} | mala que Ω^m | quod *om.* Γ^α* | iudeos C Λ¹Σ^τFΨ^δΩα | reuertetur E^{*} | in] super Σ^τ | affixit W.

26. *tot. vers. om.* U | ex *om.* Γ^α | tempore] diē Λ¹† | iste K^{*}; illi Ω | appellata Γ^α* | furim Σ^τ; phurin N; phuri CΠ^ϕ; hrim Θ^{h2}; **rim* Θ^{h*} | sortium W^{*} | fur Σ^τPHΨ^δ; phur* E; phuri L²C | sortium Q | in urna FK^{*}; in unum Λ¹

H^{*} | missa fuerat AS^{*}Γ^αΩ^s; missam fuerit W^{*}; missam fuerat Φ^p | et *om.* Θ^α* | cunct(a)e FK^{*} | sunt *om.* Σ^τ | epist.] *praem.* in FK^{*} | id est] et Ω^s.

27. *tot. vers. om.* U | quaeue Π^ϕΘ^αP | sustinuerunt Λ¹*Π^ϕΘ^hΨ^δΩgrelv̄z̄c; ****tinerint N^{*} | et *om.* Π^ϕ | quae] quaeque L; *om.* E | i(n)mutata sunt P^{*}H^{*}Q^{*}Γ^α Ω^m†grelv̄z̄c; inmutatae sint Θ^h; mutata sunt Ω^s | susceperere = AΛ¹Φ^{RGV}EΘ^{P2}(*pr. e in ras.*)H²NSΩ^mg; susceperunt Φ^pΓ^α Ω^sgrelv̄z̄c; suscipere LCΠ^ϕΣ^τH^{*}QFKW Ψ^δ | iudei Λ¹Σ^τQΓ^αΨ^δΩα; iudaeis Π^ϕΘ^α N | ~ super se iudei Ω^s | semen] *praem.* super LCG^αΩ^m | relegioni Φ^g; religione g | uoluerint] E²(i *corr.*)K^{*}; uoluerunt NQΓ^αgrelv̄z̄c; uoluerant Σ^τΦ^{RGV}P^{*}K² | copulare Φ^g | ut] K^{*}; et ΦEΘ^hQK²Ψ^δ; et ut Ω. ¶ hebr. et ant. habent « et » *Iac.* | duos hos dies] hos duos dies Π^ϕ; duos dies hos A^{*}; hos duos Γ^α | absque sollemnitate LQ^{*} | transigere] Λ¹*; transigere Λ¹²; transire Π^ϕFK | quam] W^{*};

24. § aman II. Ω^m; <aman CAK | <cogitavit A | <et misit A | 25. <et postea AQK | <ut A | <et A | <denique CAQK | 26. <atque AK | <eo A | <et AQK | 27. ¶ quaeque *Div. sine num.* Π^ϕ; <quaeque AK | <susceperere AK | <et super A | <ut AQ.

quam scriptura testatur et certa
 expetunt tempora
 annis sibi iugiter succedentibus
²⁸ isti sunt dies quos nulla umquam
 delebit oblivio
 et per singulas generationes cunctae
 in toto orbe provinciae
 celebrabant
 nec est ulla civitas in qua dies
 Phurim id est Sortium non
 observentur a Iudaeis
 et ab eorum progenie quae his
 caerimoniis obligata est
²⁹ scripseruntque Hester regina filia
 Abiahil et Mardocheus iudaeus
 etiam secundam epistulam

ut omni studio dies ista sollemnis
 sanciretur in posterum
³⁰ et miserunt ad omnes Iudaeos qui
 in centum viginti septem regis
 Asueri provinciis versabantur
 ut haberent pacem et susciperent
 veritatem
³¹ observantes dies Sortium et suo
 tempore cum gaudio celebra-
 rent
 sicut constituerat Mardocheus et
 Hester
 et illi observanda susceperant a
 se et a semine suo
 ieiunia atque clamores et Sor-
 tium dies

27. certa L cum compluribus codd. et archetypo, ut vid.; cetera CA | 28. delebit LC; deleuit A | phurim LA²; purim A*; phuri C | 30. prouinciis LA; profincias C | 31. cum gaudio LC; gaudio A | susceperant L²A; susceperat L*; susciperent C.

quos $\Phi E S^2 W^2 \Psi^D \Omega a g r e l v \tilde{z} c$; quo S* | script. test.] scripturam certam Q² (er in ras.) | certa = $L \Lambda^1 \Pi^F E^2 \Theta P H N Q W \Gamma^A \Omega^s g r e l v \tilde{z} c$; c(e)tera CA $\Sigma^T \Phi E^* F K S \Psi^D \Omega^m a r e l$ | expet.] expediunt $\Lambda^1 P H$; praem. ut Ω^m .

28. tot. vers. om. U | deleuit $\Lambda \Lambda^1 \Pi^F E^* Q F K^* a$ | obliuio] a diluuiio Γ^A^2 (a d in ras.) | cuncte (multe Ω^m) que in toto orbe sunt Ω | celebrabant $F K^*$ | nec — phurim om. N* | phurī $\Theta A S$; phurin Ω^s ; furim Σ^T ; phuri $C N^2$; purim A*; plurimi $E^* \Theta^H^*$ | obseruetur L | iudeis $\Lambda^1 \Sigma^T Q \Psi^D \Omega a$.

29. tot. vers. om. U | scripserunt (que om.) A* | esther $L N W g r e l v \tilde{z} c$ | filia abiahil om. Σ^T | abiahil] E*; abihail rel $v \tilde{z} c$; abihayl C; abiahel $\Phi E^2 K S \Omega^s$; abiael Ω ; abiachil N; abigahil LQ; *abiahil W; abihel $\Psi^D \Omega^m$ | mardocheus $L N r e l v \tilde{z} c$; mardoceus Σ^T | iudeus $\Lambda^1 \Sigma^T Q \Psi^D \Omega a$; et iudaeus N*; ad iudaeos $\Theta^H \Gamma^A$ | etiam om. Σ^T | secunda epistula L | secundum E* | dies — sanciretur] W*; dies isti solemnes sancirentur (-retur W)

$W^2 g$ | \sim sollemnis dies ista Ω | sanciretur] Θ^H^2 (cir in ras.); sanciretur a; sanctiretur Ω ; sanctificetur Π^F ; sanctificaretur Ω^{sm} ; om. Γ^A^2 . ¶ « sanciretur » Hug. « sanctitetur » Guill. Rabanus hebr. ant. al. « sanctificaretur » Iac.

30. tot. vers. om. U | omnes] eos Ω^s | iudeos $\Lambda^1 \Sigma^T Q \Psi^D \Omega a$ | septem] praem. et $\Theta Q S^2 \Gamma^A$ | hasueri C; assueri $F \Gamma^A \Omega a g r e l v \tilde{z} c$ | prouincias C (prof.) Σ^T | \sim prouinciis regis asueri $\Pi^F \Omega^s a r e l v \tilde{z} c$ | uersab. + imperio Π^F | ueritate F.

31. tot. vers. om. U | obseru.] praem. ut $\Lambda^1 H$; praem. ** P | diem $P \Omega^s$ | \sim sortium dies Q | et] ut Q | cum om. A $\Pi^F F K^*$ | constituerat] K*; constituerant $\Lambda^1 \Phi E \Theta^A P H N K^2 S W \Omega^m g r e l v \tilde{z} c$; constituerunt Ω^s | mardocheus $L N r e l v \tilde{z} c$; mardoceus Σ^T | esther $L N W g r e l v \tilde{z} c$ | illo N* | susciperent $C \Pi^F \Sigma^T Q^2$ (ci in ras.); susceperunt $E \Theta P S^* \Gamma^A \Omega^s a g r e l v \tilde{z} c$; susceperat L* W* (suscip.). ¶ ant. « susceperant » Guill. | a (ante semine) om. $\Lambda^1 \Pi^F \Sigma^T E^* P^* N S^* W$ | ieiunia] praem. et Ψ^D | atque] et $r e l v \tilde{z} c$.

<quam AK | <annis A | 28. ¶ isti Div. sine num. P; <isti CAQ | <et per AQK | <nec A | <et A | 29. <scripseruntque CAQK | <etiam A | <ut A² (signo κ) | <dies A (del. A²) | 30. <et AQK | <ut A | 31. <observantes AK | <sicut A | <et illi AQ | <ieiunia AK.

³² et omnia quae libri huius qui vocatur Hester historia continentur

X. ¹ rex vero Asuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias

² cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit Mardocheum scripta sunt in libris Medorum atque Persarum

³ et quomodo Mardocheus iudaici generis secundus a rege Asuero fuerit et magnus inter Iudaeos et ac-

ceptabilis plebi fratrum suorum quaerens bona populo suo et loquens ea quae ad pacem sui seminis pertinerent.

QUAE HABENTUR IN HEBRAEO PLENA FIDE EXPRESSI · HAEC AUTEM QUAE SECUNTUR SCRIPTA REPPERI IN EDITIONE VULGATA QUAE GRECORUM LINGUA ET LITTERIS CONTINENTUR ET INTERIM POST FINEM LIBRI HOC CAPITULUM FEREBATUR QUOD IUXTA CONSUECUDINEM NOSTRAM OBELO ID EST VERU PRAENOTAVIMUS

32. continentur LA; continetur C.

X. 1. maris CA; mari L | 2. qua L cum complur. codd. et archetypo, ut vid.; quae CA | 3. iudaici A; iudaici L; iudaei C | continentur L cum multis codd. et archetypo, ut vid.; continetur CA | ueru LC; uerum A.

32. tot. vers. om. U | liber Γ^A; praem. in Ω^S | ~ huius libri FK | qui] quę Λ^{L*}; que Q; om. Ψ^D | esther LN^W grelv̄z̄c | hystoria Ω^{S*}; om. Ω^{S2} | continetur CΠ^FΘ^HP*Γ^A | ~ continentur qui uocatur hester (hystoria) Ω^S.

X. 1. tot. vers. om. U | uero om. Φ^R | hasuerus C; assuerus Γ^AΩ^Agrelv̄z̄c | maris] K*; mari LΦ^RGVK²Ψ^D.

2. tot. vers. om. U | qua = LΦ^RGP E²NQSW²Γ^AΩ^Arelv̄z̄c; quae CAΠ^FΣ^T(que) Φ^VE*Θ^PHFKW*Ψ^Dg; quia Λ^L | exaltauit] Φ^{P2} (al corr.); exultauit Ψ^D | mardocheum LNrelv̄z̄c; mardoceum Σ^T | in libris] in loco Q* | maedorum AΘ^A; moedorum Θ^H; iudeorum Ω^M.

3. tot. vers. om. U | mardocheus LNrelv̄z̄c; mardoceus Σ^T; mardo W* | iudayci Λ^L; iudaici L; iudaei C; iudei Σ^T | assuero Γ^AΩ^Agrelv̄z̄c | fuit P* | inter] K*; apud ΦEK²Ψ^DΩ^Age | iudeos Λ^L Σ^TQΨ^DΩ^A; + iudaici generis Q | ~

seminis sui Ω^Sarelv̄z̄c | pertinerent] P² (tinerent in ras.)S*; pertineret FK*; pertinent Φ^{QVP}EK²S²Ω^J; pertinet Φ^RΨ^D; peruenirent Λ^LH; + finit Λ^LΣ^T | quae — praenotauius om. §; praem. rubrica Ω | hebreo CΠ^FΦ^{QVP}EHQFKSΓ^A Ω^A; haebreo AP; hebreo Λ^L; ebreo Σ^T; abreo Ψ^D | expressi] W* (expressi); expressissimus W² | scripto E*; scriptura Ψ^D | repperiri L* | graecorum Φ^RΘ^A Γ^Agrelv̄z̄c; greçorum Λ^L | continetur CA Λ^LEP*HNFKW | post fine Q | ~ hoc libri Γ^A | iuxta om. Λ^L | hobelo C; oboelo Ψ^D; oboelo Σ^TPHΓ^A; oboelo Λ^L; obolo Θ^W | id est] et W²; om. W* | ueru] C*; uerum AΛ^LΣ^TE*FKΨ^D; uero Θ^HQ; uersu Π^F*; uirga C²; uirgula Γ^A | praenotabimus Π^F | obeli signa textui apponunt usque ad finem libri ΦEPN, a 10,4 ad 12,6 et a 15,4 ad 16,24 C, a 10,4 ad 12,6 tantum Λ^L; unicum signum ante verbum dixitque (10,4) praebent re.

32. (et omnia A.

X. 1. ¶ rex X. Ω^{SJ}; Div. sine num. PΓ^A; § rex Ω^M; · rex CAQK | 2. (cuius A K | (qua A | 3. (et quomodo AQK | (et magnus A | (quaerens AK | (et loquens A | ¶ quae (X.) Ω^M; Div. sine num. Φ^VPΘ^AS; (quae CAQK | ¶ haec Div. sine num. P; (haec CK | (et interim CK.

÷ 4 dixitque Mardocheus a Deo
 ÷ facta sunt ista
 5 recordatus sum somnii quod vi-
 ÷ deram haec eadem significantis
 ÷ nec eorum quicquam irritum fuit
 6 parvus fons qui crevit in fluvium
 ÷ et in lucem solemque conversus
 ÷ est et in aquas plurimas red-
 ÷ undavit
 ÷ Hester est quam rex accepit uxo-
 ÷ rem et voluit esse reginam
 7 duo autem dracones ego sum
 ÷ et Aman
 8 gentes quae convenerant hi sunt
 ÷ qui delere nomen conati sunt

÷ Iudaeorum
 9 gens autem mea Israhel est qui
 ÷ clamavit ad Deum et salvum
 ÷ fecit Dominus populum suum
 ÷ liberavitque nos de omnibus
 ÷ malis
 ÷ et fecit signa magna atque por-
 ÷ tenta inter gentes
 10 et duas sortes esse praecepit
 ÷ unam populo Dei et alteram
 ÷ cunctarum gentium
 11 venitque utraque sors in statutum
 ÷ ex illo iam tempore diem co-
 ÷ ram Deo universis gentibus
 12 et recordatus est Dominus po-

4. dixitque LC; dixit A | 8. delere nomen conati sunt AL¹K; quonati sunt delere nomen C | 9. ad deum A *cum plur. codd., LXX et archetypo, ut vid.*; ad dominum CA¹K | malis AL¹K; *om.* C | 10. et alteram AL¹K; alteram C | 11. utraque AL¹K; *om.* C | diem CA¹; *om.* AK.

Deest L (*a v.* 6, est et).

4. dixit (que *om.*) AΣ¹E*; *praem.* ad eos L | mardocheus Nrelv̄šc; mardocheus Σ¹Φ^v | ista *om.* Ω^s.

5. somni Λ¹* | fuit *om.* U*.

6. paruulus Π^f | qui] quae Θ^h; *om.* Q | in lucem — aquas] in luce soleque in aquas w, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | conuersatus L | esther NUWgrelv̄šc.

7. haman C; amman Q.

8. gentes] P*; gentesque Ω^{m*}; gentes uero P², *cf. LXX et ant. vers. lat.* (autem) | conuenerunt QU | hi sunt qui ... conati] S* (hii); hae (hee Θ^hS) sunt quae (que Θ^h) ... conatae (-te Θ^h) Θ^s | hi sunt *om.* P* | coacti E* | ~ delere conat(i) sunt nomen Θ^hΓ^aΩ^s; ~ conati sunt delere nomen CΣ¹Ω^marelv̄šc | iudeorum Π^fΣ¹Θ^hQFUΨ^dΩ^a.

9. israhel = Φ^{op}ΘN; srahel C; srhl Σ^r; ihl Π^fQ; israel Ω^sgrelv̄šc; srl Λ¹; isrl *rell. codd. et a* | est *om.* P* | qui]

E*W*; qu(a)e Π^fΣ¹E²ΘQUSW²Γ^aΩ^smagr elv̄šc | clamat g | deum] dominum C Λ¹Σ¹Φ^{r*}Θ^aFKWΓ^aΨ^dΩ^sagrelv̄šc *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | de] ab arelv̄šc | malis *om.* CΣ¹ | inter] in Λ¹.

10. una QU | populo = CA*Λ¹Σ¹ HFKWΓ^a; populum Λ¹*; populi A² *cum rell. codd. et edd. et aliq. codd. ant. vers. lat.* | et *om.* CΣ¹Γ^a | altera U.

11. uenit (que *om.*) WΩ^m; eritque Γ^a | utraque] ultra E*; *om.* CΣ¹ | in statum ... diem W*; in statutum diem ... et die W² | statutam Ω^m; statum Λ¹*Π^fΣ¹E*; stratum Q | ex — deo *om.* U* (*quae 2 m. supplevit nunc legi nequeunt*) | iam *om.* H* | diem] pro die Γ^a; *om.* AΣ¹ΦEFK Ψ^dα. ¶ non est interponendum quod dicitur « diem » *Guill.* | deo] domino Π^f | uniuersisque FK.

12. est *om.* E* | dominus *om.* A *cum*

4. ¶ dixitque *Div. sine num.* ΦΘ^aPQSWΨ^d; <dixitque CAK | <a deo C | 5. <recordatus CAK | <nec A | 6. <parvus CAQK | <et in lucem A | <hester QK | 7. § duo Φ^v; <duo CAQK | 8. <gentes CAK | 9. § gens Φ^v; <gens CAK | <liberavitque Q | <et fecit A | 10. <et duas AQ | <unam AK | 11. <venitque AQK | 12. <et AQ.

÷ puli sui ac misertus hereditati
 ÷ suae
 13 et observabuntur dies isti in men-
 ÷ se Adar quarta decima et quin-
 ÷ ta decima die eiusdem mensis
 ÷ cum omni studio et gaudio in
 ÷ unum coetum populi con-
 ÷ gregati
 ÷ in cunctas deinceps generationes
 ÷ populi Israhel
 XI. 1 anno quarto regnantibus Pto-
 ÷ lomeo et Cleopatra

÷ adtulerunt Dositheus qui se sa-
 ÷ cerdotem et levitici generis
 ÷ ferebat
 ÷ et Ptolomeus filius eius hanc epi-
 ÷ stulam Phurim
 ÷ quam dixerunt interpretatum esse
 ÷ Lysimachum Ptolomei filium
 ÷ in Hierusalem

HOC QUOQUE PRINCIPIUM ERAT IN
 EDITIONE VULGATA QUOD NEC
 IN HEBRAEO NEC APUD ULLUM
 FERTUR INTERPRETUM

13. in mense AΛ^LK; mense C | eiusdem mensis CΛ^L; mensis eiusdem AK.

XI. 1. phurim AΛ^LK; phuri C | in (*ante* hierus.) AΛ^LK; *om.* C | principium A
 Λ^LK; in principio C | ullum C(hul.)Λ^LK; illum A | interpretum A; interpretem C;
 interpretatum Λ^LK.

Deest L.

ant. vers. lat. | populi sui] Q^{*}; populo
 suo Q² | misertus + est Λ^LΘ^HP²HΓ^AΩ^M
 rel̄z̄c | h(e)reditatis Σ^TEΘ^APHNSW*Γ^A
 ΩSMagrel̄v̄z̄c.

13. observabantur Ψ^D | in *om.* CΣ^T |
 et quinta decima *om.* Ψ^D *cum codd. graec.*
 AS *et ant. vers. lat.* | ~ mensis eiusdem
 AΠ^FFK | et gaudio *om.* UW* | ~ gaudio
 et studio Π^F | populi congregant* E*;
 populo congregato E² | ~ populi cetum
 Ω^S | congregari Π^F | in cunctis FK | po-
 puli israhel *om.* P* | srahel C; srl̄ Σ^T;
 ihl Π^FQ; israel Ω̄grel̄v̄z̄c; isrl̄ Φ^{ROV}EH
 FKS̄WΓ^AΨ^DΩSM; srl̄ Λ^L.

XI. 1. anno — 13, 7, interpretum
om. U | anno — hierusalem] *charact.*
minut. g | ptholomeo CΦ^QE²P²HQSW;
 ptolemaeo grel̄v̄z̄c; tholomeo E*P*; ipto-
 lomō Σ^T; opholomeo F²; photolomeo
 Λ^L; ophomeo F*K | et *om.* Q | adtul.]
 detulerunt Λ^L | dositheus] E*; dosithaeus
 c; dositeus Q; dosytheus PH; dasitheus
 Ω^S; dosetheus ΦE²S*; dosideus CΣ^T;
 dosethus Ψ^D; *om.* Ω^M | sacerdotes W* |
 ferebant Ω^M; referebat Σ^T; preferebat Ω^S;

praem. esse ΩSM | ptolemaeus N; pto-
 loīns Ψ^D; ptholomeus CE²HQSW; ptho-
 loīns Σ^TP; ptolemaeus grel̄v̄z̄c; tholo-
 meus E*; opholomeus FK; photolomeus
 Λ^L | eius *om.* A* | haec epistola W* |
 phurim Ω^S; furim Ω^M; phuri C; furi Σ^T2;
om. Σ^T* | quem Ω̄ | dixerant W | inter-
 pretatam g | fuisse Ω^S | lysimachum AΛ^L
 Φ^PFKW; lisimachum E²Θ^HΩ^Mα; lisima-
 cum Σ^TE*QΩ; lysimmachum Π^FP² (*i in*
ras.); lysomachum H | ptolemaei N;
 ptholomei CE²PHQSWΩ^M; ptholomī Σ^T;
 ptolemaei grel̄v̄z̄c; tholomei E*; optolo-
 mei FK; photolomei Λ^L2; photolomeo
 Λ^L* | in *om.* CΣ^T | hierusaī F; hier̄lm
 Π^F; hierl̄ K; iherusalem Cα; ihrslm Λ^L
 Σ^T; ierusalem grel̄v̄z̄c; ierlm Ψ^DΩ | hoc
 — interpretum *om.* g; *praem.* rubrica
 Ω̄ | princ.] in principio CΣ^T | erat *om.*
 A | uulgati Ψ^D | nec *om.* Λ^L* | hebreo CΠ^F
 Φ^{QVP}EPHQSG^AΨ^DΩα; hēbreo FK; ebreo
 Σ^T; ēbreo Λ^L; hebraeum N | apud ullum]
 E³; apud illum AΣ^TΦ^QE²QΨ^DΩ^M; in ae-
 pistolae E* | interpr(e)tem CΣ^TE²Γ^A; in-
 terpraetatum Λ^LE*FK; + fuisse Ω².

13. <et CAQ | <quarta K | <cum A | <in cunctas AK.

XI. 1. ¶ anno XI. Ω^S; (XI.) Ω^M; *Div. sine num.* Φ^RSW; § anno Φ^V; <anno C
 AQQ | <adtulerunt A | <et ptolemaeus AK | <quam A | ¶ hoc *Div. sine num.* Φ^RΘ^AΓ^A;
 § hoc Φ^V; <hoc CAK.

÷ ² anno secundo regnante Artar-
 ÷ xerse maximo
 ÷ prima die mensis Nisan
 ÷ vidit somnium Mardocheus filius
 ÷ Iahiri filii Semei filii Cis de
 ÷ tribu Benjamin
³ homo iudaeus qui habitabat in
 ÷ urbe Susis vir magnus et inter
 ÷ primos aulae regiae
⁴ erat autem de eo numero capti-
 ÷ vorum
 ÷ quos transtulerat Nabuchodono-
 ÷ sor rex Babylonis de Hierusa-
 ÷ lem cum Iechonia rege Iudaeae

⁵ et hoc eius somnium fuit
 ÷ apparuerunt voces et tumultus
 ÷ et tonitrua et terremotus et con-
 ÷ turbatio super terram
⁶ et ecce duo dracones magni pa-
 ÷ ratique contra se in proelium
⁷ ad quorum clamorem cunctae
 ÷ concitatae sunt nationes
 ÷ ut pugnarent contra gentem ius-
 ÷ torum
⁸ fuitque dies illa tenebrarum et
 ÷ discriminis tribulationis et an-
 ÷ gustiae et ingens formido su-
 ÷ per terram

2. a(rtaxer)se AΛ¹K; artaxerxi C | iahiri AK; iairi Λ¹; iaherii C | cis Λ¹; chis CK; cisi A | 3. in urbe C(hur.)Λ¹; om. AK | 4. iudaeae A cum plur. codd., LXX et archetypo, ut vid.; iudae CΛ¹K | 6. magni AΛ¹K; om. C.

Desunt LF (a v. 4, erat).

2. tot. vers. om. U | artaxerxe Φ^{RG} Θ^{HA}; artaxerse A^{*}SΩ^S; artaxerxe grelv̄z̄c; arthaxerse Ω^M; atarsexse Λ¹; artaxerxi CΣ^T; artaxersen Π^FΦ^V; artaxersen Q | maxima Ψ^D | primo Q | mardocheus Nrelv̄z̄c; mardoceus Σ^T | iairi Λ¹N² relv̄z̄c; iayri Ω^S; iaheri α; iaherii C; iaerii Σ^T; ia*hir* Θ^H; iahir S^{*}W; iairi Q; iasiri N^{*} | filii (1°) CΘ^{H*}; filius Λ^{1*} | semmei FK; simei W^{*} | filii (2°) CAΘ^{H*} W^{*} | cis] W^{*}; cys Ω^S; chis CΠ^FQFK W²; cisi AΦ^{R*}α^VN | ben-iamin Iβ.

3. tot. vers. om. U | iudeus Λ¹Σ^TQ Γ^AΨ^DΩα | in urbe om. AFK | aula W^{*} Ψ^D | reginae N^{*}; regis Ω^M.

4. tot. vers. om. U | eo om. Q | nabucodonosor Σ^T; nabugodonosor E; nabucodonosor W; nabochodonosor Φ^P Γ^A; nabuchonosor H^{*}; nabuch Ω^S; nabuḡ Ω^M | babilonis Π^FΣ^TΘ^HSWΓ^AΩ^Jα; babylonis Q; de babilonis Λ¹ | herusalem Θ^A; hierim Π^F; hierl K; iherusalem Ca; iherlm Λ¹Σ^T; ierusalem grelv̄z̄c;

ierlm Ψ^DΩ | iechonia Γ^A; ieconia Σ^TH aḡc | regem E^{*}K | iudaeae = AΦ^QE cum LXX et aliq. codd. ant. vers. lat.; iudaeae Φ^{RP}Θ^AP²QS^{*}W^{*}Ψ^D; iudaeae N; iudee Ω^{SJ}; iudae CΛ¹Π^FΣ^TΦ^VP^{*}HKS²Γ^A cum aliq. codd. ant. vers. lat.; iude W²; iuda Θ^HΩ^Magrelv̄z̄c.

5. tot. vers. om. U | ~ somnium eius Ω^M | appar.] aperuerunt Ω^M | tumultus Q; tumultum W | et (ante ton.)] om. ag cum LXX | ~ tonitrua et tumultus Π^F | terraemotus ΦEΘPHNSWΓ^A grelv̄z̄c.

6. tot. vers. om. U | duo om. Ψ^D | magni om. CΣ^T | in] ad Ω^J.

7. tot. vers. om. U | ad eorum clamorem E^{*}; a quorum clamore Γ^A | ~ concitate sunt cuncte Σ^{T*}, cf. LXX | iust.] iudeorum K.

8. tot. vers. om. U | fuitque] fleuitque A^{*} | ille N | tribulationes W^{*}; om. Λ¹; praem. et A | et ang.] angustieque Ω^S.

2. ¶ anno XXII. Π^F; Div. sine num. Φ^RΘ^APQSWΓ^A; § anno Φ^V; <anno CAK | <prima A | <vidit A | 3. <homo A | 4. <erat AQK | <quos A | <cum Q | 5. <apparuerunt CAQK | 6. <et CAQ | 7. <ad AK | <ut A | 8. <fuitque CAQK | <et ingens Q.

⁹ conturbataque est gens iustorum
 ÷ timentium mala sua et praepa-
 ÷ rata ad mortem
¹⁰ clamaveruntque ad Deum
 ÷ et illis vociferantibus fons parvus
 ÷ crevit in fluvium maximum et
 ÷ in aquas plurimas redundavit
¹¹ lux et sol ortus est et humiles
 ÷ exaltati sunt et devoraverunt
 ÷ inclitos
¹² quod cum vidisset Mardocheus
 ÷ et surrexisset de stratu
 ÷ cogitabat quid Deus facere vellet
 ÷ et fixum habebat in animo
 ÷ scire cupiens quid significaret
 ÷ somnium

XII. ¹ morabatur autem eo tempore
 ÷ in aula regis cum Gabatha et
 ÷ Thara eunuchis regis qui iani-
 ÷ tores erant palatii
² cumque intellexisset cogitationes
 ÷ eorum et curas diligentius per-
 ÷ vidisset
 ÷ didicit quod conarentur in regem
 ÷ Artarxersen manus mittere
 ÷ et nuntiavit super eo regi ³ qui
 ÷ de utroque habita quaestione
 ÷ confessos duci iussit ad mortem
⁴ rex autem quod gestum erat
 ÷ scripsit in commentariis
 ÷ sed et Mardocheus rei memoriam
 ÷ litteris tradidit

10. clamaueruntque AΛ^LK; clamauerunt C | ad deum AΛ^L; ad dominum CK | plurimas CΛ^L; multas AK | 12. de stratu Λ^L; de strato AK; de stratu suo C | uellet AΛ^LK; uelit C.

XII. 1. gabatha CΛ^L; bagatha AK²; batha K* | 3. utroque C(hut.)Λ^L; utraque AK.

Desunt LF.

10. *tot. vers. om.* U | clamauerunt (que *om.*) CΣ^TNWΩ^S | deum] dominum CΠ^F*Σ^TQKḡ *cum aliq. codd. ant. vers. lat.* | et] at Φ^P | plurim.] multas AK, *cf. LXX et ant. vers. lat.*; maximas Ω^M.

11. *tot. vers. om.* U | lux et sol] luxit sol et Ψ^D | et (*ante hum.*) *om.* E² | inclitos A²ΦEPHNKSWḡrelvḡc; inclytus A*.

12. *tot. vers. om.* U | mardocheus Nrelvḡc; mardoceus CΣ^T | de stratu] S²; de strato ANQKS^{*3}Wwḡc; *praem.* et Φ^P*; + suo CΣ^TΓ^A | quis Q | uellit W; uelit CΣ^T | ~ uellet facere ḡ.

XII. 1. *tot. vers. om.* U | gabatha] S*; bagatha AΦK²S²Ψ^DΩ^Sḡrelvḡc, *cf. supra* 1, 10, *etc.*; batha K* | thora P*; thana Γ^{A2} (*na corr.*); thare Π^F | regis] P*; regiiis Θ^AP²N; *om.* Ω^M | erant *om.* A*.

2. *tot. vers. om.* U | cum (que *om.*)

A* | cogitationes eorum] *in ras. lat. spat.* Φ^{P2}; *praem.* et Q | cogitationem E* | cura Γ^A; curans A | preuidisset Ω^S; uidisset Λ^L | didicit] dicit Λ^L* | artarxersem Θ^M; artarxerxen CΦ^{RO}Q; artarxerxem Σ^T; artarsersen H; artaxersen A*S; artaxersem WΩ^S; arthaxersem Ω^M; artaxerxem Ωḡrelvḡc; artarxarsen P*; artarxarsen P²; artaxensen Φ^V; artaxarsen Q | manum QΩ^SJ | super eos Π^FQ, *cf. LXX*; super ei N | regem W*.

3. *tot. vers. om.* U | utraque ANK | habitā questionem Γ^A | habit** N* | quaestione Q | confessor Φ^P | ~ iussit duci EQKarelvḡc.

4. *tot. vers. om.* U | et *om.* Λ^LP*H Ω^S | mardocheus Nrelvḡc; mardoceus Σ^T | rei] regi E*Θ^MP | memoria K | ~ tradidit litteris Σ^T.

9. <conturbataque AK | 10. <clamaveruntque AQK | <et illis CA | 11. <lux CAQ | 12. <quod CAQK | <cogitabat A | <scire A.

XII. 1. ¶ morabatur XII. Ω^SJ; <morabatur CAQK | 2. <cumque CAQK | <didicit AK | <et AQ | 4. <rex ACQK | <sed AQ.

⁵ praecepitque ei rex ut in aula
 ÷ palatii moraretur datis ei pro
 ÷ delatione muneribus

⁶ Aman vero filius Amadathi Bu-
 ÷ geus erat gloriosissimus co-
 ÷ ram rege

÷ et voluit nocere Mardocheo et
 ÷ populo eius pro duobus regis
 ÷ eunuchis qui fuerant interfecti

HUCUSQUE PROEMIUM

QUAE SECUNTUR IN EO LOCO PO-
 SITA ERANT UBI SCRIPTUM EST

IN VOLUMINE et diripuerunt bo-
 na VEL substantias eorum QUAE
 IN SOLA VULGATA EDITIONE REP-
 PERIMUS

÷ epistulae autem hoc exemplar
 ÷ fuit

XIII. ¹ rex maximus Artaxerses ab
 ÷ India usque Aethiopiam cen-
 ÷ tum viginti septem provin-
 ÷ ciarum principibus et ducibus
 ÷ qui eius imperio subiecti sunt
 ÷ salutem dicit

6. amadathi AΛ^L; amathi CK | bugeus AK; buzeus Λ^L; agageus C | regis eunu-
 chis CA²Λ^L-K; eunuchis regis A* | posita erant AΛ^L-K; positum erat C | diripuerunt A
 Λ^L-K; diriperent C | repperimus AK; conperimus C; repperiuntur Λ^L.

XIII. 1. maximus AΛ^L-K; magnus C | arta(rxers)es AΛ^L-K; artaxerxis C | aethio-
 piam AΛ^L-K(eth.); ethyopia C.

Desunt LF.

5. *tot. vers. om.* U | praecepit (que
om.) Γ^A | ei (*ante rex*) *om.* Ω^M | in *om.*
 E* | delatione] W*; dilatione Σ^TΦ^{RGP}E*
 Θ^BS*W²; dilectione Φ^V.

6. *tot. vers. om.* U | amman Q; an-
 no α | amada*thi H; amadati Q; ama-
 thathi Γ^A; amathi CΣ^T*WK | bugaeus Φ^{GVP}
 NΩ^Srelb̄c; buzeus Λ^LE*; ibugeus Q; a-
 gageus CΣ^T, *cf. supra* 3, 1, *etc.*; aga-
 gaeus w | gloriosus K, *cf. LXX* | mar-
 dochaeo Nrelb̄c; mardoceo Σ^T | et *om.*
 N | populis Q | regis] C*; reis C² | ~
 eunuchis regis A*Ω^Sarelb̄c | fuerunt Φ^V |
 hucusque — uolumine *om.* g; *praem.* ru-
 brica Ω | prohemium AP²Ω^S; prooemium
 grelb̄c; prohoemium Φ^VNW; p̄m̄ium Π^F
 Q; promium P*K; praemium CΛ^LE*;
 premium Σ^T; phoemium Ψ^D | quae *om.*
 K | eo *om.* Λ^LW* | posita erat Π^FE*Ψ^D;
 positum erat CΣ^T | ~ posita erant in eo
 loco Θ^BΓ^A | diripuerunt] S*; diriperent

CΣ^TS²Ω | quae — repperimus *om.* g |
 ~ editione uulgata Π^FΩ | repperiuntur
 Λ^L; conperimus CΣ^T(comp.) | epistulae
 — fuit *om.* Φ^R | hoc exemplum Π^F; ex-
 emplar h̄c K.

XIII. 1. *tot. vers. om.* U | magnus
 CΣ^TΓ^A *cum LXX et ant. vers. lat.* | ar-
 tarxerses = A²ΘHKΓ^A; artaxersis Π^FΦ^V
 EΨ^D; artaxerxes Nq; artaxerxis CΣ^T
 Φ^RG; artaxerses A*QS²Ω^S; artaxersis S*
 Ω; arthaxerses Ω^M; artaxerxes grelb̄c;
 artaxarses P; artaxarsis W; artarses
 Λ^L | aethiopiam] S*; ethiopia KWΩa;
 aethyopiam HS²Ψ^D; aethiophiam P; e-
 thiophiam Q; athiopia Φ^R; ethiopia
 Π^F; ethyopia C; etiopia Σ^T; ae[...]piam
 Γ^A; *praem.* in W² | uiginti + et EQ |
 princip.] *praem.* et Ψ^D | ducibus] duo-
 bus Ψ^D | imperium Ψ^D | subiecti] subditi
 Ω^S. ¶ « subiecti » *Guill.* | dicit *om.* arel
 b̄c *cum ant. vers. lat.*

5. <praecepitque AK | <datis Q | 6. <aman CAK | <et voluit A | <pro Q | ¶ hucusque
Div. sine num. ΦSΓ^A; <hucusque CAK | <quae CA | <et CK | <quae in C | ¶ epi-
 stulae (XII.) Ω^M; *Div. sine num.* Φ^{GVP}PΨ^D; <epistulae CAK.

XIII. 1. ¶ rex XIII. Ω^S; *Div. sine num.* Π^FΦΘ^AQSWΓ^A; <rex CAK | <centum
 Q | <principibus A.

2 cum plurimis gentibus impera-
 ÷ rem et universum orbem meae
 ÷ dicioni subiugassem
 ÷ volui nequaquam abuti poten-
 ÷ tiaie magnitudine
 ÷ sed clementia et lenitate guber-
 ÷ nare subiectos
 ÷ ut absque ullo terrore vitam si-
 ÷ lentio transigentes optata cunc-
 ÷ tis mortalibus pace fruerentur
 3 quaerente autem me a consiliariis
 ÷ meis quomodo hoc posset im-
 ÷ pleri
 ÷ unus qui sapientia et fide cete-
 ÷ ros praecelebat
 ÷ et erat post regem secundus
 ÷ Aman nomine
 4 indicavit mihi in toto orbe terra-
 ÷ rum populum esse dispersum
 ÷ qui novis uteretur legibus et con-
 ÷ tra omnium gentium faciens
 ÷ consuetudinem regum iussa
 ÷ contemneret
 ÷ et universarum concordiam na-
 ÷ tionum sua dissensione violaret
 5 quod cum didicissemus
 ÷ videntes unam gentem rebellem
 ÷ adversum omne hominum ge-
 ÷ nus perversis uti legibus
 ÷ nostrisque iussionibus contraire
 ÷ et turbare subiectarum nobis pro-
 ÷ vinciarum pacem atque con-
 ÷ cordiam
 6 iussimus ut quoscumque Aman
 ÷ qui omnibus provinciis prae-
 ÷ positus est et secundus a rege
 ÷ et quem patris loco colimus
 ÷ monstraverit

2. clementia et lenitate AA^L; clementie et lenitate K; clementiae lenitate C |
 3. posset AK; possit CA^L.

Desunt LF.

2. *tot. vers. om.* U | pluribus A^LΩ |
 meae dicionis N*; mea ditione W² (a
in ras.); seditioni Ψ^D | potentia magni-
 tudinis Q; potentiae magnitudinem Π^F
 E*K | clementie et K; clementiae CΣ^T
 (-tie) | lenitate] leuitate Ω^{SJ} | ut] et K |
 uita Ψ^D | transigentes] W*; transientes
 E*W² | fruentur W*.

3. *tot. vers. om.* U | quērentes Γ^A |
 a om. Π^F*E* | possit CA^LΠ^FΣ^TΘ^HSW | ~
 posset hoc agrelv̄z̄c | implere W* | unus
 qui] unusquisque H | sapientiē W | ~ fide
 et sapientia ΩSM | ceteris Θ^H | praecelebat]
 praepollebat A^L | ~ secundus post regem
 Π^FΩ^M | amman Q | ~ nomine aman Φ^S.

4. *tot. vers. om.* U | uterentur Γ^A
 Ω* | ~ consuetudinem faciens Ω^Sagre^L
 v̄z̄c | conte(m)nerere Φ^{RGV}g; contemnet K*;
 contempnens Ω^S. ¶ ant. « contempne-
 ret » *Guill.* | uniuersam Ω^S.

5. *tot. vers. om.* U | unam] eam Γ^A |
 rebellem] *praem.* esse A^L | aduersus Σ^TQ
 Ω^Magre^Lv̄z̄c | omnem A^L*Π^FKΨ^D; omnem
 omne N* | peruersis] *praem.* et Q | utens
 K | iussionibus] iusionibus E* | contur-
 bare Γ^A | subiectam C | nobis om. A^L.

6. *tot. vers. om.* U | amman Q |
 omni Π^F*; *praem.* in K | erat C | et (*ante*
 secundus) ut A | monstrauerit] K² (erit
in ras.); monstrauit A* | cum om. E*;

2. <cum CAQ | <volui AK | <sed A | <ut AK | <optata Q | 3. <quaerente CAK | <unus
 AQK | <et erat A | 4. <indicavit K | <in Q | <qui A | <et contra QK | <regum K |
 <et A | 5. <quod CAQK | <videntes A | <nostrisque A | <et AQ | 6. <iussimus A |
 <et quem QK.

÷ cum coniugibus ac liberis de-
 ÷ leantur ab inimicis suis nul-
 ÷ lusque eorum misereatur
 ÷ quarta decima die duodecimi
 ÷ mensis Adar anni praesentis
 ÷ ⁷ ut nefarii homines uno die ad
 ÷ inferos descendentes reddant
 ÷ imperio nostro pacem quam
 ÷ turbaverunt

HUCUSQUE EXEMPLAR EPISTULAE
 QUAE SECUNTUR POST EUM LOCUM
 SCRIPTA REPPERI UBI LEGITUR
 pergensque Mardocheus fecit
 omnia quae ei mandaverat Hester
 NEC TAMEN HABENTUR IN

HEBRAICO ET APUD NULLUM PE-
 NITUS FERUNTUR INTERPRETUM
 ÷ ⁸ Mardocheus autem deprecatus
 ÷ est Dominum
 ÷ memor omnium operum eius
 ÷ ⁹ et dixit
 ÷ Domine Domine rex omnipotens
 ÷ in dicatione enim tua cuncta
 ÷ sunt posita
 ÷ et non est qui possit tuae resis-
 ÷ tere voluntati
 ÷ si decreveris salvare Israhel
¹⁰ tu fecisti caelum et terram et
 ÷ quidquid caeli ambitu conti-
 ÷ netur

7. ei AΛ¹K; om. C | interpretum A; interpretum Λ¹K; interpretem C | 9. enim AK; om. CΛ¹.

Desunt LF.

praem. et K | deletur H* | ab inimicis suis om. A | nulliusque S* | ~ mensis duodecimi Ω^{SJ}.

7. tot. vers. om. U | nepharii ag | una EΘ^H | reddant] praem. solo Q | nostro] nunc Λ¹ | pacem quam turb.] quod mererentur Q*; quod merentur Q² | turbauerunt = CAΣ^TK; turbauerant *rell. codd. et edd.* | hucusque — legitur om. §; praem. rubrica Ω | eum locum] in eum locum Φ; in eo loco Ψ^D | scripta] P² (a *in ras.*); scriptum E*; scriptura Ψ^D | ~ repperi scripta K | legitur] C*; legetur C² | ~ legitur ubi A* | pergens (que om.) A | mardocheus Nreḷḅḡc; mardoceus Σ^T | fecit] ecce W* | ei mand.] mandauerat ei Ω^M; preceperat ei Ω^S; preceperat illi Ω, cf. *supra* 4, 17; mandaue- rat CΣ^TE | esther Nwḡreḷḅḡc; ester Θ^H; ester C | nec — interpretum om. § | nec] haec W | habetur P | in hebraico om. K | hebraico Λ¹Π^F; hebrayco C; ebraico Σ^T

PΨ^D | ullum Θ^A*W* | penitus om. Σ^TΩ^J* | interpretem CΣ^TE(interprae. E*)Γ^A.

8. mardocheus Nreḷḅḡc; mardoceus Σ^T | depr.] precatus Ω^M | est om. W.

9. dixit + canticum Λ¹ | domine (2°)] deus Λ¹Π^FKΩ^M, cf. *cod. graec.* A; om. Q²S*. ¶ ant. « domine » mos est latini si iungatur tetragramaton et adonay, tetragramaton in « deum » uertere. Unde Ieronimus de hebreo hic posuisset « domine deus ». Grecus autem consuevit utrumque in « dominum » uertere. Unde cum hic grecus habet « kyrie kyrie » de greco hic uersum est « domine domine » *Guill.* | enim om. CΛ¹Π^FΣ^TEQΩ^{SJ} | posset U | tuae om. Φ^V* | ~ tuae possit Σ^T KΩSM | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Eḡreḷḅḡc; isrl Φ^{RV}KUSWΓ^AΩ^A; srl Λ¹; nos Ψ^D; + continuo liberabimur Ψ^D Ω^M. ¶ « israel » hic fit uersus *Hug.*

10. quidquid] quid C | caelum E* | continentur Π^F*E*K.

⟨cum A | ⟨quarta AQK | 7. ⟨ut A | ⟨reddant Q | ¶ hucusque (XIII.) Ω^M; *Div. sine num.* ΦΘ^APNSΓ^A; ⟨hucusque CAQK | ⟨quae CA | ⟨pergensque C | ⟨nec CK | 8. ¶ mardocheus XXIII. Π^F; *Div. sine num.* Φ^{RP}Θ^APQSW; § mardocheus Φ^{GV}; ⟨mardocheus CAK | ⟨memor A | 9. ⟨domine (2°) CAQK | ⟨et A | ⟨si A | 10. ⟨tu AQK.

11 Dominus omnium es nec est qui
 ÷ resistat maiestati tuae
 12 cuncta nosti et scis quia non
 ÷ pro superbia et contumelia et
 ÷ aliqua gloriae cupiditate fece-
 ÷ rim hoc ut non adorarem
 ÷ Aman superbissimum
 13 libenter enim pro salute Israhel
 ÷ etiam vestigia pedum eius de-
 ÷ osculari paratus essem
 14 sed timui ne honorem Dei mei
 ÷ transferrem ad hominem
 ÷ et ne quemquam adorarem ex-
 ÷ cepto Domino meo
 15 et nunc Domine rex Deus Abra-

÷ ham miserere populi tui
 ÷ quia volunt nos inimici perdere
 ÷ et hereditatem tuam delere
 16 ne despicias partem tuam quam
 ÷ redemisti tibi de Aegypto
 17 exaudi deprecationem meam et
 ÷ propitius esto sorti et funi-
 ÷ culo tuo
 ÷ et converte luctum nostrum in
 ÷ gaudium
 ÷ ut viventes laudemus nomen tuum
 ÷ Domine
 ÷ et non claudas ora te canentium
 18 omnis quoque Israhel pari mente
 ÷ et obsecratione clamavit ad

13. deosculari Λ^L cum *codd. fere omnibus*; deosculari CK; osculari A | 14. domino meo A; dominum meum K; deo meo CA^L | 16. de AK; ex CA^L | 17. conuerte $CA^2\Lambda^L$; conuertere A^*K | domine $AA^L K$; *om. C.*

Desunt LF.

11. nec] et non Ω^M | maiestati] uoluntati Φ^V ex v. 9 | ~ tue maiestati Ω^M .
 12. nosti] *praem.* tu Ω^M cum *LXX* | non *om.* Γ^{A*} | per superbiam et contumeliam et aliquam gloriae cupiditatem $\Lambda^L\Gamma^A$ [contumelia Λ^L ; aliqua $\Lambda^L\Gamma^A$; cupiditate $\Lambda^L\Gamma^A$, stupiditatem Γ^{A^2} ut *vid.*] | pro *om.* $\Sigma^T\Psi^D$ | et (*ante aliqua*)] uel Π^F ; *om.* A | gloria E^*K ; gloria et S^*W | cupiditatem K | adorauerim $\Phi ES^2\Psi^D\Omega^{SJ}$; adorem US^* | haman C; amman Q.

13. enim] uero Ω^M | israhel = Φ^{OP} ΘH ; srahel C; srhl Σ^T ; ihl $\Pi^F N Q$; israel $\Omega g r e l b \zeta c$; srl Λ^L ; isrl $A\Phi^{RV}EPKUSW\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}\alpha$ | eius deosculari $C\Sigma^T UK$; eiusdem osculari Π^F ; eius osculari A.

14. ne — transferrem] hon. dei mei transferre Σ^T | ne quemquam] Λ^L ; nequaquam $\Lambda^L\Pi^F W\Gamma^A\Omega^S$ | domino meo = $A\Theta N Q US^*W$ cum *LXX*; dominum meum $\Pi^F K$; deo meo S^2 cum *rell. codd. et edd.*

15. rex + regum Π^F | abraam Θ^H $P^2(am in ras.)g$ | populi tui] E^* ; populo tuo $\Lambda^L E^2\Theta^H Q K\Psi^D$ | quia] qui $\Lambda^L\alpha$ | inimici + nostri $\Pi^F E\Theta^A S^2\Gamma^A\Omega g r e l b \zeta c$; + tui U | delere *om.* U^* .

16. ne — tuam *om.* U | despicias P KS^*W | tuam + et hereditatem tuam S^2 , *cf. ant. vers. lat.* | tibi *om.* $\Lambda^L\Phi^{RGV}ES^*W\Psi^D\Omega g$, *cf. ant. vers. lat.* | de] ex $CA^L\Sigma^T$ | egypto $QU\Omega^{SJ}$; egipto $\Sigma^T\Omega^M\alpha$.

17. exaudi + deus Ψ^D , *cf. ant. vers. lat.* (domine) | meam] E^* ; nostram E^2g | tuo] hereditatis tue Ω^S . ¶ « funiculo tuo » *Hug. et Guill.* | conuertere A^*K | in gaudio U^* | uiuentes] uidentes U | domine *om.* $C\Sigma^T$ | ne $\Omega^S a r e l b \zeta c$ | te can.] canentium te $E\Omega^{SJ}$; canentium Π^F ; clamantium Q^* ; te clamantium Q^2 .

18. omnes U | quoque] enim Θ^H | israhel = $\Phi^{OP}\Theta$; srahel C; srhl Σ^T ; ihl $\Pi^F N$; israel $\Omega g r e l b \zeta c$; srl Λ^L ; isrl *rell. codd. et α* | pare U; puri N^* | obsecr.]

11. <dominus A | 12. <cuncta AQK | 13. <libenter AQK | 14. <sed CAK | <et A | 15. § et nunc Ω^M ; <et nunc CAQK | <quia A | 16. <ne AQK | 17. <exaudi CAK | <et conuerte AQK | <ut A | <et non A | 18. <omnis CAQK.

÷ Dominum eo quod eis certa
÷ mors impenderet

XIV. ¹ Hester quoque regina con-
÷ fugit ad Dominum pavens pe-
÷ riculum quod imminebat

² cumque deposuisset vestes re-
÷ gias fletibus et luctui apta in-
÷ dumenta suscepit

÷ et pro unguentis variis cinere et
÷ stercore implevit caput et cor-
÷ pus suum humiliavit ieiuniis
÷ omniaque loca in quibus laetari
÷ ante consueverat crinium lace-
÷ ratione conplevit

³ et deprecabatur Dominum Deum
÷ Israhel dicens
÷ Domine mi qui rex noster es
÷ solus adiuva me solitariam
÷ et cuius praeter te nullus auxilia-
÷ tor est alius

⁴ periculum meum in manibus
÷ meis est

⁵ audivi a patre meo quod tu
÷ Domine tulisses Israhel de
÷ cunctis gentibus et patres nos-
÷ tros ex omnibus retro maiori-
÷ bus suis

÷ ut possideres hereditatem sem-
÷ piternam

÷ fecistique eis sicut locutus es
⁶ peccavimus in conspectu tuo et
÷ idcirco tradidisti nos in mani-
÷ bus inimicorum nostrorum

⁷ coluimus enim deos eorum
÷ iustus es Domine

⁸ et nunc non eis sufficit quod
÷ durissima nos opprimunt ser-
÷ vitute

÷ sed robor manuum suarum ido-
÷ lorum potentiae deputantes

XIV. 1. confugit CA^L ; confugiit AK | 2. ante AA^L ; antea K; om. C | consueverat CK; consuerat A | 6. in manibus $CA^L K$; in manus A | 8. robor $AA^L 2$; robor $CA^L * K$.

Desunt LF.

observatione Ω | deum $\Phi E \Psi^D$ | ei Λ^L |
~ mors certa Ω | impend.] inpedi-
ret K.

XIV. 1. esther NUW $gr\epsilon l\upsilon\beta\zeta c$; ester
 Θ^H | confugiit $A\Theta Q K \Gamma^A$; fugit Ω^M | quod
qui Q^* .

2. fletui Ω^M | luctu $\Phi^V a$ | indum.]
uestimenta $\Lambda^L PH \Omega^M$, cf. ant. vers. lat. |
caput om. K cum cod. graeco B^* (ut vid.) |
ieiuniis] praem. in Σ^T | letare KU | antea
 $Kr\epsilon l\upsilon\beta\zeta c$; om. $C\Sigma^T$ | ~ ante laetari $K\Omega^S$
 $are l\upsilon\beta\zeta c$ | consueverat] $\Lambda^L 2$ (alt. u in
ras.); consuerat AN.

3. dominum] praem. ad C | deum
israhel om. Π^F | srhl $C\Sigma^T$; ihl N; israel
 $E\Omega gr\epsilon l\upsilon\beta\zeta c$; isrl $A\Phi^V PH Q K U S \Gamma^A \Psi^D \Omega^S a$;

srl Λ^L ; om. $\Phi^R \Omega^M$ | mi + rex Π^F | ~
est auxiliator $r\epsilon l\upsilon\beta\zeta c$.

4. meis] Q^* ; tuis Q^2 ; om. Φ^R .

5. tulisti Φ^P cum Brev. goth. (P.L.
86, 1282); praem. tu U^* | srahel C; srhl
 Σ^T ; ihl $\Pi^F \Phi^V 2 N Q$; israel $\Omega gr\epsilon l\upsilon\beta\zeta c$; isrl
 $\Phi^R EP K U S W \Gamma^A \Psi^D \Omega^S M$; srl Λ^L ; om. $\Phi^V *$ |
ex] rex Q | possideres] E^2 (es in ras.);
possederent U | eis] ei $\Phi^V P^*$.

6. in manibus = $CA^L \Pi^F \Sigma^T E \Theta^H Q K$; in
manu Ω^M cum Brev. goth. (P.L. 86, 1282);
in manus rell. codd. et edd. cum LXX.

7. enim om. Σ^T .

8. sufficiet U | nos] nobis P^* ; om.
 Σ^T^* | opprim*nt N^* | robor $CA^L * KU W$ |
manum $\Lambda^L Q$.

XIV. 1. ¶ hester XIV. Ω^{Sj} ; XXV. Π^F ; Div. sine num. $\Phi \Gamma^A$; § hester Ω^M ; < hester
 $CA Q K$ | 2. < cumque $CA Q K$ | < et pro A | < omniaque $CA K$ | 3. < et AK | § domine Ω^M ;
< domine $CA Q K$ | < et cuius A | 4. < periculum AQ | 5. < audivi $CA K$ | < ut A | < fecistique
A | 6. < peccavimus $CA Q K$ | 7. < coluimus AQ | < iustus $CA Q K$ | 8. < et A | < sed AQ.

⁹ volunt tua mutare promissa
 ÷ et delere hereditatem tuam et
 ÷ claudere ora te laudantium at-
 ÷ que extinguere gloriam templi
 ÷ et altaris tui
¹⁰ ut aperiant ora gentium
 ÷ et laudent idolorum fortitudinem
 ÷ et praedicent carnalem regem in
 ÷ sempiternum
¹¹ ne tradas Domine sceptrum tuum
 ÷ his qui non sunt
 ÷ ne rideant ad ruinam nostram
 ÷ sed converte consilium eorum
 ÷ super eos et eum qui in nos
 ÷ coepit saevire disperse
¹² memento Domine et ostende te
 ÷ nobis in tempore tribulationis

÷ nostrae
 ÷ et mihi da fiduciam rex deorum
 ÷ et universae domine potestatis
¹³ tribue sermonem compositum in
 ÷ ore meo in conspectu leonis
 ÷ et transfer cor illius in odium
 ÷ hostis nostri
 ÷ ut et ipse pereat et ceteri qui ei
 ÷ consentiunt
¹⁴ nos autem libera manu tua
 ÷ et adiuva me nullum alium ha-
 ÷ bentem auxilium nisi te Domine
 ÷ habes omnium scientiam ¹⁵ et
 ÷ nosti quia oderim gloriam ini-
 ÷ quorum et detester cubile in-
 ÷ circumcisorum et omnis alie-
 ÷ nigenae

11. sceptrum AA^LK; sancte pater thronum C | in nos CA^L; om. AK | s(a)euire A Λ^LK; deseuire C | 13. et ipse CA^L; ipse AK | 14. habes *lectio archetypi e qua facile fluxerunt var. lect.*; hebes Λ^L; abens C; qui habes A(habis A*)K | 15. oderim K; holderim CA^L; oderam A.

Desunt LF.

9. mutare] demutare W; deputare Π^F | ~ promissa mutare K | laud.] carentium Σ^T | ~ laudantium te arelv̄ḡc.

10. laudant Φ^RGU | praedicem Γ^A | in om. Q.

11. ne] non Γ^A | sceptrum] sancte pater thronum CΣ^T(tro.) | inrideant Π^F; redeant QΨ^D | conuertere K cum *Brev. goth.* (P.L. 86, 1282) | consilium] luctum Φ^R, cf. *supra* 13, 17 | super eos et eum om. K | in nos] nos Φ^RGV; om. AK | se*uire E*; deseuire CΣ^T | disperdere K; perde** Λ^L*.

12. te om. W*Ψ^D cum *Miss. moz.* (P.L. 85, 998) | ~ da mihi arelv̄ḡc | ~ domine rex deorum et uniuersae Ω^Sar elv̄ḡc.

13. cor om. K* | ut om. Λ^L | et om. AKΩSM, cf. *LXX et ant. vers. lat.* | ei consent. ei K†; consent. ei K^L.

14. manu] *praem.* in EΣΓ^AΩ^{SJ}*agrel cum LXX | me + ancillam tuam r | aliud ΩSMgrelv̄ḡc; om. Λ^L | habentem] querentem Ω^M | ~ auxilium (habentem) Ω^Marelv̄ḡc | nisi te domine habes omnium = ΦE NS²r, cf. *LXX*; nisi te domine qui habes omnium A(habis A*)ΘP²(in ras.)KU*Γ^A Ψ^DΩ^{SJ}aelv̄ḡc; nisi te domine qui omnium habes g; nisi te domine habens omnium C(abens hom.)Π^FΣ^TQU²S*W cum *Brev. goth.* (P.L. 86, 1282); tu domine hebes omnium Λ^L; tu domine habens omnium H; nisi te domine tu domine habes omnium Ω^M | scientia Π^F.

15. quia] quod Λ^L cum *Brev. goth. l. c.*; quoniam Q | oderim] E² (i *corr.*); oderam AΦU; oderint W*; oderunt Π^F | iniq.] inimicorum U | et om. Σ^T* | detest.] det hester Q | cubilem Φ^RE*; cubil*** Φ^G*; cubiculum U.

9. <volunt A | <et delere A | 10. <ut AQ | <et laudent A | <et praedicent A | 11. <ne tradas CAQK | <ne rideant A | <sed CA | 12. <memento CAQK | <et mihi A | 13. <tribue CAQK | <et transfer A | <ut A | 14. <nos CAQ | <et A | <habes QK | 15. <et nosti CA.

16 tu scis necessitatem meam quod	÷ ex quo huc translata sum usque
÷ abominer signum superbiae et	÷ in praesentem diem
÷ gloriae meae quod est super	÷ nisi in te Domine Deus Abraham
÷ caput meum	÷ 19 Deus fortis super omnes
÷ in diebus ostentationis meae	÷ exaudi vocem eorum qui nullam
÷ et detester illud quasi pannum	÷ aliam spem habent
÷ menstruatae	÷ et libera nos de manu iniquorum
÷ et non portem in diebus silentii	÷ et erue me a timore meo
÷ mei	XV. HAEC QUOQUE ADDITA REPPERI
17 et quod non comederim in men-	IN EDITIONE VULGATA
÷ sa Aman	÷ 1 et mandavit ei
÷ nec mihi placuerit convivium	÷ haud dubium quin Hesteri Mar-
÷ regis	÷ docheus
÷ et non biberim vinum libaminum	÷ ut ingrederetur ad regem et ro-
18 et numquam laetata sit ancilla	÷ garet pro populo suo et pro
÷ tua	÷ patria sua

19. de manu $\text{C}\Lambda^{\text{L}}$; de manibus AK | iniquorum $\text{A}\Lambda^{\text{L}}\text{K}$; inimicorum C .
 XV. 1. haud A cum plerisque *codd.*; aut $\text{C}\Lambda^{\text{L}}\text{K}$.

Desunt LF.

16. scis + domine U , cf. *ant. vers. lat.* (deus); + infirmitatem et Ω^{SJ} . ¶ ant. non habent « infirmitatem » *Hug. et lac.* | abominem $\Lambda^{\text{L}}*\Sigma^{\text{T}}$ (habo.) | ~ meae et gloriae Γ^{A} | est *om.* Γ^{A} | ostentationis] E^* ; ostensionis E^2QW (obst.) Ω^{J} ; sustentationis U^2 (*alt. i ex e*) | illum $\text{P}^{\text{T}}\text{U}$.

17. quod *om.* $\Lambda^{\text{L}}*$ | comederem U S^*W | in mensam K ; in mense W | haman C ; amman Q ; *om.* U | regis et non biberim] nec biberim regis Q | et *om.* Σ^{T} | non *om.* W^* | biberem $\Phi^{\text{V}}*\text{KU}^*$ | libaminum *om.* U .

18. laetata est Λ^{L} ; locuta sit α | huc] hac N^* | habraham CQ ; abraam g ; *praem.* *** U .

19. exaudi] *praem.* et Θ^{A} | uoces

Θ^{H} ; uoci W^* ; pr(e)ces $\Lambda^{\text{L}}\text{PH}\Omega^{\text{M}}$ | aliam *om.* U | ~ spem aliam Ω^{M} | de manibus AKU | iniq.] inimicorum $\text{C}\Sigma^{\text{T}}\text{U}$ cum *ant. vers. lat.*

XV. haec — uulgata *om.* §; *praem.* rubrica Ω^{J} | ~ repperi addita Ω^{M} .

1. haud — mardocheus *om.* w | haud — hesteri *om.* § | haut $\text{NU}^2\text{W}\Omega^{\text{A}}$; aut $\text{C}\Lambda^{\text{L}}\text{P}^{\text{T}}\text{KU}^*\Psi^{\text{D}}$ | quid K | hesteri = $\text{C}\Lambda\Sigma^{\text{T}}\Phi^{\text{RG}}\text{S}^2$; hestheri Φ^{V} ; estheri N ; hesther $\Phi^{\text{P}*}$; esther UWgrel ; ester Θ^{H} ; eset c ; hester $\Phi^{\text{P}2}\text{S}^*$ cum *rell. codd. et* α . ¶ ant. « hestheri » *Guill.* | mardocheus $\text{Nrel}\text{g}\text{c}$; mardoceus Σ^{T} | ~ mardocheus aut dubium quin hester $\Lambda^{\text{L}2}$ | ~ mardocheus hester Q | et (*ante rog.*)] ut α | et pro patria sua *om.* Ω^{M} cum *codd. graec.* BN | pro (2°) *om.* $\Lambda^{\text{T}}\text{Q}$.

16. <tu CAQK | <in A | <et detester AQ | <et non A | 17. <et quod CAQK | <nec A | <et non A | 18. <et numquam A | <ex A | <nisi Q | 19. <exaudi AK | <et libera A .

XV. ¶ haec XXVI . P^{T} ; *Div. sine num.* $\Phi^{\text{PNS}}\Gamma^{\text{A}}$; <haec CAQK | 1. ¶ et mandavit (XIV.) Ω^{M} ; XV. Ω^{SJ} ; *Div. sine num.* $\Phi^{\text{RP}}\Theta^{\text{A}}$; <et mandavit CAK .

2 memor inquit dierum humilitatis
 ÷ tuae quomodo nutrita sis in
 ÷ manu mea

÷ quia Aman secundus a rege lo-
 ÷ cutus est contra nos in mor-
 ÷ tem

3 et tu invoca Dominum et lo-
 ÷ quere regi pro nobis et libera
 ÷ nos de morte

NECNON ET ISTA QUAE SUBDITA
 SUNT

÷ 4 die autem tertio deposuit vesti-
 ÷ menta ornatus sui et circum-
 ÷ data est gloria sua

5 cumque regio fulgeret habitu et
 ÷ invocasset omnium rectorem
 ÷ et salvatorem Deum adsumpsit
 ÷ duas famulas

6 et super unam quidem inniteba-

÷ tur quasi prae deliciis et nimia
 ÷ teneritudine corpus suum ferre
 ÷ non sustinens

7 altera autem famularum seque-
 ÷ batur dominam

÷ defluentia in humum indumenta
 ÷ sustentans

8 ipsa autem roseo vultu colore
 ÷ perfusa et gratis ac nitentibus
 ÷ oculis tristem celabat animum
 ÷ et nimio timore contractum

9 ingressa igitur cuncta per or-
 ÷ dinem ostia stetit contra re-
 ÷ gem

÷ ubi ille residebat super solium
 ÷ regni sui indutus vestibus re-
 ÷ giis auroque fulgens et pre-
 ÷ tiosis lapidibus eratque terri-
 ÷ bilis aspectu

2. in mortem AΛ¹K; in morte C | 7. defluentia CA¹; et defluentia AK | 9. resi-
 debat AΛ¹K(resed.); sedebat C.

Desunt LF.

2. memor — mea *om.* W | memo-
 rare inquit αγρελδῆς; memor esto inquit
 Ω; memor inquit esto Ω^s | quomodo]
 quod Λ¹; + inquit K | sit Θ^h* | quia
 aman] qui iam Φ^v* | amman Q | rege +
 constitutus Ω^s | in morte CΣ^τ.

3. dom.] deum Λ¹Σ^τPHΩ^m | necnon
 — sunt *om.* ῖ; *praem.* rubrica Ω | et
 (*ante ista*) *om.* E* | subd. sint Q; + in
 editione uulgata repperi Ω^{sj}g(reperi).

4. tertia Σ^τΘ^h | ornatus — gloria
om. U.

5. cum (que *om.*) A | fulgebat Ω^m
 g | omnem U | deum] dominum Θ^ΔΓ^Δ.

6. super una Π^r | et (2°)] in Π^r |
 fere W.

7. defl.] *praem.* et AK | humum]
 unum Π^rK | indum.] uestimenta Π^rΩ^m,
cf. ant. vers. lat.

8. uultum colore Φ^{gv}pEPNΩ^m*Ψ^d
 gw; colore uultum Ω^{sj}areλῆς. ¶ ant.
 « uultu colore » *Guill.* | ac *om.* A* |
 et (*ante nimio*) *om.* Λ¹PHΩ^m; + a
 Θ^h.

9. regem] legem Q | resid.] sedebat
 CΠ^rΣ^τ | super solio Q | regiis *om.* QΨ^d |
 fulgentibus Ω^s | ~ lapidibus pretiosis
 g | erat (que *om.*) A.

2. <memor CAQ | <quia AK | 3. <et tu A | ¶ necnon *Div. sine num.* ΦΘ^ΔN; <necnon
 C | 4. ¶ die *Div. sine num.* ΦΘ^ΔQSW; <die CAK | <et A | 5. <cumque CQK | <et
 invocasset A | 6. <et super A | 7. <altera AQK | <defluentia A | 8. <ipsa AQ | 9. § in-
 gressa Ω^m; <ingressa CAQK | <ubi A.

10 cumque elevasset faciem et ar-	÷ bus haec lex constituta est
÷ dentibus oculis furorem pecto-	14 accede igitur et tange sceptrum
÷ ris indicasset	15 cumque illa reticeret tulit auream
÷ regina corruiet et in pallorem co-	÷ virgam et posuit super collum
÷ lore mutato lassum super an-	÷ eius
÷ cillulam reclinavit caput	÷ et osculatus est eam et ait
11 convertitque Deus spiritum regis	÷ cur mihi non loqueris
÷ in mansuetudinem	16 quae respondit vidi te domine
÷ et festinus ac metuens exilivit	÷ quasi angelum Dei
÷ de solio	÷ et conturbatum est cor meum
÷ et sustentans eam ulnis suis do-	÷ prae timore gloriae tuae
÷ nec rediret ad se his verbis	17 valde enim mirabilis es domine
÷ blandiebatur	÷ et facies tua plena est gratiarum
12 quid habes Hester ego sum fra-	18 cumque loqueretur rursus cor-
÷ ter tuus noli metuere 13 non	÷ ruit et pene exanimata est
÷ morieris	19 rex autem turbabatur et omnes
÷ non enim pro te sed pro omni-	÷ ministri eius consolabantur eam

10. eleuasset AΛ¹K; leuasset C | ancillulam Λ^{1,2} *cum multis codd. et archetypo, ut vid.*; ancillam AK; hancillam C; accillam Λ^{1*} | 11. exiliuit CΛ¹K; exiliit A | de solio CΛ¹; de solio suo AK | 13. non (I^o) AΛ¹K; non enim C | 17. gratiarum CΛ¹; gratia AK | 18. et pene exanimata est AΛ¹K; *om.* C | 19. eius AΛ¹K; eius et C | eam AΛ¹; eum K; eum C.

Desunt LF.

10. leuasset CΣ^τ | pect.] pecoris E* | et *om.* W* | in pallore Θ^hHΨ^d | colore *om.* Θ^h* | lassum] lapsus Ω^s; *praem.* ac Θ^h | ancillulam U; ancillam AΣ^τKWΓ^α Ψ^dΩ^sJ; hancillam C; accillam Λ^{1*}. ¶ ant. « ancillulam » *Guill.*

11. festin**s Φ^{r†} | exiliit AΠ^{f*}U | solio + suo AΦ^pΘ^αQUK *cum LXX et ant. vers. lat.* | red.] ueniret Θ | uerbis + ** P.

12. esther NWgrelb̄z̄c; haester E; aesther U; ester Θ^h | met.] timere Σ^τ.

13. non (I^o) et non Θ^h; non enim CΣ^τ | pro (I^o) propter SW | pro (2°) +

te Φ^r.

14. accide W*.

15. cum (que *om.*) Γ^α | reiceret Λ^{1*} | est *om.* Φ^p.

16. domine + mi Π^fE²Θ^αP²Q²US WΓ^α.

17. gratia AΠ^fΘ^αKUΓ^α *cum cod. Complut. ant. vers. lat.*

18. rursus ΦEΨ^dΩ^sJagrelb̄z̄c | et — est *om.* CΣ^τ | examinata Π^fΦ^rQ*Ψ^d.

19. turbabatur] S² (*batur in ras.*); turbatus est W²Ω^s; turbatus W* | eius *om.* W*; + et CΣ^τ, *cf. ant. vers. lat.* | eum C(εum)Π^{f*}Σ^τΘ^pQ^kΩ^sα.

10. <cumque CAQK | <regina A | 11. <convertitque CAQK | <et festinus A | <et sustentans A | 12. ¶ quid *Div. sine num.* Φ^p; § quid Φ^v; <quid CAQK | <noli Q | 13. <non enim A | 14. <accede CAQ | 15. <cumque CAK | <et osculatus A | <cur C AQ | 16. <quae CAQ | <vidi CQK | <et A | 17. <valde CAQ | 18. <cumque CAQK | 19. <rex CAQK.

XVI. ¹ EXEMPLAR EPISTULAE REGIS
ARTARXERSIS QUAM PRO IUDAEIS
AD TOTAS REGNI SUI PROVINCIAS
MISIT QUOD ET IPSUM IN HEBRAICO
VOLUMINE NON HABETUR

÷ ¹ rex magnus Artarxerses ab India
÷ usque Aethiopiam centum viginti
÷ septem provinciarum ducibus ac
÷ principibus qui nostrae oboediunt
÷ iussioni salutem dicit

² multi bonitate principum et ho-

÷ nore qui in eos conlatus est
÷ abusi sunt in superbiam

³ et non solum subiectos regibus
÷ nituntur opprimere

÷ sed datam sibi gloriam non ferentes
÷ in ipsos qui dederunt

÷ moliantur insidias

⁴ nec contenti sunt gratias non
÷ agere beneficiis et humanitatis

÷ in se iura violare

÷ sed Dei quoque cuncta cernentis
÷ arbitrantur se fugere posse

÷ sententiam

XVI. exemplar CΛ¹K; exemplum A | regni sui AΛ¹K; regionis suae C | 1. a(rtarx)erses AΛ¹; artarxer(s)is CK | usque aethiopiam AΛ¹(etiop.); husque aethyopia C; usque ethiopia K | 4. gratias non agere beneficiis et AΛ¹K; gratiam agere beneficii sed C | arbitrantur AΛ¹K; arbitrabantur C.

Desunt LF.

XVI. exemplar — habetur *om.* §; *praem.* rubrica Ω | exemplum AΠ^FΘ^H cum *ant. vers. lat.*; *om.* U | artarxersis] Λ¹*; artarxerxis Σ^TΦ^Rα; artaxersis AQS W*Ω^{SJ}; arthaxersis Ω^M; artaxerxis grēlv c; atarxersis Λ²; artarxses Φ^V | quam — habetur *om.* K* | quam] quod Ω^S; *om.* P* | iudeis AΛ¹Σ^TEQK²Ψ^DΩα | regni sui] regionis su(a)e CΣ^T | qua et ipsa Σ^T | et *om.* Φ^V | ipsud S*W | hebrayco C; ebraico A*Π^FΣ^TΦ^V; ebraico Λ¹; hebraico Θ^H; hebreo Γ^A; ebraeo E; aebréo U | habentur WΨ^D; + incipit pr(o)emium Λ¹PH.

1. rex — 24. inoboedientiae *om.* U | artarxerses = Θ^HPHΨ^D; artarxerxes N; artarxersis Π^FΦ^VPEΘ^AKW²Γ^AΩ^S; artarxerxis CΣ^TΦ^Rα; artaxerses AΩ^M; artaxersis SW*; artaxerxes grēlv c; atarserses Λ¹; artaxarses Q | ab *om.* K² | aethiopiā] S*; aethyopiam HS²Ψ^D; ethiopiam Π^FEG^AΩα; eθiophiam P; eθiopiam Λ¹;

aethyopia C; ethiopia K; etiopia Σ^T; ad hiopiam Q | septem *om.* Φ^P; *praem.* et Θ^AQS² | nostri α | ~ iussioni oboediunt arelv c.

2. *tot. vers. om.* U | bonitatem K W; *praem.* in Ψ^D | principium E*P*Q | honorem W | in eum Q; in eo Π^FΘ^A | conl.] consolatus E*(*ut vid.*)Ψ^D | in superbia QΩ^S.

3. *tot. vers. om.* U | regibus *om.* Ψ^D | datum N*Ψ^D; tantum W*; tantum datam W² | sibi] ibi W* | in ipsis P.

4. *tot. vers. om.* U | ne A* | contempti Q | gratias — et] gratiam agere beneficii sed CΣ^T, *cf.* LXX *et ant. vers. lat.* | uiolari K | sed + et Q | quoque *om.* C* | cuncta] facta W* | ~ cuncta quoque Λ¹ | cernentes Λ¹*Φ^GE*KW* | arbitrabantur CΣ^T | se fugere posse Π^F W*; se posse fugere arelv c; posse se fugere Γ^A; refugire posse K; se fugere Q.

XVI. ¶ exemplar XV. Ω^M; *Div. sine num.* Π^FΦ^ΘΑ^PNSΓ^A; <exemplar CK | 1. ¶ rex XVI. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Φ^ΘΑ^PQΓ^A; <rex CA | <ducibus A | 2. ¶ multi *Div. sine num.* SW; <multi CAQK | 3. <et CAQ | <sed A | 4. <nec CAQK | <sed CAQ.

⁵ et in tantum vesaniae prorup-
 ÷ runt ut eos qui credita sibi of-
 ÷ ficia diligenter observant
 ÷ et ita cuncta agunt ut omnium
 ÷ laude sint digni
 ÷ mendaciorum cuniculis conentur
 ÷ subvertere
⁶ dum aures principum simplices
 ÷ et ex sua natura alios aesti-
 ÷ mantes callida fraude decipiunt
⁷ quae res et ex veteribus probatur
 ÷ historiis et ex his quae gerun-
 ÷ tur cotidie quomodo malis
 ÷ quorundam suggestionibus re-
 ÷ gum studia depraventur
⁸ unde providendum est paci om-

÷ nium provinciarum
⁹ nec putare debetis si diversa
 ÷ iubeamus
 ÷ ex animi nostri venire levitate
 ÷ sed pro qualitate et necessitate
 ÷ temporum
 ÷ ut reipublicae poscit utilitas ferre
 ÷ sententiam
¹⁰ et ut manifestius quod dicimus
 ÷ intellegatis
 ÷ Aman filius Amadathi et animo
 ÷ et gente Macedo alienusque
 ÷ a Persarum sanguine
 ÷ et pietatem nostram sua crude-
 ÷ litate commaculans
 ÷ peregrinus susceptus a nobis est

5. cuniculis C *cum multis codd. et archetypo*; uinculis AK; funiculis Λ^L | conentur] conuentur C; conantur $A^2\Lambda^L$ *cum multis codd. et ipso fortasse archetypo*; conatur A*; noscuntur K | subuertere $A\Lambda^L K$; euertere C | 6. et ex $A\Lambda^L K$; ex C | 7. et ex (*l'*) C; si ex K; ex $A\Lambda^L$ | 9. utilitas C(hut.) Λ^L ; utilitatis AK | 10. amadathi $A\Lambda^L$; amadathi CK | pietatem nostram $A\Lambda^L K$; nostram pietatem C | susceptus a nobis est CK; susceptus est a nobis Λ^L ; a nobis susceptus est A.

Desunt LF.

5. *tot. vers. om.* U | in tantam ue-
 saniam $\Gamma^A\Omega^M$ | in *om.* E* | uaesaniae A
 $\Phi^P E\Theta^A NSQW$ | prorumpunt Ω ; prorup-
 punt Ω^S | credita + sunt S^*K | diligen-
 tes A* | agant A | ut] et Φ^R | omni Σ^T |
 laudes sint digni K; laude digni sint Ω
 $arelb\beta c$; laude digni sunt Ω^S ; laudes in-
 digni Π^F | cuniculis = $C\Sigma^T\Phi E\Theta^A NSW\Psi^D$
 $\Omega qrelb\beta c$; funiculis $\Lambda^L\Theta^H P^2 Q\Gamma^A\Omega^{SM}$; fu-
 niculos P^*H ; uinculis $A\Pi^F K$. ¶ cunicu-
 lis Θ^H ; a† uinculis et a† funiculis Θ^A ;
 « cuniculis » *Guill.* | conentur = $\Pi^F\Sigma^T E^2$
 $Q\Omega^M qrelb\beta c$; conantur $A^2\Lambda^L\Phi^{RGV^2P} E^* \Theta$
 $PHNS^*W\Gamma^A\Psi^D\Omega^S$; conatur A* Φ^{V^*} ; co-
 narentur S^2 ; conuentur C; noscuntur K |
 euertere $C\Sigma^T\Theta^H$.

6. *tot. vers. om.* U | et *om.* $C\Sigma^T Q$ |
 callidas Q | decipiant E*; decipient Γ^A .

7. *tot. vers. om.* U | quae res et]

qua re si K; querentes et Θ^H^* | et (*l'*)
om. $A\Lambda^L\Sigma^T\Phi^R H^2 S^*W\Gamma^A\Omega^M$ | et (*2°*) *om.*
 Λ^L^* | \sim suggestionibus quorundam Ω^{M^*} |
 deprauantur $S^*\Omega^M$.

8. *tot. vers. om.* U | paci] pati $Q\Psi^D$.

9. *tot. vers. om.* U | diuerso E* |
 poscit] possit Ω^S ; posset Ψ^D | utilitatis AK.

10. *tot. vers. om.* U | ut *om.* g | di-
 dicimus Φ^R ; dicitur Q | haman C; am-
 man Q | amadathi] S^* ; amathathi $S^2\Gamma^A$;
 amaditi Q; amathi $C\Sigma^T K$ | et (*ante a-*
nimo om. $\Lambda^L\Omega^S$ | gente] mente Π^F | ma-
 cedo] S^* ; macedo E; machedo $C\Phi^{R\Omega} K$
 S^2 | a (*ante pers.*)] *in ras.* E^2 ; *om.* Π^F |
 et (*ante piet.*) *om.* SW | \sim nostram pie-
 tatem $C\Sigma^T$ | susceptus a nobis est = C
 $\Sigma^T\Theta^A K$; susceptus est a nobis $\Lambda^L PHS^2$
 Ω^M ; susceptus a nobis NS^*W ; a nobis
 susceptus est *rell. codd. et edd.*

5. <et in AK | <et ita AQ | <mendaciorum A | 6. <dum CAQK | 7. <quae CAK | <et
 ex his Q | 8. <unde CAQK | 9. <nec A | <ex A | <sed AQ | <ut A | 10. § et ut Ω^M ;
 <et ut CA | § aman Φ^V ; <aman AQK | <et pietatem A | <peregrinus AK.

¹¹ et tantam in se expertus humani-
 ÷ tatem ut pater noster vocaretur
 ÷ et adoraretur ab omnibus post
 ÷ regem secundus
¹² qui in tantum arrogantiae tumore
 ÷ sublatus est
 ÷ ut regno nos privare niteretur et
 ÷ spiritu
¹³ nam Mardocheum cuius fide et
 ÷ beneficiis vivimus
 ÷ et consortem regni nostri Hester
 ÷ cum omni gente sua novis qui-
 ÷ busdam atque inauditis machi-
 ÷ nis expetivit in mortem
¹⁴ hoc cogitans ut illis interfectis
 ÷ insidiaretur nostrae solitudini

÷ et regnum Persarum transferret
 ÷ in Macedonas
¹⁵ nos autem a pessimo mortalium
 ÷ Iudaeos neci destinatos in nulla
 ÷ penitus culpa repperimus
 ÷ sed econtrario iustus utentes legi-
 ÷ bus ¹⁶ et filios altissimi et ma-
 ÷ ximi semperque viventis Dei
 ÷ cuius beneficio et patribus nostris
 ÷ et nobis regnum est traditum
 ÷ et usque hodie custoditur
¹⁷ unde eas litteras quas sub no-
 ÷ mine nostro ille direxerat scia-
 ÷ tis esse irritas
¹⁸ pro quo scelere ante portas huius
 ÷ urbis id est Susis et ipse qui

11. tantam AΛ^LK; tantum C | 12. ut AΛ^LK; hut et C | 17. direxerat CA²Λ^L-K; dixerat A*.

Desunt LF.

11. *tot. vers. om.* U | tantum in C Φ^{ROV}E*S*W*Ψ^D; in tantum in Φ^P | ~ humanitatem in se expertus E | ~ uocaretur noster Λ^L | et ut adoraretur Π^F; et ut adoretur S*W | omn.] hominibus Γ^A | secundum W*.

12. *tot. vers. om.* U | in tanto Λ^L | arrogantia S*W²; arrogantia et W* | tumore] W*; tumorem Φ^{V2}(o et ē corr.)E Θ^{H2A}PSW²Ψ^DΩ^Sαgrelb̄z̄c; timorem Θ^{H*} | subleuatus Π^FΓ^Ar | est om. W* | ut + et CΣ^T | nos] nostro K | ~ nos regno priuare Π^F; regno priuare nos arelv̄z̄c | niter. et spir.] spiritu niteretur Q | nitere-mur P* | spiritum K.

13. *tot. vers. om.* U | mardocheum Nrelv̄z̄c; mardoceum Σ^T; mardocheus S*W* | regni] regi Φ^{VP} | esther NS*Wgrelv̄z̄c; ester Θ^H; *praem.* et P² | nouis] nobis Λ^L*Π^FΣ^TW* | expediuit W*.

14. *tot. vers. om.* U | ut] in Γ^A | insidiaretis nostri Φ^{P2}(is corr.); nostre in-

sidiaretur Ω^M. ¶ « insidiaretur nostre » Hug. | solitudini] Γ^{A*}; sollicitudini SW² Γ^{A2}(solic.); sollicitudine W* | regni α | transferet N*; tranferre K | in] ad SW | machedonas CAΛ^LΦ^{RO}Θ^AQKSW²; macedonias Γ^A; machedonas W*.

15. *tot. vers. om.* U | a pessimo mortalium] et pessimam mortalium Γ^A; pessime mortis Q | iudeos Λ^LΣ^TQΨ^DΩ^A | neci] nece W; necem Γ^A; et neci Q; morti Λ^LΩ^S | in nullam pen. culpam Ω^S | contrario Φ^P.

16. *tot. vers. om.* U | filius P*S*W*; filio Σ^T | maxime W* | ~ est regnum trad. g; ~ trad. est regnum Ω^M.

17. *tot. vers. om.* U | eas] has Φ^O K; illas Λ^L; *praem.* et Q | direx.] dixerat A*QS*W*; miserat Σ^T | ~ irritas esse Π^F.

18. *tot. vers. om.* U | pro qua K | urbis om. W* | ~ urbis huius Λ^L-PHΩ^M | susan relv̄z̄c | et ipse] et ille E; ipse Λ^L

11. <et tantam A | <et adoraretur A | 12. <qui AK | <ut A | 13. <nam CAQK | <et consortem A | 14. <hoc AQK | <et A | 15. <nos CAQK | <sed AK | 16. <et filios Q | <cuius AQ | 17. <unde CAQK | 18. <pro A.

÷ machinatus est et omnis co-
 ÷ gnatio eius pendet in patibulis
 ÷ non nobis sed Deo ei reddente
 ÷ quod meruit
 19 hoc autem edictum quod nunc
 ÷ mittimus in cunctis urbibus
 ÷ proponatur
 ÷ ut liceat Iudaeis uti legibus suis
 20 quibus debetis esse adminiculo
 ÷ ut eos qui se ad necem eorum
 ÷ paraverant possint interficere
 ÷ tertia decima die mensis duode-
 ÷ cimi qui vocatur Adar
 21 hunc enim diem omnipotens

÷ Deus meroris et luctus eis vertit
 ÷ in gaudium
 22 unde et vos inter ceteros festos
 ÷ dies hanc habetote diem et ce-
 ÷ lebrate eam cum omni lae-
 ÷ titia
 : ut et in posterum cognoscatur
 ÷ 23 omnes qui fideliter Persis
 ÷ oboediunt dignam pro fide re-
 : cipere mercedem
 ÷ qui autem insidiantur regno eo-
 ÷ rum perire pro scelere
 24 omnis autem provincia et civitas
 ÷ quae noluerit sollemnitatis hu-

19. proponatur AΛ¹K; praeponatur C | 20. debetis AΛ¹; debitis K; debeatis C | parauerant A²Λ¹K; parauerint A*; parauerunt C | die AK; diē Λ¹; om. C | 21. hunc CΛ¹; hanc AK | eis AΛ¹K; om. C | 22. hanc ... eam Λ¹K cum plerisque codd. et archetypo; hunc ... eum C(εum)A | ut et AΛ¹K; ut C | 23. omnes AΛ¹K; ad homnes C | insidiantur AΛ¹K; insidiatur C | regno AΛ¹K; regno persarum C.

Desunt LF.

PH²Ω^M; om. H* | qui om. Q | cogn.] congregatio C; cogitatio Φ^PW* | pendet Σ^T; pendit K; pandet E* | ei] illi Q | ~ reddente ei Λ¹arelb̄z̄c.

19. tot. vers. om. U | edictum om. A | emittimus S*W | praeponatur CΣ^T (prep.) | iudeis Λ¹Σ^TQΨ^DΩ^α | uti] ut N*.

20. tot. vers. om. U | debeatis C Σ^T | amminiculo AΛ¹QSWΩ^Mα; aminiculo E*PHΩ^S; adminiculi K | ut] et Π^F | eos] eis Λ¹ | parauerant] Φ^R*; parauerat Q*; parauerunt CΣ^TΦ^R²; parauerint A*; praeparauerant Γ^α | possent P H* | tert. dec.] XIII Ω^M; XIII Ω^S. ¶ « XIII° » Guill. | die om. CΣ^TNSW, cf. LXX | qui] quo W.

21. tot. vers. om. U | hunc = C Λ¹Π^FΘ^αP*HΓ^αΨ^DΩ^M; hanc P² cum rel.

codd. et edd. | ~ deus omnipotens Λ¹α relb̄z̄c | meroris] memoris Λ¹*Θ^MQ* | eis] his Π^F; eius NΓ^αΨ^D; om. CΣ^TE* | in gaudio N*.

22. tot. vers. om. U | unde] ut S*(ut vid.)W | festos om. ΦΨ^D | ~ dies festos Q | hunc CAΩ^SJ | hab. diem] habet tota die Q | eam] eum AΩ^S; εum C | ut om. Φ^α* | et om. CΣ^T | in om. S*W* | postergum Σ^T | cognoscantur E*Ω^α; cognoscant E²QΩSM; agnoscatur Λ¹.

23. tot. vers. om. U | omnis Φ^RΘ W*Ψ^D; praem. et g; praem. ad CΣ^T | recipere + posse Q | insidiatur CΣ^T | regno + persarum CΣ^T | perire + se P².

24. tot. vers. om. U | et] uel Σ^T | ~ ciuitas et prouincia Ω^M | qui W* | noluerint Π^F | participes Π^FP*W* | gla-

<et omnis A | <non nobis A | 19. § hoc Ω^M; <hoc CAQK | <ut AK | 20. <quibus A | <ut A | <tertia AQK | 21. <hunc AK | 22. <unde CAQK | <ut A | 23. <qui autem AQ | 24. <omnis CAK.

÷ ius esse particeps gladio et
 ÷ igne pereat
 ÷ et sic deleatur ut non solum ho-
 ÷ minibus sed etiam bestiis in via
 ÷ sit in sempiternum pro exem-

÷ plo contemptus et inoboedien-
 ÷ tia.

EXPLICIT LIBER HESTER

Desunt LF.

dio] gaudio Ψ^D | igne] Γ^{A*} ; igni Λ^L PH
 $Q\Gamma^{A^2}\Omega^M$ | pereant et sic deleantur Π^F |
 etiam] et Λ^L | \sim inuia bestiis α | sint Π^F .

Explicit liber hester (+ amen Π^F)
 $CA\Pi^F EHQW$ (esther) $\Psi^D\Omega$; explicit liber
 hester habet (*om.* Φ^{VP}) uersus (\sim uersus
 habet Γ^A , + numero Φ^V) $DCC \Phi\Gamma^A$; ex-
 plicit liber hester secundum hieronimum

P; explicit tertius ordo agiograforum
 Θ^H ; explicit liber hester · explicit ter-
 tius ordo agiograforum Θ^A ; explicit hes-
 ter α ; explicit U (*post verba*: non ha-
 betur, *quae immediate praecedunt v. 1*
huius cap.); finit hester Λ^L ; finit esther
 deo gratias amen N; finit Σ^T ; finis g;
sine subscriptione $K\Omega^{SM}rel\beta\gamma\epsilon$.

<et sic A.

PROLOGI SANCTI HIERONYMI
IN LIBRO IOB

INDEX CODICUM

I. Prologi in librum Iob de hebraeo translatum.

<p>V Vaticanus lat. 5763. S. vi.
 L Vaticanus, Palat. lat. 24. S. vii-viii.
 A (<i>Amiatinus</i>) Florentinus, Laur. S. vii-viii.
 C Cavensis, Abb. 14. S. ix.
 Λ¹ Legionensis, S. Isidori. S. x.
 X Matritensis, Univ. Centr. 31. S. x.
 Π^F Casinensis, Abb. 521. S. xi.
 Σ^T (<i>Toletanus</i>) Matritensis, Bibl. Nat. S. x.
 Σ^M Matritensis, Bibl. Nat. A. 2. S. xi.
 Φ^R Parisinus lat. 3. S. ix.
 Φ^G Londiniensis Add. 10546. S. ix.
 Φ^V Romanus, Vallic. B. 6. S. ix.
 Φ^P Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros.
 S. ix.
 E Parisinus lat. 11533. S. ix.
 Θ^H Londiniensis Add. 24142. S. ix.
 Θ^A Aniciensis, Capituli. S. ix.
 Θ^M Parisinus lat. 9380. S. ix.
 Θ^G Parisinus lat. 11937. S. ix.</p> | <p>H Parisinus lat. 93. S. ix.
 Q Mediolanensis, Ambros. E. 26. S. ix-x.
 G Monacensis lat. 6239. S. ix.
 K Coloniensis, Capituli 43. S. viii.
 S Sangallensis, Abb. 14. S. ix.
 W Stuttgartensis H. B. II. 35. S. viii-ix.
 T Turonensis 18. S. xi.
 O Oxoniensis, Bodl. Auct. E inf. 1. S. xii.
 Ψ^D Vaticanus lat. 10511. S. xii.
 Ω^S Parisinus lat. 15467. a. 1270.
 Ω^J Parisinus lat. 16720. S. xiii.
 Ω^M Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231.
 n Sangallensis, Abb. 11. S. viii.
 α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta.
 g Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
 r Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
 e Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.
 c Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).</p> |
|--|--|

II. Prologi in eundem librum de graeco emendatum.

<p>T Turonensis 18. S. xi.
 O Oxoniensis, Bodl. Auct. E inf. 1. S. xii.
 C Cavensis, Abb. 14. S. ix.
 X Matritensis, Univ. Centr. 31. S. x.
 Σ^M Matritensis, Bibl. Nat. A. 2. S. xi.
 Θ^A Aniciensis, Capituli. S. ix.
 Θ^M Parisinus lat. 9380. S. ix.
 Θ^G Parisinus lat. 11937. S. ix.
 Γ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. x.
 Ω^S Parisinus lat. 15467. a. 1270.</p> | <p>Ω^J Parisinus lat. 16720. S. xiii.
 Ω^M Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231.
 α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta.
 g Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
 r Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
 e Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.
 c Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).</p> |
|---|--|

INCIPIT PROLOGUS SANCTI HIERONYMI
IN LIBRO IOB

Cogor per singulos Scripturae divinae libros adversariorum responderi maledictis, qui interpretationem meam reprehensionem Septuaginta interpretum criminantur, quasi non et apud Grecos Aquila, Symmachus et Theodotion vel verbum e verbo, vel sensum de sensu, vel ex utroque commixtum et medie temperatum genus translationis expresserint et omnia 5 Veteris Instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisque distinxerit, quos vel additos vel de Theodotione sumptos, translationi antiquae inse-

Codd. VLACΛ^LX etc. Deest G.

Tit. incipit prologus sancti (beati XΠ^FΣ^M; *om.* Λ^LQ) hieronimi (iher. Λ^LX Σ^M; + presbiteri Λ^LΠ^FΨ^D) in libro (lib^o Ψ^D; + beati X) iob Λ^LXΠ^FΣ^MQΨ^D — d. hieronymi presbyteri in librum iob prologus g — in xpi nomine incipiunt prologi historiarum in primis super librum iob beati hieronimi prsbi K — incipit prologus sancti hieronymi in iob prof n — incipit prologus in (de H) libro (librum Ω) iob CΣ^TΦ^{GV}HOΩ — prologus super librum iob Ω^S — incipit prologus in iob LT — incipit prologus beati hieronimi p̄bri Π^F* — incipit prologus hieronimi A — incipit prologus α — incipit (*om.* E*) praefatio sancti (*om.* E) hieronimi in libro (*om.* S) iob Φ^PES — hieronymi (eiusdem c) in librum iob praefatio rec — praefatio heronimi in iob prophetam W — incipit praefatio in libro iob Φ^R — incipit tertius ordo agiograforum. incipit praefatio in iob Θ^{AMG} — *sine titulo* VΘ^HΩ^M.

1. diuinos Q | ∼ diuine scripture Ω^{JM} | 2. reprehensionem] H*; rephensionemque Ψ^D*Ω^M; repr(e)hensione Π^FΦ Θ^{AMG}H²KS*TOΨ^{D2} | 3. criminatur X | et

om. Λ^L*Σ^K | graecos VLΘ^{MG}Wgrec; gregos n* | symmacus CΦ^P; symachus Λ^LE; simmachus Σ^TOα; simmacus VX; simachus Ω^{SJ}; simacus Σ^MΩ^M; *praem.* et Θ^G | 4. et *om.* Σ^KΨ^D | theodocion α; theudotion Λ^LΘ^{AMG}; teudotion CX; teudozion Σ^T; thōdotion Ω^S; theodotio Ω^M rec; theodotionem Σ^M | uel (*l^o*) *om.* V | uerbum e *om.* L | e] ex Ω^{SJ}*^M; a Ψ^D | sensu de senso L | de = VLAΣQKΨ^D; ex Ω^{SJ}*^M; e Ω^{J2}, *rell. codd. et edd. omnes* | senso L; sensum Φ^P | 5. mediae Λ^LHQ gre | 6. instrumenta V; testamenti LT; *praem.* testamenti A | uolumina] molimina Ω | origenes] Θ^{M2} (*alt. e in ras.*); horigenes C; origenis VAΠ^FΣEΘ^{HAG}*H QK*SWO*Ψ^{Dn} | obelis] E*; obelis Λ^L; oboelis E²HΨ^D; ouelis V; obolis X; hobolis C; obericis Ω^S | et astericis H | distincxerint Σ^T; distinxeri** Θ^M*K* | 7. quos uel] uel quos uel KΨ^D*; uel quos Π^FΨ^{D2}; quos X | de *om.* Φ^{RGV}Ψ^D*α | teodotione Σ^M; theudotione Λ^LΘ^{HMG}Ψ^D; teudotione CΣ^T; teuditione X; theutione Θ^A | translatione Φ^{RG}S*W*Tn; translationis Ψ^D | antiquae] atque Ψ^D* | inserunt Ω^S; miserunt Ψ^D;

ruit, probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto quod in partibus susceperunt aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest, ut quos plura inter-

5 praecipue in lob, cui si ea quae sub asteriscis addita sunt subtraxeris, pars maxima detruncabitur, et hoc dumtaxat apud Grecos. Ceterum apud Latinos ante eam translationem quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus, septingenti ferme aut octingenti versus sunt, ut decurtatus et laceratus conrosusque liber, foeditatem sui publice legentibus praebat.

10 Haec autem translatio nullum de veteribus sequitur interpretem, sed ex ipso hebraico arabicoque sermone et interdum syro, nunc verba, nunc sensus, nunc simul utrumque resonavit. Obliquus enim etiam apud Hebraeos totus liber fertur et lubricus et quod grece rethores vocant ἐσχη-

Codd. VLACΛ¹X etc. Deest G (usque ad 10, enim).

1. defuisse] qui fuisse n | mei *om.* Ω^s; + aut Σ^r | 2. in toto] H^{*}; in totum H² | in partibus] ex partibus Π^r; imparibus Ω^m; + suis X | susceperunt] receperunt AH; ceperunt X | 3. radere] K^{*}; rodere K² | poterit n | ~ potest fieri g | ut *om.* n^{*} | plura] pluralis Ψ^{d*} *ut vid.* | intermisit Σ^r; pretermisisse G; intermissione E^{*} | 4. susceperunt A; conspexerunt Θ^{m*}; conspexerint E^{*} (*ut vid.*) Θ^{n2AMGT}; prospexerint Ω^s; consenserint E². ¶ susceperint Θ^m; at susceperint Θ^g | non] nos Θ^a | 5. praecipue + mihi Φ^{v*} | sub *om.* G | asteriscis + et obelis Σ^{r2} | sunt *om.* T | 6. maxima] ingenua Ω^m; + uoluminis ΣHΨ^dΩ | ~ maxima pars O | et hoc dumtaxae Φ^r; et hoc dumtaxat et K²; hoc dumtaxat et K^{*}; hoc taxat et Ψ^{d*} | graecos VLΦΘ^mOHrec | ceteros S^{*}n; + et Ω^sJM^{*} (*ut vid.*) | 7. eam] meam Q; *om.* L | translationem] editionem LA | qua Φ^r | sub] super Φ^r | obelis] E^{*}; ouelis V; o^{*}e^{*}elis G^{*}; obēlis Λ^l; oboelis Φ^rE²H; obolis XS^{*}; hobolis C; onelis K^{*}; aboelis Ψ^d | nuper edidimus *om.* Θ^m | edidimus CX(ēd.); edimus Θ^a | ~ ed. nuper Θ^{m*} | 8. septingente S^{*}; septingente n; septegente W^{*} | aut] at A; *om.* Θ^{m*} | octingente n^{*}; octingenti n²; octoginti Θ^mS^{*} | uersus sunt] Ψ^{d*}; uersi sunt ΣΘ^a;

uersus desunt Ψ^{d2}Ω^sJ; desunt usus Ω^m | ut decurtatus] unde curtatus GK; ut decorticatus Ψ^{d*} | ut] ** S^{*}; quibus EΘS² ΩΩ^s. ¶ ut Θ^m | et] aut G; *om.* Ω^m | 9. faeditate G^{*} | 10. nullo n^{*} | sequetur LG^{*} | interpretum K^{*} | 11. hebrai^o G^{*}; hebrayco C; ebraico A(ēbr.)ΣTΨ^dΩ^s; ebrayco X; hebreico Λ^lW^{*}n; hebraico Φ^g; hebraicoque Φ^r | arrabicoque C; arabisquoque n^{*} *ut vid.*; arabisquoque n²; abicoque Σ^r; arabasquae K^{*}; arabasque K²; *om.* Φ^r | et *om.* Ln | siro Σ Ψ^{d2}α; siro K^{*}; stilo K²; fero Ψ^{d*} | 12. sensus] G^{*}; sensum G²K²Ψ^{d2}Ω^sJ; sensu CXΠ^rΨ^{d*}; sensui K^{*} | utraque C(hutr.) X | resonauit] Θ^{g*}; sonauit K; resonabit Λ^lXΣ^mΦEΘ^{g2}HGSWTOΨ^dΩ^sJnagrec; resonabat Ω^m; renouabit L | obliquus] obolicus Σ^r | etiam *om.* Ω^sα | apud] ab Ω^m | ebreos XΣ; hebraeos VΦ^rOPΘ^mMG QTgrec; aebraeos AC(hae.)Π^rn; hebraeos Φ^v; hebraeus K | 13. fertur — quod] *in ras.* n² | et (I^o)] ut K | et quod] **** Ω^{m*} | et (2°) *om.* Q | graece VAΦ^gV^r Θ^{AMG}; graecae E^{*}; greci Π^rΣHΨ^dΩ^sα; graeci Lgrec; gre G | rethores] S^{*}; rethores H^{*}; retores CL^lXΠ^rG^{*}K^{*}W^{*}Ωⁿ; rhetores H²S²W²grec; rectores Ω^s | ἐσχηματισμένος = ec; ἐσχηματισμένος r; eschematismenos g; scematismenos Ω^sα; excematismenos V; haēcxhmatismenoch C;

ματισμένος dumque aliud loquitur, aliud agit, ut si velis anguillam aut murenulam strictis tenere manibus, quanto fortius presseris, tanto citius elabatur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis lyddaeum quemdam praeceptorem, qui apud Hebreos primus haberi putabatur, non parvis redemisse nummis, cuius doctrina an aliquid profecerim nescio, 5 hoc unum scio non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba Iob apud Hebreos prosa oratio est. Porro a verbis Iob, in quibus ait: *Pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est: Conceptus est homo*, usque ad eum locum, ubi ante finem voluminis scriptum est: *Idcirco ipse me reprehendo et ago paenitentiam in favilla et cinere*, exametri versus sunt, dactilo spondeoque currentes et propter linguae idioma crebro recipientes et alios pedes non earundem syllabarum, sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutis, quod metrici magis quam simplex lector intellegunt. A supradicto autem 15

8. Iob 3, 3. 10. Iob 42, 6. 14. Cf. Hor. carm. 4, 2, 11.

Codd. VLAC^ΛX etc.

eexan·antic·aenoc A; om. LE*; in cet. codd. varie corruptum.

1. dum quae E*; dum qui grec; dum E²Ω^M | aliud (2°) | aut Ω^M | agit] agitur K; ayt Λ^L | si om. Σ^M | anguilam Σ^ME; angulam K*; angyllam L | auf] uel TΩ^SMqrec; et Σ^M* | 2. murenulam Θ^{AM}*; morenulam φ^{RO}; murelam G* | quantum Π^F | tantocius Π^F; tantotius φ^PΘ^H | 3. elebabitur X | ob] iob Θ^M*Q | liddeum Λ^LΠ^FΣSWO Ωnq; lyddaeum grec; liddaeum CX; iudaeum L | 4. hebraeos VφEΘ^{HMG}QTgr ec; hēbreos Π^F; ebreos n*; aebreos AX | prius ψ^D*; primas LW^{*n} | habere VLΠ^F φ^{RO}GKS*W^{*n} | 5. redemisse] dimisisse ψ^D*; redemisse ψ^{D2}. | numinis n | doctrinam an W^{*n}; doctrinam ψ^D* | profecerim φ^P | nescio] s*** Ω^{*} | 6. hoc om. V | ~ me non potuisse GΩ^M; ~ non me potuisse g | interpretare Λ^L(interpre.)GS*W^{*n} | antea Λ^L | 7. itaque] autem Θ | uoluminis] uolumus φ^R; + huius Σ^T | ebreos ψ^D; hebraeos φEΘQ GTgrec; aebreos AX; iudeos Σ^T | prosaica Ω^S* | 8. a uerbis] uerba C; a uerba X | qua] quo AQ | 9. est (2°)

om. Λ^{L2} | eum] illum a | 10. ubi ante] in ras. Ω²; in quo ante Ω^S | scriptum est om. E* | idcirco om. Ω^M | ~ me ipse S* | 11. fabilla XΠ^F; pauilla Σ^T | hexametri grec | uersu Σ^Mφ^O; uersos GK*; usus Ω^M | 12. dactylos pondeoque G*; dact*los ponduloque K* | dactylo LAQ grec; datilo φ^P | spondaeoque rec; spondioque CX; spondeo Ω^S | et om. Σ^T* | ydioma XΠ^FΩnq; ideoma L. ¶ propria Σ^{T2} | crebo XΘ^A* | 13. syllabarum sed eorundem om. Π^F | eorum C | interdum] interdumque T | 14. rythmus AQgc; rhythmus re; ritmus Π^F; ridmus Ω^M; rethmus ψ^D*; richmus a; rimus K*; rithmos S* W^{*n}; ri****mus G* | ipse] W³; ipsi S* W²ⁿ; ips* W* | tinnulus] n*; tinnulos W^{*n2}; tumulus a; tumulos ψ^D*; hinnulus L; in nullis Q | fertur] fere L | numeri g; numerus Λ^L*; numericis Θ | lege solutis] E*ψ^D*; le****solutis Σ^M*; lege resolutis VΛ^LΣ^{M2}φE²S²(re in ras.) Wψ^{D2}nq; lege solutis Kg; pedum solutis rec | 15. metrici] ψ^D*Ω^S*; metri-ci W; metric** K*; metricus Π^Fψ^{D2}Ω^{S2}; meretrici Σ^M* | intellexerunt Λ^L; intellegit G²

versu usque ad finem libri parvum comma quod remanet prosa oratione
 contexitur. Quod si cui videtur incredulum, metra scilicet esse apud
 Hebreos et in morem nostri Flacci grecique Pindari et Alcei et Sappho
 vel psalterium vel lamentationes Hieremiae vel omnia ferme Scripturarum
 5 cantica comprehendendi, legat Philonem, Iosephum, Origenem, Caesariensem
 Eusebium, et eorum testimonio me verum dicere conprobabit. Audiant
 quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse, non ut
 interpretationem antiquam reprehenderem, sed ut ea quae in illa aut
 obscura sunt aut omissa aut certe scriptorum vitio depravata, manifes-
 10 tiora nostra interpretatione fierent, qui et hebreum sermonem ex parte
 didicimus et in latino pene ab ipsis incunabulis inter grammaticos et
 rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud Grecos, post Septua-

Codd. VLACALX etc.

K²; intelligit ΩSM; inteleg** K*; intellegat CXΠF^G*

1. uerso XWⁿ | parum CL^LXE*Θ; partium Ψ^D. ¶ paruum Θ^M | coma Σ^TΦ^P S*OΩg; commo n | 2. si cui] sic LΣ^T | uide*credulum Ψ^D* | metro Φ^{RGP2}(o in ras.) Q | esse om. L | 3. ebreos XΨ^D; hebraeos VAA^LΦEΘ^{HMG}QTgrec; hebraeos G | in morem] immorem L; in more V; in m*o-rem G; in amorem X | flacti Ω | graeci-que VLΦ^{GP}Θ^{HMG}Ggrec; gracique Ψ^DΩSM; greci S*Wn | pendari Φ^G; pendare S*Wⁿ; pinadari L | alchei E; alcei ΘS*Wgrec; alcaei c; alcaey C; alcaei X; alche G; alci L; alcei n; calcei Σ^T | et] *** Ω* | sappho HGa; saffo VAA^LXΠFΣ^TΦE²KSWOΨ^DΩn; sappho Σ^MT; sappo LΘ^{AM}*; sapphon Q; sapphus rec; soffo E* | 4. lamentationis W*; lamentatione n | hieremiae] Θ^{H2} (alt. e corr.); iheremiae C; ieremiae T Ogrec; hieremie G; iheremie XΣ^M; ieremie Σ^TΩa | ferme] fere Ω^M ut vid.; forme Φ^P | scriptura T* | ~ scripturarum ferme Σ^M | 5. legant LΣ | phylo-nem CEΨ^D; filonem VLXΠFΦKS*Wn; pilonem Σ^T; + et V | ioseppum AA^LΘ^GQ; ioseppum ΠFΘ^{AM2}G; iose*ppum Θ^HK; iosepum Σ^TE*H; ihosyppum C; yosippum X; om. Θ^M* | horigenem C; originem Θ^G*; origenum Ψ^D; + et ΘSW Ω^Mn | cesariensem AA^LXΠFΣG²KTOΩa; cæsariensem G*; + et H* | 6. euse-

bium G² (b corr.); eusebium C | ~ eusebium c(ae)sariensem EΘ^M | testimonio] Θ^{G2} (alt. o in ras.); testimonia S*Wⁿ; + hoc Σ^{T2} | conprobabit Σ^M; conprobavit AAL^L; co(m)probabunt Σ^TKG² (bunt in ras.) | audient G* | 7. canes] ca*** Σ^T*; ne canes Σ^{T2}; carnes Φ^P | me om. A*G* | ~ in hoc me Ω^S | uolumine L | 8. ~ antiquam interpretationem Ω^{SJ} | reprehendam ΣH; reprehenderim S*Wn; reprehendere L | ea] in ea ΠF | aut om. Q | 9. obscura** ΦGΘ^G*; obscura Θ^M*; obscurata Θ^{HA}; + ***** H | sunt om. S*Wn | aut omissa om. L | certa G* | depreuata WΨ^Dn | manifestior ΠF; manifestiore Wⁿ²; manifestiori n*; manifestio n³; manifesta A | 10. qui* K; quia LΦ^P; praem. ut c | et om. A*Qc | ebreum Σ^MG*Ψ^DΩ^M; hebraeum VAA^LΦEΘ^{HMG}QS²grec; ebreum X; hebreorum LΣ^TWn; hebreorum S*; hebraeorum c. ¶ uel hebraicum E | sermone c | 11. in om. Ψ^D* | latinis re | incunabulis] E*H*Q*G*; incunabilis Θ^{AG}; cunabulis ΠFΦ^{RGE2}H²Q²G²KSWTOΨ^DΩ^{SJ}agrec; cu Ω^M | grammaticos] E² (alt. a in ras.); gramaticos Σ^MGΩag; grammaticos L | et rethores] ***res Ω* | 12. retores H*; rethores H²Ψ^Dgrec (ed. 1593); retores CXΣ^TΩ^{SJ2}; oratores Θ^{HAG}. ¶ al rethores Θ^G | et] atque Θ | phylosophos EΘ^MΨ^D; filosofos ΠF; filosofos Σ^M; filosofos CXΣ^T; philo-

ginta editionem, iam Christi Evangelio coruscante, iudaeus Aquila, et Symmachus ac Theodotion iudaizantes heretici, sunt recepti, qui multa mysteria Salvatoris subdola interpretatione celarunt, et tamen in ἐξαπλοῖς habentur apud ecclesias et explanantur ab ecclesiasticis viris, quanto magis ego Christianus, de parentibus christianis et vexillum crucis in 5 mea fronte portans, cuius studium fuit omissa repetere, depravata corrigere et sacramenta Ecclesiae puro et fideli aperire sermone, vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt veteres libros vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel uncialibus, ut vulgo aiunt, litteris onera magis exarata 10

Codd. VLACΛX etc.

sophos Θ^{Λ2}; philophpos Θ^{Λ*}; phi*so-
lophos W^{*}; philosopos Φ⁰; philophos
H^{*}; p^hos Ω^M | detriti] G^{*} *ut vid.*; attriti
G²KΨ^D | graecos VLAΦ^VΘ^{HM}G^grec | post
om. Σ^T | septuaginta] S² (*ta in ras.*); sep-
tuagin***a W^{*}; septuagisima n.

1. editione LΠ^FQ^GΨ^D | cristi α |
euuangelio OΩ^M; aeuangelio W; aeu-
angilio n; euūgelio Ω^S; eūgelio Ψ^D | co-
ruscant* Φ^{P*}; coruscantis L | iudeus VC
XΣOΩ^Sα; iudeis Π^F; iude*s K^{*}; iudaeos
G; iudeos Ω^M; + et Ω^{*} | et *om.* LΘ |
2. symmachus — recepti] si Ω^M | sim-
machus VΠ^FΣ^TΦ^ROΨ^Dα; symmacus C
Wn²; simmacus Xn^{*}; symachus Λ^LT; si-
machus Σ^MΩ^S; s^{*}machus G^{*} | ac] et Π^F
ΣΘ | theodocion α; theodotion Σ^M; theo-
dotion Wn; theudotion Λ^LΘ^{HM}G^gΨ^D; theu-
dozion Σ^T; theudotion CX; theodotio rec;
theuditon Θ^Λ | iudayzantes CΠ^F; iudei-
zantes L; iudaeizantes Vn; iuda*izantes
G^{*}; iudaizan*tes W; iudaizante G²K^{*} |
haeretici Π^FG^grec; eretici X | recepta
n^{*}; precepti G^{*} *ut vid.*; reperti Θ^Λ |
3. subdola CX; sudera L | celarunt — 4.
ab] *in ras. brev. spat.* n² | celauerunt A
ΣHQ | in] G²; *om.* G³K³S³n² | ἐξαπλοῖς
= ec (*ed.* 1593); ἐξαπλοῖς ε (*ed.* 1598);
ΕΞΑΠΛΟΙC V(*ut vid.*)ACXK²(*in marg.*)S²
(Λ *in ras.*)W²(*in ras.*); EZAPΛOIC HO
(*in textu*); exaplois TO²(*in marg.*)QΩ^S
α; exaplis Π^FE²(*in marg.*); hexaplis gr;
exemplo Ψ^D; *om.* Φ^R(*spat. relicto*)G^{*}n²;
in cet. codd. varie corruptum | 4. habe-
tur Π^F | aeclesias Wn²; ecclias O; ec-

clas Π^FΨ^D; ecclesias L; aeclesias V; e-
glesias Σ^T; ecclesia C; ecclasia X; eccle-
siastes Φ^R | et *om.* CΦ^R | explanatur E^{*};
exponentur G; exemplantur Π^FK^SWΨ^D
n². ¶ [...]planantur S | aecclesiasticis W
On; ecclēsiasticis Ψ^D; eclesiasticis C;
eglesiasticis Σ^T; eclesiasticis X; clesias-
ticis L | 5. ego] ergo Θ^Λ | cristianus α;
+ et CXagrec | cristianis α; + natus
CXEΘ^{H*}M^{*}G²H²G²S²Ωagrec; mutus Θ^Λ |
6. meo E^{*}; me A^{*} | fonte K^{*}; sponte
n | omisa] **missa E | corrigere et sa-
cram. *om.* L | 7. et *om.* Φ^R | sacramen-
ta] Θ^{M3}G² (*ult. a in ras.*); sacramento E
Θ^{AM2}; samento Θ^{M*} | ecclesiae C; aeccle-
siae Π^FΣ^MG^WOΨ^Dn; aecclies(a)e VX; ec-
clē Λ^L; eccliesē Σ^T | pura L | et] ac Θ;
hac CX | fidelis G^{*} | sermonem Φ^P | ~
sermone aperire Σ^T | a] ad L; *om.* Σ^T |
8. a *om.* Σ^T | malignis] maledicis Θ^{H0}
SW(e *in ras.*)n; maledici*s Θ^M; malicis
Θ^{Λ2} (m *in ras.*). ¶ a malignis Θ^M | re-
probari] Q^{*}; probari Q²; reprehendi
Θ^{AM}; repraehendi Θ^{H0}. ¶ a] reprobari
Θ^{M0} | habent Π^{F*} | 9. ueteres] G^{*}; ue-
teris G²Kn | purporeis QS^{*}Wn | descrip-
tos] G^{*}; discriptos CΛ^LXG²K^Wn; de-
scriptis Σ^M; conscriptos Q | 10. unciali-
bus] G^{*}; untialibus Λ^LG²K^S*TΨ^{D*}; ini-
cialibus Ω^S. ¶ a] littera « uncialibus »
uncia est pars ponderis ad quod res
preciose ponderantur ut aurum unde lit-
teras unciales dicit sumptuosas uel au-
ratas Ω | ut] uel E^{*}; aut O; *om.* G^{*} |
aiunt] agunt Π^F.

quam codices, dum mihi meisque permittant pauperes habere scedulas et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque editio, et Septuaginta iuxta Grecos et mea iuxta Hebreos, in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult et studiosum se magis quam
5 malivolum probet.

EXPLICIT PROLOGUS

Codd. VLACΛ¹X etc.

1. dum] H*G*; dummodo Λ¹ΦEΘ H²QG²KSWTOΨ^DΩna^grec | permittant] E² (a *corr.*); permittas H² (as *in ras. lat. spat.*) | habere *om.* K | schedulas *grec*; scedolas S*W; scidulas ΑΠ^FΘ^{AM}*G*; scidulas Θ^G*; schidulas VL; cedulas Ωa; caedolas n | 2. et] *praem.* **** Θ^M; *om.* A | pulchras Θ^A *ut vid.*; + habere CΛ^{L2}XΣ | emendatas n | ~ quam emendatos habere codices Σ^M | utrumque L; + autem H²G*Ωa^grec; + aut G² | 3. iuxta (I^o)] *praem.* et nostra Λ^{L2} | grecos et mea iuxta *om.* L | graecos VΛΦ^{GF}Θ^{MG}H^grec | mea *om.* H* | hebraeos VΛΦEΘ^{HMG}QTg rec; ebreos XΣⁿΨ^DΩ^M; hebreos Π^F; +

et Ω^{SJ}* | in latino S*W*n | 4. unusquis Σ^M | studium Θ^A | se magis] me magis Λ^LΣΦ^PE²Θ^{H2}(*me in ras.*)*HKTΨ^D*Ω^Ma^grec; ***agis E*; sit magis G; magis Φ^G; magis se Π^F | 5. malibolum AXΠ^FGK*; maliuulum Ψ^D; maleuolum LE*(*ut vid.*) *grec*; malebolum V | ~ magis quam maliuolum se Ω.

Subscr. explicit prologus (+ amen A) ΛΑΠ^FE²QTΨ^D — explicit prologus iob GK — explicit prologus hieronimi C — explicit (explicit Φ^P) praefatio (pref. O) VΛ^LΦ^PΘ^HO — explicit Φ^{RG} — finit Σ^TΦ^V — *sine subscr.* XΣ^ME*Θ^{AMGH}SWΩna^grec.

ITEM ALIUS PROLOGUS IUXTA EMENDATIONEM GRECAM

Si aut fiscellam iunco texerem aut palmarum folia complicarem, ut in sudore vultus mei comederem panem et ventris opus sollicita mente tractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta

1. Cf. Verg. ecl. 10, 71. 2. Cf. Gen. 3, 19.

Codd. TOCX etc.

Tit. incipit prologus iheronimi iuxta emendationem grecam in libro iob Σ^M. — item alium prologum iheronimi iuxta emendationem grecam in libro iob X — item sequens eiusdem iuxta emendationem grecam C — incipit prologus sci ieronimi in iob T — item alius prologus Ω — prologus secundus α — incipit praefatio sancti iheronimi p^{bi} iuxta emendationem grecam in libro beati iob Γ^A — incipit praefatio ieronimi p^{bi} in librum iob ex LXX interpretum

editione in latinum a se translato O — d. hieron. pres. in translatio. iob iuxta LXX interpr. g — item alia praefatio Θ^{AMG} — alia eiusdem praefatio rec — *sine titulo* ΩSM.

1. aut] autem CXΩ^{SMc} (*ed.* 1598); *om.* Γ^A | fiscellam CX; ficellam Ω^M; fixillam Σ^M | implicarem Γ^A; applicarem Ω^M | ut] aut α | 2. in sudorem Σ^M | panem + meum Σ^M | sollicita — 3. morderet] sollicitaret Γ^A | 3. pertractarem α rec.

sententiam Salvatoris volo operari cibum qui non perit, et antiquam
 divinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, mihi genuinus
 infigitur, corrector vitiorum, falsarius vocor, et errores non auferre, sed
 serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo, ut etiam confessa plerisque
 vitia placeant, dum magis pulchros habere malunt codices quam emen-
 5 datus. Quapropter, o Paula et Eustochium, unicum nobilitatis et humi-
 litatis exemplar, pro flavello, calathis sportellisque, munusculo mona-
 chorum, spiritualia haec et mansura dona suscipite, ac beatum Iob, qui
 adhuc apud Latinos iacebat in stercore et vermibus scatebat errorum,
 integrum immaculatumque gaudete. Quomodo enim probationi atque
 10 victoriae ipsius dupliciter universa reddita sunt, ita ego in lingua nostra,
 audacter loquor, feci eum habere quae amiserat. Igitur et vos et unum-
 quemque lectorem solita praefatione commoneo et in principiis librorum
 eadem semper adnectens rogo, ut ubicumque praecedentes virgulas vide-
 ritis, sciatis ea quae subiecta sunt in hebreis voluminibus non haberi;
 15 porro ubi stellae imago fulserit, ex hebreo in nostro sermone addita.
 Necnon et illa quae habere videbamur et ita corrupta erant, ut sensum

1. Cf. Ioh. 6, 27.

Codd. TOCX etc.

1. operare Σ^m | \sim non qui T^* | [pe-
 rit] putrit Ω^m | 2. purgare + errore X ;
 + error $CX\Sigma^m\Theta\Gamma^A\Omega\alpha\text{grec}$ | genuinus Θ^{m*} ;
 genuinis Θ^{m2} ; ienuinis Θ^A ; geminus Ω^{sj}
 αgrec | \sim geminus michi Ω | 3. infi-
 citur Σ^m ; infligitur c ; iungitur Ω | uo-
 cor] dicor c | 4. serere + dicor g | 5. ha-
 bere malunt = T ; malunt habere O ;
 habere uolunt $CX\Sigma^m\Theta\Gamma^A\Omega^s\text{grec}$; uolunt
 habere $\Omega^m\alpha$ | 6. paula et eustochium = T
 O ; fratres dilectissimi $CX\Sigma^m\Theta\Gamma^A\Omega\alpha\text{grec}$ |
 et humilitatis *om.* Ω | 7. exemplar + et
 α | flabello $\Omega^m\alpha\text{grec}$; fabello $X\Sigma^m\Omega^s$ |
 calatis $C\Sigma^m\alpha$ | portellisque $X\Sigma^m$ | munus-
 cula Σ^m ; munusculis $\Omega\alpha\text{grec}$; + scilicet
 Ω^m | 8. spiritalia $CX\Theta\Gamma^A\Omega^m\alpha\text{grec}$ | man-
 sura dona] man C | \sim susc. dona Ω^m |
 9. in stercore *om.* Ω^m | squatebat Ω^{sj} |
 errore Σ^m | 10. et immaculatumque α |
 probationi — 13. lectorem] post proba-
 tionem Θ^A | probationi atque uictoriae
 ipsius dupliciter uniuersa reddita sunt

= O ; probatione atque uictoria dupli-
 citer uniuersa ei sunt reddita T ; post
 probationem atque uictoriam duplicia ei
 uniuersa sunt reddita $CX\Sigma^m\Theta^{m2}\Gamma^A\Omega\alpha\text{grec}$
 [[post *om.* Θ^{2*} ; sunt *om.* Θ^{m*} ; \sim sunt ei
 uniu. αgrec] | 11. ego] ergo Θ^m | in lin-
 guam nostram $CX\Theta^m\Omega\alpha$ | 12. audacter
 loquor = T ; audaciter loquor O ; ut
 audacter loquar $CX\Sigma^m\Theta^{m2}\Gamma^A\Omega\alpha\text{grec}$ |
 13. solita] sollicita $\Sigma^m\Omega^m$ | et] ut Θ^A ;
om. Θ^s | 14. ut] nec α | recedentes Σ^m ;
praem. semper $\Sigma^m\Theta\Gamma^A\Omega\alpha\text{grec}$ | 15. ea
om. C | sunt *om.* Θ^A | hebraicis $\Theta^2\Omega^s\alpha$
 grec ; ebraicis Ω^m | habere Θ^A ; + sed
 ex LXX translatione addita O^2 | 16. \sim
 imago stelle Ω | perfulserit C ; proful-
 serit $X\Theta^{Am*}$; pr(a)efulserit $\Sigma^m\Theta^{m2}\Gamma^A\Omega\alpha$
 grec | hebraeo $\Theta^{m2}\alpha\text{grec}$; ebreo $X\Sigma^m$ | \sim
 sermone nostro αgrec | addita + sunt
 $\Omega^{sj}\alpha\text{grec}$ | 17. haberi (-re Θ^{22}) uideban-
 tur $\Theta^2\Omega\alpha\text{grec}$ | et *om.* T | corrupta] cor-
 recta O .

legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis utile quid ex otio meo ecclesiis Christi eventurum ratus quam ex aliorum negotio.

EXPLICIT PROLOGUS

Codd. TOCX etc.

1. uobis] nobis $\Theta^{\alpha*}$ | 2. otio = T(oc.)
 $O\Omega^m$ grec; odio C(hod.) $X\Sigma^m\Theta\Gamma^{\alpha}\Omega^{sj}\alpha$ | \sim
 christi ecclesiis T | uenturum $\Theta^{\alpha}\Omega^{sm}$ agr
 et | ratus *om.* Ω^s .

Subscr. explicit prologus in iob T
 — explicit secundus prologus C — ex-
 plicit prologus Ω^j — finit praefatio Γ^{α}
 — *sine subscr.* $OX\Sigma^m\Theta\Omega^{sm}$ grec.

CAPITULA
SIVE TITULI AUT BREVES
LIBRI IOB

INDEX CODICUM

I. Capitula ex antiqua versione desumpta.

SERIES Γ

S Sangallensis 11. S. VIII.

II. Capitula ex textu Vulgato desumpta.

1

SERIES A

A (<i>Amiatinus</i>) Florentinus, Laur. S. VII- VIII.	Θ ^M Parisinus lat. 9380. S. IX.
Θ ^A Aniciensis, Capituli. S. IX.	O Oxoniensis, Bodl. Auct. E inf. 1. S. XII.
	L Londiniensis, Arundel 125. S. IX.

2

SERIES B

C Cavensis, Abb. 14. S. IX.	Γ ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. X.
X Matritensis, Univ. Centr. 31. S. X.	M Mediolanensis, Ambros. B. 27. S. XII.
Y Matritensis, Bibl. Nat. A. 2. S. XI.	B Burgensis, Seminarii. S. X.
Z Legionensis, Capituli 6. S. X.	

3

SERIES C

C Casinensis, Abb. 35. S. XV.	V Romanus, Vallic. B. 7. S. XII.
D Casinensis, Abb. 557. S. XII.	

CAPITULA EX ANTIQUA VERSIONE DESUMPTA

SERIES I

Cod. S

I. Quod erit Iob homo verax sine crimine iustus Dei cultor et quia diabolus petivit a Deo ut licerit ei temptare illum.

II. De tribus amicis Iob qui venerunt de regione sua ad consolandum eum.

III. Ubi aperuit Iob os suum et maledixit diei in qua natus est et nocti in qua conceptus est.

IIII. Ubi respondit Eliphaz Iob dicens ne forte loquamur tibi in molestiam pondus verborum tuorum qui sustinebit.

V. Ubi respondit Sophar et dixit qui multa dicit multa debet audire aut numquid eloquens videbitur iustus esse.

VI. Ubi respondit Iob dixit tribus amicis suis et dixit ergo vos estis homines an vobiscum morietur sapientia et mihi quidem est cor sicut et vobis.

VII. Quod homo natus ex muliere brevis vitae et plenus iracundia sicut flos cum floruit decidit.

VIII. Ubi respondens Eliphaz dixit numquid sapiens respondebit in spiritu scientiae et inplevit dolore ventrem suum.

IIIII. Ubi respondit Iob dixit se audisse talia multa consolatores malorum.

X. Ubi respondit Baldad amicus Iob dixit quousque non es taciturnus coibe te ut nos loquamur.

XI. Ubi respondit Iob tribus amicis suis dixit quousque fatigatis animam meam et destruitis me verbis iniuriosis.

XII. Ubi respondit Sophar amicus Iob dixit non sic sperabam contradicturum te haec nec enim intellegitis magis quam ego.

XIII. Ubi respondit Iob tribus amicis suis dixit audite audite sermones meos et non sit mihi a vobis haec consolatio.

XIIII. Ubi respondit Eliphaz Iob dicens nonne Dominus est quo docet sensum et scientiam et habitare facit super nos intelligentiam.

Cod. S

sine incipit | 1. ad deo | 5. suphar *I m., dein corr.* | 10. coibet te.

Cod. S

XV. Ubi respondit Iob tribus amicis suis dixit aequidem scio quia de manu mea est increpatio mea et manus eius gravis facta est super gemitum meum.

XVI. Ubi respondet Baldad Iob dixit quid enim exordium quam timor.

XVII. Ubi respondit Iob amico suo dixit cui ades vel quem adiutorus es.

XVIII. Ubi adiecit Iob verba ad proximum suum et dixit vivit Dominus qui me sic iudicabit.

XVIII. Ubi quieverunt verba Iob et cessaverunt tres amici eius ultra contradicere Iob erat enim Iob in conspectu suo iustus.

XX. Ubi respondit Elius dixit audite sapientes verba mea et qui habetis scientiam auribus percipite quia auris sermonis probat et guttor custabit cybum.

XXI. Et postquam quievit Elius loqui locutus est Dominus ad Iob per turbinem consolaturia verba.

Cod. S.

17. adiutorus 1 m., dein corr. | sine explicit.

II

CAPITULA EX TEXTU VULGATO DESUMPTA

1

SERIES A

Codd. AΘ^{AM}OL

I. De origine Iob et enumeratione filiorum ac substantiae eius.

II. De Satan ubi adstans ante Dominum petit ab eo substantiam Iob cui et data est.

III. De Satan ubi perdidit omnem substantiam Iob et filios.

IIII. Ubi Iob audiens perditionem substantiae suae ac filiorum interitum scidit vestem suam.

V. Ubi Satan petit a Domino temptationem Iob cui et iussit Dominus dato interdicto animae eius.

VI. Ubi Satan accipiens potestatem a Domino percussit Iob ulcere pessimo.

VII. Ubi audientes tres amici Iob venerunt consolari eum.

VIII. Initium verborum Iob co-

ram amicis suis.

VIII. Responsio Eliphaz Themanites de eo quod impii a Domino flagella sustineant.

X. Ubi Iob respondens sermonibus eius increpat eum detraxisse sermonibus suis.

XI. Responsio Baldad Suites ubi ei dicit si deprecaveris Deum venient tibi in novissimo bona.

XII. Ubi Iob respondens ei dicit ita esse et deprecatur Deum factorem suum.

XIII. Responsio Sophar Naamathites ubi dicit multa eum fuisse locutum.

XIIII. Ubi Iob respondens edocuit quod sine nutu Dei nihil possit fieri in terra.

Codd. AΘ^{AM}OL.

Incipiunt capitula (+ in Θ^m) Iob AΘ^m; incipiunt capitula libri (+ beati L) Iob Θ^{AL}; incipiunt capitula O.

1. enumeratio O | substantia Θ^mOL | 2. satan] L*; satana L² | petiit Θ^m | cui] oues L; *om.* O | est + ei OL | 3. satan] L*; satana L² | filiis L*; filiorum Θ^m | 4. audiens] audit** Θ^{m2}(*t in ras.*) | uestimenta sua O | 5. petiit Θ^mO | ad dominum L* | temptandum O | 7. consolare A | 8. coram] contra Θ^m | amicis suis]Θ^{m*}; amicos suos Θ^{m2} | 9. respondens L | elifaz L; eliphaz O | de eo] deo L | 11. baldaad A | suhites L; suithes Θ^{A*}; suithis Θ^{A2} | 12. respondit dīc ei O; respondit dicit ei L*; respondit ei L² | et *om.* Θ^m | deum] dominum Θ^A | 13. naamathites OL; naamathites Θ^{m2}; naamithes Θ^{m*} | eum] enim Θ^m | 14. edocuit] et docuit A | in terram L*.

Codd. AΘ^AOL

XV. Ubi Eliphaz Themanites respondens dixit ad Iob quid te elevat cor tuum in blasphemiam.

XVI. Ubi Iob respondens approbat quod non ad consolandum sed ad exprobandum venerint ad eum.

XVII. Ubi respondens Baldad Suites dixit quod impiorum lux extinguatur et memoria eorum pereat de terra.

XVIII. Ubi respondens Iob de resurrectione corporum quam maxime prophetavit.

XVIII. Ubi respondens Sophar Naamatites dixit hoc se scire iniusti autem puniantur secundum opera sua.

XX. Ubi Iob respondens petit se audiri et dicit quod impii vivunt videntes bona in vita consilium tamen eorum longe sit a me.

XXI. Responsio Eliphaz Themanites ubi dicit quod non possit homo comparari Deo et si reversus fueris ad Deum rursum aedificaberis.

XXII. Ubi Iob respondens ei dicit quod in amaritudine sit et nescit utrum vadat ad Deum petitio eius.

XXIII. Ubi respondens Baldad Suites dicit quod nullus hominum ex se mundus poterit esse in conspectu Dei.

XXIII. Ubi Iob respondens dicit quod solamen hominis nullum sit cum Deus fecerit omnia.

XXV. Ubi Iob addens dicit quod numquam loquatur mala contra Deum et quod pars impii nulla sit apud Deum cum Deus disponat vitam hominis.

XXVI. Ubi Iob commemorat omnia vitae suae et post haec venerit super eum calamitas et ignorat si exaudiat Deus vocem eius.

XXVII. Ubi finita sunt verba Iob et noluerunt respondere ei tres amici eius.

XXVIII. Ubi Helius audiens omnia verba Iob et amicorum eius et post haec etiam ipse locutus est.

XXVIII. Ubi Helius addens in verbis suis dicit Iob esse iniustum et stulte locutum.

XXX. Ubi is ipse Helius increpat Iob quod absque scientia sit locutus.

XXXI. Ubi Helius laudans scientiam suam docet quod in potestate Dei sit regnum hominum.

XXXII. Ubi misertus Dominus per nubem loquitur ad Iob.

XXXIII. Ubi respondens Iob Domino dixit quod non sit ausus loqui coram Deo.

Codd. AΘ^AOL.

15. elifaz L; eliphath O | resp.] respondit L* | ad blasphemiam L; ad blasphemandum O | 16. exprobandum A; probandum Θ^M | 17. baldad suites L; baldaad suites A; sophor nathin Θ^{M*}; sophor namathin Θ^{M2} (*ut vid.*) | extinguitur Θ | 18. surrectione Θ | 19. respond Θ^M; respondit L | naamathites Θ^MOL | autem puniantur] inpuniantur Θ^A | 20. petit] fecit Θ^A | audire L | dixit Θ^M | uiuunt] uidebunt L | uita + sua L | tamen] autem O | longe — me *om.* O | 21. elifaz L | ubi] ibi Θ^A | ad deum *om.* Θ^M | 22. resp.] respondit L | ~ dicit ei OL | 23. baldaad A | suites L | dixit L | 24. resp.] respondit L* | dixit Θ | solamen] A*; sola mors O | fecit Θ^A | omnia] bona Θ^M | 25. et — deum *om.* OL | impii] Θ^{A2} (*ult. i corr.*) | uitam] *uiam Θ^A | 26. exaudiet Θ | 28. heliu* Θ^M; heliu L; eliu O | haec *om.* Θ^M | est + et stulte loquutum Θ^A *ex cap. seq. ubi haec omittit* | 29. elius Θ^A; heliu L; eliu O | dicens Θ; diē O | stultus O | 30. ubi is] uibis Θ^A; ubi his A; ubi O | heliu L; eliu O | 31. heliu L | hominum] *praem.* non L | 33. dicit ΘO | coram domino L.

Codd. AΘ^{AM}OL

XXXIII. Ubi Dominus loquens ad Iob dixit confortare et responde mihi quod non sit similis mei in terra.

XXXV. Ubi Iob respondens Domino dicit ita esse agens paenitentiam.

XXXVI. Ubi Dominus loquitur

ad Eliphaz Themaniten dicens quod iratus esset contra eos eo quod non fuissent sic locuti quomodo Iob et ubi venerunt ad Iob omnes parentes eius et duplicata est omnis substantia eius ac filii videns bona omnibus diebus suis.

Codd. AΘ^{AM}OL.

34. (35. L *et sic deinceps*) | 36. heliphaz Θ^M; elifaz L | themanites AΘ^A | dicit L | eo *om.* O | sic *om.* L | et ubi] XXXVII. ubi O | parentes] fratres Θ^M | suis *om.* O | expliciunt capitula (+ libri Θ^M) iob AΘ^M; expliciunt capitula OL; *sine* explicit Θ^A.

SERIES B

Codd. CXYZΓ^{AM}B

I. De Iob et de possessione eius et de accusatione diaboli qua eum temptandum expostulat.

II. De amissione omnium quae habuerat Iob et interitu filiorum eius.

III. De plaga Iob et instigatione uxoris ut blasphemaret.

IIII. De tribus amicis qui venerunt ad consolandum Iob et quod maledixit diei nativitatis suae.

V. Verba Helifaz cur Iob qui vacillantes confortaverit ipse in temptatione vacillet et quod nemo inno-

cens perierit et quod sine macula nemo sit et de angelis depravatis et quod stultum interficiat ira et homo ad laborem nascitur et qui adprehendit sapientes in astutia et beatus qui corripitur a Deo.

VI. Verba Iob quod magnitudinem doloris ferre non possit et amicos arguit cur increpent eum cum ipse absque iniquitate sit et militiam esse vitam hominis et quales dies habuerit in dolore et quod ad Deum loquens ait parce mihi et cetera.

Codd. CXYZΓ^{AM}B. Deest Γ^A (a cap. 6).

Incipiunt capitula libri (in libro M) iob YM; incipiunt kptlae libri sequentis C; incipit capitulatio in libro iob ZB; item kcapitula in libro iob X; incipiunt capitula Γ^A.

1. de (2°) *om.* YM | de (3°) *om.* Y | accus.] causatione CX | qua — expostulat] erga eum Y; *om.* CX | qui M | temptando expostulavit B | 2. quae hab. iob *om.* Y | et — eius *om.* CX | interitus Γ^A; *praem.* de Y | eius *om.* M | 3. et de instig. ux. eius M | ut blasphem. *om.* CX | 4. et — suae *om.* CX | maledixerit M | diem ZB | 5. elifaz YZ; elifaz X | cur — et (I^o)] cum iob CX | confortaverit] confirmauerat M | uacillaret M | periret CX; periit Y²; perit Y* | et quod sine — deo *om.* CX | interficiet B | nascatur ZΓ^A | deo] domino M | 6. et amicos — cetera *om.* CX | amicus B | uita YM.

Codd. CXYZΓ^AMB

VII. Responsio Baldach arguentis Iob quod Deus iustus sit et de scirpo et carecto et de ypocrita et quia Deus non proiciat simplicem.

VIII. Verba Iob quod non iustificetur homo coram Deo et de omnipotentia eius et de sideribus et quod ei nemo resistat et quod non possit iustificari coram Deo nec audiri cum eo et quod postulat a Deo ut avertat a se iram commemorans quomodo ab eo creatus sit et quare non sit in ventre mortuus.

VIII. Responsio Sofar quod minima patiatur Iob quam dignus sit et quod inscrutabilis sit potentia et immensitas Dei cui nemo resistat et emundatus ab iniquitate homo protegatur a Deo.

X. Verba Iob quod omnia Deus fecerit et in manu eius sit omnis vivens et quod auris verba diiudicet et fauces saporem et quod in antiquis sit sapientia et quod sapientia apud Deum sit qui omnia commutat atque convertit et arguit Iob amicos suos reos esse mendacii et ad Deum loquitur cur ab eo tam graviter iudicetur

et quod homo natus ex muliere non sit mundus a sorde et quod ligno spes revirescendi sit et de resurrectione.

XI. Responsio Helifaz quod blasphemaverit Iob et quod nemo immunis nec caeli mundi sint et de impio qui superbit contra Dominum et de ypocritis et qui munera accipiunt.

XII. Verba Iob quod amici eius consolatores onerosi sint loquentes verba ventosa et quod dolore oppressus sit et deiectus a Deo et quod petit ne operiat terra sanguinem suum et quod positus sit in proverbium vulgi et putredinem dixerit patrem suum.

XIII. Responsio Baldach cur tantum loquatur Iob et de impio a Deo subverso.

XIII. Responsio Iob de afflictionibus a Deo sibi inlatis et de omnium in se despectu et postulat ut verba eius scribantur in libro stilo ferreo et de resurrectione et iudicio.

XV. Responsio Sofar de impio et ypocritae subitaneo interitu et de perditione perpetua.

Codd. CXYZΓ^AMB. Deest Γ^A.

7. responsio — iob] respondit iob ad arguentes se M | baldac Y; baldath ZB | et de scirpo — simplicem om. CX | proicit M | 8. uerbo Z | et de omnipotentia — mortuus om. CX | et quod (1°) eo quod M | non possit — quod (3°) om. Z | et quod (3°) quod Y | ab eo] B*; a deo B² | 9. respondens M | sophar Z; saphar B; sophar naamathites M | iob om. M | dignum C | et quod — deo om. CX | et (2°) om. Y | immensitas + eius M* | resistet B | 10. et in — resurrectione om. CX | uiuens] bibens B* | et om. M | aures ZB | diiudicat M; diiudicent B; dī iudicent Z | fauc. sap.] faucis sopore Y | et quod (ante sapientia) eo quod Z | ~ sit apud deum Y | qui] quod M | conuertet Y | reos] praem. et M | ad deum loq.] deum alloquitur M | ab eo om. Y | reuiresc.] reuirescendi Y | resurrect.] praem. sua M | 11. elifaz X; eliphaz B; helyphaz M | blasphemauit M | et quod — accipiunt om. CX | nec] praem. sic M | sunt YB | de om. B | dominum] deum M | et (ante qui) om. M | 12. loquentes — patrem suum om. CX | loquentes — oppressus sit om. Z | oppres.] pressus B | et (ante deiectus) om. M | in prouerbium] in opprobrium M | 13. ualdac Y; baldath ZB; baldad M | tanta X | iob om. M | et — subuerso om. CX | 14. et de omnium — iudicio om. CX | ut om. Z | ferro M | 15. sophar ZM | ipocrita B | et de perd. perp. om. CX | de om. Y.

Codd. CXYZΓ^AMB

XVI. Verba Iob querentis quare via impii in omnibus prosperetur et de repentino eius interitu et quod noverit cogitationes arguentium se.

XVII. Exprobratio Helifaz in qua durissime tamquam iniquum arguit Iob et quod si convertitur ad Deum salvetur.

XVIII. Verba Iob quibus iudicem postulat Deum seque dicit praecepta Domini custodisse et quia Deus quod voluerit faciat et ipse noverit tempora et de impietate rapinisque malorum et maledictione debita illis.

XVIII. Responso Baldach de potestate divina sive terrore quod numerus non sit militum eius et quod coram eo nec sidera sint munda nec homines et econtra increpatio Iob ad eum cur de Dei audeat potentia disputare cuius oculis nudus est infernus et qui appendit terram super nihil et cetera quae a se facta nutu illius contremescunt.

XX. Item verba Iob Dei spiritum in se esse testantis et quod sine men-

dacio ipse amicos suos iniustos esse pronuntiet et de ypocrita et impio et violento quae sit eorum hereditas et de conflatione metallorum et quod finem omnium Deus consideret et de sapientia quam sit pretiosa de qua abissus dicit non est in me et quod ipsa sit timor Domini.

XXI. Item verba Iob felicitatem sibi pristinam exobtantis ubi quam potens fuerit et quae operatus sit bona et quibus postmodum in despectum venerit narrat et quibus cruciatibus sit afflicto enumerat et qualis illi fuerit vita prior enuntiat.

XXII. De iracundia Helii et increpatione eius qua iniustum pronuntiat Iob.

XXIII. Item verba Helii quod Deus iustus sit et nullum iniuste condemnet.

XXIII. Item increpatio Helii ad Iob cur se dixerit iustum et quod nec prodesse Deo valeat nec obesse qui sit per omnia iustus.

XXV. Item verba Helii de ma-

Codd. CXYZΓ^AMB. Deest Γ^A.

16. prosperatur M; properetur B* | et de — se om. CX | de om. M | repentino] repetitione B | nouerit] non erit Z | 17. heliphaz B; elifaz CYZ*; elifaz X; elyfaz Z²; eliphaz M | tamquam — saluetur] arguit iob CX | si] sic Y | conuertatur M | deum] dominum B | 18. seque — illis om. CX | praeceptum M | faciet B | de imp. rapin.] impietates rapinasque M | maledictionem de uita illorum M | 19. baldac XY; baldath ZB; baldad M | terrore] praem. de M | quod (1°) — contremescunt om. CX | quod (2°) om. M | sunt ZM | et contra Y; om. M | increpatio] praem. xx. M | eum] deum Y | de dei aud. potentia] de deo audeat Y | nichilum YM | nutu] natu Z; aduentum M | 20. (21. M et sic deinceps) item om. ZB | dei spir.] de spiritu Z; de spiritu MB | et quod sine — domini om. CX | sine mendacium Y | iniustos] iustos M | de hypocritis et de M | metalli eorum M | 21. uerba — pristinam] felicitatem iob sibi festinam M | exortantis CXM | ubi — enuntiat om. CX | potest Z | quae operatus — afflicto] quod perpeusus Y | sit (1°) om. M | cruciatibus om. M | qualis] quae M | priorum enuntiat Y; pronuntiat M | 22. (om. Y) iracunda B* | heliu C; eliu YZ; eliu X | et + de Y | qua — iob om. CX | qua] quia YZ | pronuntiat] protulit in M | 23. (22. Y et sic deinceps; om. Z) heliu C; eliu YZM | et — condemnet] nullum condemnet iniuste Y; om. CX | iniustum B | 24. item om. M | increpatione YZ | helyu M; eliu YZ | et — iustus om. CX | nec] nemo M | ualet Z† | nec] et M | obesse] obsequi Y | 25. helyu M; heliu X; eliu YZ | magn. et om. Y; + de M.

Codd. CXYZΓ^AMB

gnitudine et omnipotentia Dei et de elementis quod Deo dispensante regantur.

XXVI. Verba Domini ad Iob ubi interrogat eum quis creaverit omnia aut si noverit originem principiumque cunctorum et de ortu nativitatibus suae et de stellarum cursu ac de bestiarum atque alitum ritu sciat itemque Dominus Iob provocat ut loquatur et Iob penitet se locutum.

XXVII. Dominus increpat Iob si ipse possit condemnare Deum aut si possit humiliare superbos et de diabolo et quae eius sit fortitudo.

XXVIII. Responsio Iob ad Dominum supplex et humilis et Domini increpatio ad amicos eius iustum Iob esse pronuntiantis et quomodo per eum peccata eorum Domino iubente purgantur et eidem duplicia bona restituuntur.

Codd. CXYZΓ^AMB. Deest Γ^A.

et de — regantur *om.* CX | quod — regantur *om.* Y | quo B | deo] et Z | reguntur Z; agantur M | 26. ubi inter.] interrogantis Y | creavit M | aut — locutum *om.* CX | aut — cunctorum *om.* Y | aut si noverit] et si noverat M; *om.* B; + omnia Z | de (*ante* best.) *om.* M | al. ritu sciat] ritu alitum xxviii. M; + xxvii. B | ritus ZB | item quod Y | locutum] *praem.* fuisse M | 27. (28. B, 29. M) dominus] *praem.* item Y | aut — fortitudo *om.* CX | si *om.* Y | et (*I^o*) *om.* Y | quae — fortitudo] eius fortitudine Y | 28. (29. ZB, 30. M²; *om.* M^{*}) iustum — restituuntur *om.* CX | domino iubente *om.* X Y | eidem] idem ZB; ideo M | restituuntur. expliciunt capitula X(kcap.)M; expliciunt capitulatio Y; finit capitulatio ZB; finierunt capitulae C.

SERIES C

Codd. CDV

I. De convivio filiorum Iob ubi et diabolus astitit ante Dominum.

II. De obprobrio quod ei ab uxore ingerebatur ut malediceret Deo.

III. Ubi amici venerunt ad eum tres scilicet reges ut consolarentur eum.

III. De exordio sermonis Iob.

V. Responsio Eliphaz Themanitis.

VI. Item responsio Iob ad verba Eliphaz.

VII. Huic succedit Baldad Suites.

VIII. Ad cuius verba Iob quoque respondit.

VIII. Ubi loquitur Sophar Naamathites.

X. Et huic Iob in verba succedit.

XI. Item Eliphaz secundo respondit.

XII. Et Iob relatio.

XIII. Item Baldad secunda responsio.

Codd. CDV (*deest D usque ad cap. 27, qui etiam numeros capitulorum omittit*).

Incipiunt capitula in libro Iob C; incipiunt capitula V.

2. ingerebat V | 4. de *om.* V | 5. themanites C; them V | 7. baldat V | 9. saphar C | 13. baldat V.

Codd. CDV

XIII. Et Iob relatio.	impio disputat et Iob sua exortatione confortat.
XV. Item secunda responsio Sophar.	XXVII. Ubi loquitur Dominus de turbine ad Iob.
XVI. Et Iob relatio.	XXVIII. Ubi adiecit Dominus et locutus est ad Iob.
XVII. Item tertia disputatio Eliphaz.	XXVIII. Ubi respondit Iob Domino.
XVIII. Et responsio Iob.	XXX. Ubi respondit iterum Dominus de turbine ad Iob.
XVIII. Item tertia disputatio Baldad.	XXXI. Ubi rursus respondit Iob Domino.
XX. Et responsio Iob.	XXXII. Ubi iratus est Dominus tribus regibus qui exprobraverunt Iob et de penitudine eius.
XXI. Item assumptio parabole Iob.	XXXIII. Ubi reddidit Dominus duplicia omnia que fuerant Iob et de numero annorum vite eius.
XXII. Item assumptio parabole Iob II.	
XXIII. Responsio Helii Buzitis.	
XXIII. Item pronuntiatio Helii.	
XXV. Ubi arguit Helii Iob et amicos eius.	
XXVI. Rursus Helii de iusto et	

Codd. CDV. Deest D (usque ad cap. 27).

15. secunda — 19. item *om.* V | 19. bald' V | 20. (16. V *et sic deinceps*) respondit V | 22. paraboliarum C | due V; *om.* C | 24. eliud V | 25. eliud V | amicum V | 26. heliu C; eliud V | 27. iob + xxviii. ubi loquitur dominus de turbin C† (*expunxit* C¹) | 28. (29. C *et sic deinceps*) et locutus est] de turbine D | 30. iterum] item C | 32. exprobauerunt DV | 33. eius. expliciunt capitula CV; *sine* explicit D.

IOB

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

- V (*Vaticanus-Guelferbytanus*) Vaticanus lat. 5763 et Guelferbytanus Wiss. 64. S. vi.
 L (*Laureshamensis*) Vaticanus, Palat. lat. 24. S. vii-viii.
 A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. vii-viii.
 C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. ix.
- Λ^L (*Legionensis*²) Legionensis, S. Isidori. S. x.
 X (*Complutensis*¹) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. x.
 Π^F (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 521. S. xi.
 Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. x.
- Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. ix.
 Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. ix.
 Φ^V (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. ix.
 Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. ix.
- E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. ix.
 Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. ix.
 Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. ix.
 Θ^G (*Ge. p. seu Sangermanense parvum*) Parisinus lat. 11937. S. ix.
- H (*S. Richarii* seu *Centulensis*) Parisinus lat. 93. S. ix.
 Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. Inf. S. ix-x.
 D (*Corbeiensis*) Petropolitanus F. v. I. n° 3. S. viii. (citatur ex edit. Martianeae).
 F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. ix in.
 G (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6239. S. ix.
 K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. viii.
 S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. ix.
 W (*Weingartensis*) Stuttgartensis H. B. II. 35. S. viii-ix.
- Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. x.
 Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. xii.
- Ω^S (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
 Ω^I (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. xiii.
 Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.
- u *fragm. in cod.* Vindobonensi novae seriei 4213. S. viii in.
 [continent 13,20—15,4 (*partim*) et 16,8—18,2].
 f *fragm. e cod.* Gandavensi, Bibl. Univ. 254. S. viii.
 [continent 33,24—34,22].

- n *fragm. in cod. Sangallensi, Abb. 11. S. VIII.*
 [*continent 38,16—42,16*].
- α Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
- g Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
- r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
- e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
- l Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
- h *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.
- W *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.
- § Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.
- c Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).

Guill. Correctorium Guillelmi de Mara, (ex cod. Vat. lat. 3466, S. XIII).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{ROVP}, Θ^{HAG}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Sigla *Philip.* et *Iulian.* ad Philippi presbyteri et Iuliani Eclanensis commentaria in Iob lectorem remittunt. Similiter sigla *Aug.* et *Greg.* sine operis designatione semper ad s. Augustini Adnotationes in Iob et ad s. Gregorii Moralia in Iob applicantur.

Sigla vero *Sang.*, *Ox.*, *Tur.* codices designant ant. vers. lat. libri Iob, a s. Hieronymo iuxta graecum emendatae, Sangallensem 11, Oxoniensem Bodl. Auct. E inf. 1, Turonensem 18.

Libri qui rarius citantur, v. g. lectionaria, librique liturgici antiquiores, aperte, unusquisque loco suo, designantur.

In locis Patrum citatis, numeri capitulorum ad *Migne Patrologiam latinam* referuntur, vel, ubi auctorem suppetit, ad *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Academiae Vindobonensis.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, codices VLA inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex VACQK.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correctae fuit.

¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

² item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.

³ item post sigla codicum: lectio tertiâ manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum ¹ vel ² in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

∩ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedunt.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

[] post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § < divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

INCIPIIT LIBER IOB

I. ¹ Vir erat in terra Hus nomine
Iob
et erat vir ille simplex et rectus
ac timens Deum et recedens
a malo
² natique sunt ei septem filii et
tres filiae
³ et fuit possessio eius septem milia
ovium et tria milia camelorum
quingenta quoque iuga boum et
quingentae asinae ac familia

multa nimis
eratque vir ille magnus inter
omnes Orientales
⁴ et ibant filii eius et faciebant con-
vivium per domos unusquis-
que in die suo
et mittentes vocabant tres soro-
res suas ut comederent et bi-
berent cum eis
⁵ cumque in orbem transissent dies
convivii

I. 1. a malo VL; ab omni malo A | 5. in orbem VLA²; in urbem A*.

Deest Γ^A.

Tit. incipit liber (+ beati SW) iob
LCA^LXΦ^{RGV}EHQSWΨ^DΩ^{SJM}(*in marg.*)α;
in christi nomine incipit liber iob Φ^P;
liber iob grefb̄ac; incipit textus (+ libri
iob Θ^A)Θ^{AG}; in nomine dei summi inci-
pit liber iob secundum hebream transla-
tionem beati hieronimi p̄bri Π^F; incipit
liber eiusdem Σ^T; incipit ipse liber felici-
ter A; in nomine dei summi incipit
liber hestoriarum editum (aed. G) a ge-
ronimo presbitero G²K; in nomine dei
summi (*sequitur spatium duarum linea-
rum quae legi nequeunt*) F; *titulus legi
nequit in* Θⁿ; *sine titulo* G*Ω^m(*err. ru-
bric.*); *deest* V(*folio titulum continente
avulso*).

I. 1. a principio libri usque ad 3, 1
lemmata fere omnia om. Philip. | ~ erat
uir A | terra-hus elb | hus] G*K*W*;
hus S; us Π^FG²K²W²; hu L | ac rectus

et Π^F | ac *om. CX Greg. cum LXX et
Sang. Ox. Tur.* | a mala Θ^A; ab omni
malo AG*(*ut vid.*) *cum Hier. ep. 121, 8
et cf. LXX et Sang. Ox. Tur.* (ab omni
re mala).

3. eius] illius A | milia (1°) *om. K* |
milia (2°) + capre ac tria [milia Σ^T |
quingenta quoque] quingentaque Ω^m;
quingenta quoque Φ^α; *praem.* et g |
familia] milia H*.

4. conuiuia DΩ^{SJ}re *Greg. n. 9 (pars
codd.) et 27*; conuibi* Σ^T*. ¶ hebr. et
ant. habent « conuiuium » et ipse grecus
Guill. | per domos] Q*; per domus Φ^v
Q² | in die sua Π^FG *Iulian.*; in diem suum
CX; in domo sua Ω^m | ut] et Ψ^D* | bibe-
rent + uinum Ω^{SJ}*, *cf. v. 18.*

5. in orbe Ω^S; in urbem A*Φ^αΘ^α*
W*; in urbe Θ^A | transisset A*; pertrans-
issent Σ^T | ad eos *om. CX Greg. cum*

I. 1. ¶ vir I. ACΘ^αΩ^S; <vir V | <et erat AQ | <ac A | 2. <natique VAQK | 3. <et
fuit VACQ | <quingenta VAQK | <eratque VAQK | 4. <et ibant VACQK | <unusquisque
A | <et mittentes VAQK | 5. § cumque Ω^m; <cumque VAQK.

mittebat ad eos Iob et sanctificabat illos	circuivi terram et perambulavi eam
consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos	⁸ dixitque Dominus ad eum numquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis in terra
dicebat enim ne forte peccaverint filii mei et benedixerint Deo in cordibus suis	homo simplex et rectus et timens Deum ac recedens a malo
sic faciebat Iob cunctis diebus	⁹ cui respondens Satan ait numquid frustra timet Iob Deum
⁶ quadam autem die cum venissent filii Dei ut adsisterent coram Domino	¹⁰ nonne tu vallasti eum ac domum eius
adfuit inter eos etiam Satan	universamque substantiam per circuitum
⁷ cui dixit Dominus unde venis qui respondens ait	

5. diluculo VA; deluculo L | per singulos VA; per singulis L.

Deest Γ^Λ.

Sang. Ox. Tur. | sanctificabant Ψ^{Δ*}; sanctificavit α | illos] eos EΘ^ΗQGSW *Greg. n. 30 et 47 cum Sang. Ox. Tur.* | consurgens] surgensque CX *Greg. n. 10* | deluculo LF*K*W* | offerebat + deo Ψ^{Δ*} | per singulis LΨ^{Δ†}; pro singulis ḡc | enim + Iob D *cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.* | peccauerunt G* | benedixerit Ω^Μ | deo] *in ras.* Θ^{α2}; deum S*W; domino Φ^{ROVP}*K* | sic — diebus *om. F**; + suis Σ^{τ2} | sicque GK*.

6. quodam G*; quidam W* | autem *om. CX Greg.* | filii L; angeli D *cum LXX et Sang. Ox. Tur.* | dei *om. A** | ut] et Λ¹Φ^RΩ^Mτ | etiam] et Ω^S | ~. etiam inter eos G | sathan CS*WΩα; satam Q; satanas D.

7. qui resp. ait] cui respondens ait Ω^S; respondens sathan (sath. C) ait CX *Greg. n. 7, cf. hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.* (diabolus); qui respondit Σ^τ | circui CΦ^P; circui in H; circuivit Π^F | perambulavit Π^{F*}.

8. seruum] puerum D *cum LXX et Sang. Ox. Tur.* | meum *om. g* | sit] est L *cum Sang. Ox. Tur.* | ei] illi FK *cum Sang. Ox. Tur.* | ~ similis ei ΦEΩ^{SJ}, *cf. Sang. Ox. Tur.* (sim. illi) | et (*ante timens*)] ac Π^FΣ^τEHQgrelvḡc *Iulian. Greg. n. 13, 43, 66, cf. supra v. 1; om. CX Greg. n. 8, cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.* | ac] et CXΠ^FΣ^τEHQΩ^{SJ}grelvḡc *Greg., cf. supra v. 1.*

9. resp. sat. ait] respondit sat. ait Φ^{ROV2}E*; respondit sat. et ait Ω^M; respondit sat. Φ^{V*}Ω^{SJ}. ¶ quidam contra hebr. et ant. male resecant quod dicitur « et ait » *Guill.* | sathan CS*Ψ^ΔΩα; satanas D | frustra Σ^{τ*} | timens Ψ^{Δ*} | Iob *om. Σ^{τ*}* | ~ frustra timet deum Iob Ψ^Δ; ~ frustra Iob timet deum CXΠ^FΣ^{τ2}HQ *Greg.*; ~ Iob frustra timet deum grelvḡc.

10. ac] et Ω^S | domus Φ^{P*} | uniuersaque Q | substantiam + eius Σ^τQΨ^ΔΩ^{ve} *Greg. n. 44* | operibus] E*; operibusque

<mittebat VA | <consurgensque VAQK | <dicebat VAQK | <ne AQ | <sic VAQK | 6. ¶ quadam II. AΘ^{AG}Ω^M; liber II. Λ¹; *Div. sine num.* Π^FΦ^GEQ; <quadam VCK | <adfuit A | 7. <cui AQK | <unde K | <qui VAQK | <circuivi VAQK | 8. <dixitque VAQK | <numquid AQK | <homo VAQK | 9. § cui Ω^M; <cui VAQK | <ait V | <numquid VAQK | 10. <nonne VAQK | <universamque VA.

- operibus manuum eius benedixisti
 et possessio illius crevit in terra
 11 sed extende paululum manum
 tuam et tange cuncta quae
 possidet
 nisi in facie tua benedixerit tibi
 12 dixit ergo Dominus ad Satan
 ecce universa quae habet in ma-
 nu tua sunt
 tantum in eum ne extendas ma-
 num tuam
 egressusque est Satan a facie
 Domini
 13 cum autem quadam die filii et
 filiae eius comederent et bibe-
 rent vinum in domo fratris sui
 primogeniti
 14 nuntius venit ad Iob qui diceret
 boves arabant et asinae pasce-
 bantur iuxta eos
 15 et irruerunt Sabaei tuleruntque
 omnia
 et pueros percusserunt gladio
 et evasi ego solus ut nuntiarem
 tibi
 16 cumque adhuc ille loqueretur ve-
 nit alter et dixit
 ignis Dei cecidit e caelo et tactas
 oves puerosque consumpsit
 et effugi ego solus ut nuntiarem
 tibi

10. operibus VA; operibusque L | 11. in facie tua VA; in faciem tuam L | 13. in domo VA; in domum L | 14. eos VA; illos L | 16. e caelo VA; de caelo L | effugi LA; effugii V.

Deest Γ^Λ.

LΦE²DSW | manum L | eius] illius Σ^τ
 H | illius] eius CXΣ^τΦHDSWΩαgrelvβc
Greg. n. 44 cum Ox. Tur.

11. possedit W* | in facie tua] Θ^{H*};
 in faciem tuam LG*^τ cum Aug.; in facie
 CXΣ^τΘ^H2HΩ^{SJ} cum LXX et Hier. in
*Ezech. 16, 27; in faciem Λ¹FG²KS*W*
 Ω^ααgελβc *Greg. cum Ambros. in Ps. 36,*
30; 37, 21; 48, 25; 118, 20, 43 et Hier.
in Is. 5, 25. ¶ hebr. et ant. interponant
« tua » Guill.

12. sathan LCΩα; satanam D | ex-
 tendes XΦ^P | sathan LCΩα; satanas D.

13. quodam G*; quidam W* | ~
 eius et filiae Q | bibebant Φ^{v*} cum Sang.
Ox. Tur. | uinum] in ras. Q²; om. D |
*in domu Φ^vG*²; in domum LΦ^{P*}W*.*

14. nuntium C | eos] illos LΩ^{m†}.

15. sabei LΛ¹XΠ^FΣ^τΦ^RΩ^SWΨ^DΩα |
 et (2°)] *praem. necnon Ψ^D | gladio]*
praem. in D cum LXX, cf. hebr.

16. illi G²; om. DG* | alter] alius
 CXΩ^m *Greg. n. 23 cum Sang. Ox. Tur. |*
dei om. Λ¹ΦS² cum LXX | cecidit] S;*
descendit ΦS²W(disc.)Ω^Sm. ¶ hebr. « ignis
dei cecidit » Hug. et Greg. et hebr. « ignis
dei cecidit » quidam ant. « ignis descen-
dit » Guill. | e] de LCA¹XΠ^FΦ^vESWΩ
Julian. Greg. cum Sang. Ox. Tur.; om.
*G*Ψ^D | ~ de caelo cecidit Λ¹ | tactas]*
cunctas Ω^S. ¶ hebr. et Greg. et Phylippus
auditor ut dicunt Yeronimi qui Iob expo-
suit habet « tactas » postille « cunctas » Hug.
« tactas » Guill. | effugii VΣ^τ | ut] huti C.

<operibus VQK | <et VA | 11. <sed VAQK | <nisi A | 12. ¶ dixit II. CX; *Div. sine*
num. E; <dixit VAQK | <ecce VAQK | <tantum VA | ¶ egressusque est III. Θ^{AQ}; <egres-
susque est ACQK | 13. ¶ cum III. AΩ^m; Div. sine num. Φ^α; <cum VCQK | 14. <nun-
tius VAQK | <boves VAC | 15. <et irruerunt VAK | <et pueros VA | <et evasi A |
 16. <cumque VACQK | <ignis VAQK | <et effugi A.

17 sed et illo adhuc loquente venit
 alius et dixit
 Chaldaei fecerunt tres turmas et
 invaserunt camelos et tulerunt
 eos
 necnon et pueros percusserunt
 gladio
 et ego fugi solus ut nuntiarem
 tibi
 18 loquebatur ille et ecce alius in-
 travit et dixit
 filiis tuis et filiabus vescentibus
 et bibentibus vinum in domo
 fratris sui primogeniti

19 repente ventus vehemens inruit
 a regione deserti
 et concussit quattuor angulos do-
 mus
 quae conruens oppressit liberos
 tuos et mortui sunt
 et effugi ego solus ut nuntiarem
 tibi
 20 tunc surrexit Iob et scidit tunicam
 suam et tonso capite conruens
 in terram adoravit ²¹ et dixit
 nudus egressus sum de utero
 matris meae
 et nudus revertar illuc

17. fugi L; fugii VA | 18. loquebatur VA; adhuc loquebatur L | 19. effugi LA; effugii V | 20. tunicam suam VA; uestimenta sua L.

Deest Γ^A.

17. sed om. K* | et om. Π^FΣ^TE*Ω^J Iulian. | ~ illo loquente adhuc H; ~ adhuc illo loquente Σ^TΦEΩ^{SJ}α, cf. Sang. Ox. Tur. (adhuc eo loq.) | chaldei Λ¹Π^FΘ^HQFKSWΨ^DΩα; caldae L; caldei CX Σ^T | fecerunt + nobis G* cum LXX et Sang. Ox. Tur. | ego fugii VAG*; effugi ego Λ¹X²SWΩ Greg. cum hebr. et LXX, cf. Sang. Ox. Tur. et v. praec.; effugii ego CX*Σ^T; ego fui Ψ^D | solus om. Θ^A | huti C.

18. loqu. ille et] E*; adhuc loquebatur ille et LΦE²DGΩαgrelv̄z̄c, cf. supra v. 16 et 17; adloquebatur ille Q; adhuc illo loquente SW cum LXX et Sang. Ox. Tur. (eo loq.), cf. hebr. | dixit] ait H; ayt Σ^T | filiabus + tuis Ω^{SJ}* cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. | et bibentibus om. A* | in domu Φ^V; in domum G*W*.

19. repente] praem. et Φ^R*, cf. hebr. | a] e Θ^HΩ^S | concussit] consumsit D |

angulos] partes W | effugii VCXΣ^T; ef-
 fui Ψ^D* | huti C | **nuntiarem H.

20. iob om. Ψ^D | tun. suam] uestimenta sua LCXSΩSMgrelv̄z̄c Greg. cum LXX et Sang. Ox. Tur. ¶ hebr. habet « pallium suum » uidelicet uestem sericam Hug. hebr. et ant. « tunicam suam » sic in hebr. « tunica iacinctina » dicitur Ex. XXIX (v. 31) et « tunica Ionathe » primo Reg. XVIII (v. 4) Greg. exponit iuxta litteram LXX interpretum que est « uestimenta sua » Guill. | tonso] K*; tunso K² | capite + suo H cum hebr. et LXX, cf. Sang. Ox. Tur. | in terra CX; + et Ω^S* | ~ adoravit corruens in terram Σ^T*.

21. et nudus] G*Ω^S*; nudus et ΘD cum LXX, Ambros. de inst. virg. 3, 19, in ps. 48, 24, in ps. 118, 18, 6, Hier. in ep. ad. Ephes. 5, 20 et ep. 22, 31; nudus CΛ¹XΠ^FFG²KS*WΨ^{D2}Ω^{J2} Iulian. Greg. cum Ambros. de off. 1, 38, in ps. 118, 12, 29 et 14, 16 et Aug. (passim); innudus

17. <sed VACQK | <chaldaei VAQK | <necnon VAQK | <et ego A | 18. ¶ loquebatur Div. sine num. E; <loquebatur VACQK | <filiis AQK | 19. <repente VA | <et A | <quae VAQ | <et effugi VA | 20. ¶ tunc III. AΘ^{AO}Ω^M; Div. sine num. Φ^{RGV}E; <tunc VCQK | 21. <nudus AQK | <et A.

Dominus dedit Dominus abstulit
 sit nomen Domini benedictum
 22 in omnibus his non peccavit Iob
 neque stultum quid contra Deum
 locutus est
 II. 1 factum est autem cum qua-
 dam die venissent filii Dei et
 starent coram Domino
 venisset quoque Satan inter eos
 et staret in conspectu eius
 2 ut diceret Dominus ad Satan

unde venis
 qui respondens ait
 circuivi terram et perambulavi
 eam
 3 et dixit Dominus ad Satan
 numquid considerasti servum
 meum Iob quod non sit ei
 similis in terra
 vir simplex et rectus timens
 Deum ac recedens a malo et
 adhuc retinens innocentiam

22. pecc. iob V cum multis codd. et archetypo, ut vid.; pecc. iob labiis A; pecc. iob labiis suis L.

II. 1. quoque VL; quoque et A | 3. timens LA; et timens V | deum A cum codd. fere omn. et archetypo; dominum VL.

Deest Γ^A.

Ψ^{D*} | abstulit = VLAΣ^{T*}H*DF*KΨ^{D*}W
 Philip. Iulian. cum hebr. et Hier. tract.
 de ps. 96 (ed. Morin, p. 92); abstulit sic-
 ut domino placuit ita factum est CA⁺X
 Π^FΣ^T2ΦEΘH²QF²GSWΨ^D2Ωαgrel̄̄c̄c̄ [[sicu-
 ti C; ita] sic ΘG] Greg. cum LXX, Sang.
 Ox. Tur., plerisque Patribus et ipso Hier.
 (uno loco excepto supra laudato) | bene-
 dictum + in saecula D cum cod. graeco
 A et Hil. in Ps. 118, Gmel, 12.

22. his om. Φ^R | iob + labiis Θ^{H*}G*
 S*; + labiis A; + labiis suis LΠ^FEΘ^H2G²
 H²QF²Ωαgrel̄̄̄c̄c̄ Philip. Iulian., cum Cypr.
 testim. 3, 6, Ambros. in ps. 118, serm. 3,
 13, Aug. pecc. mer. 2, 10, 16, Hier. tract.
 de ps. 66 (ed. Morin, p. 35), et cf. infra
 2, 10. ¶ h. non habet labiis suis Θ^G;
 quidam hic male addunt «labiis suis»
 quia hebr. et Greg. et ant. non habent
 Hug. «Iob neque stultum» Guill. | ne-
 que] nec G*g | quid] aliquid CA⁺XQS
 Greg. | deum] dominum CX.

II. 1. autem om. Π^FΨ^D Greg. cum

Sang. Ox. Tur. | quodam Ω^M; qua Θ^{G*} |
 et (I^o)] ut Π^FΦ^R Iulian. cum Sang. Ox.
 Tur. | starent] adsisterent CX Greg. et cf.
 Iulian. (asterent) | uen. quoq.] uenisset-
 que SΩ^{SJ} Greg. | quoque + et AG | sa-
 than LCΩαg; satanas D | inter — staret
 om. Ω^M.

2. ut — uenis om. L | ut] Λ^{L*}; et Λ^L
 Σ^T cum Sang. Ox. Tur. | sathan CΩα;
 satanas D | cui W.

3. sathan LCΩα; satanam D | ser-
 uum] puerum D | ei] illi Π^F cum Sang. Ox.
 Tur. | ~ similis ei Λ^LΦEΩ | in terram
 uir Π^F; super terram homo CX Greg.
 cum Sang. Ox. Tur. et Hier. tract. in Is.
 (ed. Morin, p. 118) | et rectus om. D | ti-
 mens = LASW Greg. cum hebr., LXX,
 Sang. Ox. Tur.; ac (hac CX) timens C
 XΘHDΨ^Drel̄̄̄c̄c̄, cf. supra 1, 1; et timens
 VΛ^LΠ^FΣ^TΦEQFGKΩαg, cf. supra 1, 8 |
 dominum VL | ac] et CXΘDrel̄̄̄c̄c̄ Greg.,
 cf. supra 1, 1 | et om. Π^F cum LXX | in-
 nocentiam + suam CX Greg. cum hebr. |

<dominus (I^o) AQK | 22. <in VACQK | <neque AK.

II. 1. ¶ factum est II. Ω^{SJ}; III. CX; V. AΘ^AG*Ω^M; Div. sine num. Π^FΦ^GEKΨ^D;
 <factum est VQ | <venisset VA | <et A | 2. <ut VA | <unde Q | <qui VAQK | <circuivi
 AQK | 3. <et VAQK | <numquid AQK | <quod A | <vir VAK | <et adhuc A.

- tu autem commovisti me adversus eum ut adfligerem illum frustra
 4 cui respondens Satan ait pellem pro pelle et cuncta quae habet homo dabit pro anima sua
 5 alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem et tunc videbis quod in facie benedicat tibi
 6 dixit ergo Dominus ad Satan ecce in manu tua est
- verumtamen animam illius serva
 7 egressus igitur Satan a facie Domini percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem eius
 8 qui testa saniem deradebat sedens in sterquilinio
 9 dixit autem illi uxor sua adhuc tu permanes in simplicitate tua benedic Deo et morere
 10 qui ait ad illam quasi una de stultis locuta es

3. aduersus VA; aduersum L | illum frustra VL; eum frustra A | 5. in facie VA; in faciem L | uenedicat V; benedicat L; benedixerit A | 6. animam V; anima LA | 8. deradebat VL; radebat A²; radiebat A* | 9. tu permanes VA; permanens tu L.

Deest Γ^A.

aduersus] Ω^{*}; aduersum LΦ^oHΩ² | illum] *Iulian.* (in *comment.*); eum AQDΩ arelv̄z̄c *Iulian.* (lemma) | frustra Θ^A.

4. cui *om.* CX *Greg. cum Sang. Ox. Tur.* | respondit** satan ait Θⁿ; respondit sat. et ait Ω^s *cum hebr.* | sathan LCΩ^a; satanas D.

5. in facie] Θ^o*; in faciem LA^l*G* K*SWΩ^sarelv̄z̄c *Greg.*; in fatiem E*; in facie tua Θ^o, *cf. hebr., Sang. Ox. Tur. et supra* 1,11; in faciem***** H. ¶ « in facie », *Greg.* « in faciem » *Guill.* | benedicat Σ^r; benedicat L; benedixerit AΦS W *cum Sang. Ox. Tur. et cf. supra* 1,11. ¶ at benedixerit Θ^o; « benedixerit », *Greg.* « benedicat » *Guill.*

6. dixit — satan *om.* Φ^o | sathan L CΩ^a; satanan D | ecce] *praem.* et Φ^o | anima LAX | eius CX *cum Aug.* | obserua D.

7. igitur] itaque Σ^rH | sathan LCΩ^a; satanas D | domini *om.* F* | percussitque Θ^A | ulcere] uulnere Φ *cum Sang. Ox. Tur.* ¶ ant. iuxta *hebr.* « uulnere » tale

est *hebr.* Ysa. XXXVIII (v. 21) « super uulnus » require Ex. IX (v. 9) *Greg.* « ulcere » *Guill.* | uerticem] ceruicem D | eius *om.* E²Ω^s *cum Sang. Ox. Tur.*

8. deradebat] E*Θⁿ*G*; radebat A² CΛ^lXΣ^rE²ΘⁿΩ²HQGK*SWΨ^oΩ^aarelv̄z̄c *Greg.*; radiebat A*; reddebat Σ^r* | sterquilinio Φ^p; sterquilineo V (*ut vid.*); exterquilinio L; ster**linium G*; sterclinio Σ^r.

9. dixit autem] dixit enim W; interposito autem multo tempore (-rae C) dixit CX *cum LXX et cf. Sang. Ox. Tur.* | tu permanens Ψ^o; permanens tu L; permanes Λ^lΠ^rΣ^rH*DK*g *Iulian. Greg.* | domino Φ^ov^pE, *cf. LXX et Sang. Ox. Tur.* | morire Φ^{rv}.

10. ad illam *om.* H | quasi] tamquam A *cum Sang.* | de stultis] F² (de et st in ras.); ex stultis Σ^rH *Greg. n. 39 et 64 (et cf. n. 16)*; + mulieribus A²CXΠ^r Σ^rΦ^eE²HQ²DSWΨ^oΩ^aarelv̄z̄c *Iulian.* (lemma et 1° loco in *comment.*) et *Greg. cum LXX et Sang. Ox. Tur.* | suscepimus]

<tu VAQK | 4. <cui VAQK | <pellem VAK | 5. <alioquin VAQK | <et tunc A | 6. <dixit ACQK | <ecce AQK | <verumtamen VA | 7. ¶ egressus VI. AΘ^AΩ^m; *Div. sine num.* Φ^o; <egressus VCQK | 8. <qui VAQK | 9. (<interposito) C | § dixit Ω^m; <dixit AQK | <adhuc AQK | <benedic VQK | 10. <qui VAQK | <quasi QK.

si bona suscepimus de manu
 Domini quare mala non susci-
 piamus
 in omnibus his non peccavit
 Iob labiis suis
 11 igitur audientes tres amici Iob
 omne malum quod accidisset
 ei venerunt singuli de loco
 suo
 Eliphaz Themanites et Baldad
 Suites et Sophar Naamathites
 condixerant enim ut pariter ve-
 nientes visitarent eum et con-

solarentur
 12 cumque levassent procul oculos
 suos non cognoverunt eum
 et exclamantes ploraverunt
 scissisque vestibibus sparserunt
 pulverem super caput suum
 in caelum
 13 et sederunt cum eo in terram
 septem diebus et septem noc-
 tibus
 et nemo loquebatur ei verbum
 videbant enim dolorem esse ve-
 hementem

10. domini LA; dei V | 11. omne malum VA²; omnem malum LA* | 12. leuas-
 sent V; eleuassent L; leurent A | 13. in terram VL; in terra A.

Deest Γ^A.

accepimus S *Greg. cum Sang., Ambr. de
 interpel. Iob. 2, 3 et apol. proph. Dav.
 6, 30 et Hier. in Gal. 6, 6*; percipimus
 W | domini] Θ^α*K*; dei VΘ^α2FGK²W
 reIb̄z̄c cum hebr. | quare mala] Θ^α*; mala
 quare Π^FEΘ^α2DFGKΨ^DΩ²agrel̄b̄z̄c *Iulian.
 Greg. cum Tur., cf. Sang. (mala cur)*; ma-
 la autem quare GΩ^{sj}*M; quare Σ^r* | susci-
 piamus] E*; sustineamus CXE²S*Ω^{ag}re
*Greg. cum LXX, Sang. Ox. Tur., Ambr. et
 Hier. ll. cc.* ¶ ant. sec. hebr. «suscepimus»,
 Greg. «sustineamus» *Guill.* | Iob om. Θ^α* |
 labiis] *praem.* in D | suis + neque (nec
 Π^F) stultum quid contra deum lo(c)utus
 est Π^FQG *Greg. n. 42, et cf. supra 1,22.*

11. audientes] quum audissent Σ^r |
 tres om. X | Iob om. Σ^r | omnem LA* |
 accidisset] G*; accedisset Θ^αFG²K*;
 aduenisset Π^F *Iulian.* | ei] et Σ^r* | heli-
 phaz Λ⁺; elifaz Π^FΣ^rΘ^h; helifaz CFKΨ^D;
 elipaz L*; eliphath Ω^M; eliphath Ω^{sj}; eli-
 fath X | themanithes Ω; themanithes S*
 WΩ^s; themanitis CX | baldaad AΘ⁺; bal-
 dat Λ⁺Π^FFGK; baldath Ω^M; baldach CX

HΩ^{sj} | suites] D (*in textu*); suithes ΛΛ⁺
 Φ^RGS*Ω^{sj}; suhites Θ^αS²WgreIb̄z̄c; suitis
 X; suytis C; suchites V; sochites D (*in
 indice var. lect. in fine libri*); suiehes
 Φ^v*; surehes Φ^v2 | sufarna amathites L |
 sofar CXΠ^F; sophor VG*Ψ^D | naamathi-
 thes Ω; naamathithes E; naamatites ΑΛ⁺
 XFKIb̄z̄c(*ed. 1592*); naamathitis W; naa-
 mitithes Φ^α; namamathites G*; naama-
 nithes D(*in indice var. lect.*); naamani-
 thes VD(*in textu*); amathites Φ^v*; the-
 manites Σ^r2; teemanites Σ^r* | enim +
 sibi CXS*Ω *Greg.* | conuenientes CX.

12. eleuassent LΦEQSWΩ^{ag}rel̄b̄z̄c;
 leurent A | ~ oculos suos procul Π^F
Iulian. | uestimentis Q, *cf. Sang. Ox.
 Tur.*; + suis Σ^r2, *cf. hebr., LXX et Sang.
 Ox. Tur.* | exparserunt S*; exparserunt
 W | super] in CX | in caelo CX.

13. et sed.] sederuntque CΛ⁺XS
Greg. n. 22 et 50 | in terram = VLΠ^F
 E*QΨ^D; in terra E² cum *rell. codd. et
 edd.* | enim] eum in Q | dolorem + eius
 S* | uehementer E*QG²(*in ras.*)Ψ^D.

⟨si VAQK | ⟨in VACQK | 11. ¶ igitur III. CX; VII. AΘ^αΩ^M; *Div. sine num.* Π^FΦ
 Q; ⟨igitur VK | ⟨venerunt A | ⟨eliphaz AQK | ⟨et sophar A | ⟨condixerant VAQK |
 12. ⟨cumque ACQK | ⟨non K | ⟨et AQ | ⟨scissisque VAQK | 13. ⟨et sederunt VA;
 ⟨et nemo VA | ⟨videbant A,

- III. ¹ post haec aperuit Iob os suum
et maledixit diei suo ² et locutus est
³ pereat dies in qua natus sum
et nox in qua dictum est conceptus est homo
⁴ dies ille vertatur in tenebras
non requirat eum Deus desuper
et non inlustret lumine
⁵ obscurant eum tenebrae et umbra
mortis
occupet eum caligo et involvatur
amaritudine
⁶ noctem illam tenebrosus turbo
possideat
non computetur in diebus anni
nec numeretur in mensibus
⁷ sit nox illa solitaria nec laude
digna
⁸ maledicant ei qui maledicunt
diei qui parati sunt suscitare
Leviathan
⁹ obtenebrentur stellae caligine eius
expectet lucem et non videat
nec ortum surgentis aurorae
¹⁰ quia non conclusit ostia ventris
qui portavit me nec abstulit
mala ab oculis meis

III. 2. locutus est V(loqu.)L; dixit A | 5. umbra VA; umbrae L | 9. stellae V; stillae LA | 10. conclusit LA; clusit V | ostia VL; ostium A²; hostium A*.

Deest Γ^A.

III. 1. haec + autem CXΨ^D | ∼ os suum Iob Σ^TΦ^G | diei sue Ω^M; die suo G*.

2. loc. est] locutus Ω*; dixit AQ G*ΩSM, cf. Philip. et Greg. (dicens).

3. in qua (ante natus)] K² (a in ras.); in quo E*Θ^{AG}QF cum Sang. Ox. Tur. | conceptum Π^F.

4. dies — tenebras om. Philip. | ille] Λ^{L†}; illa CL^LXΣ^TDΩ^Mα cum Brev. Goth. (P.L. 86, 349) | uertetur α | in tenebris CΣ^T | non (ante requirat)] praem. et D | eam Π^FΣ^T cum Brev. Goth. l.c.; om. D | non (ante illustretur) + sit in recordatione et non Φ cum Philip. qui expresse adducit textum ex cap. 24, 20; + sit in recordatione nec Ω^M. ¶ quod quidam interponunt «et non sit in recordatione» hebr. Greg. et ant. non habent. Hug. «desuper et non illustret» Guill. | inlustretur Σ^TΦ^{VP}Q; illustretur DΩ^{rel}z cum

Brev. Goth. l. c.; lustret W*; + in K*.

5. obscurantur L | umbra] Philip. (codd. CM); umbrae LC(hum-)X(-bre)Φ SW Philip. (cod. R) cum Brev. Goth. l. c. | caligo] praem. et Ω^{SJ}* | uoluatur Ψ^D.

6. possidebat Ω^M | annis Ψ^D; om. Ω^S.

8. maledicant] maledicunt Σ^{T*}W* | maledicunt] maledicent Φ^{R*}G cum Sang.; maledixerunt Ω^M | parati] Σ^{T*}; preparati Σ^{T²} | resuscitare Φ^{P*}; scisscitare G (ut vid.); suscipere Λ^{L*} | leuiatan W*; lebiathan A; leviathan C; leuietan X.

9. obtenebrantur Φ^{V*}; obtenebretur Π^F; obscurantur S | stillae LA | expectent I; expectat H*.

10. quia] qui Σ^T | clusit VDF*S*W Ψ^D | ostia] F*; ostiam F²; ostium A(host. A*)G.

III. 1. ¶ post III. Ω^{SJ}; VIII. Θ^{AG}*Ω^M; liber III. Λ^L; Div. sine num. Π^FΦ^{RGV}EΘ^HFΨ^D; § post K; <post VACQ | 3. ¶ pereat VIII. A; Div. sine num. CΣ^TΘ^HQFQK; <pereat V | 4. <dies VACQK | <non requirat V | 5. <obscurant VACQK | <occupet VAQ | 6. <noctem VACQK | <non VAK | 7. <sit ACQK | 8. <maledicant VAQ | <qui parati V | 9. <obtenebrentur VACQK | <expectet VA | <nec A | 10. <quia VACQK | <nec AK.

- 11 quare non in vulva mortuus
sum
egressus ex utero non statim
perii
- 12 quare exceptus genibus cur lac-
tatus uberibus
- 13 nunc enim dormiens silerem et
somno meo requiescerem
- 14 cum regibus et consulibus ter-
rae qui aedificant sibi solitu-
dines
- 15 aut cum principibus qui possi-
dent aurum et replent domos
suas argento
- 16 aut sicut abortivum abscondi-
tum non subsisterem vel qui
- concepti non viderunt lucem
- 17 ibi impii cessaverunt a tumultu
et ibi requieverunt fessi robore
- 18 et quondam vincti pariter sine
molestia non audierunt vocem
exactoris
- 19 parvus et magnus ibi sunt et
servus liber a domino suo
- 20 quare data est misero lux et vita
his qui in amaritudine animae
sunt
- 21 qui expectant mortem et non
venit quasi effodientes thesau-
rum
- 22 gaudentque vehementer cum in-
venerint sepulchrum

15. domos suas VA; domus suas L.

Deest Γ^A.

11. *vers. non ad verbum refert Philip.* | egressus] *praem.* uel D, *cf. Philip. in comm.* | non om. D.

12. quare] cur C(quir)X(qur)Ω *cum Greg. n. 48 et 50.* ¶ ant. « quare exceptus » *Guill.* | exceptis CXΨ^D; + sum Q | lactatus + sum D.

13. enim] autem K* | dormiens] *praem.* iob D | quiescerem Ω^S.

14. et + cum E.

15. *tot. vers. om. Philip.* | replent L | domus LΛ^L*Φ^R*VP*Ω.

16. auortium absconditum F*; abortivus absconditus F² | auortium VΦ^R*QVP KS*W; abortivum X; auortium Ψ^D | non om. Λ^L* | sisterem Λ^L | conceptu X; concepit A*.

17. ibi (2^v) ubi Θ^A.

18. quondam Iy | uicti Φ^{RGV} | non] *praem.* qui Θ^Gτ | exaudierunt SΩα *cum*

Greg. et Brev. Goth. (P.L. 86, 350). ¶ « audierunt » ita habent hebr. et Phylippus et ant., *Greg.* dicit « exaudierunt » quod magis pertinet ad moralitatem quam ad litteram *Hug.* | exactor W*.

19. ~ magnus et parvus SW | ubi Ψ^D *cum Sang.* | et seru. lib.] seruus et liber Q; et seruus et liber Φ^R*H*Ω^S*Mα *cum Brev. Goth. (P.L. 86, 350);* et liber A*. ¶ « et seruus liber » *Hug. et Guill.*

20. ~ data misero est D; ~ misero data est Ωαγρελ̄ε̄ | in om. Θ^A | animae om. K* *Iulian.* | ~ sunt animae Ψ^D.

21. quasi + qui L | effodientem G*.

22. gaudentque] G*; gaudetque L; gaudent CXQDG² *cum Brev. Goth. (P.L. 86, 350)* | inuenerit L | ~ sepulchrum inuenerint Π^F.

11. <quare VACQK | <egressus VA | 12. <quare VACQK | <cur Q | 13. <nunc ACQK | 14. <cum ACK | <qui VA | 15. <aut VACQK | 16. <aut ACQK | <vel V | 17. <ibi VACQK | <et A | 18. <et VACQK | <non A | 19. ¶ parvus. liuer quintus Λ^L; *Div. sine num.* Ψ^D; <parvus VACQK | 20. <quare VACQK | 21. <qui VACQK | 22. <gaudentque VA,

23 viro cuius abscondita est via et circumdedit eum Deus tenebris

24 antequam comedam suspiro et quasi inundantes aquae sic rugitus meus

25 quia timor quem timebam evenit mihi et quod verebar accidit

26 nonne dissimulavi nonne silui nonne quievi et venit super me indignatio

IV. 1 respondens autem Eliphaz Themanites dixit

2 si coeperimus loqui tibi forsitan moleste accipias
sed conceptum sermonem tenere quis possit

3 ecce docuisti multos et manus lassas roborasti

4 vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua trementia confortasti

5 nunc autem venit super te plaga et defecisti
tetigit te et conturbatus es

6 timor tuus fortitudo tua patientia tua et perfectio viarum tuarum

24. inundantes LA; inundantis V.

IV. 2. accipias V *cum archetypo, ut vid.*; accipies LA | 3. roborasti VA; laborasti L | 4. confortasti VA; confirmasti L.

Desunt G(a v. 24, meus) A.

23. cuius] cui CA¹XΠF²E*QDΨ^D *Iulian.* | uia] uita XDG* *Iulian.* | tenebras Λ¹*G | ~ tenebris deus F*.

24. quasi] tamquam Θ^gεc; tanquam relb. ¶ ant. et Greg. sec. hebr. «et quasi» *Guill.* | inundantes] Θ^o*W*; inundantis VΘ^g2QS*W²Ψ^D2ΩSM; inundatis Ω^I (is *in ras.*); mundantis Ψ^D* | meus + ante te domine deus meus CX.

25. timebat Π^F* | uenit H*D *cum Sang. Ox. Tur. et Aug.* | accedit W*.

26. silui] tacui CX *cum Greg. n. 17.*

IV. 1. respondens — 2. mol(este)] *in ras.* Φ^p2 | respondens — dixit *om. Philip.* | autem *om. CX Greg.*; + ei SW | heliphaz Λ¹; eliphaz α; elifaz Π^FΣ¹FK Ψ^D; elifaz X; helifaz C; eliphath Ω^S; eliphath Ω; *lipha* L(*evan.*) | themanites EHΩ^{SJ}; themanites LXΦ^R; themanitis CW.

2. accipias = VHQFKΨ^D* *Philip. Iulian.*; accipies Ψ^D2 *cum rell. codd. et edd.* | conceptum] coeptum H* | ~ quis tenere Ω^Smq | poterit Λ¹Ω^Smqrelgc.

3. multos] plurimos CXΩ *Greg.* | robor.] laborasti LΨ^D*.

4. ua*cillantes Θ^h; uacellantes K* W*; bacillantes XΠ^F2; baccillantes CΠ^F* | confirm.] roborauerunt Ω^M, *cf. Sang. Ox. Tur.* (conroboraſti) | sermonis E* | ~ tui sermones Ω^M | trementium D | confortasti] S² (ort *in ras.*); conformasti Φ^g2 (formasti *in ras.*); confirmasti LW.

5. te (1°) *om.* Ω^M | turbatus K*.

6. timor] *praem.* ubi Ψ^D2Ω^{SJ}; *praem.* ubi est ΦΘ^gQDKW²Ω^Mrelgc. ¶ hebr. et grecus non habent «ubi» sed ant. habent *Hug.* ant. iuxta hebr. «ubi est» hebr. habet «nonne» pro quo Hieron. (*cod. hebr.*) posuit «ubi», non ualet ergo notula que dicit quod hebr. non habet «ubi est» millesies enim una dictio pro alia ponitur. hoc uerbum «est» ab interprete suppletum Greg. etiam exponit *Guill.* | fortit. tua] *praem.* et Λ¹2Σ¹K*Ψ^D *Greg.*; + et Ω^{SJ}q | patientia tua *om.* K* | ~ patientia tua fortitudo tua L.

23. <viro VACQK | 24. <antequam VACQK | 25. <quia VACQK | <et A | 26. <nonne dissimulavi VACQK | <nonne quievi V.

IV. 1. ¶ respondens IIII. Ω^{SJ}; V. CX; VIII. AΘ^{Ag}*Ω^M; *Div. sine num.* Λ¹Π^FΣ¹ΦEΘ^h QFKSWΨ^D; <respondens V | 2. <si VACQK | <sed VCQ | 3. <ecce VACQK | 4. <vacillantes ACQK | <et VA | 5. <nunc VACQK | <tetigit VAQ | 6. <timor VACQK | <fortitudo V.

- 7 recordare obsecro te quis umquam innocens perierit aut quando recti deleti sint
- 8 quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos
- 9 flante Deo perisse et spiritu irae eius esse consumptos
- 10 rugitus leonis et vox leaenae et dentes catulorum leonum contriti sunt
- 11 tigris periit eo quod non haberet praedam et catuli leonis dissipati sunt
- 12 porro ad me dictum est verbum absconditum et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius
- 13 in horrore visionis nocturnae quando solet sopor occupare homines
- 14 pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt
- 15 et cum spiritus me praesente transiret inhorruerunt pili carnis meae
- 16 stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis et vocem quasi aurae lenis audivi
- 17 numquid homo Dei conparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir
- 18 ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis reperit pravitatem

7. sint VL; sunt A | 11. periit VL; perit A | 12. uenas VLA²; uena A* | susurri VL; susurrii A.

Desunt GΓ^A.

7. te *om.* CEQΩ^M *Greg.* | innocentia Θ^A | periit CΛ^LXΦDSWΨ^DΩ^SM^{ag}reIb̄ &c *Iulian. Greg.*; peribit Θ^A | aut *om.* Θ^A | recti] iusti *Philip.* | deleti sint = VΠ^FH; deliti sint L; delecti sunt Φ^{P*}; deserti sunt Ω^{M2}; deleti sunt Φ^{P2}Ω^{M*} *cum rell. codd. et edd., Philip. et Greg.*

8. metent A_W; metuunt Π^FΘ^AΩ^S.

9. perisse] deperisse *Philip.* (flante deo id est anhelante iracundia deperisse, *sed fortasse legendum*: iracundia dei perisse).

10. leonum] leonis L, *cf. v. seq.*

11. tygris S_WΩ^SM | perit AD_W *cum Sang. Aug.* | quod] quo Λ^L | habet D; habuerit X | leonis] F*; leonum CXΠ^F Σ^TEΘ^HGD^{F2} *Greg. cum LXX et Sang.*

Ox. Tur. Aug., cf. v. praec. | sunt *om.* Ω^M.

12. ~ absconditum uerbum Ω^S | suscipit S*W* | uena A*Φ^{RGV} | susurri] E* Θ^{G*}; susurrii AΠ^FE²Θ^{G2}SΩ^SIare; sussurrii Φ^P; surri W*.

13. ~ sopor solet Π^F | occupari S*; occupans Θ^A.

14. et tremor] tremor F*K; *om.* F².

15. praesentem Ψ^D | transiset Σ^T.

16. quidam] Ψ^{D*}; quaedam Ψ^{D2} | cognoscebam D, *cf. Sang. Ox. Tur.* (cognoui).

17. compar.] operatione Ω^S | ~ iustificabitur conparatione A | factori Π^F Σ^TΦ^H*QS*W | purior] prior E*.

18. ei] illi Π^F; et Θ^A | sunt *om.* K*.

7. <recordare VACQK | <aut VA | 8. <quin VACQK | <vidi VA | 9. <flante VAC | 10. <rugitus VACQK | 11. <tigris VACQK | 12. § porro Ω^M; <porro VACQK | <et VA | <venas Q | 13. <in VACK | 14. <pavor VACK | 15. <et VACQK | 16. <stetit VACQK | <imago A | 17. <numquid VACQK | 18. <ecce VACQK | <et V.

19 quanto magis hi qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum
 consumentur velut a tineas
 20 de mane usque ad vesperum succidentur
 et quia nullus intellegit in aeternum peribunt
 21 qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis morientur et non in sapientia
 V. 1 voca ergo si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere

2 vere stultum interficit iracundia et parvulum occidit invidia
 3 ego vidi stultum firma radice et maledixi pulchritudini eius statim
 4 longe fient filii eius a salute et conterentur in porta et non erit qui eruat
 5 cuius messem famelicus comedet et ipsum rapiet armatus et ebibent sitientes divitias eius
 6 nihil in terra sine causa fit et de humo non orietur dolor

19. hi VL; hii A | 20. ad vesperum VL; ad vesperam A.
 V. 5. comedit VA; comedit L | 6. orietur VL; oritur A.

Desunt G(usque ad v. 20, vesperum)Γ^AΨ^D(a v. 21, et non).

19. inhabitant H*, cf. Λ^L (marg., inhabitantes); + in CΣ^TE | domos] Φ^{v*}; domus Φ^{v2}FKS*W | ueluti C | a om. Σ^T Greg., cf. hebr. et LXX.

20. de] a Σ^TH cum Aug. | mane] manu W* | ad om. Φ^R | vesperum = VL Σ^TDW Philip.; vesperam rell. codd. et edd. | succedentur G* | nullius QΨ^D | intellegit Σ^TH.

21. auferuntur Ψ^D; morientur C | ~ ex eis auferentur A | moriuntur — sapientia om. Philip. | moriuntur A | in sapientiam A*; in patientia L; + sua Ω^S.

V. 1. uoca] uaca Θ^A | ad om. Σ^T* | sanctorum] eorum Q | conuerte Σ^T.

2. uere] F*; uerum W*; uirum C EΘ^BHDF²G*K*SW²Ωaelv Greg.; uere uirum Λ^LΣ^T. ¶ « uere » est hic interiectionis insultantis sicut in euangelio « uere et tu ex illis es », quidam habent « uirum » Hug. « uere » sic habent ant. iuxta hebr. qui habet « quia », LXX habent

« etenim » Guill. hebr. Ieron. ant. « uere » Jac. | interfecit XW; interficiet Ω^M | parvulum CKW; pauolum F; paruuum G*Ω^M.

3. maledixit W*; maledixisti Φ^V | pulchritudinem Φ^RK*W.

4. longe — salute] quorum filii longe fient a salute Philip. | fiunt E* | et om. D | conterantur H cum Ox. Tur. Aug. | erat E* | eripiat CXSΩ Greg., cf. Λ^L (marg., eripientur). ¶ ant. sec. hebr. « eruat » Greg. « eripiat » Guill.

5. comedit LK*(cōm.)S*W | rapiat E*; capiet X | et om. g | ebibent] Ω² (pr. e in ras.); bibent Λ^LΣ^TΦEHDSΩSM arelvōc Greg. | sitientes om. Σ^T* | eius om. Ω^M.

6. fit om. CX Greg. | ~ fit in terra sine causa Ω^M | orietur] in ras. Θ^A1; oritur AΛ^LΠ^FΣ^TQGōc; egredietur C(hegr.)X Ωre Greg.; egredetur S²; egreditur S*. ¶ hebr. « egredietur » Hug. ant. « orietur » iuxta hebr. quod est « germinabit » Greg. « egredietur » Guill.

19. <quanto VACK | <qui terrenum A | <consumentur VAC | 20. <de VK | <et VAQ | <in V | 21. <qui VACQK | <morientur V.

V. 1. ¶ voca V. Ω^S; <voca VACQK | <et VA | 2. <vere VACQK | <et A | 3. ¶ ego. liber VI. Λ^L; pars secunda S; Div. sine num. W; <ego VACQK | 4. <longe VACQK | 5. <cuius VACQK | 6. § nihil Ω^M; <nihil VACQK.

- 7 homo ad laborem nascitur et
avis ad volatum
- 8 quamobrem ego deprecabor Do-
minum et ad Deum ponam
eloquium meum
- 9 qui fecit magna et inscrutabilia
et mirabilia absque numero
- 10 qui dat pluviam super faciem
terrae et inrigat aquis universa
- 11 qui ponit humiles in sublimi et
merentes erigit sospitate
- 12 qui dissipat cogitationes malig-
norum ne possint implere
manus eorum quod coeperant
- 13 qui adprehendit sapientes in astu-
tia eorum et consilium pravo-
rum dissipat
- 14 per diem incurrent tenebras et
quasi in nocte sic palpabunt
in meridie
- 15 porro salvum faciet a gladio
oris eorum et de manu vio-
lenti pauperem
- 16 et erit egeno spes iniquitas au-
tem contrahet os suum
- 17 beatus homo qui corripitur a
Domino increpationem ergo
Domini ne probes

7. ad uolatum VL; ad uolandum A | 8. deum VL; deum meum A | 9. fecit VL; facit A | 11. ponit VL; ponet A | in sublimi VA; in sublime L | 15. faciet VA; faciat L.

Desunt Γ^AΨ^D.

7. a labore K* | ~ nascitur ad laborem reſb̄c̄ | aues Π^FΘ^AF*GK* *Philip. (codd. R*M) Iulian.* | uolandum ACΣ^T Θ^AQΩ^M. ¶ ant. et Greg. « uolatum » *Guill.*

8. dominum] deum r | ad deum ponam] adponam F† | ad om. re | deum + meum AΩ.

9. fecit] H†G†K*; facit ACL^LXΦE H†DFG¹K²SΩagreſb̄c̄ *Philip. Greg. cum Sang. Ox. Tur.* | et mirabilia om. Λ^L.

10. fac. ter.] terram *Philip. (I^o loco)* | aquas uniuersas α.

11. ponit] F*G*; ponet ACXΦ^{RV}Θ^H H*F²G²K; ponat E*α | humiles] homines Ω^M | in sublimi] G* *Philip. (cod. M)*; in sublime Λ^LXΣ^TH*FG²KSWΩ^Magreſb̄c̄ *Philip. (codd. R[sublimae]C)* | eriget Σ^TH*K²; eriget F*K*W* *Philip. (cod. R)* | sospitatem Λ^L; sospitate K*W*; *praem.* in F* (*ut vid.*).

12. qui] quid α | possint] G*; pos-

sit CX; possent F*G²K* | implere] complere Q | ~ manus eorum implere CX | quod] que Ω^M | coeperint D.

13. qui] quia Φ^P* | adpraehendet L; conprendit CX *Greg. cum Sang. Ox. Tur.* | ipsorum D | consilia CXS *Greg.*

14. incurrent] *in ras.* Ω; incurrun E*Ω^M; + in L | in noctem G* | in meridiem CΠ^F; meridie D.

15. saluam QG | facit X; faciat L; fatiat E* | de gladio C *Greg.*; *praem.* egenum Λ^LΣ^TΦΘ^HΩagreſb̄c̄. ¶ hebr. « faciet a gladio » *Hug.* ant. « egenum » quod ad explanationem sumpserunt de hoc quod dicitur « pauperem » hebr. et grecus non habent *Guill.*

16. contrahit S*W; conteret A.

17. a domino] G*; a deo Π^FΣ^TΦE ΘHQDFG²KSWagreſb̄c̄ *Iulian. cum hebr.* ¶ hebr. et ant. habent « deo » *Greg.* « domino » *Guill.* | increpationes A | ergo om. Φ^R.

7. <homo VACQK | 8. <quamobrem VACQK | 9. <qui VACQK | 10. § qui Ω^M; <qui VACQK | 11. <qui VACQK | 12. <qui VACQK | 13. <qui VACQK | 14. <per VACQK | 15. § porro Ω^M; <porro VACQK | 16. <et VACQK | 17. <beatus VACQK | <increpationem VQ.

- 18 quia ipse vulnerat et medetur
percutit et manus eius sanabunt
- 19 in sex tribulationibus liberabit
te et in septima non tanget te
malum
- 20 in fame eruet te de morte et in
bello de manu gladii
- 21 a flagello linguae absconderis
et non timebis calamitatem
cum venerit
- 22 in vastitate et fame ridebis et
bestiam terrae non formidabis
- 23 sed cum lapidibus regionum
pactum tuum et bestiae terrae
pacificae erunt tibi
- 24 et scies quod pacem habeat ta-
bernaculum tuum et visitans
speciem tuam non peccabis
- 25 scies quoque quoniam multiplex
erit semen tuum et progenies
tua quasi herba terrae
- 26 ingredieris in abundantia sepul-
chrum sicut infertur acervus
in tempore suo
- 27 ecce hoc ut investigavimus ita
est quod auditum mente per-
tracta

19. liberabit VL; liberavit A | septima VL; septimo A | 25. scies quoque VA; et scies quoque L.

Desunt Γ^AΨ^D.

18. quia] qui F* | uulnera Π^F | me-
ditur K*.

19. liberavit te ACL¹Π^FΣ¹FGKS*W;
libertate Θ^A | et om. G* | in septimo AG
cum Sang. Ox. Tur. Aug. | tangit S*W
cum Sang.; tagit G*.

20. eruit C(her.)FK* | te om. Ω^M |
de — bello om. L | de (2^a)] a Ω^S | ma-
nu] ore A.

21. a] praem. et D | timebit Π^F |
superuenerit Σ¹, cf. Sang. Ox. Tur. (su-
peruenerit).

22. ~ fame et uastitate Π^F | bes-
tiam] S*W*; bestias X(uest.)Φ^PEΘ^{HGD}
S²W²Ω^Magrelvōcē Philip. cum LXX et
Sang. Ox. Tur. Aug. ¶ hebr. « bestiam »
Hug.

23. regionum + erit Φ^{V2} | et om.
Philip. (codd. CM) | terrae om. D Phi-
lip. (codd. CM) | ~ erunt tibi pacifi-
cae Π^F.

24. sciens Philip. (codd. RM) | pa-

ce Θ^A; pactum Φ^R | habet D | uisitatio-
nes Θ^A.

25. sciens quoque W*; et scies quo-
que LΛ¹ΦΩ¹* Philip. (codd. RC); et
sciens quoque W²; et scies CXESΩ^{SJ2}Γ
Greg., cf. Sang. Ox. Tur. ¶ ant. « et
scies quoque » Guill. | quoniam] quod
Φ^P Philip. cum Sang. Ox. Tur.; quia
Ω^M | quasi] sicut X Greg.; sicuti C | her-
ba] harena L.

26. ingredieris FK; egredieris I | ~
sepulchrum in habundantia Philip. (1° lo-
co, codd. RM) | sicuti C | acervus om. Σ¹;
+ tritici Ω^{SJ*}mgrelcē Philip. (1° loco).
¶ hebr. et ant. non habent « tritici » Hug.
et Iac. hebr. et ant. et Greg. ut patet in
duabus expositionibus non habent « tri-
tici » Guill. | ~ acervus tritici infertur
Philip. (1° loco, codd. RM).

27. ecce] et Ω^M | inuestigamus Ω^M |
auditu G; auditum est Ω^{*}; audiuius
Ω^S cum Sang. Ox. Tur.

18. <quia VACQK | <percutit V | 19. <in sex VACQK | 20. <in fame VACQK | 21. <a
flagello VACQK | 22. <in VACQK | <et bestiam V | 23. <sed VACQK | <et VA |
24. <et scies VACQK | 25. <scies VACQK | <et A | 26. <ingredieris VACQK | 27. <ec-
ce VACQK.

VI. ¹ respondens autem Iob dixit
² utinam adpenderentur peccata
 mea quibus iram merui et calamitas
 quam patior in statera
³ quasi harena maris haec gravior
 appareret unde et verba mea
 dolore sunt plena
⁴ quia sagittae Domini in me sunt
 quarum indignatio ebibit spiritum
 meum et terrores Domini
 militant contra me
⁵ numquid rugiet onager cum ha-

buerit herbam aut mugiet bos
 cum ante praesepe plenum
 steterit
⁶ aut poterit comedi insulsum quod
 non est sale conditum aut potest
 aliquis gustare quod gustatum
 adfert mortem
⁷ quae prius tangere nolebat anima
 mea nunc prae angustia cibi
 mei sunt
⁸ quis det ut veniat petitio mea et
 quod exspecto tribuat mihi Deus

VI. 3. appareret VA; apparet L | 5. rugiet VL; rugit A | bos V; bus LA | 6. adfert V; affert A; adferet L | mortem VA; mortem animae enim esurienti etiam amara dulcia esse uidentur L *cum multis codd., fortasse ex archetypo ubi Prov. 27, 7 iuxta ant. vers. in marg. adnotabatur* | 8. deus V *cum plerisque codd. et archetypo*; dominus LA.

Desunt Γ^AΨ^D.

VI. 1. respondens — dixit *om. Philip.*

2. adpend.] apprehenderentur Ω^M; *om. W** | quibus] *praem.* in A | calamitates quas Σ^T.

3. maris *om. Φ^V* | gravior appareret] F²; grauior apparet LΠ^FF*³q *Iulian.*; grauior apparet K*; grauiora appareret Σ^{T2}; grauiora apparet Σ^{T*}; grauiora apparent S*W | doloris DF*; dolores G; dolo L | sunt *om. G*Ω^M* | plena *om. Φ^P.*

4. bibit A* *cum Sang. Ox. Tur. et Aug.* | domini *om. Ω^M Greg.*

5. rugiet] Θ^{A2} (*e in ras.*); rugit AS*; rugit* W*; ruget W² | aut] et Ω^M | bus LA | presepe L | ~ plenum presepe Ω | steterit] fuerit E*D.

6. potest Π^F *Iulian. cum Sang. Ox. Tur.* | comedere F³ (*ex cōm.*); *om. F** | est] erit L; *om. Σ^T* | potes L; poterit SWΩ | ~ gustare aliquis potest CX *Greg. n. 9,*

11 et 17 | gustum L | adfert] S*(aff.); adferet LΦ^{RGV}; afferet S²Ω¹; afferat Ω^M | mortem + animae enim esurienti etiam amara dulcia esse uidentur LΠ^FΣ^TΦ^{Θ^{H2}} (*in ras.*)^{AG*}H*Q²K²QaeI *Iulian.* [anima Θ^{G*}Ω^{M*}; enim *om. Π^FΩ^M Iulian.*; esse *om. Σ^{T*}Ω^M*] *cum Λ¹(marg.)*, ¶ quod sequitur « anime ... uidentur » hebr. et Philip. et Greg. et multi ant. non habent quia glosa est uersus sequentis sumpta de Prouerbiis XXVII (v. 7) ubi dicitur « anima esuriens amare pro dulci sumet » *Hug.* nichil est interponendum *Guill.* glosa est interlinearis super illud « que prius nolebat » et cetera *Iac.*

7. ~ nolebat tangere ΩareIz̄c.

8. quid Θ^A | ueniat] Θ^{H*}; inueniat Θ^{H2} | expeto XE*D | deus] Θ^{A*}; dominus LACXΘ^{A2} *cum LXX et Sang. Ox. Tur.*

VI. 1. ¶ respondens VI. CXΩ^{SJ}; X. AΘ^{AG}Ω^M; liber VII. Λ¹; *Div. sine num. Π^F Σ^TΦ^{Θ^H}QFGKSW*; <respondens V | 2. <utinam ACQK | <et VA | 3. <quasi VAQK | <unde VACQ | 4. <quia VAK | <quarum VC | <et VA | 5. <numquid VACQK | <onager V | <aut VA | <cum V | 6. <aut poterit VACQK | <aut potest AQK | 7. <quae VACQK | 8. § quis Ω^M; <quis VACQK.

- 9 et qui coepit ipse me conterat
solvat manum suam et succi-
dat me
- 10 et haec mihi sit consolatio ut
adfligens me dolore non parcat
nec contradicam sermonibus
Sancti
- 11 quae est enim fortitudo mea ut
sustineam aut quis finis meus
ut patienter agam
- 12 nec fortitudo lapidum fortitudo
mea nec caro mea aerea est
- 13 ecce non est auxilium mihi in
me et necessarii quoque mei
recesserunt a me
- 14 qui tollit ab amico suo miseri-
- cordiam timorem Domini de-
relinquit
- 15 fratres mei praeterierunt me sic-
ut torrens qui raptim transit
in convallibus
- 16 qui timent pruinam inruet super
eos nix
- 17 tempore quo fuerint dissipati per-
ibunt et ut incaluerint solven-
tur de loco suo
- 18 involutae sunt semitae gressuum
eorum ambulabunt in vacuum
et peribunt
- 19 considerate semitas Theman iti-
nera Saba et expectate paulis-
per

14. qui tollit VL; auersa est a me misericordia et uisitatio domini mei me dispexit qui tollit A, cf. ant. vers. lat. huius versus, quae fortasse in marg. archetypi scripta erat | 16. timent V²A; timet V*L | 19. saba V; sabai A; sabain L.

Desunt Γ^AΨ^D.

9. et qui coepit] qui coepit Ω^S; qui coepit et Ω^M | me om. V | conteret G*.

10. ~ sit mihi Ω^M | dolore* W; dolorem C | parcam C | sancti] Σ^T*; scī* W²(i in ras.); sanctis CXΣ^T2E*K* cum Brev. goth. (P.L. 86, 460).

11. enim om. D | ~ enim est SW | meus + est Ω^{SJ}*^M.

12. aerea] F*S*; aenea XΠ^FΦEΘ^H2 HDF²GK²S²grēlv̄z̄c cum Ox. et Brev. goth. l. c.; haenea C; enea Σ^TΩ^α; aenēa Λ^LK*; ae**a Θ^H* | est] in ras. G².

13. auxil. mihi] mihi auxilium Θ^G2; auxilium Θ^G* | et om. CΩ Greg. | necessari Θ^G*F* | mei] mihi D | recesserunt] G²(re in ras.).

14. qui] praem. auersa est a me misericordia et uisitatio domini mei me dispexit AΦ^V2Q (qui hoc additamentum ante verba et necessarii v. 13 praebet)SW [mei om. SW; dispexit AS*; ~ desp. me Q]

ex vers. lat. huius v. quam habent Sang. Ox. Tur. et cf. LXX | tollet A | abs H* | suo om. Q | misericordia Q | domini] dei Ω^J | dereliquit Π^F(-quid)D; derelinquet V; relinquit Ω^M.

15. sicuti C | transiit DG*; om. L.

16. timet V*L | inruet] G*; inruit CE*FG²KW* Greg.; irruit Ω^M | nix] uir a.

17. fuerunt A* | ut om. Φ^G* | incaluerint] E*Θ^G*; incaluerit Λ^LΦ^PE²Θ^G2FK Ω^{SJ}mc; incaluerit sol Ω^M. ¶ in hebr. singulariter ponitur et subintelligitur « tempus » uel « sol » Hug.

18. inuol. sunt] et inuol. D | eorum] suorum Ω^M.

19. semitas om. D | theman] G²(n in ras.); theman X; themā Σ^T; themam D; thema E*relv̄z̄c | itinere E*; praem. et D | saba* G; sabba ΩSM; sabaa CXΣ^T; sabai A; sabain L | et] ut G | spectate L.

9. <et qui VAQK | <solvat VC | 10. <et VAQK | <nec VQK | 11. <quae VACQK | 12. <nec fortit. VACQK | <nec caro V | 13. <ecce VACQK | 14. <qui VACQK | 15. <fratres AC QK | 16. <qui VACQK | 17. <tempore ACQ | <et VA | 18. <involutae VACQK | <ambulabunt V | 19. § considerate Ω^M; <considerate VACQK | <itineria V.

20 confusi sunt quia speravi vene-
runt quoque usque ad me et
pudore cooperti sunt
21 nunc venistis et modo videntes
plagam meam timetis
22 numquid dixi adferte mihi et de
substantia vestra donate mihi
23 vel liberate me de manu hostis
et de manu robustorum eruite
me
24 docete me et ego tacebo et si
quid forte ignoravi instruite me
25 quare detraxistis sermonibus ve-
ritatis cum e vobis nullus sit
qui possit arguere
26 ad increpandum tantum eloquia
concinntis et in ventum ver-
ba profertis

27 super pupillum inruitis et sub-
vertere nitimini amicam ves-
trum
28 verumtamen quod coepistis ex-
plete praebete aurem et videte
an mentiar
29 respondete obsecro absque con-
tentione et loquentes id quod
iustum est iudicate
30 et non inuenietis in lingua mea
iniquitatem nec in faucibus
meis stultitia personabit
VII. 1 militia est vita hominis su-
per terram et sicut dies mercen-
narii dies eius
2 sicut servus desiderat umbram
et sicut mercennarius praesto-
latur finem operis sui

22. adferte mihi VL; adferte A | 27. nitimini VL; nitimini A | 29. respondete
VLA²; respondite A* | 30. personabit V; personavit LA.

Desunt Γ^AΨ^D.

20. speravi* G; sperauerunt E*Θ^{HA}²
(pr. e corr.)^oH*, cf. Philip. (speravi siue
sperauerunt: utrumque legi: ... quia spe-
rauerunt ... uel: quia speravi); + in do-
mino F² | quoque usque] quoque A Phi-
lip.; usque E*; quousque Ω^{M*}; om. Iu-
lian. | me] mane Φ^v.

21. uenitis W*; uidistis Π^F | uid.]
diuidentes K*.

22. mihi (I^o) om. AΩ | et] aut Phi-
lip. | uestra] praem. mea Θ^A | ~ de sub-
stantia uestra et Λ²Σ^T | date E*Ω^s.

23. vers. non ad verbum refert Phi-
lip. | me (2°) om. a.

24. docete me om. Π^F | instrue Ω^M.

25. detraxisti Π^FG*Ω^M | arguere]
praem. me g; + me ΦE²Q²DS²Ωrel§c.

26. ad incr. — concinntis om. Θ^{G*} |
eloquia concinntis om. L.

27. inruitis Λ^LΦ^{GV}²(ruis in ras.)E*
K* cum Aug.; irruistis Φ^RE²Ω^M | nitimi-
ni] F*; nitimini ACXF²Ω^{M*}.

28. quod] que Φ^v.

29. respondite A*CXK*W* | con-
temptione Σ^T | id] in Θ^A | est om. D.

30. tot. vers. om. Philip. | lingua
mea] ore meo D | personavit LACΠ^F
Θ^{G*}r.

VII. 1. militia] malitia K*; multa
Ω^{M*} | sicuti C | dies (I^o) om. Ω^{M*}mg.

2. sicuti C | seruus] Q*; ceruus Q²
W*Ω^sag. ¶ non «ceruus» ut quidam
male habent Hug. non est ibi «ceruus»
Guill. | sicuti C.

20. <confusi sunt VACQK | <venerunt Q | 21. <nunc VACQK | 22. <numquid VACQ
K | 23. <vel VAC | 24. <docete VAQK | 25. <quare VACQK | 26. <ad VACQK | 27. ¶
super. liber VIII. Λ^L; <super VACQK | 28. <verumtamen VACQK | <praebete VQ |
29. <respondete VACQK | <et V | 30. <et VACQK | <nec VA.

VII. 1. ¶ militia VII. Ω^s; § militia Ω^M; <militia VACQK | <et V | 2. <sicut (I^o)
VACQK.

³ sic et ego habui menses vacuos
et noctes laboriosas enumeravi
mihi
⁴ si dormiero dico quando con-
surgam et rursus expectabo
vesperam et replebor dolori-
bus usque ad tenebras
⁵ induta est caro mea putredine
et sordibus pulveris
cutis mea aruit et contracta est
⁶ dies mei velocius transierunt
quam a texente tela succiditur
et consumpti sunt absque ulla
spe
⁷ memento quia ventus est vita
mea et non revertetur oculus

meus ut videat bona
⁸ nec aspiciet me visus hominis
oculi tui in me et non subsistam
⁹ sicut consumitur nubes et per-
transit sic qui descenderit ad
inferos non ascendet
¹⁰ nec revertetur ultra in domum
suam neque cognoscet eum
amplius locus eius
¹¹ quapropter et ego non parcam
ori meo loquar in tribulatione
spiritus mei confabulabor cum
amaritudine animae meae
¹² numquid mare sum ego aut ce-
tus quia circumdedisti me car-
cere

VII. 4. dico VA; dicam L | consurgam VL; resurgam A | 6. uelocius VL; ue-
lociores A | 7. reuertetur LA; reuertitur V | 9. nubes V; nubis LA | ascendet L *cum*
plerisque codd. et archetypo, ut vid.; ascendit VA | 10. reuertetur VL; reuertitur A |
11. confabulabor VA; confabulor L | 12. cetus V; coetus LA | carcere VA; carce-
rem L.

Desunt Γ^AΨ^o.

3. sic — habui *om. Philip.*

4. dicam LCΛ^LXΣ^TG^{*}S^WΩ^{relb}ε̄c
Philip. (cod. R, 1° loco) Greg.; om. D
Philip. 2° loco | quando] quoniam Ω^s |
resurgam AΣ^T; surgam CΛ^L *Greg.* | rur-
sum] G^{*}; rursus CXΠ^FHF^{*}G²KΩ^{sj}*^M | et
om. C Greg. n. 18 | replebo H^{*} | tene-
bras] uesperam L.

5. pulueris *om.* Ω^M | contractata Ω^M;
contracta E^{*}.

6. uelocius] K² (*us in ras.*); ue-
lociores AΠ^FQ | tela succiditur *om.* Θ^{H*}Λ^{*}
(*ut vid.*) | succiditur S^{*}W | et — spe *om.*
Philip. | et *om. D.*

7. et non] nec CX *Greg. cum Miss.*
moz. (P.L. 85, 1013) | reuertitur VS^{*}W^{*} |
meus *om.* Σ^T.

8. aspiciet] K^{*}; aspiciat K² | oculi]
praem. sed ΩSM; *praem.* set Ω^{*} | non
om. E^{*}.

9. sicuti C | consumetur A | nubes]
G^{*}; nubis LAXQF^{*}G²KS^{*}; nubs Σ^T | per-
transiit W^{*} | sic] si Θ^{o*} | descendit CX
Φ^vE^{*}ΩSMg *Greg.* | ad] in Π^F | infernum
A | ascendit VAFK^{*}S^{*}W^{*} *Iulian.*

10. nec — suam *om. Philip.* | re-
uertitur AK^{*}S^{*}W^{*} | in] ad Π^F | neque
cognoscet] et non agnosceat *Philip.* | co-
gnoscit K^{*}S^{*}; cognoscit W.

11. loquar] *praem.* sed Ω^M | confa-
bulor LΠ^F; *praem.* et X | cum] in L.

12. ~ ego sum agrel̄ε̄c | coetus L
ACΦEΘH²QFGKSW; cētus Λ^LΠ^F; coetis
H^{*} | circumdedistis X | carcerem LQ.

3. <sic VAC | <et noctes V | 4. <si VACQK | 5. <induta est VACQK | <cutis VAQK |
6. <dies VACQK | <et V | 7. <memento VACQK | 8. <nec VA | <oculi ACQK | 9. <sic-
ut VACQK | <sic V | 10. <nec VACQK | <neque K | 11. <quapropter VACQK | <lo-
quar V | <confabulabor VA | 12. <numquid VACQK.

- 13 si dixero consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in stratu meo
 14 terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties
 15 quamobrem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea
 16 desperavi nequaquam ultra iam vivam parce mihi nihil enim sunt dies mei
 17 quid est homo quia magnificas eum aut quia ponis erga eum cor tuum
 18 visitas eum diluculo et subito
 19 usquequo non parces mihi nec dimittis me ut glutiam salivam meam
 20 peccavi quid faciam tibi o custos hominum
 quare posuisti me contrarium tibi et factus sum mihimetipsi gravis
 21 cur non tolles peccatum meum et quare non auferes iniquitatem meam
 ecce nunc in pulverem dormiam et si mane me quaesieris non subsistam

13. releuabor V; relebabor A; reuelabor L | in stratu L; in strato VA | 15. elegit VL; eligit A | 16. iam VA; om. L | 17. ponis VL; pones A | 18. diluculo VA; deluculo L | 19. parces LA; parcis V | dimittis V; demittis LA | me VA; mihi L | 21. tolles V L; tollis A | auferes A; aufers V; auferis L | in puluerem *aliq. codd. cum archetypo, ut vid;* puluerem L; in puluere VA | me VA; om. L.

Desunt Γ^AΨ^D.

13. consola***tur Λ^{L*} | lectus CΛ^L XΣτΦΩ *Philip. cum Sang. Ox. et Aug.* | releuabor] Λ^{L²}(leu *in ras.*)Φ^{P²}(releua *in ras.*); relebabor AX²(leb *in ras.*); reuelabor LCΣτ*Φ^{RGV*}E*Ω^M *Greg. (pars codd.)* | stratu] Λ^{L*}S*^{*}; strato VAA^{L²}F*G K*S²vc *Philip.*; transitu Q.

14. per (2°) om. H* | concuties Ω^M; *praem.* me g; *praem.* ** G.

15. quamobrem] quapropter L | eligit AΦ^{P*}.

16. iam om. LΩ^M | uiuam] uiam E* | mihi + domine Φ^VE*Ω^{SJ*}M. ¶ quod in lectionibus mortuorum apponitur « domine » fit propter ornatum uerbi, hebr. *Greg.* et ant. non habent *Hug.* in textu non est « domine » sed quia initium est lectionis in ecclesia propter reuerentiam interponitur *Guill.* | enim om. C.

17. quia] *praem.* nisi G* | magnificasti K* | eum om. Στ* | quia ponis] Λ^{L*}3; quia pones ACH*GS*W; quid po-

nis Λ^{L²}; quid apponis Ω^{SJ}are[ε̄; quid aponis Ω^M | cor] *praem.* contra Ω^{M*}.

18. deluculo LF*K*W | adprobas Θ^A.

19. parces] E*; parcis VΛ^LXΠτΣτΦ E²Θ^{AG}QDG²SWΩagre[ε̄] *Philip.* | demittis LAΦ^{GV}W*; dimittes HFK | me] mihi LD; om. Στ*Θ^A | glutiam Λ^LXΣτΦ E*ΘDGS*Ωagre[ε̄].

20. o om. A* | custos CΛ^{L*}XFKW* | hominis Λ^L, *cf. hebr.*

21. cur] quare CX *cum Sang. Ox. Tur.* | tolles = VLH*FK*; tollis H²K² *cum rell. codd. et edd., Philip. Iulian. Greg.* | et om. G* | auferes] H*G*; aufers VΛ^LΦEΘH²QDG²SWΩagre[ε̄] *Greg.*; auferis LF*K* | meam om. K* | ecce — dormiam om. *Philip.* | nunc om. Στ | in puluerem = C(pulb.)XΦ^VΘ^AW*; puluerem L; in puluere W² *cum rell. codd. et edd.* | si om. H* | me om. LG* *cum LXX* | quaesiueris L | ~ quaesieris me SW.

13. <si VACQK | 14. <terrebis VAC | 15. <quamobrem VACQK | 16. <desperavi VAQK | <parce VAQ | 17. <quid VACQK | 18. <visitas VACQK | 19. <usquequo VACQK | 20. <peccavi VACQK | <o custos Q | <quare VAC | 21. <cur VAQK | <ecce VAQK | <et V.

- VIII. ¹ respondens autem Baldad
Suites dixit
² usquequo loqueris talia et spi-
ritus multiplex sermones oris
tui
³ numquid Deus subplantat iudi-
cium et Omnipotens subvertit
quod iustum est
⁴ etiamsi filii tui peccaverunt ei et
dimisit eos in manu iniquitatis
suae
⁵ tu tamen si diluculo consurrexe-
ris ad Deum et Omnipotentem
fueris deprecatus
⁶ si mundus et rectus incesseris

- statim evigilabit ad te et paca-
tum reddet habitaculum iusti-
tiae tuae
⁷ in tantum ut priora tua fuerint
parva et novissima tua multi-
plicentur nimis
⁸ interroga enim generationem pris-
tinam et diligenter investiga
patrum memoriam
⁹ hesterni quippe sumus et igno-
ramus quoniam sicut umbra
dies nostri sunt super terram
¹⁰ et ipsi docebunt te loquentur tibi
et de corde suo proferent elo-
quia

VIII. 2. sermones V²L*A; sermonis V*L² | 4. dimisit VL; demisit A | 5. diluculo VA; deluculo L | ad deum VA; ad dominum L | 6. si — incesseris hab. VA; om. L | euigilabit V; euigilauit L(ebig.)A | pacatum VA; peccatum L | 10. loquentur VL; et loquentur A.

Desunt Γ^ΑΨ^Δ.

VIII. 1. respondens — dixit om. *Philip.* | baldad] S*; baldat Λ¹Π¹; baldath HΩ^Μα; ualdad L*; baldac XΩ¹; baldach CΣ¹Σ²Ω⁵; baldaad A | suites E*Θ⁶QS*Ω⁵; suhites LΘ^ΗΑFS²grelb³z̄c; suitis X; suytis C; suhitis W | ait CX.

2. multiplex om. Ω^Μ | sermones = V²L*AΛ¹*Π¹Φ^{RGV}Θ^ΑF*G*K*K*ω³z̄c *Philip. cum hebr.*; sermonis V*L²CA¹Σ¹Φ^{PE}Θ^ΗΩ⁶HDF²G²K²SWΩ^αgrel *Greg.*; sermonibus Q; sermo X.

3. dominus Π¹ cum LXX, *Sang. Ox. Tur.* | et] aut Λ¹Φ^αgrelz̄c cum LXX, *Sang. Ox. Tur. et cf. hebr.* | subuertet Λ¹G.

4. etiam L; etsi CX | peccauerint S* | dimiserit Ω⁵; demisit AΦ^{ov} | manu] uia G | suae] eorum Ω^Μ *Philip. cum Sang. Ox. Tur. et Aug.*

5. deluculo LW* | surrexeris CA¹X DΩ^Μ *Greg.* | dominum LA¹X cum LXX, *Sang. Ox. Tur.* | fueris] eris L.

6. si — incesseris om. LX* | euigilabit] Σ¹*; euigilauit L(ebig.)ACΠ¹Σ¹Θ^Η* FGK*W*; uigilabit Λ¹*XQ; uigilauit Λ¹ | pacatum] Φ²(*pr. a in ras.*)K*; peccatum LE*FK²; pactum W* | reddit S* W*.

7. ut] in ras. Φ²S²; + si Ω⁵aec | fuerunt X²(run in ras.) | nouissima] *praem.* in Θ^Α.

8. enim] ergo Π¹ | memoria L.

9. hesterni C; externi Σ¹ | sicuti C | ~ sunt dies nostri D.

10. et om. CΩ²g *Greg.* | loquentes Q; *praem.* et AA¹Ω⁵ cum LXX, *Sang. Ox. Tur. et Aug.* | corde] ore E | tuo E* Ω⁵ | proferunt Λ¹.

VIII. 1. ¶ respondens VII. CX; VIII. Ω⁵J; XI. AΘ^{AG}*Ω^Μ; *Div. sine num.* Λ¹Π¹ Σ¹Φ^{PE}Θ^ΗΩ⁶QFGKSW; <respondens V | 2. <usquequo VACQK | 3. <numquid VACQK | 4. <etiamsi VACQK | <in V | 5. <tu VA | <et A | 6. <si VAC | <et pacatum A | 7. <in VAQK | <et A | 8. <interroga VACQK | <et A | 9. <hesterni VACQK | 10. <et ipsi VACQK.

- 11 numquid vivere potest scirpus
absque umore aut crescet ca-
rectum sine aqua
- 12 cum adhuc sit in flore nec carpa-
tur manu ante omnes herbas
arescit
- 13 sic viae omnium qui obliviscun-
tur Deum et spes hypocritae
peribit
- 14 non ei placebit vecordia sua et sic-
ut tela aranearum fiducia eius
- 15 innitetur super domum suam et
non stabit fulciet eam et non
consurget
- 16 umectus videtur antequam veniat
sol et in horto suo germen eius
egreditur
- 17 super acervum petrarum radices
eius densabuntur et inter lapi-
des commorabitur
- 18 si absorbuerit eum de loco suo
negabit eum et dicet non novi te

16. in horto] in hortu LA* cum archetypo; in ortu VA² | egreditur VL; egre-
dieditur A | 17. densabuntur LA; densebuntur V | 18. negabit VL²; negavit A.

Desunt Γ^ΑΨ^Δ.

11. uiuere = VLACΠ^FΣ^TΕΘ^ΑQK*
Philip. Greg. (pars codd., et cf. in com-
ment.: Scirpus igitur uel carectum sine
aqua non uiuit); uibere X; uirere Λ^LΣ^T*
(ut vid.)Θ^HΩ²(i corr.)HDFGK²SWΩ^Sagre
Iῡδ̄c Iulian., cf. LXX et Sang. Aug. (ui-
ret); uirescere ΦΩ^M Greg. (pars codd., et
cf. in comment. quae late de viriditate
disseruntur), cf. Ox. Tur. (uirescit). ¶
Greg. « uirescere » Philip. hebr. et ant.
« uirere » Hug. hebr. et ant. habent « ui-
rescere » et Greg. exponit. non est ibi
« uiuere » uel « uirere » Guill. | scyrpus C
Ω^S; scirpos W*; sirpus g; syrpus Ω^M |
crescet] Λ^L2(t in ras.)Θ^Ω2(et in ras.);
crescit Φ^P*D cum Sang. Ox. Tur.; cres-
cere CEQFGKSWΩ^Sagrelῡδ̄c Greg. | ca-
rectus E*; caretum Θ^H2 in ras.; bib'os
Θ^ΑG*; biblus Θ^Ω2 | sine] absque CX.

12. adhuc sit] adhesit L | ne CΠ^F
Φ^VΘ^HG; non Ω^M | carpatur] Θ^Ω2(alt. a in
ras.)W*; carpiatur L; carpitur W²; ca-
pitur Θ^Α | arescit] G*; arescet H*FG²K;
arescat X; ariscet W*.

13. uia D Philip. | omnium] homi-
num CX Greg. (pars codd.) cum Ox.
Tur. | dominum CXΘ^Α Greg. cum LXX,

Sang. Ox. Tur. | hypochritae H; ypo-
chritae Π^FFK; ypochrite Ω^S; ypocrite X
Ω^Mα; ipocrite VCΣ^T.

14. ei] enim K*; enim ei D Philip.;
om. Π^F | ~ placebit ei Ω^S | uecordia]
¶ stultitia F | sicuti C; om. S, cf. hebr.
et LXX | tele Λ^L.

15. innititur G*S*W Philip. Greg.;
innitur K*; innitet CX | super om. L |
et om. L† | eum Philip.; ea Θ^Α | consur-
git S*W*.

16. uidetur + scirpus Ω; + scyr-
pus Ω^S. ¶ subauditur « scirpus » sed non
est de textu Hug. | ueniet E* | horto
restituimus; orto = r; hortu LA*CΠ^FS*
W; ortus G*; ortu A²G²S² cum rell. codd.
et edd., Philip. et Greg. | egredietur A
Σ^TΦ^VP^DΩ^Sarelῡδ̄c Philip.

17. acervum petrarum om. W* |
petre Ω^M* | densebuntur VΦ^GV^PΘ^HAG*
Philip. (codd. R*M) | commorabuntur
Ω^M.

18. obsorbuerit Σ^T*Θ^Α | eum om.
H* | suo om. Ω^M, cf. Sang. Ox. Tur. |
negabit] L²(b in ras.); negavit AΠ^FFK
S*W | et om. L, cf. hebr. et LXX | dicit
Π^FS*W | non om. Ω^M | te] eum Θ^Α.

11. § numquid Ω^M; <numquid VACQK | <aut A | 12. <cum VAQK | 13. <sic VACQ
K | 14. <non VACQK | 15. <innitetur ACQK | <fulciet VA | 16. <umectus VACQK |
17. <super VACQK | 18. <si VACQK | <non Q.

- 19 haec est enim laetitia viae eius
ut rursum de terra alii germin-
entur
- 20 Deus non proiciet simplicem nec
porriget manum malignis
- 21 donec impleatur risu os tuum et
labia tua iubilo
- 22 qui oderunt te induentur confu-
sione et tabernaculum impio-
rum non subsistet
- IX. 1 et respondens Iob ait
- 2 vere scio quod ita sit et quod
non iustificetur homo compo-
situs Deo
- 3 si voluerit contendere cum eo
non poterit ei respondere u-
num pro mille
- 4 sapiens corde est et fortis robore
quis restitit ei et pacem habuit
- 5 qui transtulit montes et nescie-
runt hi quos subvertit in fu-
rore suo
- 6 qui commovet terram de loco
suo et columnae eius concu-
tiuntur
- 7 qui praecipit soli et non oritur
et stellas claudit quasi sub sig-
naculo

19. uiae L *cum plerisque codd. et archetypo*; uitae VA | 20. porriget VA; por-
rigit L | 22. confusione V(comf.)A; confusionem L.

IX. 1. et respondens VL; respondens autem A | ait L; dixit A; *evan.* V | 4. re-
stitit L *cum multis codd. et archetypo*; resistit VA | 7. oritur V *cum plerisque codd. et*
archetypo; oriatur LA | stellas VL; stillas A.

Desunt Γ^AΨ^D.

19. enim *om. Philip.* | laetitia] gra-
tia Θ^A | uiae] F^{*}; uitae VA *Greg. (pars*
codd.); uite F²Ω^{M*}; in te Ω^{M2} | ~ alii
de terra Π^FH *Iulian.* | geminentur G.

20. deus — simplicem *om. Philip.* |
proiciet] propiciet Ω^{*} | porrigit LΠ^FE^{*}
Θ^Hα^{*}FK; porregit W.

21. risum W^{*} | suum Ω^M.

22. induantur Φ^PΩ^M | confusionem
LK^{*} | et tabernacula (+ tua Λ^t) impiorum
non subsistent Λ^tΣ^TH^{*}; *om. Philip.* ¶ « ta-
bernaculum » *Guill.* | subsistet FKS^{*}W.

IX. 1. et — ait *om. Philip.* | et
resp.] respondens autem AΠ^FΘ^AG^{*} *Iu-*
lian.; respondens CΛ^tXQDK^{*}; et respon-
dens autem G² | ait] dixit ACΛ^tXΣ^TG
cum Sang.; [...] V.

2. vere + enim Π^F | quod] quia
Ω^M *cum Aug.* | et *om.* D | iustificatur
CX *Greg.*; iustificabitur D | compositus]

H² (comp.); comparatus Σ^TH^{*}(comp.)³Ω^S,
cf. infra 25,4.

3. si] etiamsi G^{*} | ~ cum eo con-
tendere Π^F | pot. ei resp.] pot. respon-
dere ei C(εi)Λ^tDΩ^Sα^M *Greg.*; pot. respon-
dere enim X; pot. respondere G^{*}K^{*};
respondebit ei *Philip.* | poterit] ¶ para-
tus erit Λ^{L2} | pro] de Σ^TD *Philip. cum*
Sang. Ox. Tur. Aug.

4. sapiens — robore *om. Philip.* |
qui E^{*}Ω^S | resistit VAΦEQFKSWe *Phi-*
lip. Greg. (pars codd.); resistet Π^F.

5. qui] Φ^{o*}; quis CΦ^{o2}; *om.* Ω^M.

6. commouit QFKSW *Philip. (o*
loco) cum Sang. | concutiuntur] E^{*}G^{*};
concutientur Λ^{L*}Π^FΦE²FG²KSWΩ^S(con-
cuc.)^M *Greg.*; continentur C.

7. praecipit K^{*} *cum Sang.* | oriatur
LAE | stillas A W^{*} | claudit G^{*}g | quasi]
qui A.

19. <haec VACQK | 20. <deus VACQK | 21. <donec ACQK | <tuum V | 22. <qui VAC
QK | <et A.

IX. 1. ¶ et VIII. CX; IX. Ω^{SJ}; XII. AΘ^{AG*}Ω^M; liber VIII. Λ^t; *Div. sine num.* Π^F
Σ^TΦEΘ^Hα²QFGKSW; <et V | 2. <vere VACQK | 3. <si VACQK | 4. <sapiens VACQK |
<quis VCQK | 5. <qui VACQK | 6. <qui VACQK | 7. <qui VACQK | <et stellas V.

- ⁸ qui extendit caelos solus et graditur super fluctus maris
⁹ qui facit Arcturum et Oriona et Hyadas et interiora Austri
¹⁰ qui facit magna et inconprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus
¹¹ si venerit ad me non videbo si abierit non intellegam eum
¹² si repente interroget quis respondebit ei vel quis dicere potest cur facis
¹³ Deus cuius resistere irae nemo potest et sub quo curvantur qui portant orbem
¹⁴ quantus ergo sum ego qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo
¹⁵ qui etiamsi habuero quippiam iustum non respondebo sed meum iudicem deprecabor
¹⁶ et cum invocantem exaudierit me non credo quod audierit vocem meam
¹⁷ in turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa

12. quis (*I*^o) VA; qui L | cur] quur VL; cur sic A | 16. exaudierit... audierit L cum plerisque codd. et archetypo; exaudierit... exaudierit VA | 17. multiplicabit V; multiplicauit LA.

Desunt Γ^AΨ^D.

8. extendit + super W | solos Φ^{V*}; suos Φ^{RG} | fluctos Π^FK^{*}W^{*}.

9. arturum E; arcturam W^{*}; mareturum L. ¶ uel et mazarot hoc est zodiacum circum X, cf. Hier. ep. 64, 18 | oriona et hiadas K²; orion**thiadas K^{*} | oriona Θ^{HG}; horiona C; orionam Π^FΣ^T; horionam Λ⁻; orionas Ω^{SJ}; oriones Ω^M; urionem X | hyadas] O^{*}; yadas Λ¹X; hiadas Π^FΣ^TK²; *hiadas F; thyadas G²; plyadas Philip.; hiados Θ^{λ2}; hidos Θ^{A*} | et] ad E^{*} | astri Σ^{T*}.

10. faciunt L | et] in ras. Θ^{G2} | incompr.] inscrutabilia CXSΩg Greg., cf. supra 5,9 et infra 37,5 | et mirabilia om. L.

11. uenerunt F^{*} | si (*2*^o)] et si CX Greg. cum hebr., LXX et Sang. Ox. Tur. | abierit] Θ^{G2}(it in ras.); abiero Θ^A | ~ eum (et) si abierit non intellegam C XΩaref̄z̄c Greg.

12. quis (*I*^o)] qui LΘ^AH^{*} | dicere + ei CΛ¹XΠ^FSWΩgr Greg. cum hebr.

et LXX, cf. Sang. Ox. Tur. (illi) | potest + ei Ω^M | facis] praem. ita CΛ¹XΦ^FE²Θ^{G2}H²SWΩgref̄z̄c Greg.; praem. sic A.

13. ~ irae resistere nemo Λ¹ΩSM; ~ irae nemo resistere aref̄z̄c | et om. Ω cum hebr. et LXX | curu.] turbantur L | portat W^{*}.

14. ergo] ego Φ^{V*} | sum ego] ego sum CXΠ^F Greg.; om. L | qui* W; ut Λ¹XΩ^{SJ}aref̄z̄c Greg.; huti C.

15. qui etiamsi] qui si Ω^M Greg.; quia si CX; qui etiam H^{*}.

16. et om. Ω^{2M} | exaudierit] Θ^{G*}; audierit Θ^{G2}; odierit Θ^A | ~ me exaudierit CXΩSMα Greg. | quod] quo F^{*}; + talis α; + *** K | aud.] exaudierit VASΩ Greg., cf. Sang. Ox. Tur. Aug. | uocem meam] me K^{*} Iulian. cum LXX.

17. turbidine E^{*} | conterit Θ^{G2}(it in ras.)K^{*}W Philip. | multiplicabit] Θ^{G*}; multiplicauit LACΘ^{G2}QFGKW^{ΩM} Philip. (codd. R^{*}C^{*}) Greg. (pars codd.).

8. <qui VACQK | 9. <qui VACQK | <et interiora V | 10. <qui VACQK | <et mirabilia V | 11. <si venerit VACQK | <si abierit V | 12. <si VACQK | 13. <deus VACQK | <et V | 14. <quantus VACQK | 15. <qui VACQK | 16. <et VACQK | 17. <in VACQK.

- 18 non concedit requiescere spiritum meum et implet me amaritudinibus
 19 si fortitudo quaeritur robustissimus est
 si aequitas iudicii nemo pro me audet testimonium dicere
 20 si iustificare me voluero os meum condemnabit me
 si innocentem ostendere pravam me conprobabit
 21 etiamsi simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et tede-

- bit me vitae meae
 22 unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit
 23 si flagellat occidat semel et non de poenis innocentem rideat
 24 terra data est in manu impii vultum iudicum eius operit quod si non ille est quis ergo est
 25 dies mei velociores fuerunt cursore fugerunt et non viderunt bonum

18. implet V(inp.)L; impleuit A | 19. pro me audet VA; audet pro me L | 20. condemnabit V; condemnauit LA | ostendere VA; ostendero L | conprobabit V(comp.)L; conprobauit A | 21. ignorabit V; ignorauit LA | 24. in manu VA; in manus L | iudicum L cum plerisque codd. et archetypo; iudicium VA | 25. fugerunt VA; fugierunt L.

Desunt Γ^AΨ^D.

18. concedet Λ^LΣ^TΦG*^W Philip.; concidet K* | quiescere Ω Greg. ¶ hebr. et ant. non habent « requiescere » Hug. ant. sec. hebr. « requiescere » Guill. | implet* K; implebit Λ^LW; impleuit A cum LXX et Sang. Ox. Tur.

19. iudicet Θ^A | nemo] ne ΘG*F*K | audet] ΘG²(et in ras.); audiet Λ^L*a; audit W* | dicere] reddere Ω^M | ~ dicere testim. nemo pro me audet SW; ~ nemo audet pro me testim. dicere LΩSMarelv̄ḡc.

20. iustificari Σ^T | condemnauit LA CFK*S*W* Iulian. (I m.) | si] et si E, cf. LXX | innoc.] in nocte E* | ostendere = VAA^LΠ^FΣ^TΘ^{HG}HDΩ Philip. Iulian.; ostendero CX; ostendero rell. codd. et edd. ¶ ant. et Greg. iuxta hebr. « ostendero » Guill. | prauum] paruum E* | co(n)probauit ACΠ^FΘ^H*FGK*W*.

21. etiamsi] etsi D | ipsud E*; ipsud CX; ipsa W* | ignorabit] Λ^L*; ignorauit LACL^LE*ΘFGK*S*W Greg. (pars codd.).

22. est + enim Σ^TH | loquutum Θ^A | et (I^o) om. Λ^LΩ^S | consumit] Φ^P*E*; consumet Φ^RGV^P2E²ΩSM; praem. me FK² (ut vid., postea eras.). ¶ hebr. et ant. « consumet » Guill.

23. occidet Φ^V*; occidit E* | de om. Φ^BS*W* | innocentium Σ^TΩ^M; innocentis CX; innocentem Λ^L*FS*W*^r | ~ de poenis innocentem non Π^F Iulian.

24. data] tradita ΩSM cum Aug. | in manu] ΘG*H*K*W*; in manus LCΠ^FΦ^P ΘG²H²DK²W²Ωaelv̄ḡc Greg. cum LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.; in manibus r. ¶ hebr. et ant. habent « in manu », grecus sicut expositor idem reputat « in manus » exponendo Guill. | iudicium VAA^L*XF Kg cum Sang., et cf. Tur. (I m.) et Aug. qui pro facies iudicum habent faciens iudicium | ille om. G* | est quis ergo est] quis ergo esset D.

25. fuerunt] sunt Ω^S | fugierunt LC Σ^TΦ^R*Θ^H*AG*; fuerunt W*.

18. <non VACQK | 19. <si fortitudo VACQK | <si aequitas VACQK | <nemo V | 20. <si iustificare VACQK | <os V | <si innocentem VACK | <pravam V | 21. <etiamsi VACQK | 22. <unum VACQK | 23. <si VACQK | 24. <terra VACQK | <vultum V | <quod VACQK | 25. § dies Ω^M; <dies VAQK | <fugerunt V,

- 26 pertransierunt quasi naves poma
portantes sicut aquila volans
ad escam
- 27 cum dixero nequaquam ita lo-
quar commuto faciem meam
et dolore torqueor
- 28 verebar omnia opera mea sciens
quod non parceres delinquenti
- 29 si autem et sic impius sum qua-
re frustra laboravi
- 30 si lotus fuero quasi aquis nivis
et fulserint velut mundissimae
manus meae
- 31 tamen sordibus intingues me et
abominabuntur me vestimenta
mea
- 32 neque enim viro qui similis mei
est respondebo nec qui me-
cum in iudicio ex aequo pos-
sit audiri
- 33 non est qui utrumque valeat ar-
guere et ponere manum suam
in ambobus
- 34 auferat a me virgam suam et
pavor eius non me terreat
- 35 loquar et non timebo eum ne-
que enim possum metuens
respondere
- X. 1. tedet animam meam vitae
meae dimittam adversum me
eloquium meum loquar in a-
maritudine animae meae
2. dicam Deo noli me condemnare
indica mihi cur me ita iudices

28. parceres VA; parceris L | 30. fulserint VLA²; fulserunt A* | 35. respondere VL; respondere ei A.

X. 1. in amaritudine VA; in amaritudinem L.

Desunt Γ^AΨ^D.

26. transierunt Ω^M | navis Θ^G*G*
W*; in aues Θ^A | puma G*; spuma X* |
~ portantes poma F* | sicuti C; *praem.*
et Θ^GS².

27. ita] ultra A¹⁰ | dolorem L | tor-
quear Φ^G.

28. uerebor Q | parceris LΦE*FG²
(*s in ras.*)KSW *Philip.* | delinquens Θ^A.

29. et *om.* E²K* *Philip. (cod. R)* |
sic] si cum L | sum] fuero Ω^M; *om.* F*.

30. lotus CG; locutus Λ^L* | fulse-
rint] X*F*; fulserunt A*H*; effulserint
F²; fluxerint K²Ω^M; fuerint X²Π^FK* |
ueluti C.

31. intinguis Π^FFK; intingis G; in-
tingens g; tingues Λ^L*; tinges Λ^L² | et
abom.] [...]nabuntur F (*fol. lac.*); nec

dealbabuntur F² (*in marg.*) | abhomina-
bunt Ω^M; abominantur A *Iulian.*

32. uirum S^f | quis F* | michi Ω^M |
~ est m(ei) ΩSM | nec] neque Λ^LD; et
A¹⁰ | in *om.* SW | aequo] quo CX | au-
dire Λ^L*W*.

33. non] neque S | suam] meam G.

35. neque] nec r | metu A | respon-
dere + ei AΠ^F.

X. 1. tedet] taedea est L | anime
meę uita mea Σ^T | anima mea CX* *Greg.* |
demittam A | aduersus S | in amaritudi-
nem LK* *cum Sang.*; in amaritudinibus
Π^F.

2. domino Θ^AK* *cum LXX et Sang.*
Ox. Tur. Aug. | me (1°) *om.* Φ^R | me (2°)
mihi Θ^A | iudicas *Philip.*

26. <pertransierunt VACQK | <sicut V | 27. <cum VACQK | 28. <verebar VACQ
K | <sciens V | 29. <si VACQK | 30. <si VACQK | <et V | 31. <tamen VA | 32. <neque
VACQK | <nec QK | 33. <non VACQK | 34. <auferat VACQK | 35. <loquar VACQ |
<neque K.

X. 1. ¶ tedet X, Ω^S; § tedet Ω^M; <tedet VACQ | <loquar VCQ | 2. <dicam V
A | <indica V.

- ³ numquid bonum tibi videtur si
calumnieris et opprimas me
opus manuum tuarum et con-
siliium impiorum adiuves
- ⁴ numquid oculi carnei tibi sunt
aut sicut videt homo et tu vi-
debis
- ⁵ numquid sicut dies hominis dies
tui et anni tui sicut humana
sunt tempora
- ⁶ ut quaeras iniquitatem meam et
peccatum meum scruteris
- ⁷ et scias quia nihil impium fece-
rim cum sit nemo qui de
manu tua possit eruere
- ⁸ manus tuae plasmaverunt me et
fecerunt me totum in circuitu
et sic repente praecipitas me
- ⁹ memento quaeso quod sicut lu-
tum feceris me et in pulve-
rem reduces me
- ¹⁰ nonne sicut lac mulsisti me et
sicut caseum me coagulasti
- ¹¹ pelle et carnibus vestisti me et
ossibus et nervis conpegisti
me
- ¹² vitam et misericordiam tribuisti
mihi et visitatio tua custodi-
vit spiritum meum
- ¹³ licet haec celes in corde tuo
tamen scio quia universorum
memineris
- ¹⁴ si peccavi et ad horam peper-
cisti mihi cur ab iniquitate
mea mundum me esse non
pateris

3. manuum A; manum VL | 13. quia VL; quod A.

Desunt Γ^AΨ^D.

3. ~ tibi bonum Λ^L | calumniaris
Φ^{R†}; + me Dagrelvðc | me] pauperem
CXE² *Greg.*; om. E* | manum VLG^{*}K^{*}.

4. carnis D *Philip.*; cornei L | aut]
et K* | sicuti C | uidit W* | ~ homo
uidet Λ^LΠ^F *cum Sang. Aug.* | et om. K* |
tu om. C | uides Λ^LXΣ^TΦSW²(e ex i).

5. sicuti C | hominum Π^FSW | et]
aut CX *Philip. (codd. CM) cum LXX et
Sang. Ox. Tur.* | sicuti C.

7. *tot. vers. om. Philip.* | et] ut CX
Greg. | scies D | ~ nemo sit A | eua-
dere L.

8. tua W* | ~ fecerunt me et
plasmaverunt me DSWΩare[ðc *Julian.,
cf. codd. graec. SA et Ox. Tur.* ¶ ordo
sec. hebr. et ant. et grecum et *Greg.* « plas-
maverunt me et fecerunt » *Guill.* | in cir-
cuitum K*; in giro Θ^H | precipitasti C*.

9. sicuti C | fecisti V | reduces C
XΦ^oF^{*}GK^{*}S^{*}W^{*}; deduces Q; deducis
F².

10. sicuti C | lac om. F* | mulsisti
Θ^A | sicuti C | me coag.] coag. me Λ^LΦ
SW *cum Sang. Ox. Tur.*; me coag. me
Σ^{T*}; coa(g). C(quoag.)XΘ^AF*. ¶ hebr. et
ant. « coagulasti me » *Guill.* | coagulasti
Π^FE*Θ^HS^{*}W^{*}; coagulasti Θ^AGK*.

11. *tot. vers. om. Philip.* | pellem
A* | carne G* *cum Sang. Ox. Tur.* | uest-
tistis Π^FE* | et ossibus — me om. S* | et
(ante ossibus) om. CXΣ^TG^{*}S²WΩ^{SJ²}aggr
el[ðc *Græg. cum LXX et Sang. Ox. Tur.*
¶ hebr. et ant. « et ossibus » *Guill.*

13. celis K*; çelis W* | quia] quod
AΩ^SW; qua E* | uniuersum X.

14. pepercisti Θ^A | cur] cuius Ω^M |
me om. X | non om. F*.

3. <numquid VACQK | <et consiliium V | 4. <numquid VACQK | 5. <numquid VA
CQK | 6. <ut VACK | 7. <et VACQK | 8. § manus Ω^M; <manus ACQK | 9. <memento
VACQK | <et V | 10. <nonne ACQK | 11. <pelle VACQK | 12. <vitam VACQK | <et
visitatio A | 13. <licet ACQK | 14. <si VACQK.

- 15 et si impius fuero vae mihi est
et si iustus non levabo caput
saturatus adflictione et mise-
ria
- 16 et propter superbiam quasi leaenam
capias me reversusque
mirabiliter me crucias
- 17 instauras testes tuos contra me
et multiplicas iram tuam ad-
versum me et poenae militant
in me
- 18 quare de vulva eduxisti me qui
utinam consumptus essem ne
oculus me videret
- 19 fuissem quasi qui non essem de
utero translatus ad tumulum
- 20 numquid non paucitas dierum
meorum finietur brevi
dimitte ergo me ut plangam pau-
lulum dolorem meum
- 21 antequam vadam et non revertar
ad terram tenebrosam et oper-
tam mortis caligine
- 22 terram miseriae et tenebrarum
ubi umbra mortis et nullus
ordo et sempiternus horror
inhabitans
- XI. 1 respondens autem Sophar
Naamathites dixit
- 2 numquid qui multa loquitur non
et audiet aut vir verbosus ius-
tificabitur

19. quasi qui VL; quasi A | 20. dimitte VL; demitte A.

Desunt Γ^A (usque ad v. 15, impius) Ψ^D .

15. caput + meum A cum hebr.

16. leena $\Sigma^T a$; leena* Θ^H | reuersurus-
que L | crucias] F^2 (s in ras. lat. spat.);
cruciar Θ^A ; crucis G^* .

17. instaura Θ^A *; praem. et D |
tuos] meos D | aduersum me] G^* ; ad-
uersus me $\Lambda^1 \Theta^A F G^2 K S W$ Philip.; om. C
 $X \Omega^M$ Greg. ¶ Greg. non habet « aduer-
sum me » sed hebr. et ant. habent Hug.

18. de om. L | uulua* G | qui om.
 G^2 | me (2°)] meus $C X \Omega^M$ | uiderit K^* .

19. tot. vers. om. Philip. | qui om. A
 $C \Lambda^1 \Sigma^T Q D F^* S W \Omega g r e l v \beta \delta c$ Greg., cf. Sang.
Ox. Tur. | non] in ras. Φ^P | esset $\Sigma^T 2$
(t in ras.).

20. finie*tur G; fini*tur Γ^A | breue
 W^* ; in breui C | demitte $A \Phi^{g v p} F K$ | ~
me ergo F^* | me + domine Ω^M .

21. caliginem $X K^* W^*$.

22. terram] praem. et A | ubi] sub
L | umbrae $S W$ | et (ante sempiternus)]
sed $\Omega a g r e l v \beta \delta c$; set Σ^T | sempiternos $L G$ |
horror] error E^* ; dolor Q | inhabitat
 $\Omega^S r \delta c$. ¶ hebr. et ant. habent « inhabi-
tans » et nec antiquiores habent « inha-
bitant » Guill.

XI. 1. respond. — dixit om. F Phi-
lip. | autem om. Θ^A | sofar $L C X \Phi^{R G P} W$;
sofhar Σ^T ; sofor Π^F | naamatithes $\Sigma^T H$;
naamatites $A^2 X E \Theta^H K$; naamithites $\Theta^A G$;
namatites A^* ; naamithes Ω^M ; naamathitis
 $S^* W$.

2. multum Π^F | non — uir om. L |
non et audiet] $F^* K^*$; non audiet $C X H^*$
 $K^2 \Gamma^A a e$, cf. hebr.; num et audiet Ω^S ; non
exaudiet $D F^2$; et ipse non audiet Ω^M ,
cf. Greg. (non et ipse aud.) | iustificabi-
tur] praem. non X.

15. <et si impius VACQK | <et si iustus VCQ | 16. <et propter VACQK | <reversusque
VA | 17. <instauras VACQK | 18. <quare ACQK | <qui V | 19. <fuissem VACK |
20. <numquid VACQK | <dimitte VACQK | 21. <antequam VA | <ad A | 22. <terram
VACQK.

XI. 1. ¶ respondens VIII. $C X \Gamma^A$; XI. Ω^S ; XIII. $A \Theta^A G^* \Omega^M$; liber X. Λ^L ; Div.
sine num. $\Pi^P \Sigma^T \Phi E \Theta^H G^2 Q F G K S W$; <respondens V | 2. <numquid VACQK | <aut VAQK.

- ³ tibi soli tacebunt homines et cum
ceteros inrideris a nullo con-
futaberis
- ⁴ dixisti enim purus est sermo
meus et mundus sum in con-
spectu tuo
- ⁵ atque utinam Deus loqueretur
tecum et aperiret labia sua tibi
- ⁶ ut ostenderet tibi secreta sapien-
tiae et quod multiplex esset
lex eius
et intellegeres quod multo mi-
nora exigaris a Deo quam me-
retur iniquitas tua
- ⁷ forsitan vestigia Dei conprehen-
des et usque ad perfectum
Omnipotentem repperies
- ⁸ excelsior caelo est et quid facies
profundior inferno et unde
cognosces
- ⁹ longior terrae mensura eius et
latior mari
- ¹⁰ si subverterit omnia vel in unum
coartaverit quis contradicet ei
- ¹¹ ipse enim novit hominum vani-
tatem et videns iniquitatem
nonne considerat
- ¹² vir vanus in superbiam erigitur
et tamquam pullum onagri se
liberum natum putat

XI. 3. confutaberis V; confutaueris LA | 6. intellegeres VA; intellegeres L | multo VA; multa L | 7. conprehendes VA; conprehendis L | 9. terrae LA; terra V.

Deest Ψ^D .

3. inrideris Φ^{R*} | confutaueris LAC
F*KW*; confutaberis Φ^{R*E*} ; confortaberis X. ¶ confutaberis X.

4. sum *om.* Σ^D cum LXX.

5. aperiet α .

6. ut] et Π^F *Iulian.* | ostenderit \mathbb{W} ; ostendere Γ^A | et (*I^o*) *om.* Ω , *cf. hebr. et LXX* | quod *om.* Φ^G | sit CXS Ω *Iulian. Greg.* | lex + oris Q | \sim eius lex sit multiplex Ω^M | intellegeres LGK*S*W; intelligeres F* Ω^M | quo F* | multa LCA¹E; multum SW | exigaris] F*; exigans F² | a deo] ab eo Φ SW Ω qelb ζ c *Philip. (cod. R)*.

7. forsitan] ¶ h. numquid uestigia dei conpraehendes aut usque ad perfectum omnipotens repperies Θ^G | conprehendes] F*; co(npre)hendis LF²K*S*W; conprehendisses E*; adprehendes *Philip.* | et *om.* E* | repperieris L.

8. excelsior] *praem.* et Φ^{R*} | \sim est caelo D | cognosces] G*; cognoscis Π^F

FG²KS *Iulian.*; cognuscis \mathbb{W} ; agnosces Σ^T H.

9. longior + est Ω^M | terrae = LA C Φ QW *Greg. (pars codd.)*; terre X Π^F ; terra *rell. codd. et edd., Philip. Iulian. Greg. (pars codd.)* | maris Θ^A .

10. subuerterit] Θ^{G^2} (*rterit in ras. brev. spat.*); subuertit Lq | uel] et V | contradicet] F*; contradicit F²K*S*W; contradic* τ Σ^T * | ei + uel quis dicere ei potest cur ita facis CX Σ^T Γ^A Ω agre [ei *om.* C Σ^T ²; \sim ei dicere Ω^{SM} ; poterit Ω^S] *Greg. cum Λ^1 (marg.) et cf. LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.* ¶ quod sic interponitur « uel quis ... facis » nec hebr. habet nec ant., sed uidetur a scriptoribus usurpatum ab eo quod est supra IX (v. 12), tamen *Greg.* exponit *Guill.*

11. enim] autem *Philip.* | uanitates Π^F | considerasti Θ^A .

12. in superbia Π^F S | tamquam] quasi CX *Greg.* | \sim natum se liberum Π^F .

3. <tibi VACQK | <et A | 4. <dixisti VACQK | 5. <atque VACQK | 6. <ut VAC | <et intellegeres VA | 7. <forsitan VACQK | 8. <excelsior VACQK | <profundior Q | 9. <longior VAQ | 10. <si VACQK | 11. <ipse VACQK | 12. <vir VACQK | <se V.

- ¹³ tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad eum manus tuas
¹⁴ si iniquitatem quod est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia
¹⁵ tum levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis
¹⁶ miseriae quoque oblivisceris et quasi aquarum quae praeterierint recordaberis
¹⁷ et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam
- et cum te consumptum putaveris orieris ut Lucifer
¹⁸ et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies
¹⁹ requiesces et non erit qui te exterreat et deprecabuntur faciem tuam plurimi
²⁰ oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis et spes eorum abominatio animae
- XII. ¹ respondens autem Iob dixit

14. quod VL; quae A | 15. tum V cum complur. codd. et archetypo, ut vid.; tunc LA | 16. recordaueris VLA, fortasse cum archetypo | 18. proposita VL; praeposita A | defossus VL; defessus A | 19. requiesces VA; requiescit L.

Deest Ψ^D .

13. ad eum] S*; ad deum $\Phi DS^2 \Omega SJ$.
 14. quod = VL Θ^{A*} (ut vid.)W *Philip.* (codd. R*M); qu(a)e Θ^{A^2} cum *rell. codd. et edd.* | in manus tuas Ω^M | permanserit Ω | iniustitia] *praem.* in G*; + tua Π^F .

15. tum] tunc LAL $\Pi^F \Sigma^T^2 EH^2$ (c in *ras.*)QK*SW Ω agrelv β εc *Greg.*; tu* Σ^T^* ; om. CX | lauare Ω^M | absque] sine C | erit W.

16. miseria L² (*pr. i ex e*) | praeterierint] S² (*int in ras.*); pr(a)eterierunt L $\Sigma^T \Phi^V QD \Gamma^A \Omega^s$ agrelv β εc; + non CXSW² $\Gamma^A \Omega^a$ *Greg. et cf. Sang. Ox. Tur. Aug.* ¶ hebr. et ant. non habent « non » et in hoc uidetur expositio *Greg.* concordare *Guill.* | recordaueris VLACAL $\Theta^{H*} FK^* W^*$; recordaberis Φ^{RV} .

17. fulgor] E*H*F*W*; fulgur $\Phi E^2 \Theta^c H^2 F^2 S W^2$ | consurget W*; contra-surget Φ^V | vesperum CAL $\Theta^X S$ *Greg.* | pu-

taueras W*; putaberis X $\Phi^P W^2$ | aurieris L*; arieris W*.

18. proposita] S*; propositam $\Pi^F K^* S^2$; praeposita A; preposita $\Sigma^T W^2$; prepositam W* | spe] S*; spem $\Pi^F S^2$ | defossus] E* $\Theta^G F^* W^*$; defessus A $\Pi^F \Sigma^T E^2 \Theta^{H^2} F^2 S W^2$ | dormiens D *Philip.* (codd. R*C).

19. requiesces] Θ^{H^2} (*alt. es in ras.*); requiescis $\Pi^F W^*$; requiescit L; + securus Φ^{σ^2} *ex versu praec.* | te om. L $\Theta^A \Omega^M$ cum *hebr.* | extorreat Γ^A | et om. L | pre-cabuntur D *Philip.* | plurimi] *praem.* quam D.

20. deficient] Θ^{σ^2} (*alt. e in ras.*) | refugium Ω^s | periuit V | et — animae om. L | spes] pes K* | illorum CX Ω^s agr elv β εc *Greg.* | abominatio + est Q cum *Sang. Ox. Tur.*

XII. 1. respondens — dixit om. F *Philip.*

13. <tu VACQK | 14. <si VACQK | 15. <tum VA | 16. <miseriae VACQK | 17. <et quasi VA | <et cum ACQ | <orieris V | 18. <et habebis VAK | 19. <requiesces VAQ K | 20. <oculi VACQK | <et spes V.

XII. 1. ¶ respondens X. CX Γ^A ; XII. Ω^S ; XIII. A $\Theta^A \Omega^M$; *Div. sine num.* L $\Pi^F \Sigma^T \Phi E \Theta^H Q F G K S W$; <respondens V.

- ² ergo vos estis soli homines et
 vobiscum morietur sapientia
³ et mihi est cor sicut et vobis
 nec inferior vestri sum
 quis enim haec quae nostis ignorat
⁴ qui deridetur ab amico suo sic
 ut ego invocabit Deum et
 exaudiet eum
 deridetur enim iusti simplicitas
⁵ lampas contempta apud cogita-
 tiones divitum parata ad tem-
 pus statutum
⁶ abundant tabernacula praedo-
 num et audacter provocant
 Deum cum ipse dederit omnia
 in manibus eorum
⁷ nimirum interroga iumenta et
 docebunt te et volatilia caeli
 et indicabunt tibi
⁸ loquere terrae et respondebit tibi
 et narrabunt pisces maris
⁹ quis ignorat quod omnia haec
 manus Domini fecerit
¹⁰ in cuius manu anima omnis vi-
 ventis et spiritus universae
 carnis hominis
¹¹ nonne auris verba diiudicat et
 fauces comedentis saporem
¹² in antiquis est sapientia et in
 multo tempore prudentia

XII. 2. morietur VL; orietur A | 4. inuocabit V; inuocauit A | 11. auris VA; aures L | comedentis A *cum plerisq. codd. et archetypo*; comedentes VL.

Desunt G(a v. 9, manus)Ψ^D.

2. ~ soli estis Dg | et] ut Ω^s | uobis conmorietur Ω^m | morietur = VLE^{*3}Θ DGW*Ωqrelv̄c Greg., *cum hebr., LXX, Sang. Tur.*; moretur Ω^s; moratur CX Σ^τ; morabitur Philip.; oritur Λ^l; orietur E²W² *cum rell. codd. et a.* ¶ « morietur » ita habet Greg. hebr. et ant., non « orietur » ut quidam habent Hug. « morietur » Guill. | ~ sapientia orietur F*.

3. et] uerumtamen cognoscitis quia D, *ex comm. Philip., ut vid.* | sicuti C | uestri] uobis Ω^m | quis — ignorat *om. Philip.* | enim *om. D.*

4. qui — inuocabit *om. L* | diridetur Σ^τ | sicuti C; ut G*; + et Φ^vΩ^m Philip.; + ** E* | inuocauit ACW*; inuocat E* | deum] dominum Π^FΦ^{RVF}Θ^H* QΩ^s *Iulian.* | exaudit L; exaudibit X; *praem.* non F* | diridetur Σ^τ | enim] autem L; *om. Ω^s.*

5. contempta] Σ^τ*; contenta Λ^L* Σ^τ² | paratum K | stat.] constitutum L.

6. et *om.* W² | audaciter QDS* *Philip.* | deum] dominum Λ^l *cum LXX*; + tamquam inquisitio non sit futura Σ^τ² *cum LXX, cf. Sang. Ox. Tur.* | cum] et quod A | ipsi Φ^v* | dedit Ω^m | ~ omnia ipse dederit *Philip.* | in manus DΩ^{rel}v̄c Greg. (*plerique codd.*); in manu Λ^l. ¶ ant. et Greg. « in manibus » Guill. | ~ in manu eorum omnia Λ^l.

7. et (2°) *om. Philip.* | et (3°) *om. D.*

8. tibi *om.* Λ^l | enarrabunt A; + ea Ωsm; + tibi L *cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.*

9. *tot. vers. om. Philip.* | ignoret W²(e ex i); ignorauit Π^F | ~ hec omnia Ω^l | fecit Wα *cum Sang. Ox. Tur.*

10. manu *om. L*; + est Q *cum Sang. Ox. Tur. Aug.* | hominis *om. Q.*

11. aures LD | diiudicant D | faucis Σ^τ | comedentes VLW*; comedetis Φ^v*.

12. in (*ante multo*) *om. X* | prudentiam K*; prouidentia D.

2. <ergo VACQK | 3. <et mihi VACQ | <nec A | <quis VACQK | 4. <qui VACQK | <deridetur enim VACQK | 5. <lampas VAC | 6. ¶ abundant, liber XI. Λ^l; pars tertia S; <abundant VACQK | <cum V | 7. <nimirum VACQK | <et volatilia A | 8. <loquere VACQK | 9. <quis VACQK | 10. <in VAC | 11. <nonne VACQK | 12. <in antiquis VACQK,

- 13 apud ipsum est sapientia et fortitudo ipse habet consilium et intellegentiam
 14 si destruxerit nemo est qui aedificet et si incluserit hominem nullus est qui aperiat
 15 si continuerit aquas omnia siccabuntur et si emiserit eas subvertent terram
 16 apud ipsum est fortitudo et sapientia ipse novit et decipientem et eum qui decipitur
 17 adducit consiliarios in stultum
- finem et iudices in stuporem
 18 balteum regum dissolvit et praecingit fune renes eorum
 19 ducit sacerdotes inglorios et optimates subplantat
 20 commutans labium veracium et doctrinam senum auferens
 21 effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevans
 22 qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis

14. et si LA; si V | 15. et si LA; si V | 17. adducit L *cum plerisq. codd. et archetypo*; abducit A; abducat V | in stuporem VL; in stupore A | 18. praecingit VL; praecinget A | 19. inglorios VA; ingloriosos L | 22. umbram V; umbras L; umbra A.

Desunt GΨ^D.

13. et fortitudo *om.* Θ^{n*} | ~ fortitudo et sapientia Θ^o | ipsi W*; *praem.* et ag.

14. aedificet] A²(*alt. e in ras.*) | et si = LAΠ^FΦΘSW *Iulian.*; si *rell. codd. et edd. et Philip. cum hebr. et LXX* | incl.] concluderit K* | hominem *om.* W² | nullus] nemo EΘ | aperiat W.

15. aquas *om.* E* | ~ siccabuntur omnia SW | et *om.* VCL⁺XΣ⁺HDFKΓ⁺Ω age *Philip. Greg.* | miserit Π^F *Iulian.* | subuertunt A.

16. et sapientia] ¶ h. et lex Θ^o.

17. adducit] S²(*pr. d in ras.*); abducat Π^FH*; abducit A *Iulian.*; abducat V; *praem.* et DΩ^M | stultum] aduersum E* | in stupore AΠ^FΦ^{RV}.

18. regum] ergo Γ⁺ | dissolvit H* *Philip.* | pr(a)ecinget ACXH*Ω^M *Philip.*

funem L; fine Θ⁺ | renes eorum] Θ^{o2} (nes eo *in ras.*) | illorum Π^F *Iulian.*

19. ducit] S*; ducaet CL⁺XH*S²; abducit Π^F *Iulian.* | ingloriosos LA⁺Σ⁺Θ^oQ K; inglorioso S*; *praem.* eorum Ω^M | optimatus L.

20. doctrinas Π^F | senium Θ⁺*; senium L.

21. effundet H*; *praem.* et D. ¶ effundens X² *cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.* | dispectionem Λ^{L*}Φ^{RGVP*}E*Θ^{HG} FKS*W | et *om.* ζc. ¶ « et eos » *Guill.* | eos] hos *Philip.* | releuat Ω^{SMΓ} *Greg.* (*aliq. codd.*); leuans Γ⁺. ¶ « releuans » *Guill.*

22. reuelat] Σ⁺*Φ^{P*}; releuat Σ⁺2Φ^{P2} Θ⁺Λ⁺Ω^M | producat Π^FH*FK *Iulian.* | in luce Σ⁺ | umbras L; umbra AΓ⁺ | ~ mortis umbram Ω^{S*}.

13. <apud VACQK | 14. <si destruxerit VACQK | <(et) si VCQ | 15. <si continuerit VACQK | <(et) si VCK | 16. <apud VACQK | <ipse V | 17. <adducit VACQK | 18. <balteum VACQK | 19. <ducit VACQK | 20. <commutans VACQK | 21. <effundit VACQK | 22. <qui VACQK.

- 23 qui multiplicat gentes et perdet
eas et subversas in integrum
restituēt
- 24 qui inmutat cor principum po-
puli terrae et decipit eos ut
frustra incedant per invium
- 25 palpabunt quasi in tenebris et
non in luce et errare eos fa-
ciet quasi ebrios
- XIII. 1 ecce omnia et vidit oculus
meus et audivit auris mea et
intellexi singula
- 2 secundum scientiam vestram et
ego novi nec inferior vestri sum
- 3 sed tamen ad Omnipotentem lo-

- quar et disputare cum Deo
cupio
- 4 prius vos ostendens fabricatores
mendacii et cultores perverso-
rum dogmatum
- 5 atque utinam taceretis ut putare-
mini esse sapientes
- 6 audite ergo correptiones meas et
iudicium labiorum meorum ad-
tendite
- 7 numquid Deus indiget vestro
mendacio ut pro illo loqua-
mini dolos
- 8 numquid faciem eius accipitis et
pro Deo iudicare nitimini

23. perdet ... restituet LA; perdit ... restituit V.
XIII. 1. et uidit VL; uidit A.

Desunt G(usque ad v. 8, deo)Ψ^D.

23. perdet = LAΛ^{L*}Π^FH*FKS*W
Philip. (cod. R) Iulian.; perdat E*; per-
dit Λ^{L2}E²H²S² *cum rell. codd. et edd.,*
hebr. et LXX | in om. Θ^A; *praem. eas X*
Σ^T | restituēt = LAΛ^{L*}Π^FH*K*SWΓ^A *Iu-*
lian.; restituit Λ^{L2}H²K² *cum rell. codd.*
et edd., hebr. et LXX.

24. inmutit S*; mutat D | principi
Q | populi om. Π^F | decepit H *Philip.*
(cod. R*), *cf. LXX* | incedat W*; in-
cedent K*; incidant L.

25. palpabant Ω | in lucem Π^F | eos
facit Σ^TΩ^M *Philip. cum hebr.*; faciet eos
S²(iet eos *in ras.*)W | quasi] sicut *Philip.* |
ebrius K* *Philip. (cod. R*), cf. hebr., LXX,*
Sang. Ox. Tur. Aug. ¶ h. ebrium Θ^G.

XIII. 1. ecce om. D | omnia et =
VLC(homnialia)Φ^{ROY}Θ^AFKΓ^AΩ^{J*}M *Philip.*
Greg.; omnia h(a)ec Φ^PE²SWagrel̄̄c;
h(a)ec omnia Σ^TD *cum Sang. Ox. Tur.*;
haec omnia et Λ^LX; omnia AΠ^FE*Θ^HG
QΩ^{SJ2}W *Iulian. cum hebr.* ¶ hebr. et ant.

« omnia uidit » *Hug. ant. et Greg.* « omnia
et uidit » hebr. nullam coniunctionem
« et » habet sed interpretem puto appo-
suisse testimonio ant. et Greg. *Guill.*

2. scientiam] conscientiam Ω^S; sen-
tentiam A* | et om. H² | cognoui A | uo-
bis ΩSM *Greg. (pars codd.).*

3. tamen] tantum Ω^M | ad om. Φ^V |
omnipotentem + deum F* | deo] do-
mino D; eo C *cum LXX* | ~ cum deo
disputare Λ^L.

4. ostendam D.

5. ut] *in ras.* S²; et W | ~ sapien-
tes esse F*ΩSMQ.

6. audi W* | correptionem meam
A1W̄c *cum hebr. et LXX, cf. Sang. Ox.*
Tur. Aug.; correctiones meas CXΩSM |
laborum Θ^G*.

7. deus om. S*W | illo] eo *Philip.* |
loqueremini D.

8. accipietis Λ^L*D; accepistis F*
K | nitimini A.

23. <qui VACQK | 24. <qui VACQK | <et V | 25. <palpabunt VACQK.

XIII. 1. ¶ ecce Ω^{SJ}; § ecce Ω^M; <ecce VACQK | 2. <secundum VACQK | < nec
V | 3. <sed VACQK | 4. <prius VACQK | <et A | 5. <atque VACQK | 6. <audite VAC
QK | 7. <numquid VACQK | 8. <numquid VACQK.

- 9 aut placebit ei quem celare nihil potest aut decipietur ut homo vestris fraudulentis
 10 ipse vos arguet quoniam in abscondito faciem eius accipitis
 11 statim ut se commoverit turbabit vos et terror eius inruet super vos
 12 memoria vestra comparabitur cineri et redigentur in lutum ceruices vestrae
 13 tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggererit
 14 quare lacero carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis
 15 etiamsi occiderit me in ipso sperabo
 verumtamen vias meas in conspectu eius arguam 16 et ipse erit salvator meus
 non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita
 17 audite sermonem meum et enigmata percipite auribus vestris
 18 si fuero iudicatus scio quod iustus inueniar
 19 quis est qui iudicetur mecum veniat quare tacens consumor
 20 duo tantum ne facias mihi et tunc a facie tua non abscondar
 21 manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat

11. turbabit V; turbauit LA | 17. enigmata V(aen.)A; aenigmate L | 21. formido LA; fortitudo V | tua VLA²; tuo A*.

Deest Ψ^D .

9. celare] W*; celari W² | nil X; nemo Ω^M | fraudulentis A*G*; fraudolentiis H²(au corr.)S*W²; fraudolentis W*.

10. quoniam om. D | in om. Θ^A | absdito Φ^P | accipistis L.

11. commouebit S*W | turbauit LA Θ^A W*; conturbabit Σ^T H Γ^A Philip. Lillian. | uos (2°) eos Θ^A .

12. memoria] praem. et Ω^M .

13. quodcumque] modicum quae D | ~ mens mihi FK | suggerit K*.

14. in om. D | meis om. Σ^T Ω^M , cf. LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.

15. etiamsi] si W* Ω^S , cf. LXX | in ipsum S; in ipsos G* | speraui Φ^{RG} .

16. non — hypocrita om. Philip. | uenit CX Σ^T ; inueniet Θ^A .

17. serm. meum] sermones meos Σ^T Philip. cum LXX et Sang. Ox. Tur. | enigmatae Θ^A ; enigmate Φ^R ; aenigmate L; + mea CX.

18. ~ scio si fuero iudicatus Philip. (1° loco) | quod] quia CXSW Greg. cum Sang. Ox. Tur.

19. iudicet mecum ueniat D; iniudicetur mecum ueniat H²; in iudicium mecum ueniat H*K²; iudicetur mecum ueniat in iudicio E*(ut vid.) Θ ; iudicet mecum ueniat in iudicium Ω^M ; dicitur mecum ueniat K*. ¶ [hebr.] non habet [ueniat] in iudicio Θ^G | consumor Λ^T ; consumo L.

20. tantummodo g.

21. formido] fortitudo V Φ VS*W* Γ^A | tuo A* Φ^V | perterreat S*W.

9. <aut placebit VACQK | 10. <ipse VACQK | 11. <statim VACQK | <et V | 12. <memoria VACQK | 13. <tacete VACQK | 14. <quare VACQK | <et A | 15. <etiamsi VACQK | <verumtamen ACQ | 16. <et V | <non VACQK | 17. <audite VACQK | 18. <si VACQK | 19. <quis VACQK | 20. <duo VACQK | 21. <manum VACQK | <et V.

22 et voca me et respondebo tibi
aut certe loquar et tu respon-
de mihi
23 quantas habeo iniquitates et pec-
cata scelera mea et delicta
ostende mihi
24 cur faciem tuam abscondis et
arbitraris me inimicum tuum
25 contra folium quod vento rapitur
ostendis potentiam tuam et sti-
pulam siccam persequeris
26 scribis enim contra me amaritu-
dines et consumere me vis pec-
catis adulescentiae meae

27 posuisti in nervo pedem meum
et observasti omnes semitas
meas et vestigia pedum meo-
rum considerasti
28 qui quasi putredo consumendus
sum et quasi vestimentum
quod comeditur a tineam
XIV. ¹ homo natus de muliere bre-
vi vivens tempore repletus
multis miseriis
² quasi flos egreditur et conteritur
et fugit velut umbra et num-
quam in eodem statu perma-
net

23. delicta VL; delicta mea A | 26. scribis V cum plerisq. codd. et archetypo; scribes LA | consumere me LA; consumere V.

XIV. 1. repletus A cum multis codd. et archetypo, cf. hebr.; repletur VL | 2. conteritur VA; conteretur L | et fugit V cum plerisq. codd. et archetypo; et fugiet L; effugiet A.

Deest Ψ^D.

22. et (I^o) om. CΛ^LXΦE²Θ^{HO}HFGK²
SWΩαgrelb̄z̄c Philip. (codd. R²M) Greg. |
respondebo] praem. ego grel̄z̄c cum hebr.,
LXX, Sang. Ox. Tur. | certo Θ^A | loquor
Φ^GΘ^A | tu om. S*W*Ω^M cum hebr. | re-
sponde mihi] respondebo tibi Φ^{P2}(bo tibi
in ras.).

23. quantas] et tantas Θ^A; praem.
aut Φ^{P2} in ras. | et pecc. scel.] peccata
et scelera L; scelera et peccata D | et
(I^o) ac Σ^r | mea om. CΛ^L*X Greg. (I^o
loco in aliq. codd.) | et (2°)] atque Ω Iu-
lian. | delicta + mea AΠ^FF* Philip. (codd.
MC), cf. hebr.

24. abscondes K* | arbitrabis u |
tuum] tibi Π^F, cf. hebr., LXX, Sang. Ox.
Tur. Aug.

25. uento] praem. a F²W Iulian.
(2 m.) cum Sang. Ox. Tur. | ostendis]
G²(is in ras.); ostendes FK*.

26. scribes LAΠ^FGK* | enim om. C
X Greg. | me (I^o) om. Θ^A | cons. me uis
pecc.] ¶ h. et [hereditare facis me] pec-
ca[ta] Θ^G (restit. ex Martianaeo) | me
(2°) om. VX.

27. in neruum u; in neruos A* |
pedes meos Λ^LΣ^r cum hebr. | meorum]
eorum W*.

28. qui] quia GS* | et — tineam om.
Philip. | uestimentum + **** G.

XIV. 1. breue Θ^AS*W* | uiuens om.
Λ^L*, cf. hebr. | repletus] E*W² (s in ras.);
repletur VLΦE²ΘG*Γ^AΩαgrel̄z̄c; replebitur
D. ¶ hebr. et ant. « repletus » Guill.

2. quasi] praem. qui CΛ^LXΘ^{HO}Ωαγ
el̄z̄c Greg. | conteritur] S*³; conteretur
LΦ^OK*S² | et fugiet LΦ^RO S²W*; et fugi-
S*; effugit Π^FK*; effugiet A. ¶ hebr. et
ant. « fugiet » Guill. | ueluti C | perma-
nens A.

22. <et voca VACK | <aut V | 23. <quantas VACQK | <scelera V | 24. <cur VACQK |
25. <contra VACQK | 26. <scribis VACQK | <peccatis A | 27. <posuisti VACQK |
28. <qui VACQK.

XIV. 1. ¶ homo XIII. Ω^{SJ}; § homo Ω^M; <homo VACQK | 2. <quasi VACQK.

³ et dignum ducis super huiusce-
modi aperire oculos tuos et
adducere eum tecum in iudi-
cium
⁴ quis potest facere mundum de
inmundo conceptum semine
nonne tu qui solus es
⁵ breves dies hominis sunt nume-
rus mensum eius apud te est
constituisti terminos eius qui
praeterire non poterunt
⁶ recede paululum ab eo ut quies-
cat donec optata veniat sicut
mercennarii dies eius

⁷ lignum habet spem si praecisum
fuerit rursus virescit et rami
eius pullulant
⁸ si senuerit in terra radix eius et
in pulvere emortuus fuerit trun-
cus illius
⁹ ad odorem aquae germinabit et
faciet comam quasi cum pri-
mum plantatum est
¹⁰ homo vero cum mortuus fuerit
et nudatus atque consumptus
ubi quaeso est
¹¹ quomodo si recedant aquae de
mari et fluuius vacuefactus

3. in iudicium VL; in iudicio A | 8. in puluere emortuus V; in puluere mor-
tuus A; in puluerem mortuus L | 9. germinabit V; germinauit LA.

Deest Ψ^v .

3. duces Au | huiusmodi D | \sim
oculos tuos aperire CX | in iudicio A Π^F
S*W.

4. quis] numquid C | \sim mundum
facere Gg | conceptus E*; conceptu $\Sigma\tau$.

5. brevis FG²(in ras.)K | sunt om.
C Λ^L *X Greg.(pars codd.), cf. hebr. et
LXX; + super terram G, cf. LXX et
Sang. Ox. Tur. | mensum = VLA Φ^v Θ^o
HG* Ψ^u * Philip.(cod. R); mensium Λ^L ²
 Φ^{Rop^2} E Θ^{H^2} Q²DF²G²K²S³W² Γ^A Ω^S aqrelv β c;
mensuum C Λ^L *X Π^F $\Sigma\tau$ Φ^P * Θ^{H^*A} Q*F*K*S*
W* Ω^m u² | pr(a)eterire] Λ^L ²(ult. e corr.)
H*K*(-ere)³; pr(a)eteriri Λ^L ³ Φ^P E* Θ^{H^o} H²
DFK² Γ^A Ω aqrelv β c cum Miss. moz. (P.L.
85, 1013). ¶ hebr. et ant. et grecus ha-
bent « preterire » neutri generis sicut ibi
« dies hesterna que preteriit » (Ps. 89,4)
hebr. simile et quasi prorsus idem est
quod est in psalmo (148,6) « preceptum
posuit et non preteribit » Guill. | pote-
runt] S²(u in ras.); potuerunt H*.

6. ut] et Philip. (codd. RM); om.

W* | requiescat u | ueniant Π^F | sicuti C;
quasi E* Θ^{H^o} ; praem. et Ω^{SM} .

7. lignum] praem. quoniam E* (ut
vid.) | si] et si D | rursum] W*; sursum
W² | uiriscit W²; uiriscit G; uirescit
 $\Sigma\tau$ Γ^A Ω^M ; uiriscet W* Ψ^u * | pullulant W*;
pullulabunt E*; polluant Θ^A .

8. senuerit] S² (pr. e corr.); sanue-
rit W* | in puluerem LC(-berem)X Θ^{H^o} *
GS*W* Ψ^u * | emortuus = V Λ^L Φ^E DS² Γ^A Ω
u²aqrelv β c Philip.; emort[...] W; emor-
tuum QS*; mortuum G*; mortuus E*G² Ψ^u *
cum rell. codd. Greg.(pars codd.) et Sang.
Ox. Tur. | illius] eius Π^F $\Sigma\tau$ E Θ^{H^o} HD.

9. germinauit LAFK Ψ^u *; ger*****
u; praem. rursus uiriscit et Ω^M | facit
K* | comam] corriam Ω^M ; ponam Θ^A |
cum om. W*.

10. uera W*; om. $\Sigma\tau$.

11. recedent L | de mare E* | ua-
cuefactus] Φ^v ² (e in ras.); uacuae factus
A Λ^L Φ^P E* Θ^A ^o(alt. a in ras.)QFGK Γ^A ; ua-
cuis factus S*W.

3. <et dignum VACQK | 4. <quis VACQK | <nonne QK | 5. ¶ breves XIII. a; liber
XII. Λ^L ; <breves VACQK | <constituisti VACQK | 6. <recede VACQK | 7. <lignum
VACQK | <si C | 8. <si VACQK | 9. <ad VA | <et V | 10. <homo VACQK | 11. <quo-
modo VACQK.

- arescat ¹² sic homo cum dormierit non resurget
donec adteratur caelum non evigilabit nec consurget de somno suo
- ¹³ quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me
ut abscondas me donec pertrans-eat furor tuus
et constituas mihi tempus in quo recorderis mei
- ¹⁴ putasne mortuus homo rursum vivet
cunctis diebus quibus nunc mi-
- lito expecto donec veniat inmutatio mea
- ¹⁵ vocabis et ego respondebo tibi operi manuum tuarum porriges dexteram
- ¹⁶ tu quidem gressus meos dinumerasti sed parces peccatis meis
- ¹⁷ signasti quasi in sacco delicta mea sed curasti iniquitatem meam
- ¹⁸ mons cadens defluet et saxum transfertur de loco suo
- ¹⁹ lapides excavant aquae et adluuione paulatim terra consumitur

12. euigilabit V; euigilauit LA | consurget V²LA; consurgit V* | 15. porriges V A; porrigis L | 16. gressus VA; gressos L | parces VA; parcis L | 18. transfertur V A; transferetur L.

Deest Ψ^v.

12. resurget] G*; resurgit CXΠF* G²KS*^u *Greg. (pars codd.)*; surget H* | euigilabit] Λ¹*(eug.); euigilauit LAC (heu.)Λ¹²G*^u*; uigilabit Θ^Δ* | consurgit V*CXΠF*FK*S*W*^u *Greg. (aliq. codd.)* | de] e Σ^τH* | somnio X; loco K*.

13. hoc om. CΛ¹X *Greg. cum hebr. et Miss. moz. (P.L. 85, 1013)* | ~ hoc tribuat mihi E*; ~ mihi tribuat hoc Π^F | in infernum WΓ^Δ | ut (2°) H*G*K*³S²(in ras.); et Λ¹Π^FΘH²D²FG²K²Γ^ΔΩ^Δagrelv̄z̄c *Philip. (codd. CM) Greg. (plerique codd.) cum Sang. Ox. Tur. Aug. et Miss. moz. (P.L. 85, 1013)*. ¶ ant. et *Greg. « ut » Guill.* | transeat D | in quo] donec L | mei] mihi Θ^βu*.

14. uiuat DΩSMz̄c *Iulian.*; uiuit Π^F W*^(ut vid.)u* | quibus om. Λ¹*G* | spec-to A.

15. uocabis = VLA(-uis)Θ^ΔK*¹⁰ *Philip. cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.*; uocabis me K² *cum rell. codd. et edd., Greg. et* Λ¹ (*marg.*) | respondebo]

praem. non g | opera Φ^{RG} *Philip. (cod. R*)* | manum tuam u | manum XΦ^PG* W*Ω^M | porrigis LC(porig.)X²Π^{F2}S*²; porrige X*G*²; porrage u*²; porris Π^F* | dextram a; + tuam CXu *Greg. (pars codd.)*.

16. tu] L*; tua L² | gressos LΦ^P* K*W* | denumerasti Φ^VK* | parcis LCA¹* XΣ^τΦ^PEDFGKS*WΓ^Δ *Greg. (pars codd.)*; parce Π^FΩ^Δagrelv̄z̄c *Greg. (aliqui codd.)*; pa*** u. ¶ « parces » ita habent *Greg. et ant. et hebr. Hug. « parces » Guill.*

17. signasti — mea om. L | sacco] seculo G | delicta] peccata Π^F.

18. cadet defluens D | candens Σ^τ* | defluet] K*; defluit CΛ¹XΠ^FΣ^τEΘH^{F2}G* S*Γ^ΔΩ^Δagrelv̄z̄c *Philip. cum Ox. Tur. Aug.*; defuit F*G²K². ¶ « defluet » futuri temporis *Guill.* | transferetur LΘ^ΔD.

19. excabant VACXΣ^τQF*K; exca-dant W*²; + *** G | adluuione = VLC Θ^ΔS*W*²; allubione X; aluuione Γ^Δ; adluuione Π^F; alluione A*²; luuione Q; aluuione A²K²(al in ras.)S²W² *cum rell.*

12. <sic A | <donec VCQK | 13. <quis VACQK | <ut abscondas VA | <et VA | 14. <putasne VACQK | <cunctis VA | 15. <vocabis VACQK | <operi V | 16. <tu VACQK | 17. <signasti VACQK | 18. <mons VACQK | 19. <lapides VACQK.

et homines ergo similiter perdes
²⁰ roborasti eum paululum ut in
 perpetuum pertransiret
 inmutabis faciem eius et emittes
 eum
²¹ sive nobiles fuerint filii eius sive
 ignobiles non intellegit
²² attamen caro eius dum vivet do-
 lebit et anima illius super se-
 metipso lugebit
 XV. ¹ respondens autem Eliphaz
 Themanites dixit
² numquid sapiens respondebit
 quasi in ventum loquens et

implebit ardore stomachum
 suum
³ arguis verbis eum qui non est
 aequalis tui et loqueris quod
 tibi non expedit
⁴ quantum in te est evacuasti ti-
 morem et tulisti preces coram
 Deo
⁵ docuit enim iniquitas tua os tuum
 et imitaris linguam blasphe-
 mantium
⁶ condemnabit te os tuum et non
 ego et labia tua respondebunt
 tibi

20. pertransiret VL; transiret A | emittes VL; mittis A | 22. super semetipso V L; super semetipsum A.

XV. 2. implebit A; impleuit VL | ardore VA; ardorem L | 3. arguis VL; argues A | tui VL; tibi A | 5. linguam VA; lingua L | 6. condemnabit V; condemnauit LA.

Deest Ψ^D .

codd et edd. | terra *om.* Σ^T | hominem D
 $\xi\zeta$, *cf. hebr. et LXX* | perdes] ponas L;
om. Ψ^* .

20. roborasti] \P firmasti K^2 | eum] enim Ω^M | ut] et a | in *om.* C | transiret $A\Omega^{SM}are\upsilon\xi\zeta$ | inmutabilis X; permutabis Ω^M | emittis AS^*W ; mittes G^* ; *praem.* non D.

21. \sim filii eius fuerint Λ^L | intel-
 (e)git $CA^L*\Pi^R S^*W$ *Iulian. Greg.*; intelligant Ω^S . \P «intelliget» *Guill.*

22. attamen] aut tamen L | caro] cor u | uiuet] $\Theta^H S^*$; uiuit $CA^L\Pi^R\Sigma^T\Theta^H^2HDK^*S^2\Omega$ *Iulian. Greg.*; uibit X | illius] eius $CA^L u$ *Philip. Greg. cum Sang. Ox. Tur.*; eius X; ipsius SW | semetipso] Λ^L* ; semetipsum $A\Lambda^L^2\Sigma^T E^*\Theta^H G^*HFGKW$ *Philip.*; ipso C; ipsum Π^R , *cf. Philip. (in comm.)*.

XV. 1. *tot. vers. om. Philip.* | eliphaz them.] *supar nam[...]* u | elifaz C $\Pi^R FK$; elifaz X; eliphaz Θ^A ; eliphaz Ω^S ;

eliphath Ω^M^1 | themanithes HQ^{SJ} ; themanites $X\Theta^H$; themanitis CS^*W^* ; $tem\bar{a}n$ Λ^L .

2. in uentum] in uentu Φ^G ; uentum D | impleuit $VLC(inp.)\Pi^R\Theta^H G^F G$ | ardorem $L\Pi^R K^*W^*$.

3. argues $A\Pi^R S^*W$ *Philip.* | \sim eum uerbis $\Pi^R\Phi^R SW$ *Iulian.* | tui] tibi $ACX\Theta^H G^H Qre\upsilon\xi\zeta$ *Greg.* | \sim non tibi expedit Q *Philip.*

4. euacuasti] F^* ; euacuasti $X(\epsilon u)E^*\Theta^G F^2$; uacuasti V^* | domino $CX\Phi ESW$ *Iulian. Greg. (aliqui codd.) cum LXX et Sang. Ox. Tur.* \P ant. et grecus «coram domino» *Guill.*

5. docuit] doluit Ω^M | enim *om.* D *Philip. (codd. CM)* | tua] $\Phi^{G^2}(a$ *in ras.*); *om.* $CX\Omega^S$ *Iulian. (2 m.)* | os] cor Σ^T* | et — 6. os tuum *om.* G^* | lingua $L\Phi^{RGV}G^2K$.

6. condemn. — tuum *om.* G^* | conde(m)nauit $ACA^L*\Theta^A QG^2 S^*F^A$; condemnauit autem L | et (*ante labia om.* D.

<et homines VACQ | 20. <roborasti VACQK | <inmutabis AQK | 21. <sive VACQ | 22. <attamen VACQK | <et V.

XV. 1. \P respondens XI. $CX\Gamma^A$; XV. $A\Theta^A G^2\Omega$; *Div. sine num.* $\Lambda^L\Pi^R\Sigma^T\Phi E\Theta^H QFGKSW$; <respondens V | 2. <numquid VACQK | 3. <arguis ACQK | 4. <quantum VACQK | 5. <docuit VACQK | <os V | 6. <condemnabit VACQK.

- 7 numquid primus homo tu natus
es et ante colles formatus
- 8 numquid consilium Dei audisti
et inferior te erit eius sapientia
- 9 quid nosti quod ignoremus quid
intellegis quod nesciamus
- 10 et senes et antiqui sunt in nobis
multo vetustiores quam patres
tui
- 11 numquid grande est ut consoletur
te Deus sed verba tua
prava hoc prohibent
- 12 quid te elevat cor tuum et quasi
magna cogitans adtonitos habes
oculos
- 13 quid tumet contra Deum spiritus
tuus ut proferas de ore huius-
cemodi sermones
- 14 quid est homo ut immaculatus
sit et ut iustus appareat natus
de muliere
- 15 ecce inter sanctos eius nemo
inmutabilis et caeli non sunt
mundi in conspectu eius
- 16 quanto magis abominabilis et
inutilis homo qui bibit quasi
aquas iniquitatem
- 17 ostendam tibi audi me quod
vidi narrabo tibi
- 18 sapientes confitentur et non
abscondunt patres suos
- 19 quibus solis data est terra et
non transibit alienus per eos

9. intellegis VL; intelleges A | 11. consoletur VA; consuletur L | 13. de ore V
L; de ore tuo A | sermones VA; sermonem L | 14. et ut VA; et L | 18. abscondunt
VA; abscondent L | 19. transibit VL; transiuit A.

Deest Ψ^D.

7. primo Ω^M | et] aut *Philip.* (I^o
loco) cum LXX et Sang. Ox. Tur. Aug. |
colles] *praem.* omnes Ω^{se} | firmatus Θ^A.

8. eius] omnis Ω^M.

9. quid] numquid K* | ignoramus
CXΣ^r | intell(e)ges AΘ^{h*}A | nescimus Σ^r.

10. et (I^o)] *praem.* ecce Π^F | et (2°)
om. Ω^s | sunt] *praem.* qui W* | nobis +
sicut et in uobis Ω^M | multi L.

11. est] G*; es FG²K | consuletur
LH* *Philip.* | probent W*.

12. quid] qui F* | eleua** G*W* |
excogitans D | attonitus W* | habes] K*;
habens EG*K² *Philip.* (cod. R*).

13. tumet] timet Ω^M | spiritum Γ^A |
ore = VLΘ^AH*G*K* cum LXX; ore tuo
H²G²K² cum *rell. codd. et edd., Philip.*
(cod. R), *hebr. et Sang. Ox. Tur.* | ser-
monem LX.

14. quid] quis FG²(s in ras.) cum
LXX | ut] quod L | maculatus E* | et]
aut *Philip. cum LXX et Sang. Ox. Tur.* |
ut *om.* LDΩsm *Iulian. cum Sang., cf.*
LXX | ~ ut et G.

15. eius] suos *Philip.* | nemo *om.*
Σ^{r*} | inmutabilis + est Σ^rH | et + ecce
D.

16. abominabilis *om.* W* | inutilis]
mutabilis D | aquam ΦFKSWΩagelv̄z̄c,
cf. LXX | iniquitates Σ^rD cum LXX et
Sang. Ox. Tur.

17. audiui L | quid X; quo F* | e-
narrabo A.

18. abscondent LA²Σ^rH*S*WΩ^s.

19. non *om.* Ω^{s*} | transiuit ACΠ^FΘ
DFGK*arelv̄z̄c cum *hebr. et LXX* | alie-
nus *om.* W* | ~ alienus non transibit
L | eos] K²(os in ras.); eam Γ^A.

7. <numquid VACQK | 8. <numquid VACQK | 9. <quid VACQK | <quid intellegis V
Q | 10. <et senes VACQK | <multo V | 11. <numquid VACQK | 12. <quid VACQK |
13. <quid VACQK | 14. <quid VACQK | 15. <ecce VACQK | 16. <quanto VACK |
17. <ostendam VACQK | 18. <sapientes VACQK | 19. <quibus VACK.

- 20 cunctis diebus suis impius superbit et numerus annorum incertus est tyrannidis eius
 21 sonitus terroris semper in auribus illius et cum pax sit ille insidias suspicatur
 22 non credit quod reverti possit de tenebris circumspectans undique gladium
 23 cum se moverit ad quaerendum panem novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies
 24 terrebit eum tribulatio et angustia vallabit eum sicut regem qui praeparatur ad proelium
 25 tetendit enim adversus Deum manum suam et contra Omnipotentem roboratus est
 26 cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est
 27 operuit faciem eius crassitudo et de lateribus eius arvina dependet
 28 habitavit in civitatibus desolatis

22. de tenebris LA; de tenebris ad lucem V | 24. terrebit VL; terreuit A | uallabit V; uallauit LA | 25. aduersus AA¹K; aduersum L | 26. aduersus AK; aduersum LA¹.

Desunt V(a v. 25, tetendit)Ψ^D.

20. superabit X; superbus L | tyrannidis] Θ^{A*}; tiranidis Λ^{L2}; tyrannidi K*; tiranidi Λ^{L*}; tyrannides Θ^{A2}.

21. terroris + eius D | auribus] naribus Ω^M | eius EGSW cum Sang. Ox. Tur.; + est Philip. (2° loco) | cum om. K* | ille + semper ΦΕΩ^Sαελζc Philip. (2° loco). ¶ hebr. ant. « ille insidias » Hug. ant. « ille semper insidias » Guill. | suspicabitur W.

22. credes L | quod — tenebris non ad verbum refert Philip. | tenebris + ad lucem VΛ^L(luem Λ^{L*})XΣ^{T2}ΦΕΘH²S²Γ^AΩ αελζc Philip. (in comm.) Greg. (aliq. codd.). ¶ hebr. ant. « de tenebris circumspectans » Hug. ant. « de tenebris ad lucem » quia in hebreo imperfecta intelligencia positus erat terminus a quo tantum, puto interpretem supplevisse de termino ad quem cum ait « ad lucem ». require Hester IX (v. 3 ubi verba omnis et singulis in hebraeo non inveniuntur) et contra istos notatores: hebr. non habet, nota tu Ieronimum dixisse nunc uerba, nunc sensum debere transferre Guill.

23. remouerit Ω^M | paratus] pars C X | est D.

24. et — proelium non ad verbum refert Philip. | angustia + ** Θ^G | uallauit LACΛ^{L*}Π^FΘ^AG²(pr. u ex b) | sicuti C | regem om. K* | qui] in ras. Θ^{G2} | praeparatus Ω^M.

25. enim om. α | aduersum LΣ^TΦΘ^A HGWΓ^AΩ | dominum Σ^T cum LXX et Sang. Ox. Tur. | manus suas A, cf. LXX et Ox. Tur. Aug. (manus) | ~ manum suam aduersus deum FK.

26. cucurrit + enim SW*, cf. LXX | aduersum LΛ^LΦΘ^AHWΓ^AΩ Philip. | eum] deum ΩSM | erecto] et recto G* | pingua W; pingue XS*.

27. faciem] praem. ad Γ^A | eius] suam E | grassitudo Γ^A; + eius G* (ut vid.) | arvina A | dependet] G*; dependit CΛ^LXFG²KS*α.

28. habitauit] E*; habitabit XΠ^FΦ^P E²Θ^HQDGSΓ^AΩ^S Iulian. | desolatus Ω^M. ¶ ant. et grecus « desolatis » Guill. | et om. Aw cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. | in tumulis CX; in tumulum DΓ^A;

20. § cunctis Ω^M; <cunctis VACQK | 21. <sonitus VACQK | 22. <non VACQK | 23. <cum VACQK | 24. <terrebit VACQK | 25. <tetendit ACQK | 26. <cucurrit ACQK | 27. <operuit ACQK | 28. <habitavit ACQK.

et in domibus desertis quae
in tumulos sunt redactae
29 non ditabitur nec perseverabit
substantia eius nec mittet in
terra radicem suam
30 non recedet de tenebris
ramos eius arefaciet flamma et
auferetur spiritu oris sui
31 non credat frustra errore decep-
tus quod aliquo pretio redi-
mendus sit
32 antequam dies eius impleantur
peribit et manus eius arescet
33 laedetur quasi vinea in primo
flore botrus eius et quasi oliva

proiciens florem suum
34 congregatio enim hypocritae ste-
rilis et ignis devorabit taber-
nacula eorum qui munera li-
benter accipiunt
35 concepit dolorem et peperit ini-
quitatem et uterus eius prae-
parat dolos
XVI. 1 respondens autem Iob dixit
2 audiui frequenter talia
consolatores onerosi omnes vos
estis
3 numquid habebunt finem verba
ventosa aut aliquid tibi mo-
lestum est si loquaris

29. perseuerabit L¹K; perseueravit A; perseuerat L | 30. ramos AΛ¹K*; ramus LK² | sui LΛ¹K²; eius AK* | 34. deuorabit LΛ¹K; deuoravit AΛ¹.*

Desunt VΨ^D.

in tumulo Π¹Σ¹Γ¹ Philip. (codd. R*M);
in cumulos Ω^S | ~ redacte sunt Σ¹H.

29. di**tabitur Γ^A; abitauntur C Greg.
(quod hic « non habitabitur » dictum est,
in quibusdam codicibus reperi « non di-
tabitur ») | neque Λ¹FGK; et Θ^A | perse-
ueravit ACΦ¹Θ^AW*; perseuerat L | mit-
tit CXΠ¹FGKS*W; inmittit E* | in terram
Π¹Σ¹HQDΓ^AΩ¹MAG Philip. Julian. Greg.

30. et non Φ^PE; nec SWΩ | rece-
det] G*; recedit CΠ¹FG²KS*W Julian.
Greg. (aliq. codd.) | ramos] K*; ramus
LFG²K² | et om. D | aufertur CXK* | spi-
ritus D; spiritum E²; sp* E* | sui] eius
ADK*Waw.

31. non — deceptus om. G* | cre-
dat] Θ^H*W*; credet XΣ¹Φ¹Γ¹AGTELSC;
credit Π¹Θ^HS*W² Greg. (pars codd.). ¶
Greg. « non credit » Philip. « non cre-
dat » quod plus sonat ad litteram Guill. |
redimendus sit] sit redemptus X.

32. eius om. Σ¹, cf. LXX | impleatur

Σ¹Q Philip.; replentur ΩSM | arescent Φ
EΘW²ΩAGELVSC Philip. (codd. R) Greg.
(in plur. codd.); arescit CXΣ¹G*S* Phi-
lip. (codd. CM) Greg. (pars codd. et cf.
comment.); arisent W*.

33. l(a)editur CXG*K*S*W*; laete-
tur Γ^A | botrus] G*; botros E*F*G²K;
butros W* | et — suum om. G | proicient
L; proficiens Ω^S; producens Philip. (I^o
loco).

34. enim] autem FK; om. Philip. |
sterilis] G*; sterelis ACXΠ¹Σ¹Θ^AFG²K
S*W | deuoravit AΛ¹*Θ^AG*W¹W cum
hebr.

35. praeparavit D; preparabat G |
dolus W*; dolor Λ¹*.

XVI. 1. tot. vers. om. Philip. | re-
spondit ... et dixit Θ^H | Iob om. F*.

2. audi G* | onerosi om. W* | estis
om. CΛ¹*Ω^M Greg. (plur. codd.) cum hebr.,
LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.

3. fines Γ^A; om. Θ^A.

29. <non ACQK | 30. <non ACK | <ramos CQ | 31. <non ACQK | 32. <antequam AC
QK | 33. <laedetur ACQK | <et A | 34. <congregatio ACQK | 35. <concepit ACQK.

XVI. 1. ¶ respondens XII. CXΓ^A; XVI. AΘ^AΩ; Div. sine num. Λ¹Π¹Σ¹ΦEΘ^HQ
FGKSW | 2. <audiui ACQK | <consolatores CQ | 3. <numquid ACQK,

- 4 poteram et ego similia vestri lo-
qui
atque utinam esset anima vestra
pro anima mea
- 5 consolarer et ego vos sermoni-
bus et moverem caput meum
super vos
- 6 roborarem vos ore meo et move-
rem labia quasi parcens vobis
- 7 sed quid agam
si locutus fuero non quiescet
dolor meus et si tacuero non
recedet a me
- 8 nunc autem oppressit me dolor
meus et in † nihili † redacti sunt
omnes artus mei
- 9 rugae meae testimonium dicunt
contra me et suscitatur falsi-
loquus adversus faciem meam
contradicens mihi
- 10 collegit furorem suum in me et
comminans mihi infremuit
contra me dentibus suis
hostis meus terribilibus oculis
me intuitus est
- 11 aperuerunt super me ora sua
exprobrantes percusserunt ma-
xillam meam satiati sunt poe-
nis meis
- 12 conclusit me Deus apud ini-
quum et manibus impiorum
me tradidit

XVI. 6. labia LΛ¹; labia mea AK | 8. in nihili *restituimus cum Philip.*, cf. *infra* 17, 7; 26, 7; 30, 15; in nihilum LΛ¹K *cum erroneo archetypo*; ad nihilum A | 9. aduersum AΛ¹K; aduersum L | 11. super me LΛ¹K; in me A.

Desunt VΨ^b.

4. et *om.* Φ^R.

5. consolaret et Θ^A; et consolarer Φ^{GVP}; ut consolarer Φ^R | sermonibus + meis Q | meum *om. Philip. cum LXX.*

6. ore] G*; ori QFG²K*S*W* | labia + mea AQFGKΩ^magrelv̄c̄c *Greg. (plur. codd.) cum hebr.*

7. sed] si Γ^A | quiescet] E*; quiescit CΠ^rΦ^{GP}*E²DFGKS*Waq *Iulian. Greg. (aliq. codd.)* | recedet] E*; recedit CΠ^rΦ^P*E²DFG²(i *in ras.*)KS*W *Iulian. Greg. (aliq. codd.)*.

8. pressit L | in nihili = H* *Philip.*; in nihil Θ^A; ad nihilum A *cum Greg. (in comment.)*; ad nicilum X; in nichilum Ω^a; in nihilum H²u(*sed um fort. in ras. 2 m.*) *rell. codd. et edd. cum Greg. (in textu citato)* | omnes *om.* DΩ^s | artus] gressus L.

9. rugae] *praem.* et CX | et *om. Philip.* | falsilocus CXΠ^rΦ^{ΘHG}W*Γ^A; falsiloquus E*; fascilocus Ω^m | aduersum L Γ^A; contra Ω^s *cum Sang. Ox. Tur. Aug.* | faciem] animam DΩ^m.

10. collegit] K*W*; colligit ΦH* QSW² *Philip.*; colliget K² | suum] meum L | cōminatus Ω^s | contra *om.* G* | dentibus] diebus L | terribilis Θ^{HAG}* | est *om.* L.

11. super] in A^wΓ^AΩ^s | exprobrantes] *praem.* et Π^rE*Θ^{HG}*DFGKΓ^AΩ^smael̄c̄c̄c *Philip. (1° loco)* | maxillas meas EΩ^m *cum hebr., cf. LXX, Sang. (in genis) Ox. Tur. (ingens) et Aug. (ingens deus)* | satiati] saturati Λ¹Ωsm.

12. iniquum] K² (quum *in ras.*); inimicum Π^rH² (*in ras.*) | manibus] *praem.* in Π^r, cf. *Iulian. (in manus)* | iniquorum D | ~ tradidit me Γ^A.

4. <poteram ACQK | <atque ACQ | 5. <consolarer ACK | 6. <roborarem ACQK | 7. <sed ACQK | <si locutus ACQ | <et A | 8. <nunc ACQK | 9. <rugae ACQK | <et A | 10. <collegit ACQK | <hostis ACQK | 11. <aperuerunt ACQK | <percusserunt A | 12. <conclusit ACQK.

- 13 ego ille quondam opulentus repente contritus sum
tenuit cervicem meam confregit me et posuit sibi quasi in signum
- 14 circumdedit me lanceis suis convulneravit lumbos meos non pepercit et effudit in terra viscera mea
- 15 concidit me vulnere super vulnus inruit in me quasi gigans
- 16 saccum consui super cutem meam et operui cinere cornu meum
- 17 facies mea intumuit a fletu et palpebrae meae caligaverunt
- 18 haec passus sum absque iniquitate manus meae cum haberem mundas ad Deum preces
- 19 terra ne operias sanguinem meum neque inveniat locum in te latendi clamor meus
- 20 ecce enim in caelo testis meus et conscius meus in excelsis

16. consui AA¹K²; consuit LK* | operui AA¹K; operuit L | cornu meum *lectio archetypi a Philip. servata, ex qua fluxerunt var. lect. carnem meam in LAA¹ et corpus meum in K* | 17. caligauerunt AA¹K; caliginauerunt L | 18. absque iniquitate AA¹K; absque iniquitatem L | 20. ecce — conscius meus *hab. AA¹K; om. L.*

Desunt VΨ^o.

13. ego] *praem.* et S*W | ~ opulentus quondam Ω^m | confregit] *praem.* et Θ^gQ*DΩ^m *cum hebr. et Brev. goth. (P.L. 86, 485)* | sibi] me ΦΩ^s; me sibi EΘ^hS²Ω²grēl̄z̄c *cum hebr. et LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.*; **** sibi GS*; ** Ω* | in *om. CXΦS*W cum Sang. Ox. Tur. Aug.* | signum + ad sagittam X, *cf. Greg. (in comment.).*

14. convulnerabit XFK | non] **** u; *praem.* et E*Θ^{g2}(*in ras.*)Γ^ΛΩ^m *cum hebr. et Sang. Ox. Tur.* | et *om. CX Philip. (2° loco) cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.* | effudit Ω^s | in terram Λ¹EHΓ^ΛΩ^s *Philip. (2° loco) Greg. (aliq. codd.)* | uisc. mea] ¶ h. fel meum Θ^g.

15. concidet u; concidit agrēl̄ | uulnera. Σ^{r2} *cum Brev. goth. (P.L. 86, 486)*; uulne Σ^{r*} | in] super u, *cf. hebr.* | gigans] Λ¹*E*Θ^g*F*K*; gygans H; gigas Λ¹2E²Θ^{g2}DF²K²Ω^mgrēl̄b̄z̄c; gygas Ω^a; gegas Ω^s (*ut vid.*).

16. consuit LΠ^rΦE*DK*S*WΩ^m; composuit E². ¶ hebr. ant. « consui » *Hug.* | et *om. Ω^s* | operuit LΠ^rΦEDS*W

Ω^m. ¶ hebr. ant. « operui » *Hug.* | cinerem L | cornu meum = *Philip. cum hebr.*; corpus meum Σ^rQFG¹(*in ras.*)K; carnem meam *rell. codd. et edd. cum Greg. ¶ « carnem » ita habet Greg. et ant., Philip. et hebr. « cornu meum » id est regiam dignitatem Hug. « carnem » sec. ant. et Greg. sed hebr. habet « cornu » cum Philippo Guill.* | ~ carnem meam cinere Φ^{RG}.

17. a] *in ras.* S²; *om. ΦDFG²K²W² Ω^{sua} Philip. Greg. (pars codd.)* | palpebrae LAA¹Θ^h*AG*u; palpebre W²(*he in ras.*); palpebre XΣ^r | caligauerunt u*; caliginauerunt Lu².

18. absque iniquitatem LΦ^gΘ^ΛW* | cum] dum CX *Greg. (aliq. codd.)* | habuerim D | precem X | ~ ad deum mundas preces Q.

19. operies Φ^p | neque] ne E* | ~ in te locum lat. Λ¹Σ^rGSWΩsmgrēl̄b̄z̄c *cum Brev. goth. (P.L. 86, 486)*; ~ in te lat. locum D | clamor] elatus L.

20. ecce — conscius meus *om. Lu** | testis] *praem.* est Λ¹Ωsm *cum Sang. Ox. Tur. Aug.*

13. <ego ACQK | <tenuit ACQK | 14. <circumdedit ACQK | <non A | 15. <concidit ACQK | 16. § saccum Ω^m; <saccum AQK | 17. <facies ACQK | 18. <haec ACQK | <cum A | 19. <terra ACQK | 20. <ecce ACQK.

- 21 verbosi mei amici mei ad Deum
stillat oculus meus
- 22 atque utinam sic iudicaretur vir
cum Deo quomodo iudicatur
filius hominis cum collega suo
- 23 ecce enim breves anni transeunt
et semitam per quam non re-
uertar ambulo
- XVII.** 1 spiritus meus adtenuabitur
dies mei breuiabuntur et solum
mihi superest sepulchrum
- 2 non peccavi et in amaritudinibus

- moratur oculus meus
- 3 libera me et pone iuxta te et
cuiusvis manus pugnet contra
me
- 4 cor eorum longe fecisti a disci-
plina et propterea non exal-
tabuntur
- 5 praedam pollicetur sociis et oculi
filiorum eius deficient
- 6 posuit me quasi in proverbium
vulgi et exemplum sum co-
ram eis

23. reuertar Λ¹K; reuertor A; reuertam L.

XVII. 3. cuiusuis AΛ¹K²; cuius LK* | 6. sum AΛ¹K; suum L.

Desunt VΨ^o.

21. mei amici mei = LAΛ¹Π¹ΦE*
Θ^oQWu* *Philip. Iulian.*; mei amici Θ^{hA};
amici mei E²u² *rell. codd. et edd. cum*
Greg. ¶ « uerbosi mei amici mei » hebr.
et ant. ad utrumque habent « mei » *Guill.*
22. sic] S*; si S² | iudicetur ΦΘ^oΩ^m.
¶ ant. et *Greg.* « iudicetur » *Guill.* | uir
om. Θ^A | hominis *om.* Σ¹* | colliga G*K.
23. enim *om.* S*W | semitas per quas
D; semitam quam L | reuertor AG; reuert-
tam L; reuertatur F* | ambulabo XΘ^o.

XVII. 1. breuiabuntur] E*; adbre-
uiabuntur E²Γ^A; breuiantur X | superest]
est Σ¹*.

2. amaritudine u.

3. me + domine ΦΘ^oΩ^sḡc. ¶ hebr.
et ant. « libera me et pone » *Hug.* ant.
« libera me domine et pone me iuxta te »
nec obstat si hebr. non habet « domine »
quia hic est translacio iuxta sensum. habet
enim hebr. non « libera me » sed « pone
obsecro et sponde me tecum » *Guill.* |
pone + me CΛ¹XΠ¹Σ¹ΦE*Θ^oHQDF²G²

KSΩaqrefḡc | cuiusuis] Σ¹*; cuiusuult C
XΣ¹*; cuius LG*K* | manum G* | pu-
gnat α.

4. eorum] enim u*; enim eorum u² |
et *om.* CΛ¹XΩ^saqrefḡc *Greg. cum hebr.,*
LXX, Sang, Ox. Tur. Aug.

5. pollicetur] G*; pollicitur FG²K
Philip. (cod. R)* | sociis] spoliis Φ^v | et
om. Ω^{s2}.

6. posuisti Λ¹* (*ut vid.*) FK *cum Sang.*
Ox. Tur. Aug. | et *om.* FK* | sum] suum
LCXΣ¹ΦEΘ^AHGSWΩsM *Philip. Greg.*
(*pars codd.*) ¶. hebr. ant. « sum » *Hug.*
ant. et *Greg.* « suum » *Guill.* | eis] eo Ω^m;
oculis*** u*; oculis eis u²; + nunc autem
derident me iuniores tempore quorum
non dignabar partes ponere cum canibus
gregis mei ΦΘ^oQ² [[tempore] terre Q;
partes] patres Φ^p] *ex cap. 30, 1*; + pa-
tres ponere cum canibus gregis mei Θ^{h2}.
¶ quod hebr. et grecus non habent sub-
iungunt ant. sic « nunc autem ... gregis
mei » *Guill.*

21. <verbosi ACQK | 22. <atque ACQK | 23. <ecce ACQK.

XVII. 1. ¶ spiritus XVII. Ω^{s1}; § spiritus Ω^m; <spiritus ACQK | 2. <(non ACQK
3. <libera ACQK | 4. <cor ACQK | 5. <praedam ACQK | 6. <posuit ACQK.

- 7 caligavit ab indignatione oculus
meus et membra mea quasi in
nihili redacta sunt
- 8 stupebunt iusti super hoc et in-
nocens contra hypocritam sus-
citabitur
- 9 et tenebit iustus viam suam et
mundis manibus addet fortitu-
dinem
- 10 igitur vos omnes convertimini et
venite et non inveniam in vo-
bis ullum sapientem
- 11 dies mei transierunt cogitationes
meae dissipatae sunt torquen-
tes cor meum
- 12 noctem verterunt in diem et rur-
sum post tenebras spero lucem
- 13 si sustinero infernus domus mea
est in tenebris stravi lectulum
meum
- 14 putredini dixi pater meus es ma-
ter mea et soror mea vermibus
- 15 ubi est ergo nunc praestolatio
mea et patientiam meam quis
considerat
- 16 in profundissimum infernum de-
scendent omnia mea putasne
saltim ibi erit requies mihi

7. ab indignatione AΛ^l; ad indignationem LK | in nihili L *cum Philip. et archetypo*, cf. *supra* 16,8; in nihilum AΛ^lK | 9. addet LΛ^lK; addit A | 13. lectulum AK; lectum LΛ^l.

Desunt VΨ^o.

7. caligabit Xu; caliginavit L | ab indign.] G*; ab indignationem u; ad indignationem LΠ^fE*Θ^hAHQFG²KΓ^AΩ^{SJM}² (*pr. d corr.*) age *Greg. (pleriq. codd.)*. ¶ iuxta hebr. et ant. et *Greg.* « ad indignationem » *Guill.* | in *om.* G* | nihili = L Θ^AH* *Philip.*; nihilo Σ^τ; nichilum Φ^oΩ^a; nicilum CX; nihilum H²K²(um *in ras.*)u² (um *in ras.*) *cum rell. codd. et edd.* | redacti Σ^τ*; redactę E*.

8. stupebant a | iusti] sancti Ω^s | innocens] G² (s *in ras.*); innocentes FK.

9. et (*ante tenebit*) *om.* S*W | mundus Θ^AΩ^srw *cum hebr. et LXX, cf. Ox. Tur. Aug.* | addit AΦΘ^oS*W.

10. uos *om.* D | ~ omnes uos Q* Ω^Smagre^lβ^oε̄c | conuertemini Φ^{RV}Θ^G | inueniam in] inueniamini Θ^o | ullam sapientiam D.

11. transeunt et D | dissipata A* | torquens Φ^v*.

12. conuerterunt D | rursus Λ^l *Iulian.* | spero] uero G*.

13. in *om.* L; *praem.* et CΛ^lXΣ^τH Γ^A*Ω^Sagel̄ε̄c *cum Sang.* ¶ hebr. et ant. et *Greg.* non interponunt « et » *Guill.* | lectulum] G²(lū *in ras.*); lectum LCA^lX Π^fΣ^τHQDSW *cum Sang. Ox. Tur.*

14. es] es tu E²; es et Ω^m; es** u*; *om.* Σ^τE*S*W.

15. nunc *om.* CXD *cum hebr.* | patientiam meam] Θ^o*G*; patientia mea Θ^G²FG²KΩ^m | consideret Φ^oΩ^m; consideravit L²; consideraderavit L*.

16. in profundissimum infernum] G*; in profundissimum inferni Σ^τG²K; in profundissimo inferno u. ¶ « in profundissimum infernum » *Guill.* | descendit] *Iulian. (1 m.)*; descendit Π^fHD S^fW*(disc.) *Iulian. (2 m.)*; descendet Σ^τ | omnia + ossa A | ibi *om.* K | ~ requies erit u | mihi] mea Θ^A.

7. <caligavit ACQK | <et A | 8. <stupebunt ACQK | 9. <et tenebit ACQK | 10. ¶ igitur *Div. sine num.* Ω^m; <igitur ACQK | 11. <dies ACQK | 12. <noctem ACK | 13. <si ACQK | 14. <putredini ACQK | 15. <ubi ACQK | 16. <in ACQK.

XVIII. 1 respondens autem Baldad
Suites dixit
2 usque ad quem finem verba iac-
tabitis
intellegite prius et sic loquamur
3 quare reputati sumus ut iumenta
et sorduimus coram vobis
4 qui perdis animam tuam in fu-
rore tuo
numquid propter te derelinque-

tur terra et transferentur rupes
de loco suo
5 nonne lux impii extinguetur nec
splendebit flamma ignis eius
6 lux obtenebrescet in tabernaculo
illius et lucerna quae super
eum est extinguetur
7 artabuntur gressus virtutis eius
et praecipitabit eum consilium
suum

XVIII. 2. iactabitis intellegite Λ^1K ; iactabis intellege A; iactatis intellege L | 4. qui perdis Λ^1 ; quid perdis A; qui perdes LK*; quid perdes K² | derelinquetur L A² Λ^1 ; derelinquitur A*K | transferentur A Λ^1 ; transferuntur LK | 5. extinguetur L Λ^1 K; extinguitur A | 6. obtenebrescet L Λ^1 K; obtenebrescit A Λ^1 * | illius L Λ^1 K; eius A | 7. praecipitabit A² Λ^1 ; praecipitavit L Λ^1 K; praecipit A*.

Desunt V Ψ^D (usque ad v. 5, splendebit).

XVIII. 1. respondens — dixit *om. Philip.* | baldad suites dixit] *soph*****a-mathi***** u* | baldad] S*; baldaad A*; baldat $\Lambda^1\Pi^F G$; baldath H*; baldac X Σ^T ; baldach CS² Ω^{SM} | suithes L $\Sigma^T H \Omega^{SM}$; suhites $\Theta^A K S^2 \Gamma^A g r e l \nu \zeta$; suithes F; suitis X; suytis C; suithis W*; suhitis S*.

2. quem] *in ras.* G²; quam A; *om.* F²K | finem + meum Σ^T * | iactabitis intell(e)gite] $\Lambda^1 * \Sigma^T * E^*(ut vid.) W^*$; iactatis intelligite D; iactabis intell(e)gite $\Lambda^1 \Omega^2 \Pi^F \Sigma^T u$ -(gete u*); iactabitis intellege S*; iactatis intellege L; iactabis intell(e)ge AC XE²GS² Ω^A *Greg. et cf. Iulian. (qui om. intellege), LXX, Sang. Ox. Tur.*; iactabis intellegi W². ¶ « iactabitis intellige » ita habet *Greg.* sed *hebr. et Phylip. et ant.* « iactabitis intelligite » et loquitur ad Iob quasi ad plures ad derisionem sicut *Lombardi loquuntur uni pluraliter ad honorem Hug. hebr. et ant. et Philippus* « intelligite » *Greg. habet « intellige » Guill.*

3. sorduimus Θ^G ; sordiuimus Φ^G

Ω^M | uobis] $\Lambda^1 * \Sigma^T * E^* F^* S^* W^*$; te C Λ^1 L²X $\Sigma^T^2 \Phi^P E^2 Q F^2 G S^2 W^2 \Omega^A$ *Greg. cum LXX, Sang. Ox. Tur. et Λ^1 (marg.).* ¶ « coram uobis » *Greg. habet « coram te » Guill.*

4. qui perdis] H* *Iulian. (1 m.)*; qui perdes LFK*; quid perdis A $\Pi^F \Gamma^A \Omega^C$ *Iulian. (2 m.) Greg. (plerique codd.)*; quid perdes CXK² *Greg. (aliq. codd.)*; qui disperdis H². ¶ ant. iuxta *hebr. habent « qui » non habent « quid » Guill.* | propter] W*; preter W² | te *om.* H* | derelinquetur] G*; derelinquitur A*FG²K; derelinquatur Θ^{H^*} ; relinquetur D Ω^S | terrae E | transferuntur L Π^F FGK *Iulian.*; transferetur r | rupes] montes Q; super se CX.

5. extinguitur AS*W* | splendebit] G*; splendor G².

6. obtenebrescit AC(hobt.) $\Lambda^1 * X \Pi^F \Phi^G$ EGS; ob tenebris W* | illius] eius A Γ^A *Philip.* | est *om.* CX | extinguetur] G*; extinguitur FG²K*.

7. pr(a)ecipitavit LCA $\Lambda^1 * \Pi^F E^* FGK$ *Philip. (cod. R*)*; praecipit A*.

XVIII. 1. ¶ respondens XIII. CX Γ^A ; XVII. A $\Theta^A G^* \Omega^M$; XVIII. Ω^{SJ} ; liber XIII. Λ^1 ; *Div. sine num.* $\Pi^F \Sigma^T \Phi^E \Theta^{H^2} Q F G K S W$ | 2. <usque ACQK | <intellegite CQ | 3. <quare ACQK | 4. <qui ACQK | <numquid ACQK | 5. <nonne ACQK | 6. <lux ACQK | 7. <artabuntur ACQK.

- 8 inmisit enim in rete pedes suos
et in maculis eius ambulat
9 tenebitur planta illius laqueo et
exardescet contra eum sitis
10 abscondita est in terra pedica
eius et decipula illius super
semitam
11 undique terrebunt eum formidi-
nes et involvent pedes eius
12 adtenuetur fame robur eius et
inedia invadat costas illius
13 devoret pulchritudinem cutis eius
consumat brachia illius primo-
genita mors
- 14 avellatur de tabernaculo suo fi-
ducia eius et calcet super eum
quasi rex interitus
15 habitent in tabernaculo illius so-
cii eius qui non est aspergatur
in tabernaculo eius sulphur
16 deorsum radices eius siccentur
sursum autem adteratur mes-
sis eius
17 memoria illius pereat de terra
et non celebretur nomen eius
in plateis
18 expellet eum de luce in tenebras
et de orbe transferet eum

9. exardescet AΛ^{L2}; exardescit LΛ^{L*K} | 11. inuoluent AΛ^{L*K}; inuoluent eum L |
12. a(d)tenuetur AΛ^{L*K}; adtenuatur L | illius AΛ^{L*K}; eius L | 15. illius AΛ^{L*K}; eius L |
18. de orbe Λ^L; orbe A; de urbe LK.

Deest V.

8. enim *om.* S*W | in rete] inrite
A*; rete F* | pedes meos Φ^{G*}; pedem
suum CXΣ^r *Greg. (pleriq. codd.)*. ¶ «pe-
des suos» *Guill.* | et *om.* CX *cum LXX*
et Sang. Ox. Tur. | maculis] uinculis D |
ambulans L.

9. tenebit plantam illius laqueus Γ^A |
illius] eius DGr | et *om.* A* *cum hebr.,*
LXX, Sang. Ox. Tur. | exardescit LΛ^{L*}
XΠ^rHFGKS*W*(-discit).

10. pedica] Λ^{L*}; pedeca A; peduca
CΛ^{L2}XΣ^r | eius *om.* L | decipula G* | il-
lius] eius Π^rΦ^RΩ^S *cum Sang. Ox. Tur.*
Aug.

11. eum *om.* F* | inuolu. + eum L
Φ^vΘ^G [*Philip. (cod. R.)*

12. adtenuatur LS*(att.); attenuabi-
tur D | robur] G*; robor Σ^rH*F*G²K*S*
W | inuadet D | illius] eius LΠ^rΣ^rHΩ.

13. eius] illius CX; + et CΛ^LXSΩ^S
age Iulian. Greg. cum Sang. Ox. Tur. ¶
hebr. et *ant.* non interponunt «et» *Guill.* |
brachiis Φ^{v*} | eius CXΠ^rΩ^M *Philip.*

14. euellatur C(haeu.)DΓ^A | suo *om.*
Λ^L | eius] sua Σ^r | eum *om.* FK | interi-
tum Φ^{RQ}.

15. tabernaculis Q | illius] eius LΠ^r
S²W *cum Sang. Ox. Tur. Aug.*; *om.* S* |
eius] illius SW | qui] quia W* | est] *in*
ras. A²; sunt XQ | aspergantur Φ^{G*}, *cf.*
LXX et Sang. Ox. Tur. Aug. | in *om.* Π^r |
tabernaculo] S*; habitaculo Φ^ΘAKS²Ψ^D;
habitatione D. ¶ *ant.* et *Greg.* habent
«tabernaculo» *Guill.* | illius ΩSM | sulfur
Λ^LXK²W²; sulphur Θ^A; sulphur Σ^r; sulphor
S*; sulfur K*W*; sulfo** F*; sulfure F²
cum LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.

16. siccentur] succidantur D | sur-
sum] rursum CXΣ^rΩ^M | messis] G*;
messes Σ^rE*F*G²K*²; mensis Θ^A; men-
ses F².

17. in plateas F*.

18. expellit S*W; expellat Λ^LΨ^D |
in] ad Ω^M | de orbe] de urbe LΠ^rΦ^GFG²
(u *in ras.*)Ke; de ore Ω^S; orbe A; *praem.*
non C | transferat Λ^LΨ^D.

8. <inmisit ACQK | 9. <tenebitur ACQK | 10. <abscondita ACQK | 11. <undique AC
QK | 12. § adtenuetur Ω^M; <adtenuetur ACQK | 13. <devoret ACQK | 14. <avellatur
ACQK | 15. <habitent ACQK | <aspergatur K | 16. <deorsum ACQ | <sursum A | 17. <me-
moriam ACQK | 18. <expellet CQK.

¹⁹ non erit semen eius neque progenies in populo suo nec ul-
lae reliquiae in regionibus eius

²⁰ in die eius stupebunt novissimi et primos invadet horror

²¹ haec sunt ergo tabernacula iniqui et iste locus eius qui ignorat Deum

XIX. ¹ respondens autem Iob dixit

² usquequo adfligitis animam meam et adteritis me sermonibus

³ en decies confunditis me et non erubescitis opprimentes me

⁴ nempe etsi ignoravi mecum erit ignorantia mea

⁵ at vos contra me erigimini et arguitis me obprobriis meis

⁶ saltem nunc intellegite quia Deus non aequo iudicio adflixerit me et flagellis suis me cinxerit

⁷ ecce clamabo vim patiens et nemo audiet vociferabor et non est qui iudicet

⁸ semitam meam circumsepsit et transire non possum et in calle meo tenebras posuit

⁹ spoliavit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo

20. inuadet LΛ^{L2}; inuadit AΛ^{L*K} | 21. ignorat LA²Λ^{L*K}; ignorant A*.

XIX. 3. confunditis LΛ^{L*K}; confundistis AΛ^{L2} | 4. erit AΛ^{L*K}; est L | 5. at AΛ^L; ad K; aut L | 7. uociferabor LΛ^{L*K}; uociferabo A | 9. gloria mea AΛ^{L2}K; galea mea Λ^{L*}; gloriam meam L.

Desunt VG(a v. 21, qui).

19. in populo suo om. Θ^α | in om. W* | reliquae W*; requies L | illius Λ^L.

20. in die] E*S*; in diebus CXΦ^P E²S²Γ^AΩ^{*} Greg. | primus S*W* | inuadet] G*; inuadit AΛ^{L*}Φ^α*FG²KS*Wg; inuadat Φ^P | horror Φ^R; error E | ~ horror primos inuadet Philip.

21. ergo] om. DFK Philip. cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. Aug. | ~ ergo sunt Ω | isti G | ignorant A*Ψ^{D*} Philip. (codd. R*M), cf. LXX et Sang. Ox. Tur.

XIX. 1. respondens — dixit om. Philip. | autem om. D.

2. affligetis Ψ^D | adterretis K* | sermonibus + uestris Σ^{T*}.

3. confunditis] Λ^{L*} Philip. (cod. R); confundetis S*W; confundistis Σ^T Philip. (cod. M¹); confundistis ACLA²H* Philip. (cod. C) Greg. (aliq. codd.). ¶ hebr. ant.

« confunditis » Hug. « confunditis » Guill. | erubiscetis W*; erubescistis Σ^T; erubuistis A | opprimentes Θ^A.

4. etsi] si et Θ^u; si Ω^{S*}τ | est LQ | ignorantia] ignoratio Λ^LΦ^RΘ^AH*QS*W* Philip.

5. at] ad CXX; aut LΠ^FΦ^{RGV}Θ^{GS*} W* | meis] mei Π^F.

6. non] in L | iudicio] iudeo Ω^M | cinx.] tinxerit Ψ^D; afflixerit W² (affli in ras. brev. spat.).

7. clamo CX cum Brev. goth. (P.L. 86, 528) | nemo] non CX | audet K*; exaudiet Ω^Mτ Greg. (pars codd.); + et D Philip. | uociferabo AXΘ^A.

8. circumsepsit EΘ^AΓ^A; circumsepsit Λ^{L*}; circumserpsit C.

9. spoliabit X; expoliavit Π^LΓ^AΨ^D; praem. et D | gloriam meam LΠ^FQ; galea mea Λ^{L*}.

19. <non ACQK | <in regionibus K | 20. <in ACQ | 21. <haec ACQ.

XIX. 1. ¶ respondens XIII. CXΓ^A; XVIII. AΘ^{AG}Ω^M; XIX. Ω^{SJ}; Div. sine num. Λ^L Π^FΣ^TΦ^EΘ^HQ^FKS^WΨ^D | 2. <usquequo ACQK | 3. <en ACQK | 4. <nempe ACQK | 5. <at ACQK | 6. <saltem ACQK | 7. <ecce ACQK | <vociferabor Q | 8. <semitam ACQK | 9. <spoliavit ACQK.

- ¹⁰ destruxit me undique et pereo
et quasi evulsae arboris abstulit
spem meam
- ¹¹ iratus est contra me furor eius
et sic me habuit quasi hostem
suum
- ¹² simul venerunt latrones eius et
fecerunt sibi viam per me et
obsederunt in gyro tabernaculum
meum
- ¹³ fratres meos longe fecit a me et
noti mei quasi alieni recesserunt
a me
- ¹⁴ dereliquerunt me propinqui mei
et qui me noverant obliti sunt
mei
- ¹⁵ inquilini domus meae et ancillae
meae sicut alienum habue-
- runt me et quasi peregrinus
fui in oculis eorum
- ¹⁶ servum meum vocavi et non
respondit ore proprio deprecabar
illum
- ¹⁷ halitum meum exhorruit uxor
mea et orabam filios uteri mei
- ¹⁸ stulti quoque despiciebant me
et cum ab eis recessissem
detrahebant mihi
- ¹⁹ abominati sunt me quondam
consiliarii mei et quem maxime
diligebam aversatus est me
- ²⁰ pelli meae consumptis carnibus
adhesit os meum et derelicta
sunt tantummodo labia circa
dentes meos

10. arboris *restituimus cum aliq. codd., Philip. et archetypo, ut vid.*; arbores A*; arbori LA²Λ¹K | 14. noverant AΛ¹K; noverunt L | 16. respondit AK; respondit mihi LΛ¹ | 19. me (2°) AΛ¹; mei K; a me L.

Desunt VG.

10. destruxerunt Ψ^D | euulsi S*; auuls(a)e Λ¹HΓ^AΩ; + et Γ^A* | arboris = ΦE Θ^oDSW*Γ^AΩ¹ *Philip. (cod. R*)*; arbores A* *Philip. (cod. M)*; arbori A²W² *cum rell. codd. et edd. atque Philip. (codd. R²C)*.

11. est *om.* FK | eius] illius E | ~ furor eius contra me D.

12. eius *om.* S*W | ~ latrones eius uenerunt D | et fecerunt — per me *om. Philip.*

14. *tot. vers. om. Philip.* | propinqui] uicini L | me (2°) *om.* FK* | noverunt L EΘ^ADS*W | ~ noverant me Ω^S | mei (2°)] me XQ *cum Ox. Tur. Aug.*

15. *tot. vers. om. Philip.* | meae (2°) *om.* CX *Greg.* | sicuti C | habuere L;

abluerunt Ψ^D | ~ me habuerunt Ω^M | quasi] sicut D.

16. meum *om.* A | non *om.* Θ^A* | respondit + mi(h)i LΛ¹Ω^S; + michi et Ω^M.

17. halitum] S*; alitum CΛ¹XΠ^FΣ^T Φ^PQFS²Ψ^DΩSM; habitum L | exorruit C Λ¹*XΠ^FE*QFKWΨ^D.

18. dispiciebant Θ^H; dispiciebant W; despexerunt Ω^S | mihi] me A.

19. ~ abom. me sunt Π^FΣ^TΦEΘH QΩ | quondam] quoddam Φ^{RGV}Θ^o; *om.* L, *cf. Sang. Ox. Tur.* | diligam Φ^R | aduersatus est CΛ¹XΠ^FΣ^TEΘ^{HG}*Γ^AΨ^DΩSM | mei CXΘ^HKΓ^A; mi(h)i ΦΘ^{AG}Ω^M *Philip. (codd. RM²)*; a me LD.

20. pellis Q* | derelicti sunt Ψ^D | tantum W* | ~ labia tantummodo Θ^o.

10. <destruxit ACQK | 11. <iratus ACQK | 12. <simul ACQK | 13. <fratres ACQK | 14. <dereliquerunt ACQK | 15. <inquilini ACQK | 16. <servum ACQK | 17. <halitum ACQK | 18. <stulti ACQK | 19. <abominati ACQK | 20. § pelli Ω^M; <PELLI ACQK | <et A.

21 miseremini mei miseremini mei saltim vos amīci mei quia ma- nus Domini tetigit me	in silice
22 quare persequimini me sicut Deus et carnibus meis satu- ramini	25 scio enim quod redemptor meus vivat et in novissimo de terra surrecturus sim
23 quis mihi tribuat ut scribantur sermōnes mei quis mihi det ut exarentur in libro 24 stilo ferreo et plumbi lammina vel certe sculpantur	26 et rursus circumdabor pelle mea et in carne mea videbo Deum 27 quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius reposita est haec spes mea in sinu meo

21. mei (2°) LΛ⁺K; om. A | 25. uiuat AΛ⁺K; uiuit LΛ⁺ | surrecturus sim Λ⁺K; surrecturus sum LΛ⁺; resurrecturus sim A | 27. et oculi mei consp. sunt et non alius AΛ⁺(allius); et non alius et oculi mei consp. sunt LK.

Desunt VG(usque ad v. 23, exarentur).

21. mei (1°) om. Φ^{RGVE}2Θ^{GS}*W^{*} | mei (2°) om. ADS² | uos uos F* | amici] *praem.* o D cum LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.

22. persequemini Φ^{RGV}Θ^G | me om. F*Ψ^D | sicuti C; ut Σ^T | meis om. D | sat-
torem W² (e ex i).

23. dat H* | exparentur W*.

24. stylo reſb̄sc | et] ac Φ^{P*}; aut Ω^M; om. Philip. ¶ hebr. ant. « et » Hug. | certe] celte ΩSMēsc cum Brev. goth. (P.L. 86, 528). ¶ « certe » quidam male habent « celte » id est scalpello quia Greg. habet « certe » quod est aduerbium, hebr. « firme » uel « firmiter » et « perpetuum » Hug. « certe », non est ibi « celte » pro instrumento ferreo Guill. | sculpatur A* | sylice X; scilice Ω^{JM}.

25. redimptor W*; redemptor Λ⁺XD | uiuat] Λ⁺; uiuit LΛ⁺ΦEΘSWΩgreſb̄sc Greg., cum Brev. goth. l. c. et Miss. moz. (P.L. 85, 1017) | nouissimo + die Π^FQQ greſ̄sc Iulian. cum Brev. goth. et Miss. moz. ll. cc. ¶ hebr. et ant. et grecus non habent « die » Guill. | resurrecturus AΣ^TΦ^VΘ^G Philip. Greg. n. 75 (pars codd.) cum Hier. ep. 53, 8 | sim] Λ⁺; sum LΛ⁺Σ^TDFΩ^{SJ}

greſb̄sc Philip. (codd. CM) cum Hier. c. Ioh. Hieros. 30, Brev. goth. et Miss. moz. ll. cc.

26. rursus Φ^{RGV}Θ^{H*}GS* cum Brev. goth. (P.L. 86, 528) et Miss. moz. (P.L. 85, 1017) | circumdabor] G*; circumdabo F*G²K* | pellem meam Π^FW* | deum + meum c; + saluatorem meum Ω̄. ¶ « deum » quod quidam addunt « saluatorem meum » hebr. Yeron. Phylip. Greg. et omnes antiqui non habent. hoc enim quidam scioli apponunt in textu quia uidetur facere ad fidem et quia cantatur in ecclesia sed si opponeretur Iudeis statim exufflarent in id quia non recipiunt nisi quod habent Hug. « deum » hebr. et ant. et grecus et Philippus et Ieronimus non habent « saluatorem meum » sed de cantu usurpatur Guill. Ieron. ant. hebr. non habent « saluatorem meum » Iac.

27. quem — alius om. Philip. | uisurum sum Φ^{V*}Θ^G | ~ et non alius et oculi mei conspecturi sunt LFG²K | meo + et hereditas mea in deo meo Σ^{T2} cum. Brev. goth. (P.L. 86, 528) et Miss. moz. (P.L. 85, 1017), ubi haec in fine lectionis adduntur.

21. <miseremini (1°) ACQK | 22. <quare ACQK | 23. <quis (1°) ACQK | <quis (2°) AC K | 25. <scio ACQK | 26. <et rursus ACQ | 27. <quem ACQK | <reposita est ACQK.

- 28 quare ergo nunc dicitis perse-
quamur eum et radicem verbi
inveniamus contra eum
- 29 fugite ergo a facie gladii quon-
iam ultor iniquitatum gladius
est et scitote esse iudicium
- XX. 1 respondens autem Sophar
Naamathites dixit
- 2 idcirco cogitationes meae variae
succedunt sibi et mens in di-
versa rapitur
- 3 doctrinam qua me arguis audiam
et spiritus intelligentiae meae
respondebit mihi
- 4 hoc scio a principio ex quo po-
situs est homo super terram
- 5 quod laus impiorum brevis sit
et gaudium hypocritae ad in-
star puncti
- 6 si ascenderit usque ad caelum
superbia eius et caput eius nu-
bes tetigerit
- 7 quasi sterquilinum in fine per-
detur et qui eum viderant di-
cent ubi est
- 8 velut somnium avolans non in-
venietur transiet sicut visio
nocturna
- 9 oculus qui eum viderat non vide-
bit neque ultra intuebitur eum
locus suus
- 10 filii eius adterentur egestate et

XX. 3. qua me $\Lambda\Lambda^1K^2$; quam me LK^* | arguis $\Lambda\Lambda^1K$; argues L | 7. viderant A
 Λ^1K ; uiderunt L | 8. inuenietur $L\Lambda^1K$; inuenitur A | 9. suus $L\Lambda^1K$; eius A .

Deest V.

28. ergo *om. Philip.* | \sim nunc ergo
 Φ^a | inueniamur X ; inueniemus Φ^v | con-
tra] aduersus $\Lambda^1\Omega^m$.

29. ergo *om.* Ω^s | quoniam] quia
Philip. | iniquitatis $\Pi^f\Sigma^t\Theta^a$.

XX. 1. *tot. vers. om. Philip.* | sofar
 $CX\Pi^fW$; sophor G | naamathites Σ^tHG
 Ω^s ; naamatites $AX\Phi^{ov}E\Theta^{hg}K$; naama-
thitis S^*W ; naamites Ψ^d .

2. succedunt L ; succidunt W^* ; suc-
cendunt Γ^a | mens] *praem.* mihi L ; +
mea Π^f | rapitur + eo quod haec mala
poenarum innocentem asseris te sustinere
D, ex comment. Philippi.

3. doctrina qua me $\Pi^fQK^2S^*\Gamma^a$; doc-
trinam quam me $L\Phi^vF^*GK^*\Psi^d$; doctri-
nam quam Σ^t^* | argues $L\Pi^fS^*W$ *Philip.*
(*cod. R^**) | meae *om.* F^*K , *cf. LXX* | mihi]
tibi D .

4. ab initio D | ex *om.* CX | \sim est
positus Ω^sq .

6. et si Ω^m | ascenderet W^* | usque
in $\Lambda^1E^2\Theta^{ha}\Omega^m$ *Philip.*; in $\Phi^{rov}E^*\Theta^aW\Omega^s$
cum Sang. Ox. Tur.; ** in S^* . ¶ hebr. et
ant. non interponunt « usque » *Guill.* |
caelos Π^fD *Iulian.* | nubes] *praem.* quasi
 Θ^a .

7. sterquilinum + erit et Π^f | in fi-
nem $\Lambda^1\Psi^d$ | perditur FGK | qui *om.* Ψ^d |
uiderunt LD .

8. ueluti C | somnum L | aduolans
 $\Gamma^a\Omega^m$; cum auolauerit A *Iulian.*; ambu-
lans CX | non inuenitur $A\Pi^f$; *praem.* et
 E^* ; + et E | sicuti C .

9. uiderat] uideret W^* | nec Ω^{sm} | lo-
cus] oculus $C^*(hoc)X$ | suus] eius $A\Pi^f$
 Ω^{sm} *Iulian. Greg. (aliq. codd.)*.

10. atteruntur Ω^m | illius] K^2 (illi in

28. <quare ACQK | 29. <fugite ACQK.

XX. 1. ¶ respondens XV. $CX\Gamma^a$; XVIII. $A\Theta^{ag}\Omega^m$; XX. Ω^{sj} ; liber XV. Λ^1 ; *Div. sine num.* $\Pi^f\Sigma^t\Phi E\Theta^hQFGKSW\Psi^d$ | 2. <idcirco ACQK | 3. <doctrinam ACQK | 4. <hoc ACQK | 5. <quod A | 6. <si ACQK | 7. <quasi AC | <et Q | 8. <velut ACQK | 9. <oculus ACQK | 10. <filii ACQK.

- manus illius reddent ei dolorem suum
- ¹¹ ossa eius implebuntur vitii adolescentiae eius et cum eo in pulverem dormient
- ¹² cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondet illud sub lingua sua
- ¹³ parcet illi et non derelinquet illud et celabit in gutture suo
- ¹⁴ panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus
- ¹⁵ divitias quas devoravit evomet et de ventre illius extrahet eas Deus
- ¹⁶ caput aspidum suget occidet eum lingua viperæ
- ¹⁷ non videat rivulos fluminis torrentes mellis et butyri
- ¹⁸ luet quæ fecit omnia nec tamen consumetur
- iuxta multitudinem adinventio-
num suarum sic et sustinebit
- ¹⁹ quoniam confringens nudavit

10. ei AK; illi LA^L | 11. dormient A^LK *cum plerisq. codd. et archetypo*; dormiunt LA | 13. illi AA^LK; illius L | celavit LA | 14. eius ... illius AA^LK; illius ... eius L | 16. suget A; sugget A^L*; sugit K; surget LA^L | occidet AA^LK; occidit L | 17. torrentes AA^L; torrentis LK | 19. nudavit AA^LK; nudabit L.

Deest V.

ras.); eius Q *Philip. cum Sang. Ox. Tur. Aug.* | ei] illi LCA^LXG.

11. replebuntur Π^FE, *cf. Sang. Ox. Tur. Aug.* | eius (2°) *om. Philip.* | in pulverem = LA^{*}XΠ^FE^{*}H^{*}QGW^{*}; in pulberem C; in pulvere A²E²H²W² *cum rell. codd. et edd. atque Philip.* | dormiunt LA.

12. fuerint E^{*} | ore] corde S^{*}; cor-
dae W | ~ fuerit in ore eius dulce Ω^M |
abscondit GS^{*}WΩ^Sa.

13. parce W^{*} | illius LE^{*}Θ^A | dere-
linquit W²; derelinquit E^{*}W^{*} | illum A^{*};
eum *Philip.* | celavit LACA^L*F^{*}GKS^{*}W;
gelavit Π^F | gutture Π^FΘ^HFKW; gutturi E^{*}.

14. panis] G^{*}; panes FG²; panem
K^{*} | eius] illius LQ | utero] faucibus W²
in ras.; gutture Ω^S *ex v. praec.* | illius]
in ras. W²; eius LQ | uertitur S^{*}W² (*uer*
in ras.) | in *om.* Π^F *Iulian.*

15. deuorabit S^{*}G^A; deuorat E^{*}Ω^M;
deuorauerat E²; deuorant Ω^M*; deforabit
X | euomit S^{*}W^{*} | et *om.* Θ^AH^{*}QFGKΓ^A
Ψ^D *Philip. cum hebr., LXX, Sang. Ox.*

Tur. | illius] eius A^LΩSM *Philip.* | domi-
nus A.

16. suget] E^{*}; sugget A^L*Ω; sugit
FG²KS^{*}W^{*}; suggit C²; surget LA^LΣ⁺E²
Θ^HG^{*}Γ^AΩSM; surgit C^{*}X; + et CA^LXΠ^F
Σ⁺HDFGKSWΨ^DΩSMαελζc *Iulian. Greg.*
¶ hebr. et ant. non interponunt « et »
Guill. | occidit LΦ^{RG}S^{*}W *Philip.*; occidat
Θ^A | lingua] *praem.* in Ψ^D | uiperea S^{*}W^{*}.

17. riuolos Θ^{HA};
riuulus W^{*}; riuo-
lus Θ^A*S^{*}; riuos Θ^CDFGK^r *Philip.* | tor-
rentes] Θ^H*; torrentis LΠ^FΣ⁺Φ^{RP}*E^{*}Θ^H2H
FKSWΓ^A*ΩSMα *Iulian. Greg.*; torrente X;
praem. et G. ¶ « fluminis torrentis » hebr.
« fluminum torrentium » *Hug.* | mellis *om.*
Π^F | butiri XΣ⁺Φ^{RV}WΓ^AΩ^Sa; buteri G² (*e*
corr.); but*ri F^{*}; botyri LAΠ^FΘ^{HA}F²; bo-
tiri E; boteri K; butyr S^{*}.

18. luet] Ω^M*; pluet Ω^M;
lucet Ψ^D* |
qui S^{*}W^{*}; quem Ψ^D | nec] ne Ψ^D | con-
sumetur] G^{*}; consumitur FG²KS^{*}.

19. constringens Q; consurgens ΩSM;
cor fingens L | nudabit LXΦ^FΘ^{AG}S^{*};

11. <ossa ACQK | 12. <cum ACQK | 13. <parcet ACQK | 14. <panis ACQK | 15. <di-
uitias ACQK | 16. <caput ACQK | 17. <non ACQK | 18. § luet Ω^M; <luet ACQK |
<iuxta ACQK | 19. <quoniam ACK.

- pauperes domum rapuit et non aedificavit eam ²⁰ nec est satiatus venter eius et cum habuerit quae cupierat possidere non poterit
- ²¹ non remansit de cibo eius et propterea nihil permanebit de bonis eius
- ²² cum satiatus fuerit artabitur aestuabit et omnis dolor inruet in eum
- ²³ utinam impleatur venter eius ut emittat in eum iram furoris sui et pluat super illum bellum suum
- ²⁴ fugiet arma ferrea et inruet in arcum aereum
- ²⁵ eductus et egrediens de vagina sua et fulgurans in amaritudine sua vadent et venient super eum horribiles
- ²⁶ omnes tenebrae absconditae sunt in occultis eius devorabit eum ignis qui non succenditur adfligetur relictus in tabernaculo suo
- ²⁷ revelabunt caeli iniquitatem eius et terra consurget adversus eum

19. pauperes LK²; pauperis AΛ^L; pauperem K* | 22. aestuabit LΛ^L(est.); aestuavit AK | 26. in occultis LK*; in oculis AΛ^LK² | deuoravit LA | adfligetur LΛ^LK; affligitur A | 27. aduersus AΛ^LK; aduersum L.

Deest V.

***** H | pauperes = LΠ^FΣ^TΦ^{RGVP}Θ^{AG} H*FGK²W*Ω^Sgrlb̄z̄c cum hebr.; pauperis ACΛ^LXΦ^P*EΘ^HH²QDSW²Γ^AΩ^JMae Philip. Greg., cf. LXX et Sang. Ox. Tur. qui pariter genit. cas. praebent; pauperem K*; pauperens Ψ^D. ¶ hebr. et ant. habent « pauperes », Greg. « pauperis » Guill. | rapuit om. Q | (a)edificabit XΘ^{HA}.

20. quae] quod Π^FΩ^{SJ} | cupierat] Λ^L*; concupierat CΛ^{L2}XS*Ω^Sarelv̄z̄c Greg. | non poterat Σ^{T2} in ras.

21. nec CXΩ^M Greg. (pleriq. codd) | remanserit Ψ^D | et om. CΛ^LXΩ^SΠ^V Greg. cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. | remanebit Σ^THQS*WΨ^DΩ^SM Philip. Iulian. | illius A; ipsius G.

22. tot. vers. om. Philip. | cum + enim A | aestuavit AF*K; estuavit Π^F; praem. et CXΩ^M | inruit CXFKS*W | in] super agrelv̄z̄c; om. Θ^A*.

23. ut] et Π^FQDFKS*W^T Philip. cum Sang. Ox. Tur. | emittat] H²(e in ras.); i(n)mittat Π^FΣ^TΨ^DΩ^M; mittat Q, cf. Sang. |

pluet G cum Tur. | illum] eum Philip.; om. S*W*.

24. et om. Γ^A | i(n)ruat SW; inruit Γ^A | aereum] aeneum DGK*Γ^A.

25. eductus] praem. gladius ⚔ | et (I^o) om. QD | fulgorans Σ^TEΘ^{HA}HQF*GK WΨ^D | in amaritudine sua] G²; in amaritudinem suam S; in amaritudine eius Φ Θ^G; in amaritudine G*; in amaritudines G³ | uadit Φ^{RG*VP2}(in ras.)Θ^GWḡw; euadit Φ^{G2}. ¶ hebr. et ant. « uadit » grecus « uadent » Guill. | ueniens Φ^G; inuenient Ψ^D.

26. in] ab Ω^S | occultis] K*W*; oculis AC(hoc.)Λ^LXΣ^TFGK²W²Ψ^D Iulian. | deuoravit LACΛ^L*Π^FΣ^TΘ^AΓ^A Philip. Iulian. | succenditur] Φ^P*S³W*; succendetur Π^FΦ^{RG2}E*Θ^{HA}HS²W²Ψ^DΩ^M; extinguetur A, cf. cod. graec. A et Sang. Ox. Tur. (inextinguibilis) | affligitur AS*.

27. eius] suam Φ^G | consurgit CXS*W* | aduersum LΦEΘΓ^AΩ | ~ aduersus eum consurget Π^F.

<rapuit A | 20. <et ACQK | 21. <non ACQK | 22. <cum ACQK | 23. <utinam ACQK | 24. <fugiet ACQK | 25. <eductus ACQK | <vadent AQ | 26. <omnes AK | <devorabit ACQK | 27. <revelabunt ACQK.

28 apertum erit germen domus illius
detrahetur in die furoris Dei
29 haec est pars hominis impii a
Deo et hereditas verborum eius
a Domino

XXI. 1 respondens autem Iob dixit
2 audite quaeso sermones meos
et agetis paenitentiam
3 sustinete me ut et ego loquar
et post mea si videbitur verba
ridete
4 numquid contra hominem disputa-
tio mea est ut merito non
debeam contristari

5 attendite me et obstupescite et
superponite digitum ori vestro
6 et ego quando recordatus fuero
pertimesco et concutit carnem
meam tremor
7 quare ergo impii vivunt suble-
vati sunt confortatique divi-
tiis
8 semen eorum permanet coram
eis propinquorum turba et ne-
potum in conspectu eorum
9 domus eorum securae sunt et
pacatae et non est virga Dei
super illos

XXI. 2. agetis L²Λ¹; agitis L^{*}A; agite K | 3. ut et LΛ¹K; ut A | uidebitur Λ¹K
cum plerisq. codd. et archetypo; uidetur LA | 9. domus LA²Λ¹K²; domos A^{*}K^{*}.

Deest V.

28. domus] dolus Θ^Δ | detrahitur S^{*}
W^{*}; praem. et G | in die ire furoris Σ^τ,
cf. Sang. Ox. Tur.; in ira furoris A | dei]
K^{*}; domini Π^εΣ^τHDFGK²Ψ^D.

29. hic A^{*} | est om. Φ^{P*} | hominis]
Λ¹*Σ^τ2(in ras. brev. spat.)Θ²(in ras.);
omnis Λ²G | a (I^o)] de Σ^τ | domino] deo
Philip. (cod R).

XXI. 1. tot. vers. om. Philip. | di-
xit] praem. et Φ^{V*}.

2. audi Θ^{H*} | agetis = L²CΛ¹E²Θ^{HA}
FS*α; agitis L^{*}AXGW; agite E^{*}S² cum
rell. codd. et edd. atque Philip. Iulian.
Greg.

3. ut et] Q^{*}; ut AΠ^εΘ^ΔΩ^{S^τ} Philip.;
et Q²(ut vid.)Γ^Wξ^c | loquor E | post mea...
uerba] postea mea ... uerba Λ¹*; postea...
uerba E; postea ... uerba mea D | uide-
tur LAΨ^D | ridite LA^{*}W^{*}.

4. hominum Π^ε | est om. H^{*} Iulian. |

huti C | non om. Ω^M.

5. attend.] audite Ψ^D | me om. K^{*} |
et (2°) om. D | digitum] G^{*}; digitu G²;
digito W^{*}.

6. pertimesco] G²(co in ras.); per-
timescam Θ²Γ^A; pertremesco Φ^R Phi-
lip. | concutet G^{*}; concutiet Λ¹Σ^τΓ^AΩ^{S^M};
conticuit Φ².

7. subleuatique Π^ε; et subleuati D
S^{*}W Philip.; sublimatei Λ¹Ω^{S^M}, cf. Iu-
lian. (sublimatique).

8. tot. vers. om. Philip. | eis] K²(s
in ras.); eius S^{*} | turba] E^{*}; turbae E² |
in conspectum C.

9. tot. vers. om. Philip. | domus]
Π^ε*; domos A^{*}CXΠ^ε2GK^{*} | securae] c
(ed. 1598); secutae c (edd. 1592 et 1593,
dein corr.); secute Ψ^D | paccate Ψ^DΩ^S;
pactae Θ²; pagatae K^{*} | illos] eos Λ¹Ω^M
cum Sang. Ox. Tur.

28. <apertum ACQK | 29. <haec ACQK.

XXI. 1. ¶ respondens XVI. CXΓ^A; XX. AΘ^{AG*}Ω^M; XXI. Ω^{S^J}; Div. sine num. Λ¹
Π^εΣ^τΦ^EΘ^{H²}Q^FGK^SW^{Ψ^D} | 2. <audite ACQK | 3. <sustinete ACQK | 4. <numquid ACQ
K | 5. <attendite ACQK | 6. <et ego ACQK | 7. <quare ACQK | 8. <semen ACQK |
9. <domus ACQK.

- 10 bos eorum concepit et non abortit vacca peperit et non est privata fetu suo
- 11 egrediuntur quasi greges parvuli eorum et infantes eorum exultant lusibus
- 12 tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi
- 13 ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt
- 14 qui dixerunt Deo recede a nobis et scientiam viarum tuarum nolumus
- 15 quid est Omnipotens ut serviamus ei et quid nobis prodest si oraverimus illum
- 16 verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua consilium impiorum longe sit a me
- 17 quotiens lucerna impiorum extinguetur et superveniet eis inundatio et dolores dividet furoris sui
- 18 erunt sicut paleae ante faciem venti et sicut favilla quam turbo dispergit

10. bus LA | abortit LΛ^L; auortit K; abortet A | 12. sonitum AΛ^LK; sonum L | 15. quid (I^o) LΛ^LK; qui A | 17. furoris AΛ^LK; furores L.

Deest V.

10. *tot. vers. om. Philip.* | bus LA | concepit] Λ^L*; concipit CΛ^L2XΣ^TΘ^{HA} | abortit = LCA^LXΣ^TE*Θ^AHGΨ^D *Iulian. Greg. (pars codd.)*; auortit Π^FΘ^HFKΓ^A *cum Sang.*; abortet A; abortiuit Φ^{GV}E² Θ^oDS²W*Ω^{SJA}grelb̄z̄c; auortiuit Φ^{RP}S* W²; abhortiuit Ω^M; auortauit Q | fetu Λ^L*; foeto S*; foet* W*.

11. *tot. vers. om. Philip.* | egredientur W | paruoli FK; paruuoli W | infanti Σ^T*.

12. *tot. vers. om. Philip.* | tymphanum Φ^oG; thymphanum CK*; timphanum Λ^LX; timpanum Ψ^DΩ^M; tinfanum Σ^T | cytharam CΠ^FΦEΘ^HoHQDKSWΓ^A Ω^{SJA}; cithara Ψ^D | et (2°) *om.* G* | gaudebunt Φ^{RGV}Θ^G | ad] a Ψ^D | sonum LΠ^F *Iulian.*

13. in bono SW | in *om.* Ψ^D | et — inferna] *non ad verbum refert Philip.* | in puncto] Θ^H*; in puncto Σ^TΘ^H2; in punctos G* | ad infernum F²K²a; ad

inferno F*GK* | descendunt CX.

14. deo] *praem. domino* K *cum Sang. Ox. Tur.* | recede] discede Π^F *cum Sang. Ox. Tur.*; recide W* | et *om.* CΛ^LXΠ^FΦ^PHDΨ^DΩ^M *Greg. cum LXX et Sang. Ox. Tur.* | scientia L | uiam H | nolumus] Σ^T*; noluimus Σ^T2.

15. quis CXDF^AΩ^{agrel}z̄c *Greg.*; qui AΘ^H* | ei *om.* W | nobis *om.* S* | proderit D | adoraverimus Ψ^D | illum] eum Π^F Ω^S *Philip.*

16. quia] qui L | in manus A* | impiorum] X*; eorum CX² *Iulian. Greg.*

17. impiorum] eorum CX *Greg.* | extinguitur CΛ^L*XK*S*W*Ψ^DΩ^M *Iulian. cum Sang.* | et *om.* Θ^G2 | superuenit ΩSM | eis *om.* Σ^T* | diuidit XΩ^S; diuidunt S WΓ^A | furores LW*(*ut vid.*)Ψ^D; doloris Γ^A.

18. sicuti C | palea L *cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur.* | sicuti C | favilla AXΠ^F; fauillae E | disperget Π^FK* *Iulian.*

10. <bos ACQK | 11. <egrediuntur ACQK | 12. <tenent ACQK | 13. <ducunt ACQK | 14. <qui ACQK | 15. <quid ACQK | <et quid Q | 16. <verumtamen ACQK | 17. <quotiens ACQK | 18. <erunt ACK.

- 19 Deus servabit filiis illius dolorem patris et cum reddiderit tunc sciet
 20 videbunt oculi eius interfectionem suam et de furore Omnipotentis bibet
 21 quid enim ad eum pertinet de domo sua post se et si numerus mensuum eius dimidiatur
 22 numquid Deum quispiam docebit scientiam qui excelsos iudicat
 23 iste moritur robustus et sanus dives et felix
 24 viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius inringantur
 25 alius vero moritur in amaritudine animae absque ullis opibus
 26 et tamen simul in pulverem dormient et vermes operient eos
 27 certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniungas
 28 dicitis enim ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum
 29 interrogate quemlibet de viatoribus et haec eadem eum intellegere cognoscetis

19. servabit LΛ¹K²; servavit AK* | 21. numerus LΛ¹K; numerum A | 25. animae AΛ¹K; animae suae L.

Deest V.

19. servavit AΠ^FΘ^HQFGK*Γ^A *Iulian.* ¶ sec. hebr. et ant. et grec. «servabit» temporis futuri *Guill.* | filius Λ¹* X | illius] eius C *cum Sang. Ox. Tur.* | dolorem] odorem Θ^G | patris + sui Ω^S | reddiderint Ω^M; redierint W* | scient Π^F Σ^TW²(t in ras.)Γ^AΨ^D.

20. suam] eorum D | bibit K*S*W; uibet CΣ^T; libet Φ^P; uiuet Θ^A. ¶ bibet Θ^{A2}.

21. pertineat Π^F | domu Φ^VP* | sua] eius D | post se] posse Ω^M | et] aut CX Ω^M *Greg.* | si *om.* Θ^{G2}. ¶ h. [non habet] Θ^G | numerum AΣ^T | mensuum = LAC Λ¹*XΠ^FΘ^AF*GK*S*W*; mensum Φ^VW² Ψ^D; dierum Σ^TEΘ^HG^H; mensium Λ¹L²F²K² S² *cum rell. codd. et edd.* | dimidiatur Φ^RGV.

22. deus Ω^M | ~ docebit quispiam Ω^SM agrel̄ſc | scientia Σ^T | excelsus Θ^A.

23. iste] idem Q | morietur A, *cf. LXX.*

24. adipe] L*; ad ipse L² | et *om.* L | illius] eius E.

25. uero] quidem Π^F; qu*^M L | animi Σ^T; *om.* G*; + illius Ω^M; + su(a)e LCXES*WΩ^Sſae *Greg. cum Ox. Tur.* ¶ hebr. et ant. non subiungunt «sue» *Guill.* | ullium L.

26. et tamen] attamen Ω^M | simul in pulu. dorm.] in pulu. dorm. simul Θ^HG; simul in pulu. dorm. simul Θ^A | in pulverem = LA*CXΠ^FH*W* *Greg. (aliq. codd.)*; in puluere A²H²W² *cum rell. codd. et edd. atque Philip.* | dormiunt S W²; dormierunt W* | operiunt Π^F; operierunt Φ^V.

27. certo E*; ecce Ω^S.

28. dic. enim] et dicitis *Philip.* | es Γ^A; + enim S* | et *om.* CX.

29. eodem Φ^V | eum] illum CΛ¹X EΨ^DΩ^SM agrel̄ſc *Greg.*; *om.* Φ^RQ | cognoscitis Π^FS*W*; cognoscis Ψ^D.

19. <deus ACQK | 20. <videbunt ACQK | 21. <quid ACQK | 22. <numquid ACQ | 23. <iste ACQK | 24. <viscera ACQK | 25. <alius ACQK | 26. <et tamen A | 27. <certe ACQK | 28. <dicitis ACQK | 29. <interrogatę ACQK.

- 30 quia in diem perditionis servabitur malus et ad diem furoris ducitur
- 31 quis arguet coram eo viam eius et quae fecit quis reddet illi
- 32 ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigilabit
- 33 dulcis fuit glareis Cocyti et post se omnem hominem trahet et ante se innumerabiles

- 34 quomodo igitur consolamini me frustra cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati
- XXII. ¹ respondens autem Eliphaz Themanites dixit
- ² numquid Deo comparari potest homo etiam cum perfectae fuerit scientiae
- ³ quid prodest Deo si iustus fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua

31. uiam LΛ¹K; uias A | reddet AΛ¹K; reddit L | 32. ducetur LΛ¹K²; ducitur A K* | in congerie AΛ¹(-rie)K; in congeriem L | uigilauit LA.
XXII. 3. uia A cum hebr., LXX et archetypo; uita LΛ¹K.

Deest V.

30. quia] qui F* | in die Π^FDΨ^D cum Sang. Tur. | seruabitur = A*Π^FΦS WΩ^SMW; serbauitur L; seruatur A² (ut vid.) cum rell. codd. et edd. Philip. Greg. atque hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. ¶ hebr. et ant. «seruabitur» Greg. «seruatur» Guill. | et om. Ω* cum Sang. Ox. Tur. | ducitur = LACXHQQ*K*S* W*Γ^A Philip. Greg.; ducetur G²K²S²W² cum rell. codd. et edd. ¶ hebr. et ant. «ducetur», Greg. «ducitur» Guill.

31. arguit K*Γ^A | eo uias ASWΩ^SM α; obuiam Ψ^D; uiam Θ^H† | quae om. Ω^M* | reddit LS*W, cf. Iulian. (reddidit); reddent Ψ^D | illi] ei D Philip.

32. sepulchra] F*; sepulchrum F² | ducitur AK*W* Philip. (cod. R*) | in congeriem LΠ^FΣ^TΘDW(cog. W*)Γ^A | uigilauit LACFK*W* cum LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.

33. dulcius G | glar. coc.] gleba torrentis ei in ras. C² qui et in marg. add.: gleba id est turrucia illi, cf. LXX et Sang. Ox. Tur. (lapilli torrentis) | gareis Θ^A; gladeis L; gloria regis Ψ^D* | cociti Σ^TS²Γ^A²; cochyti Ω; cochiti Λ¹ Ω^S; cohiti Ω^M; coquiti Π^FXS*Γ^A*; quo-

qui** K*; coq*ti* Σ^T*. ¶ cocitus locus inferi X² | trahit GS*WΓ^AΩ Philip. Greg.; trait CXΠ^F. ¶ hebr. et ant. et grecus habent «trahet» in futuro Guill.

34. igitur] ergo Ω^SM cum Sang. Ox. Tur. Aug. | consolemini Σ^T*; solamini Ψ^D | ~ me igitur consol. Σ^T* | responsa Λ¹*Ω^SM | ostenta sit E*Θ^A; ostensae sit Π^F²(sit in ras.); ostensa sint Λ¹*Ω^M; ostensa sunt Ω^S; ostensa* Θ^G | ~ ostensa sit repugnare Ω | ueritate W*Ψ^D.

XXII. 1. tot. vers. om. Philip. | heliphaz Λ¹; elifaz CX; helifaz Π^FFK; eliphaz α; eliphath Ω^S; eliphath Ω^J; elypaz W | themanites HΩ; themanithes Ω^M; temanites Λ¹XΦ^G; tuemanithes Σ^T*.

2. comparare W* | ~ deo pot. comp. homo Π^Faref̄s̄c; ~ pot. deo comp. homo g; comp. pot. homo deo Ω^S | etiam cum] etiamsi D Philip. | fuerint Σ^TΩ^M.

3. prodest] p***est C* | domino K*, cf. LXX et Sang. Ox. Tur.; om. E*D | fuerit Θ^AΨ^D | confers] G²(fers in ras.); conferes Λ¹Π^FΣ^TΩ^S | uia = AE*Γ^Arelv̄s̄c Greg. (pars codd.) cum hebr., LXX, Tur.; in uita Θ^A; uita E² cum rell. codd. et edd. atque Philip.

30. <quia ACCK | 31. <quis ACQK | 32. <ipse ACQK | 33. <dulcis ACQK | 34. <quomodo ACQK | <cum A.

XXII. 1. ¶ respondens XVII. CXΓ^A; XXI. AΘ^{AG}*Ω^M; XXII. Ω^SJ; liber XVI. Λ¹; Div. sine num. Π^FΣ^TΦEΘ^{HG}²QFGKS̄WΨ^D | 2. <numquid ACQK | 3. <quid ACQK.

- 4 numquid timens te arguet te et
veniet tecum in iudicium
- 5 et non propter malitiam tuam
plurimam et infinitas iniquita-
tes tuas
- 6 abstulisti enim pignus fratrum
tuorum sine causa et nudos
spoliasti vestibus
- 7 aquam lasso non dedisti et esu-
rienti subtraxisti panem
- 8 in fortitudine brachii tui possi-
debas terram et potentissimus
obtenebas eam
- 9 viduas dimisisti vacuas et lacertos
pupillorum comminuisti
- 10 propterea circumdatus es laqueis
et conturbat te formido su-
bita
- 11 et putabas te tenebras non vi-
surum et impetu aquarum in-
undantium non oppressurum
- 12 an cogitas quod Deus excelsior
caelo et super stellarum ver-
tices sublimetur
- 13 et dicis quid enim novit Deus
et quasi per caliginem iudicat
- 14 nubes latibulum eius nec nostra
considerat et circa cardines
caeli perambulat
- 15 numquid semitam saeculorum
custodire cupis quam calca-
verunt viri iniqui

4. timens te K² *cum compl. codd., Philip., hebr. et archetypo, ut vid.*; timens L AΛ¹K* | in iudicium LΛ¹K²; in iudicio AK* | 6. spoliasti LΛ¹K; expoliasti A | 8. in fortitudine AΛ¹K²; in fortitudinem LK* | 12. excelsior caelo et LK*; excelsior caelo sit et AΛ¹K² | stellarum LΛ¹K²; stillarum AK* | 13. dicis LΛ¹K; dices A.

Deest V.

4. num Ψ^D | te (1°) *om.* LACΛ¹XΠ^F Σ^T2Φ^PG²K*Ωaelv̄ḡc *Iulian. Greg.* | arguet] G*; arguit FG²K | te (2°) *om.* EDG* | uenit F* | ~ tecum ueniet g | in iudicio AΠ^FΣ^TH*QG*K*; ad iudicium Ω^S *Greg.*

5. non *om.* G* | plurimam *om.* Σ^T*

6. nudus Θ^AW* | expoliasti AΠ^FΣ^T EΘ^{HG}(*exsp.* Θ^{G2})HSW.

7. dedis Π^F* | esurientibus G*; esurientes Θ^A, *cf. LXX et Sang. Ox. Tur.* | substraxisti X*Ω^S.

8. in fortitudinem LΣ^TE*K*Ψ^D; *praem.* et *Philip.* | et + ut QK* | eum Λ^L*Γ^A*

9. demisisti LF*G*K*; misisti Ψ^D* | et *om.* G* | lacertas Φ^V; laceratos Ω^S; laceros Ψ^D | comminuisti] commouisti D.

10. formido] *in ras.* W²; fortitudo E*, *cf. Iulian.* (alibi fortitudo) | subita] K*; subitanea ΦK²Ψ^D. ¶ *hebr. ant.* « sub-

itanea » *Hug.*

11. impetum Π^FKSWΓ^A | oppressurum] E*; o(p)pressum iri Φ^R*G^VE²ΘDF G²(*alt. i in ras.*)Γ^AΩagre^{lv̄ḡc}; opprimendum Λ¹Σ^TH(*obp.*); sum Ψ^D.

12. an] Θ^G*G*S*; an non Θ^{G2}S²ḡḡc; aut FG² | cogitans Ψ^D | caelo] *praem.* sit g; *praem.* est D; + sit ACL¹XΦE²K²S WΨ^DΩare^{lv̄ḡc} *Philip. Iulian. Greg.* | stillarum AK*W* | uertices] K*; uerticem Λ¹Θ^F*K²Ωagre^{lv̄ḡc} *cum hebr.*; uertice Φ | sublimior Π^F.

13. dicis] Θ^{G2}(*alt. i in ras.*); dices AE*Θ^HAFG²(*es in ras.*) | dominus Ω^M | iudicat] indicat Ω^M.

14. considerat + mala Q | et *om.* L | circum Λ¹ | perambulabat Φ^FΩ^M; ambulat CX.

15. semitas Ω^M | cupit L | uiri *om.* CΨ^D.

4. <numquid ACQK | 5. <et non ACK | 6. <abstulisti ACQK | 7. <aquam ACQ | 8. <in ACQK | 9. <viduas ACQK | 10. <propterea ACQK | 11. <et putabas ACQ | 12. <an A CQK | 13. <et dicis AC | <quid QK | 14. <nubes ACQK | 15. <numquid ACQK.

- 16 qui sublati sunt ante tempus
suum et fluuius subvertit fun-
damentum eorum
- 17 qui dicebant Deo recede a nobis
et quasi nihil possit facere
Omnipotens aestimabant eum
- 18 cum ille implesset domos eorum
bonis quorum sententia pro-
cul sit a me
- 19 videbunt iusti et laetabuntur et
innocens subsannabit eos
- 20 nonne succisa est erectio eorum
et reliquias eorum devoravit
ignis
- 21 adquiesce igitur ei et habeto
pacem et per haec habebis
fructus optimos
- 22 suscipe ex ore illius legem et
pone sermones eius in corde
tuo
- 23 si reversus fueris ad Omnipoten-
tem aedificaberis et longe
facies iniquitatem a tabernaculo
tuo
- 24 dabit pro terra silicem et pro
silice torrentes aureos
- 25 eritque Omnipotens contra hostes
tuos et argentum coacervabi-
tur tibi
- 26 tunc super Omnipotentem deli-
ciis afflues et elevabis ad
Deum faciem tuam
- 27 rogabis eum et exaudiet te et
vota tua reddes

16. fundamentum LΛ¹K; fundamenta A | 17. possit LK; posset A²Λ¹; posse A* | 18. domos AK; domus LΛ¹ | 19. subsannauit LA | 21. ei AΛ¹K; om. L | fructus AΛ¹K²; fructos LK* | 23. aedificaberis AΛ¹K²; aedificaueris LK* | 26. eleuabis Λ¹K cum plerisq. codd. et archetypo; leuabis LA | ad deum AK; ad dominum LΛ¹.

Deest V.

16. sublati] sublebatī A | funda-
mentum] E*S*; fundamenta AΠFΣT E²Θ
DG*S² Iulian., cf. LXX et Sang. Ox.
Tur.

17. recede W* | nihil] in ras. G² |
posset A²Λ¹EHG*Ω^mϖg̃c; posse A* | esti-
mant W; extimebant ΣT | eum om. G*.

18. ille] ipse Philip.; mille ΦV |
domus LΛ¹ΠFΦEWΨ^oΩ^s Philip. | illorum
D | procul] longe ΦSW cum Sang. Ox.
Tur. Aug. | ~ longe sit sententia SW.

19. uidebuntur F | subsannauit LA
ΠFΘ^oFK*Γ^A cum LXX et Sang. Ox. Aug.;
subsanauit ΘH*.

20. deuorauit] S*; deuorabit Λ¹ΠF
ΦHQFKS²Ψ^oΩ Philip.; deforabit X.

21. igitur] ergo ΩSM | ei om. LD |
habeo Θ^A | pacem] pactum L | per hoc

ΣTΩ^m; semper D | fructos LΦR*K*W*.
22. et om. G* | pones ΦG^PS*W |
eius] illius EΘ^{HG}; om. ΣT.

23. si + enim A | facies] K²(es in
ras.); faciet Λ¹.

24. pro terram W* | et om. Ω^s | pro
silicem ΠFΓ^A.

25. erit D | omnipotens + adiutor
tuus Λ¹ΣT cum LXX et Sang. Ox. Tur. |
arg. coac. tibi] arg. tuum coac. K* | coa-
cervabit ΣT*; coacervauit ΣT².

26. super om. Θ^A | omnipotente Ω^m |
delicis X | adflues Θ^A; aflues ACXΠFΣT
ΦRVG*; affluens Philip. (cod. R*); ad-
fluens L | eleuabis] F*; leuabis LADF²
G*ϖ Greg. | dominum LΛ¹G*.

27. eum om. G* | reddes] Θ^A*; red-
das Θ^A²; reddis W.

16. <qui ACK | 17. <qui ACQK | <et Q | <aestimabant C | 18. <cum AK | <quorum Q |
19. <videbunt ACQK | 20. <nonne ACQK | 21. § adquiesce Ω^m; <adquiesce ACQK |
22. <suscipe ACQK | 23. <si ACQK | 24. <dabit ACQK | 25. <eritque ACQK | 26. <tunc
ACQK | 27. <rogabis ACQ.

28 decernis rem et veniet tibi et
in viis tuis splendet lumen
29 qui enim humiliatus fuerit erit
in gloria et qui inclinaverit
oculos suos ipse salvabitur
30 salvabitur innocens salvabitur
autem munditia manuum sua-
rum
XXIII. 1 respondens autem Iob
dixit
2 nunc quoque in amaritudine est
sermo meus et manus plagae
meae adgravata est super ge-
mitum meum

3 quis mihi tribuat ut cognoscam
et inveniam illum et veniam
usque ad solium eius
4 ponam coram eo iudicium et os
meum replebo increpationibus
5 ut sciam verba quae mihi re-
spondeat et intellegam quid
loquatur mihi
6 nolo multa fortitudine contendat
mecum nec magnitudinis suae
mole me premat
7 proponat aequitatem contra me
et perveniat ad victoriam iu-
dicii meum

28. ueniet LΛ¹K; eueniet A | splendet L¹K *cum codd. fere omn. et archetypo*;
splendet tibi LA | 29. erit AΛ¹K; *om. L.*

XXIII. 2. sermo meus LΛ¹K; anima mea A | 6. multa LΛ¹K; in multa A | 7. per-
ueniat AK; perueniet Λ¹; superueniet L.

Deest V.

28. decernis] Θ^Λ*S*; decernes Λ¹
ΣΤΦΕΘ^{HA2G}HQDG*S²Γ^AΨ^DΩagrelv̄z̄c *Phi-*
lip. Greg. (pars codd.) | et (I^o) ut Ψ^D |
eueniet AΘSW*Γ^A *Iulian.* | et (2°) *om. C*
X | tuis *om. K*Ω** | splendet + tibi LA.

29. erit] exaltabitur D; *om. LG** |
in gloriam CX | oculos suos = LA²CL¹
XΣΤΦG*Θ^{HA2G}FG²S²ΩSMgre *Philip. Greg.*;
oculo suo A*; oculos ΦG²ΘA²G*S* *cum*
rell. codd. et edd. atque hebr., LXX, Sang.
Ox. Tur. ¶ hebr. et ant. non interponunt
« suos », sed expositor in expositione
Guill.

30. saluabitur innocens] saluabitur
autem innocens *Philip.*; innocens enim
saluabitur D | saluabitur (I^o) *om. G** | au-
tem *om. G* | munditia] *praem.* in E*Θ^G
rel̄z̄c *cum Sang. Ox. Tur.* | manum ΘA^G*

XXIII. 1. *tot. vers. om. Philip.* | dixit]
ait ΣΤΦR^{GF}EΘ^{HG}FGKSWΓ^AΨ^Dagrelv̄z̄c.

2. nunc] num CX | sermo meus] ani-
ma mea AΠF | plagae mea W*; plaga
mea F* | adgrauatae sunt ΠF; adgrau-
uat***** K*.

3. tribuat] F*; tribuit L; retribuat
F² | illut Θ^A | perueniam CX | sol.] con-
siliium Q.

4. ponam] *praem.* et SW | eo] illo
G²; *om. G** | et os meum *om. K** | implebo
ΩSM *cum Sang. Ox. Tur.* (impleam) | in-
crep. + meis E*.

5. sciant Γ^A | intelligat Γ^A | loquitur
A | ~ mihi loquatur Θ^{HG}D.

6. multa] *praem.* in A^W* *Iulian*;
praem. et Q* | fortit.] formidine D.

7. *tot. vers. om. Philip.* | preponat
ΣΤ; ponat Ψ^D | ~ equitatem proponat
Ω^M | et] ut K*Ψ^D | perueniat] S*; perue-
niet Λ¹Φ^{GVP}S²Γ^AΩagrelv̄z̄c *Greg.*; super-
ueniet L.

28. <decernis ACQK | 29. <qui enim ACQK | 30. <saluabitur ACQK.

XXIII. 1. ¶ respondens XVIII. CX; XXII. AΘ^{AQ}Ω^M; XXIII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.*
Λ¹ΠFΣΤΦΕΘ^{HG}FGKSWΓ^AΨ^D | 2. <nunc ACQK | 3. <quis ACQK | 4. <ponam ACQK
5. <ut AC | 6. <nolo ACQK | <nec A | 7. <proponat ACQK.

- ⁸ si ad orientem iero non apparet si ad occidentem non intellegam eum
⁹ si ad sinistram quid agat non adprehendam eum
 si me vertam ad dextram non videbo illum
¹⁰ ipse vero scit viam meam et probavit me quasi aurum quod per ignem transit
¹¹ vestigia eius secutus est pes meus viam eius custodivi et non declinavi ex ea
¹² a mandatis labiorum eius non recessi et in sinu meo abscondi verba oris eius
¹³ ipse enim solus est et nemo avertere potest cogitationem eius et anima eius quodcumque voluerit hoc facit
¹⁴ cum expleverit in me voluntatem suam et alia multa similia praesto sunt ei
¹⁵ et idcirco a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor
¹⁶ Deus mollivit cor meum et Omnipotens conturbavit me
¹⁷ non enim perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo
 XXIV. ¹ ab Omnipotente non sunt abscondita tempora qui autem noverunt eum ignorant dies illius
² alii terminos transtulerunt diri-

9. agat L *cum archetypo*, cf. *Philip.*, *hebr. et LXX*; agam AΛ^LK | uertam LΛ^LK; uertero A | 10. prouabit LA | 13. cogitationem AK; cogitationes LΛ^L | 16. conturbabit LA.

Deest V.

8. si ad orient. — eum *om.* CX | si (2°) et si ΦSWΩ | eum] illum GΩSM,

9. si (I^o) et si Ω^o* | agat = LΠ^FΣ^T ΦE*H*Ψ^D *Philip. Iulian.*, cf. *hebr.*, *LXX*, *Sang. Ox. Aug.*; agam E²H² *cum rell. codd. et edd. atque Tur.* | uertero AQ | dextram = LAC; dexteram *rell. codd. et edd.* | illum] eum Π^FGSW.

10. ipse + en K* | sciat Ω^M | uiam] uitam *Philip.*; animam Φ^V* | probabit X Π^FΦ^ΘH^GH^QGS^FAΨ^DΩSMagrel *Greg. cum Tur.*; prouabit LACΣ^T. ¶ ant. et *Greg.* « probabit » *Guill.* | transiit DΨ^D; transiet A*.

11. uestigia] *praem.* inter G | secutus *om.* Ω^S* | pes] spes Φ^V | custodibi X² (*alt. i in ras.*); custodiuit CG *cum Ox. Tur.* | et non] nec Ω^S | declinabi* X; de-

clinauit CG* | ex eo Φ^P*.

12. abscondi] *praem.* non Ψ^D.

13. enim *om.* D | cogitationes LCA^LXΠ^FDGS*WΓ^AΩ | ~ cogitationes potest G | uoluerit hoc facit = LΑΠ^F *Iulian.*; uoluerit hoc fecit *Philip.*; uoluerit hec fecit Ω^M; uoluit hoc fecit *rell. codd. et edd. cum Greg.*, cf. *Sang. Ox. Tur.*

14. cumque S*Wate] [multa] *in ras.* W²; *om.* S* | sunt] *in ras.* W² | ei *om.* H*.

16. molluit Θ^A | conturbabit X; conturbabit LA.

17. enim *om.* Σ^T | periit ΩSM | emittentes Π^F *Iulian.*

XXIV. 1. ab omnipotente] *praem.* quare quia Ω^M | nouerant W* | eum] illum Σ^THQ; deum L | illius] eius *Philip.*

8. <si ad orientem AQK | 9. <si ad ACQK | <si me ACQ | 10. <ipse ACQK | 11. <uestigia ACQK | 12. <a ACQK | 13. <ipse ACQK | <et anima A | 14. <cum ACQK | 15. <et idcirco ACQ | 16. <deus ACQK | 17. <non ACQK.

XXIV. 1. ¶ ab XXIII. Ω^{SJ}; <ab ACQK | 2. ¶ alii *Div. sine num.* Ω^M; <alii ACQK.

- puerunt greges et pauerunt
eos
- ³ asinum pupillorum abigerunt et
abstulerunt pro pignore bo-
vem viduae
- ⁴ subverterunt pauperum viam et
oppresserunt pariter mansue-
tos terrae
- ⁵ alii quasi onagri in deserto egre-
diuntur ad opus suum vigi-
lantesque ad praedam praepa-
rant panem liberis
- ⁶ agrum non suum demetunt et
vineam eius quem vi oppres-
serunt vindemiant
- ⁷ nudos dimittunt homines indu-
menta tollentes quibus non
est operimentum in frigore
- ⁸ quos imbres montium rigant et
non habentes velamen am-
plexantur lapides
- ⁹ vim fecerunt depraedantes pupil-
los et vulgum pauperem spo-
liaverunt
- ¹⁰ nudis et incedentibus absque
vestitu et esurientibus tulerunt
spicas
- ¹¹ inter acervos eorum meridiati
sunt qui calcatis torcularibus
sitiunt
- ¹² de civitatibus fecerunt viros ge-
mere et anima vulneratorum

XXIV. 7. dimittunt $L\Lambda^1K^2$; demittunt AK^* | 9. pupillos Λ^1K ; pupillo A ; pupil-
lum L | spoliaverunt $L\Lambda^1K$; expoliaverunt A .

Deest V.

2. dirip. + eum Φ^{RG} | pau.] para-
uerunt Ψ^D .

3. asinos W | abigerunt = $LACX\Sigma^T$
 $\Phi QF^2KS^*W^2$; abigerunt G^* ; abierunt E^*
 W^* ; abnegerunt Ψ^D ; abegerunt $E^2F^*G^2S^2$
cum rell. codd. et edd. | et om. Π^F *Iulian.* |
pro pignere CX ; pro pignora Φ^{V*} | bo-
uem] houem C ; ouem X .

4. pauperem Γ^A .

5. in desertum Ω ; om. S^* | egre-
dientur E^* ; ingrediuntur Γ^A | uigilantes-
que] $\Theta^G^*\Psi^D^*$; uigilantes qui $W^*\Psi^D^2$; ui-
gilant usque L ; uigilant itaque S^* ; uigi-
lantes $\Phi\Theta^G^2S^2qrlv\beta\zeta$; uigilant CX .

6. non suum] suum non K^* ; non
solum Ω^M | dem.] dederunt Ψ^D | quam
 Ω^S | oppresserunt] $\Theta^A^*(oppraess.)$; o(p)-
presserint $\Phi^{RGV}E\Theta^{HA^2}(oppraess.)^oFGS^2(i$
in ras.) $W^\Gamma^Arelv\beta\zeta$ *Philip. (codd. R^2M)*;
oppresserant $\Pi^F\Phi^PHK^*W^2\Psi^D$ | uindemiant
 W^* ; uidemiant CH ; uendemiabunt L ;*

uindemiant Ψ^D^2 ; uendemiant Ψ^D^* .

7. nudos] claudos Ψ^D ; *praem.* et
 Ω^M | demittunt AFK^*W *Philip.* | tollens
 Ψ^D | est] sunt Θ^A | operim.] indumentum
 Π^F | ~ operimentum non est $SW\Gamma^A$ *Phi-*
lip. (I^o loco) | in om. $\Theta^A^*\Psi^D$.

8. irigant Q ; irrigant $D\Omega^M$ | et om.
 Γ^A | amplexabunt Π^F .

9. fec.] facere L | praedantes Λ^L |
pupillum $L\Pi^F$ *cum hebr., LXX, Sang.*
Ox. Tur. Aug.; pupillo A | uulgum pau-
perem] $G^*S^2(pr. m in ras.)W^*$; uulgum
pauperum $\Theta^AFG^2W^2$; uulgus pauperum
 $\Phi D\Omega^{SM}$ *Greg.* | expoliaverunt $ACX(-be-$
 $runt)\Pi^FSW$.

10. et om. r | inced. + aliis D .

11. inter] *praem.* et D | qui] quia
 $CX\Theta^A\Gamma^A$.

12. anima uuln. clamauit] E^* ; ani-
ma uuln. clamabit $\Lambda^LX\Omega^A$; anim(a)e
(-ma W^*) uuln. clamabunt $\Lambda^L^*\Phi E^2W\Omega^{SM}$

3. <asinum $ACQK$ | 4. <subverterunt $ACQK$ | 5. <alii $ACQK$ | 6. <agrum $ACQK$ |
7. <nudos $ACQK$ | 8. <quos ACQ | 9. <vim $ACQK$ | 10. <nudis $ACQK$ | 11. <inter AC
 QK | 12. <de $ACQK$.

- clamavit et Deus inultum abire non patitur
- ¹³ ipsi fuerunt rebelles luminis nescierunt vias eius nec reversi sunt per semitas illius
- ¹⁴ mane primo consurgit homicida interficit egenum et pauperem per noctem vero erit quasi fur
- ¹⁵ oculus adulteri observat caliginem dicens non me videbit oculus et operiet vultum suum
- ¹⁶ perfodit in tenebris domos sicut in die condixerant sibi et ignoraverunt lucem
- ¹⁷ si subito apparuerit aurora arbitrantur umbram mortis et sic in tenebris quasi in lucem ambulant
- ¹⁸ levis est super faciem aquae maledicta sit pars eius in terra nec ambulet per viam vinearum
- ¹⁹ ad nimium calorem transeat ab aquis nivium et usque ad inferos peccatum illius
- ²⁰ obliviscatur eius misericordia dulcedo illius vermes non sit in recordatione sed conteratur quasi lignum infructuosum

12. patitur AΛ¹K; patiatur L | 14. interficit Λ²K *cum plerisq. codd. et archetypo, ut vid.*; interfecit LA¹*; et interfecit A | 17. in lucem LK*; in luce AΛ¹K².

Deest V.

Greg. (aliq. codd.). ¶ « clamabit » ita habet hebr. et Phylip. quia corda oppressorum unanimiter clamabunt ad deum quasi anima una pre consensu clamoris *Hug.* ant. « anime uulneratorum clamabunt » hebr. habet « de ciuitate » in singulari et similiter « anima », sed habet in futuro « clamabit », creditur ergo interpres ad pluralem transisse *Guill.* | abire *om.* A | patiatur LZ¹.

13. ipsi] ibi Σ¹*; *om.* Σ¹² | fuerunt] uiderunt K* | lumini Ω¹re¹u¹g¹c *Iulian.* (*sed in comment. rebelles lucis*) | uia Ψ¹ | illius] eius re¹u¹g¹c *cum Sang. Ox. Tur.*

14. consurgit E*ΘFG²(t ex r)Kre | interficit — pauperem] *non ad verbum refert Philip.* | interficit] c (*ed. 1592 et 1593*); interfecit LAΛ¹*H*WΓ¹Ω¹SMc (*ed. 1598*); interfecit Φ¹*; interfecit E*re; *praem.* et AΠ¹Ω¹SM | uerum G*.

15. me *om.* E* | ~ uidebit me Ω¹SM | oculus + tuus X *cum Libro comico (ed. Morin, p. 143)* | operit Ω¹; cooperiet Ω¹; + ne agnoscatur D.

16. perfodiunt Ω¹ *Iulian. (2 m.) Greg. (aliq. codd.).* ¶ « perfodit » et Phylip. et ant. sic habent *Hug.* « perfodit » *Guill.* | in tenebras Ψ¹ | domus Φ¹E*W | sicuti C | condixerat Φ¹*; contradixerant Π¹.

17. arbitratur A* *cum Libro comico (ed. Morin, p. 143)*; arbitrat L | umbra Λ¹XQK*Γ¹ag *cum Libro comico l. c.* | in lucem = LCXΠ¹Φ¹Θ¹A¹K* *Philip. (cod. R 1° loco) cum Libro comico l. c.*; luce G*; in luce G²K² *cum rell. codd. et edd. atque Greg.*

18. eius] illius SW | in terram a; *om.* K* | nec] ne Φ¹ | uinearum + de sinu enim pupillarum rapuerunt CΣ¹Q² *cum Λ¹² (marg.) et Sang. Ox. Tur., cf. LXX.*

19. nimiam W | transeat Σ¹; transiet Ω¹a; transiit D | niuium] nimium W² (*mi in ras.*) | et *om.* D | pecc.] pactum Ψ¹.

20. obliuiscantur Ψ¹ | dulce Θ¹* | uermis CΛ¹XQFGKSN *Greg. cum Libro comico (ed. Morin, p. 143)*; uerms W* | quasi] sicut a | lignum] signum L.

13. <ipsi ACQK | 14. <mane ACQK | 15. <oculus ACQK | 16. <perfodit ACQK | <condixerant Q | 17. <si ACQK | 18. <levis ACQK | <maledicta AC | 19. <ad nimium ACQK | 20. <obliuiscatur AC | <dulcedo QK | ¶ non. liber XVII. Λ¹; pars quarta S; <non AC.

- 21 pavit enim sterilem et quae non
parit et viduae bene non fe-
cit
22 detraxit fortes in fortitudine sua
et cum steterit non credet vi-
tae suae
23 dedit ei Deus locum paeniten-
tiae et ille abutitur eo in su-
perbiam
oculi autem eius sunt in viis il-
lius
24 elevati sunt ad modicum et non

- subsistent
et humiliabuntur sicut omnia et
auferentur et sicut summitates
spicarum conterentur
25 quod si non est ita quis me pot-
est arguere esse mentitum et
ponere ante Deum verba mea
XXV. 1 respondens autem Baldad
Suites dixit
2 potestas et terror apud eum est
qui facit concordiam in publi-
cibus suis

21. et quae LΛ¹K; quae A | 22. credet AΛ¹; credit K; redit L | 23. abutitur A
Λ¹K; abutetur L | 24. eleuati sunt LΛ¹K; eleuatus est A | subsistent LΛ¹K; subsistet
A²; subsistit A* | auferentur Λ¹K; auferetur A; auferuntur L.

XXV. 2. concordiam AΛ¹K; misericordiam L.

Deest V.

21. pauet S*W* | sterilem K*W* |
et (ante quae) om. AF²Ω^sϑ̄c̄ cum hebr.
¶ hebr. ant. «et» Hug. | paret S*W*;
pauit Θ^Δ*; parturit CΩSM.

22. detraxit] *praem.* et Π^F cum hebr. |
fortis W*; fontes L | credit XΦ^σEQFG
KS*W Greg. (pleriq. codd.) cum Sang.
Ox. Tur. Aug. et Libro comico (ed. Mo-
rin, p. 143); redit L.

23. tot. vers. om. Philip. | deditque
g | ~ locum deus Λ¹SW | abutitur] F*;
abutetur LΦF²G* | ea E*; ei L; eum W
cum Libro comico (ed. Morin, p. 143) |
in superbia C(-uia)Λ¹X(-uia)Γ^ΔΩ^Δ Greg.
cum Libro comico l. c. | autem] enim CX
(enim)Ω^s Greg. cum Libro comico l. c. |
eius] illius ΩSM | sunt om. Σ^rDFK* | illius]
eius Σ^rHDΩ^M; om. Σ^r* | ~ in uis illius
sunt A.

24. eleuati sunt] F*; et leuati sunt
Φ; et leuati E*; eleuatus est AF², cf.
LXX et Sang. Ox. Tur. qui in toto versu

singularem numerum praebent | subsist-
ent] F*; subsistet A²F²; subsistit A* | et
om. G* | humiliabitur A; humiliabunt
L | sicut omnia et] et sicut somnia D |
sicuti C; *praem.* ** E | auferetur A; au-
feruntur LG* | et om. Γ^Δ | sicuti C | sum-
mitates] G*; summitatem Ψ^D*; summi-
tatis FG²K*.

25. est] *in ras.* G²; esset L; om.
α | ~ ita est CXΠ^F Greg. cum Libro co-
mico (ed. Morin, p. 143) | poterit CX
Greg. cum Libro comico l. c.

XXV. 1. respondens — dixit] F* (ut
vid.); baldad F²; om. Ψ^D Philip. Greg. |
baldad] S*; baldat Π^FG; baldac Λ¹X
Σ^rΩ^M; baldach CS²Ω^s | suithes LH
Ω^s; suhites ΘKSW²gr̄el̄v̄c̄; suitis X;
suytis C; suhitis W*; sihites Γ^Δ; suthes
Ω.

2. eum] deum Ω^M | qui] si L | fecit
E* | concordiam] Γ^Δ² (con *in ras.*); mise-
ricordiam LΨ^D* | suis om. CΠ^F.

21. <pavit ACQK | 22. <detraxit ACQK | 23. <dedit ACQK | <oculi ACQ | 24. <elevati
AK | <et humiliabuntur ACQ | <et sicut A | 25. <quod ACQK.

XXV. 1. ¶ respondens XVIII. CXΓ^Δ; XXIII. AΘ^ΔΩ^M; XXV. Ω^{SJ}; Div. sine
num. Π^FΣ^rΦEΘ^{HG}²QFGKSWΨ^D | 2. <potestas ACQK.

³ numquid est numerus militum
eius et super quem non sur-
get lumen illius
⁴ numquid iustificari potest homo
comparatus Deo aut apparere
mundus natus de muliere
⁵ ecce etiam luna non splendet
et stellae non sunt mundae in
conspectu eius
⁶ quanto magis homo putredo et
filius hominis vermis
XXVI. ¹ respondens autem Iob

dixit
² cuius adiutor es numquid inbe-
cilli et sustentas brachium eius
qui non est fortis
³ cui dedisti consilium forsitan illi
qui non habet sapientiam et
prudentiam tuam ostendisti
plurimam
⁴ quem docere voluisti nonne eum
qui fecit † spiramen tuum †
⁵ ecce gigantes gemunt sub aquis
et qui habitant cum eis

5. stellae LΛ¹K²; stillae A²K^{*}; stilla A*.

XXVI. 1. respondens autem AΛ¹K; et respondens L | 4. spiramen tuum K² cum paucis codd., Philip. et Iulian., cf. hebr.; spiramentum LAA¹K^{*}, errante archetypo.

Deest V.

3. non om. G* | surget] Λ¹*; surgit Λ¹² Π^εΣ^τF²G*Γ^ΔΩ^ι Philip. Greg. (aliq. codd.); resurgit F*G²; fulget Φ^{RV}DK²(in ras.)Ω^s; refulget Φ^α. ¶ «surgit» ita habent hebr. Greg. et ant., quidam male habent «fulget» Hug. ant. «fulget» notula que dicit «quidam male habent fulget» condempnat omnes codices antiquos et qui sunt alicuius auctoritatis. etsi enim hebr. habet «surgit», de lumine planius translatum uidetur quod dicitur «fulget», sed etiam ipsa Greg. expositio ad hoc tendere uidetur Guill. | illius] eius D Philip.

4. iustificare S*W*; praem. non Φ^v* | comparatus] paratus E*; compositus A²(u ex o), cf. supra 9,2 | parere S*W²; apparere G*; parare W* | de] ex Θ cum Sang. Ox. Tur. Aug.

5. etiam] Φ^α²(eti in ras.)K*; iam K²; enim SW Greg. (2° loco) | ~ luna etiam α^ελ^ες | splendet Θ^Δ*K*W*Ψ^D* | stillae A²K*; stilla A*.

6. uermes K*W²; uerms W*.

XXVI. 1. tot. vers. om. Ψ^D Philip. | et respondens Iob LEQΓ^Δ; respondens Iob Θ^αG; respondit Iob et Θ^h.

2. cuius] huius Ψ^D* | inbecilli] Λ¹*; inbicilli Θ^h*G*W; i(n)becillis Λ¹²Σ^τHD Ωα^ερ^ελ^ες; inbicillis Θ^h²; bicilli Θ^Δ | sustentas] Γ^Δ²(tas in ras.); sustentans C XG²Ψ^D; sustenta* G*; sustenta K*.

3. cui] cuius Θ^Δ | et om. α | prudentiam] prouidentiam Ω^M | tuam om. E*Ω^s.

4. quem] praem. ad Φ^v; praem. aut Φ^{RG}PK²(om. K³)Ω^s Philip.; praem. *** G* | eum] enim Ω^M | spiramen tuum = E*(ut vid.)Θ^Δ²Q*DFGK²W Philip. (codd. MR) Iulian. (2° loco), cf. hebr., LXX et Sang. Ox. Tur. (spiramen ... quod exit a te); spiramentum tuum Ω^M; inspiramentum CX; spirimentum E²Ψ^D*; spiramentum Θ^Δ*Q²K*Ψ^D² cum rell. codd. et edd. atque Greg.

5. gigantes H | et — eis] ¶ h. et habitantibus in eis Θ^α.

3. <numquid ACQK | <et Q | 4. <numquid ACQK | 5. <ecce ACQK | 6. <quanto A.

XXVI. 1. ¶ respondens XX. Γ^Δ; XXIII. AΘ^αQΩ^M; XXVI. Ω^s; Div. sine num. C Λ¹XΠ^εΣ^τΦEΘ^hQFKSWΨ^D | 2. <cuius ACQK | <numquid CQ | 3. <cui ACQK | <forsitan C | 4. <quem ACQK | <nonne C | 5. <ecce ACQK.

- 6 nudus est inferus coram illo et nullum est operimentum perditioni
 7 qui extendit aquilonem super vacuum et adpendit terram super nihili
 8 qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum
 9 qui tenet vultum solii sui et expandit super illud nebulam suam
 10 terminum circumdedit aquis usque dum finiantur lux et tenebrae
 11 columnae caeli contremescunt et pavent ad nutum eius
 12 in fortitudine illius repente maria congregata sunt et prudentia eius percussit superbum
 13 spiritus eius ornavit caelos et obsetricante manu eius eductus est coluber tortuosus
 14 ecce haec ex parte dicta sunt viarum eius et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri

6. inferus LK; inferus AΛ^L | 9. expandit LΛ^LK; expandet A | 10. finiantur LA² Λ^LK²; finiatur A^{*}K^{*} | 13. obsetricante Λ^L; obstetricante AK; obstetricantem L | 14. stillam AΛ^L; stellam LK | sermonis LK²; sermones K^{*}; sermonum AΛ^L.

Deest V.

6. inferus AΛ^LHDΩSMag r e l b̄ z̄ c
Greg. (aliq. codd.); inferis W^{*} | nullum] nudum Π^F | perditionis Λ^L; perditorum Ψ^D; condi(t)ioni S^{*}W^{*}.

7. qui] cui Γ^A | appendet G; adprehendit Q | nihilo Π^FD; nihilum QGΓ^Are l b̄ z̄ c *Greg. (aliq. codd.); nichilum* ΩSM; nicilum CX. ¶ « nichili » non « nichilum » sicut et in Ysaia XL (v. 22) « qui extendit uelut nichil celos » *Hug.* « nichili » Priscianus in libro de accentibus [3, 20] dicit quod nichili est nomen indeclinabile omnis generis *Guill.*

8. legat aquis W^{*} | suis *om.* CX *Greg. (aliq. codd.).* ¶ hebr. et ant. « suis » *Iac.* | ut] et Φ^RGΓ^A* *cum Sang. Ox. Tur. Aug.* ¶ h. et Θ^o | erumpat F^{*}.

9. tenuit D | et *om.* Σ^TK^{*} | expandit] E^{*}; expandet AΣ^TE²Θ^HAHG^{*} | illum Λ^LQD.

10. circumdedit] dedit *Philip.* | aquas C²; *om.* C^{*}X | finiatur A^{*}E^{*}K^{*} | et] ut L.

11. caeli *om.* F^{*} | contremescunt S^{*}; contremiscent W^{*}; intremescunt Σ^TE^{*}H QK^{*}Ψ^D *Philip., cf. Sang. Ox. Tur.* (intremuerunt); intremiscunt D | ad nutum] ad notum K^{*}W^{*}; ad uentum Θ^AD.

12. in fortitudinem L | illius] eius Σ^THD *Philip.* | eius] illius G | superbiam D.

13. ornabit X | obsetricante = Λ^L Σ^T*E^{*}Θ^H*GΓ^A; hobsetricante C; obstetricantem X; obstricantem L; obstetricante Θ^A; obst^{**}tricante K^{*}; obstreticante Π^F; obsrcetricante Σ^T²; obstetricante E²Θ^H² G¹(tetri *in ras.*)K² *cum rell. codd. et edd.* | manum Q | eductus — 14. uiarum eius *om.* L | et ductus W^{*} | colober W | tortuosus] ¶ h. uectis Θ^o.

14. haec ex] ex hac Ω^M* | parum Γ^A | stillam] G^{*}; stellam LF^{*}G²K *Philip.* | sermonum AΛ^LXΘDS²Ω^{SJ} *Greg.*; sermones F^{*}G^{*}K^{*}; sermones S^{*} | audierimus Π^F | qui D | illius] eius Π^FΣ^TΩSM.

6. <nudus ACQK | 7. <qui ACQK | 8. <qui ACQK | 9. <qui ACQK | 10. <terminum ACQK | 11. <columnae ACQK | 12. <in ACQK | 13. <spiritus ACQK | 14. <ecce ACQK | <et ACQ | <quis AK.

XXVII. ¹ addidit quoque lob adsumens parabolam suam et dixit

² vivit Deus qui abstulit iudicium meum et Omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam

³ quia donec superest alitus in me et spiritus Dei in naribus meis

⁴ non loquentur labia mea iniquitatem nec lingua mea meditabitur mendacium

⁵ absit a me ut iustos vos esse iudicem
donec deficiam non recedam ab innocentia mea

⁶ iustificationem meam quam coepi tenere non deseram
nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea

⁷ sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus

⁸ quae enim spes est hypocritae si avare rapiat et non liberet
Deus animam eius

⁹ numquid clamorem eius Deus audiet cum venerit super illum angustia

¹⁰ aut poterit in Omnipotente delectari et invocare Deum in omni tempore

XXVII. 6. reprehendit Λ¹(repre)K; reprehendet A; conpraehendit L | 7. sit ut A Λ¹K; sicut L | 9. illum ΛΛ¹K; eum A | 10. in omnipotente Λ¹K cum plerisq. codd. et archetypo; in omnipotentem LA.

Deest V.

XXVII. 1. add. quoq.] addiditque Ω^M | addit Ψ^D; addens K* *Philip.* | adsumens om. L | parabolam ΛCΛ¹FKW | et om. Π^FΣ^T | ait Λ¹(ayt)XΩ *Greg.*

2. dominus QGΩ^S *Philip.* (2° loco) cum LXX et Sang. Ox. Tur.

3. alitus] E*; halitus ΛΦ^{RGV}E²Θ^{HG} QDG*SG^AΩ^grelv̄z̄c; alicuius Ω^S | deus Π^F; om. E | naribus] auribus E*.

4. loquantur Ω^S; loquetur Γ^A; loquitur K* | mea (I^o) om. Ω^S | nec] et Θ^A | meditabitur] loquitur Π^F.

5. absit] abstulit Θ^A | uos] suos Θ^A | esse om. CX *Greg.* | iudicem] iudicium Θ^A; dicam Ω^M | ~ esse uos iudicem EΘ^{HG}HQCGag; ~ iudicem uos esse F.

6. iustificationem] *praem.* et Ψ^D | meam om. C | ~ non deseram tenere Σ^T* | neque CΛ¹XΩ^grelv̄z̄c *Greg.* | reprehendet AQ; conpraehendit L.

7. sit ut] E*Θ^H*H*; sicut LXΣ^TΦ^{GV} E²Θ^H²H²DSΩ^{ae} *Philip.* (I^o loco) *Greg.*; sicuti C. ¶ hebr. et ant. habent « sit » uerbum et « ut » aduerbium *Guill.* | et om. Ω^M.

8. ~ enim est spes CXΠ^F; ~ est enim spes ΩSMarel̄z̄c | auare] ab ore X; ab hore C | rapiat] sapiat G* | non — eius] ¶ h. numquid liberabit deus animam eius Θ^G.

9. numquid — deus om. G* | eius] illius ΩSM | dominus E* cum plur. codd. *graec. et Sang. Ox. Tur. Aug.*; om. *Philip.* (I^o loco) | ~ deus audiet clamorem eius ΩSMarel̄z̄c | illum] eum AΦSWΩ^{ar}el̄v̄z̄c *Philip.*

10. in omnipotente] G*; in omnipotentem LAF*G²W | delectare K* | et] K*; aut CXΣ^T* (ut vid.) ΦEHK²S*W *Philip.*, cf. LXX et Sang. Ox. Tur. Aug. | in om. Ω^garel̄v̄z̄c.

XXVII. 1. ¶ addidit XX. CX; XXI. Γ^A; XXV. AΘ^{AG}Ω^M; XXVII. Ω^{SJ}; liber XVIII. Λ¹; *Div. sine num.* Π^FΣ^TΦEΘ^HQFGKSWΨ^D | 2. <vivit ACQK | 3. <quia AC | 4. <non AC | 5. <absit ACQK | <donec CQK | 6. <iustificationem ACQK | <nec AQ | 7. <sit A CQK | 8. <quae ACQK | 9. <numquid ACQK | 10. <aut AQ.

- 11 docebo vos per manum Dei
quae Omnipotens habeat nec
abscondam
- 12 ecce vos omnes nostis et quid
sine causa vana loquimini
- 13 haec est pars hominis impii apud
Deum et hereditas violentorum
quam ab Omnipotente susci-
pient
- 14 si multiplicati fuerint filii eius in
gladio erunt et nepotes eius
non saturabuntur pane
- 15 qui reliqui fuerint ex eo sepe-
lientur in interitu et viduae il-
lius non plorabunt
- 16 si conportaverit quasi terram ar-
gentum et sicut lutum praepa-
raverit vestimenta
- 17 praeparabit quidem sed iustus
vestietur illis et argentum in-
nocens dividet
- 18 aedificavit sicut tinea domum
suam et sicut custos fecit um-
braculum
- 19 dives cum dormierit nihil secum
auferet aperit oculos suos et
nihil inveniet
- 20 adprehendit eum quasi aqua ino-
pia nocte opprimet eum tem-
pestatas

15. plorabunt AA¹K; plorabuntur L | 17. praeparabit LK; praeparavit AA¹(pre.) |
19. aperit AA¹K; aperiet L.

Deest V.

11. per manum] uerbum L | habet
X; abet C | nec] ne Π^F; non D.

12. tot. vers. om. Philip. | omnes
om. Ω^s; + qui W^{*}; + quid W² | ~
omnes uos Λ¹α | et + ut EΘS²r | quid]
qui Θ^α; + haec re.

13. impii om. H^{*} | ~ impii homi-
nis Philip.

14. filii — 15. fuerint om. L | et
om. G^{*}.

15. qui] praem. et D Philip. | fue-
runt E^{*} | in interitum Λ¹*D | illius] eius
D | plorabuntur LCΠ^F.

16. conportauerint Q*FGK*S*W^{*};
computauerint DΩ^s | quasi] sicut X Greg.;
sicuti C | terra a Greg. (aliq. codd.). ¶
h. puluerem Θ^α | ~ terram quasi argen-
tum Φ^R; ~ quasi argentum terram Φ^α |
sicuti C | lutum om. Σ¹Γ^α | praeparaue-
rit] G^{*}; pr(a)eparauerint Q*FG²K*S*W^{*}.

17. pr(a)eparavit ACA¹Π^FΣ¹ΦEQFG
WΩ^s Julian. Greg. (pleriq. codd.) | illis]
illa Π^F; illius A^{*} | innocens] praem. et
G^{*} (ut vid.) | diuidit S*W; praem.
et G.

18. aedificauit] Λ¹*S^{*}; (a)edificabit
Λ¹L²XΠ^FΣ¹H^{*}S² | sicuti C | tiniam W^{*} |
sicuti C | custos LA*CA¹XG*K*W^{*} | fa-
cit E^{*}; feci G^{*}.

19. aufert CXΣ¹Φ^αE*HQFGK²S*W
Γ^α Philip. Julian. Greg. (pleriq. codd.);
auferit K^{*}; afferet Ω^s | aperiet LΠ^FΦ^{RVP}
EDΩagrelbzc Philip.; aperiat Φ^α. ¶ ant.
« afferet aperiet » Greg. « auferit aperit »
hebr. « auferet aperuit » Guill.

20. adpr(e)hendit = LA(app.)FKS^{*}
W Julian. Greg. (aliq. codd.); adpraebet
Θ^α; a(dp)rehendet S² cum rell. codd. et
edd. atque Philip. | opprimet CXS*W²
Greg. (aliq. codd.); oppremit W^{*}.

11. <docebo ACQK | 12. <ecce ACQK | 13. <haec ACQK | 14. <si ACQK | 15. <qui
ACQK | 16. <si ACQK | 17. <praeparabit A | 18. <aedificavit ACQK | 19. <dives ACQ
K | 20. <adprehendit ACQK.

²¹ tollet eum ventus urens et auferet
et velut turbo rapiet eum de
loco suo

²² et mittet super eum et non par-
cet de manu eius fugiens fugiet

²³ stringet super eum manus suas
et sibilabit super illum intuens
locum eius

XXVIII. ¹ habet argentum vena-
rum suarum principia et auro
locus est in quo conflatur

² ferrum de terra tollitur et lapis
solutus calore in aes vertitur

³ tempus posuit tenebris et uni-
versorum finem ipse conside-
rat

lapidem quoque caliginis et um-
bram mortis

⁴ dividit torrens a populo pere-
grinante eos quos oblitus est
pes egentis hominum et in-
vivos

⁵ terra de qua oriebatur panis in
loco suo igne subversa est

⁶ locus sapphyri lapides eius et
glebae illius aurum

22. et mittet LA²K; emittet A; et mittit A¹* | 23. sibilavit LA | illum LA²K; eum A.
XXVIII. 3. umbram AA²K; umbra L.

Deest V.

21. tollit CXW *Greg. (aliq. codd.)*; tolle Θ^A* | uentus] ¶ h. non habet Θ^Q | et auferet] W*; et aufert S*W²; et auferens Ψ^D; *om. CX Greg. (aliq. codd.)*; + eum D; + de medio Π^F. ¶ *Greg. non habet nec Philip. «et auferet» sed hebr. et ant. Hug. | et (2°) om. A¹D | ueluti C; om. Π^F | rapit CX.*

22. et mittit A¹*E*; emittit AΣ^T Φ^{OP}*E²HQFGΓ^AΨ^DΩ; e*mittet S*; emittit C(hem.)XΠ^FW* *Greg. | parcit CX Greg. (aliq. codd.) | de] praem. et L | fugiens om. L.*

23. stringit CXΠ^FGS*W *Greg. | suas om. G* | sibilabit] G²(ilabit in ras.); sibilavit LAC(siuil.)FK*S*W *Greg. (aliq. codd.) | illum] eum AΣ^TH.**

XXVIII. 1. est] eius Ψ^D | flatur X.

2. tollitur] A²(i in ras.); tolletur L | conuertitur E.

3. tenebras S*W* | lapidum QG | quoque] quidem S*W²; *om. W* | caligines QW* | umbram] Φ^P*; umbra LΠ^F Θ^{HA}F cum Sang. Aug., cf. Philip.: ut alii dixerunt lapis tenebrae et umbra mortis; umbrae Φ^{ROVP}²GS*W*qr cum Ox. Tur.*

¶ «umbram mortis» infernum *Hug.* quod dicitur «umbre mortis» quasi expressiua expositio eius est quod dicitur «caliginis» unde in eodem casu debet esse sicut Luc I (v. 79) «hiis qui in tenebris et umbra mortis sedent» simile psalmo LXXXVII (v. 7), *Greg. tamen exponit quod dicitur «umbram» Guill.*

4. diu. tor.] qui diuidens torrentes S*W* (ut vid.) | diuidit] G*Q²(ult. i in ras.); diuidet Θ^{HG}HDFG²KΨ^Dare *Philip. ¶ h. diuisit Θ^Q | torreat L | peregrinantes Θ^A; + et A¹XΣ^T | egentis] A¹*; egentes A¹²XΣ^T*Θ^AGW*(aeg.)m | hominum = LAEΘQFGKS*Ψ^Dm *Philip.*; homines XΣ^T*; omnes A¹; hominis CΠ^F Σ^T²ΦHDS²W²Γ^AΩaqrel̄c̄ *Iulian. Greg.*; homin*** W*.*

5. orieb.] egrediebatur Π^F, cf. *Sang. Ox. Tur. Aug.* (egressus est) | igni A¹Σ^T ΩSMarelb̄c̄; ignis H*.

6. sapphyri = LAΛ¹ΘQFK²; sapphyri Φ^{OP}EHΓ^AΩ^M; sapphiri CΦ^RDGK*Ψ^D qrel̄b̄c̄; sapphiri Π^FSWΩ^a; saffiri XΣ^T; + et Ω^M | lapidis Γ^A | glaeba L | illius] eius Q.

21. <tollet ACQK | 22. <et mittet ACQK | 23. <stringet ACQK.

XXVIII. 1. ¶ habet XXVIII. Ω^S; § habet Ω^M; <habet ACQK | 2. <ferrum ACQK | 3. <tempus ACQK | <lapidem ACQK | 4. <dividit A | 5. <terra ACQK | 6. <locus ACQK.

- 7 semitam ignoravit avis nec intuitus est oculus vulturis
 8 non calcaverunt eam filii † institorum † nec pertransivit per eam leaena
 9 ad silicem extendit manum suam subvertit a radicibus montes
 10 in petris rivos excidit et omne pretiosum vidit oculus eius
 11 profunda quoque fluviorum scrutatus est et abscondita produxit in lucem
 12 sapientia vero ubi invenitur et quis est locus intelligentiae
 13 nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viventium
 14 abyssus dicet non est in me et mare loquitur non est mecum
 15 non dabitur aurum obrizum pro ea nec adpendetur argentum in commutatione eius

8. institorum $\Lambda^1 K^*$ cum *Philip. et Greg.*; institorum LAK^2 errante archetypo | pertransiuit $\Lambda^1 K$; pertransibit A; om. L | 12. inuenitur $L\Lambda^1 K$; inuenietur A | 14. loquitur $L\Lambda^1 K$; loquetur A | 15. adpendetur L; appendetur $A^2 \Lambda^1 K^2$; appenditur K^* ; appenditur A^* .

Deest V.

7. ignorabit X | aues K^* | nec] et W^* | est] $E^* W^*$; est eam $\Phi E^2 \Omega^3 qrlv\zeta c$ *Philip. cum hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.*; est eum D; eam W^2 | oculus] S^* ; oculus $\Lambda^1 S^2 \Omega^3 \alpha e$ *Greg.*; oculis $\Theta^A G$. ¶ « oculus » ita habet hebr. *Philip.* et omnes ant., *Greg.* habet « oculus » *Hug.* hebr. et ant. et *Philippus* et *LXX* « oculus », *Greg.* « oculus » sine hoc quod dicitur « eam » *Guill.* | uultoris W^* .

8. calcaverunt] F^2 (lc in ras. lat. spat.); calcarunt A^* | ea X | institorum = $\Lambda^1 \Phi P E \Theta^{H^2 G^2} D K^* \Psi^D \Omega q r l v \zeta c$ *Philip.* (negotiatores, qui propter instandi lucrum etiam in posteris suis filii institorum dicti sunt) *Greg.* (in cunctis latinis codicibus « institores » positos repperimus, in graecis uero negotiatores inuenimus. Ex qua re colligi ualet quod in hoc loco pro « institoribus » « institutores » scriptores quique ignorando posuerunt. Institores enim negotiatores dicimus pro eo quod exercendo operi insistunt); institorum C; institorum $LAX \Pi^F \Phi^{RGV} \Theta^{H^* A G^*} H Q F G K^2 S W \Gamma^A$ *Iulian.*; institoris Σ^T . ¶ h. superbi Θ^G | pertransiuit]

W^* ; pertransibit $AX \Phi^{VP}$; pertransiet Q; transiuit $\Sigma^T W^2$ cum *Sang. Ox. Tur. Aug.*; om. L.

9. salicem α | montis $\Phi^G W^* \Gamma^A$.

10. excidit] K^2 (exsc.); scidit $\Sigma^T \Phi \Theta H K^* S W \Gamma^A \Psi^D \Omega^3 \Psi$ *Philip.*; scindit D | ~ excidit riuos g | et om. G^* | omnem $\Phi^G F G K^* \Psi^D$ | uidet D.

11. prod.] perduxit Θ^A | ~ in lucem produxit rel ζc .

12. inuenietur AF | et — 13. inuenitur om. Ψ^{D^*} .

13. nesciet K^* ; + enim F^2 | nec — uiuent.] ¶ h. nec inuenitur in terra uiuentium Θ^G | inuenietur $CX \Omega^{SM}$ cum *Sang. Ox. Tur.* | suauites L; suauitas Γ^A ; sua iter $E^* \Theta^{H^* G}$; sua in terra Θ^A .

14. dicet = $LA \Phi F G K^2 \Gamma^A \Psi^{D^*}$; dicit $K^* \Psi^{D^2}$ cum *rell. codd. et edd., Philip. et Greg.* | loquetur $A \Phi^{R^* GVP} E^*$ *Philip. (cod. M) et cf. eius comment.*: Iob futurum tempus expressit dicens: et mare loq.

15. datur X | aurum om. D | hobrizum C; obryzum $\Theta^A g$ | a(d)penditur $A^* \Pi^F G^* K^* S^* W$ *Philip. (cod. R) cum Sang.* | in] pro Π^F | commut.] comparatione K^* .

7. <semitam ACQK | 8. <non ACQK | 9. <ad ACQK | 10. <in ACQK | 11. <profunda ACQK | 12. § sapientia Ω^M ; <sapientia ACQK | 13. <nescit ACQK | 14. <abyssus ACQK | 15. <non ACQK.

- 16 non conferetur tinctis Indiae coloribus nec lapidi sardonico pretiosissimo vel sapphyro
 17 non adaequabitur ei aurum vel vitrum nec commutabuntur pro ea vasa auri
 18 excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione eius trahitur autem sapientia de occultis
 19 non adaequabitur ei topazium de Aethiopia nec tincturae mundissimae componetur
 20 unde ergo sapientia veniet et quis est locus intellegentiae
 21 abscondita est ab oculis omnium viventium volucres quoque caeli latet
 22 perditio et mors dixerunt auribus nostris audivimus famam eius
 23 Deus intellegit viam eius et ipse novit locum illius
 24 ipse enim fines mundi intuetur et omnia quae sub caelo sunt respicit
 25 qui fecit ventis pondus et aquas adpendit mensura

16. conferetur A²Λ¹K; confertur LA* | 19. componetur K² *cum paucis codd. et Philip.*; componentur A(comp.)Λ¹, *fortasse cum archetypo.*

Desunt VL(a v. 16, sapphyro)G(a v. 20, unde).

16. confertur LA*CΣT²S* *Greg.* (*ple-riq. codd.*); confortetur X. ¶ conparetur F² | tinctis] cunctis ΩSM. ¶ « tinctis » *Guill.* | nec] non ΩSM | lapide Σ¹FGKΨ^D | sardonicho D; sardonico Φ^{GVF}Γ^AΥ; sardonicho LAΘgeIv̄ḡc; sardinico CΛ¹*XE Ψ^D*Ω^M; sardinico Φ^R | pretios. uel sapph. *om. Philip.* | uel] nec L | sapphyro = A CΛ¹ΦEΘ^{HG}QΓ^AΨ^D; sapphyro Ω^M; sapphiro Θ^ADFGKWgrelv̄ḡc; sapphiro Π^FSΩ^Sα; sapphiro XΣ¹H.

17. ei] illi Π^F | aurum] uirum Ψ^D | uel] nec Π^F | nec] non D; et nec Γ^A; *om.* K* | commutabuntur Ψ^D*; computabuntur D | pro eo Θ^HS*W*Γ^A | ~ uasa pro ea α | aurea Π^FD *cum LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.*

18. non] nec XΩ | co(m)memorabuntur CXΠ^FΩαg *Greg.* | comparationi C Γ^A(comp.); *praem.* in Λ¹Σ¹EDW²Ω | trahetur K* | autem] enim CX *Greg.* | ~ de occultis sapientia D.

19. adaequabatur Ω^S; adaequabitur E* | topazium = Σ¹ΦH²QDGS²Γ^A; topazium Θ^{HG}W; topatium Π^FFK; tophacium

Θ^A; topadium ACX; topazium S*; topazium E²Ω^Mg; tophazium Λ¹; tobazium E*; topatium Ψ^D; topasion α; topazium Ω^Sre Ibv̄ḡc; topatium Ω; topazia H* | ethiopia Π^FFKS*Ψ^DΩα; aethiopia QG; ethiopia Λ¹; etiopia A⁺; eziopia X; eziopia Σ¹; ezyopia C | tinctura mundissima D | componetur] Φ^{V2}(e *in ras.*)G*(comp.); componitur K*; co(n)ponentur ACΛ¹XΠ^FΘ^{HG}HF*G²S*W²(*ult. n in ras.*)Ω^MW *Greg.*

20. ueniet] Λ¹*; uenit Λ¹W*Ω^Sαg relv̄ḡc *Greg.* (*aliq. codd.*) | est *om.* Σ¹ | ~ locus est D.

21. omnium *om.* Σ¹* | quoque *om.* Γ^A | ~ caeli quoque Σ¹Φ^{GV2}.*

22. auribus + quoque Ω^M.

23. et *om.* D | illius] eius Ω^M *cum Sang. Ox. Tur. Aug.*

24. fines mundi] mundi finis S*W*; mundi fines S²W² | intuetur W*; intuetur Ψ^D* | respicit Σ¹.

25. uentus Ψ^D; *om.* Ω^S* | et] ad Ψ^D | aquas] E*; aquam A; aquis E²S* W* | mensuram E; *praem.* in H*ΩSM relv̄ḡc.

16. <non ACQK | 17. <non ACQK | 18. <excelsa AQ | <non C | <trahitur AQK | 19. <non ACQ | 20. <unde ACQK | 21. <abscondita ACQK | <volucres CQ | 22. ¶ perditio. liber XVIII. Λ¹; <perditio ACQK | 23. <deus ACQK | 24. <ipse ACQK | 25. <qui ACQK.

- 26 quando ponebat pluuiis legem
et viam procellis sonantibus
27 tunc vidit illum et enarravit et
praeparavit et investigavit
28 et dixit homini ecce timor Do-
mini ipsa est sapientia et re-
cedere a malo intellegentia
XXIX. 1 addidit quoque lob adsu-
mens parabolam suam et dixit
2 quis mihi tribuat ut sim iuxta
menses pristinos secundum
dies quibus Deus custodiebat
me
3 quando splendebat lucerna eius
super caput meum et ad lu-
men eius ambulabam in tene-
bris
4 sicut fui in diebus adulescentiae
meae quando secreto Deus
erat in tabernaculo meo
- 5 quando erat Omnipotens me-
cum et in circuitu meo pueri
mei
6 quando lavabam pedes meos
butyro et petra fundebat mihi
rivos olei
7 quando procedebam ad portam
civitatis et in platea parabant
cathedram mihi
8 videbant me iuvenes et abscon-
debantur et senes adsurgentes
stabant
9 principes cessabant loqui et di-
gitum superponebant ori suo
10 vocem suam cohibebant duces
et lingua eorum gutturi suo
adherebat
11 auris audiens beatificabat me et
oculus videns testimonium red-
debat mihi

XXIX. 5. erat omnipotens A²Λ²K; omnipotens erat A*.

Desunt VLG.

26. uiam] uidit C.

27. illum Φ^{α*} | enarrabit et prepa-
rabit et inuestigabit X | narrauit E*.

28. homni Λ². ¶ h. adam Θ^α | do-
mini] dei D | ipse Ω^M; om. Ω^s cum Sang.
Ox. Tur. | est om. X cum hebr.

XXIX. 1. addens K* | ads. par.
suam] a(d)sumpta parabola sua Λ²Ω^M.
¶ « assummens parabolam suam » Hug. |
parabulam FKW | suam] istam Σ^τ; om.
H* | et om. Π^ε.

2. secundum] praem. et CXD Philip.

3. resplendebat D | eius (2°) om. C.

4. sicuti C | secreto deus] deus se-
creto α. ¶ h. secretum dei Θ^α.

5. ~ omnipotens erat A*F*.

6. butyro Σ^τΦ^{RG*VP}E*α; botyro AΘ^α
K*; botiro E²; om. CX | fundabat Ψ^D |
riuiolos EΘ^HΩ^S(ulos in ras.).

7. portas H | in plateam Ω^M | pa-
rabunt Φ^{α*}; parabam Ω^S | ~ cathedram
parabant Π^ε.

8. uidebunt W* | abscondebantur et
om. Ω^{S*} | exurgentes Ψ^D | stabant om.
Ψ^D | ~ stabant assurgentes α.

9. cessabunt E*; praem. et Φ^{R*} |
digito W*.

10. lingua] W*; linguae H*W² |
gutturi FKW | ad(h)erebant WΨ^D; om.
H*.

11. beatificauit E*F* cum Sang. Ox.
Tur. Aug.; letificabat Ω^S.

26. <quando ACQK | 27. <tunc ACK | 28. <et dixit AC | <ecce QK.

XXIX. 1. ¶ addidit XXI. CX; XXII. Γ^α; XXVI. AΘ^αΩ^M; XXIX. Ω^{SJ}; Div. sine
num. Π^εΣ^τΦEΘ^HQFKSWΨ^D | 2. <quis ACQK | <secundum A | 3. <quando ACQ |
4. <sicut ACQK | 5. <quando ACQK | 6. <quando ACQK | 7. <quando ACQK | 8. <vi-
debant ACQK | 9. <principes ACQK | 10. <vocem ACQK | 11. <auris ACQK.

- 12 quod liberassem pauperem uociferantem et pupillum cui non esset adiutor
 13 benedictio perituri super me ueniebat et cor uiduae consolatus sum
 14 iustitia indutus sum et uestivit me sicut uestimento et diademate iudicio meo
 15 oculus fui caeco et pes claudoc
 16 pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam
 17 conterebam molas iniqui et de dentibus illius auferebam praedam
 18 dicebamque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies
 19 radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea
 20 gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur
 21 qui me audiebant expectabant sententiam et intenti tacebant ad consilium meum
 22 uerbis meis addere nihil audebant et super illos stillabat eloquium meum
 23 expectabant me sicut pluuiam et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum

14. uestiuit $\Lambda^L K^*$; uestiui AK^2 | 17. de dentibus $\Lambda^L K$; dentibus A.

Desunt VLG.

12. quod] *praem.* eo $CA^L XQS^* \Psi^D^2$ Ω^S $\text{agrel}\zeta$ *Greg.*; *praem.* et Ω^M . ¶ ant. « mihi quod liberassem » id est « de eo quod liberassem » iuxta sensum littere precedentis *Guill.* | uociferante E | esset] S^* ; est A; erat $QS^2 \Omega^{SM}$ *cum Sang. Ox. Tur.*

13. perituri] *in ras.* Σ^T^2 ; pueri D *Philip.*

14. iustitiam A^* | et uestiuit — meo] ¶ « et uestiui me sicut uestimento et diademate iudicio meo » sic habent ant. iuxta hebr. « et quod uestiuit me sicut tunica uel clamis et diadema iudicium meum » si autem ponatur ibi « uestiuit » in tertia persona et resumatur « iusticia » tunc non esse debet ibi « quasi uestimento » sed « quasi uestimentum » nominatiui casus sicut habet *Greg. Guill.* | et uestiuit me sicut uestim. et] ut uesti-

mento uestiui me ut Σ^T^2 (*partim in ras. et marg.*) | uestiuit] K^* ; uestiui $A\Phi E^*$ $\Theta^{HAG^*} HDK^2 S\Omega^S \text{agrel}\zeta$ *Philip.* (1° loco), cf. *LXX et Sang. Ox. Tur. Aug.* (uestiebar) | sicuti C | uestimentum CX Π^F *Iulian. Greg.* | et + sicut *Philip.* (2° loco) | iudicio] in deo Ω^M ; *praem.* in Γ^A .
 15. pes] K^* ; pedes K^2 .

16. nesciebant Φ^R | uestigabam F^* .

17. de om. $AE^* \Gamma^A$ *Philip.* (2° loco).

18. sicuti C | palma] ¶ h. arena Θ^G .

19. secus] iuxta Ω^M | messione] *mensione* $\Sigma^T \Theta^A$; *sessione* Ω^{M^*} .

20. innouabitur] *inuocabitur* $X\Phi P^*$ Ψ^D | *restaurabitur* Σ^T .

21. sententiam + meam $\Phi^R \Psi^F D \Omega^M$. ¶ ant. « meam » *Guill.*

22. nihil] mihi Λ^L^* | ~ nihil addere $\Pi^F FKS$ | stillabit H^* ; stillabant W^* .

23. quasi] sicut Ω^M .

12. <quod ACQK | 13. <benedictio ACQK | 14. <iustitia ACQK | 15. <oculus ACQK | 16. <pater ACQK | 17. <conterebam ACQK | 18. <dicebamque ACQK | 19. <radix ACQK | 20. <gloria ACQK | 21. ¶ qui. liber XX. Λ^L ; <qui ACQK | <et A | 22. <uerbis ACQK | 23. <expectabant ACQK.

- 24 si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram
- 25 si voluissem ire ad eos sedebam primus
cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen merentium consolator
- XXX. 1 nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei
- 2 quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo et vita ipsa putabantur indigni 3 egestate et fame steriles
qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria
- 4 et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum
- 5 qui de convallibus ista rapientes cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant
- 6 in desertis habitabant torrentium et in cavernis terrae vel super glaream
- 7 qui inter huiusmodi laetabantur et esse sub sentibus delicias computabant
- 8 filii stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes
- 9 nunc in eorum canticum versus sum et factus sum eis proverbium
- 10 abominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verentur

XXX. 7. computabant Λ^1K ; putabant A.

Desunt VLG.

24. credebant + michi Ω^m | caedebat Θ^A | in terra CXFK*S Ψ W.

25. \sim ad eos ire Σ^rH | prius C* Σ^r | cum Ψ^D | circumstante + me S* Ψ W | erant Ψ^D .

XXX. 1. deridunt Q Γ^A | dedignabar Ω^m | patres] Σ^{r2} (tres in ras.)S 2 (tre in ras.); parentes C, cf. Sang. Ox. Tur. Aug.; partes X Γ^A ; partis W* | \sim patres non dignabar Π^r Iulian.

2. \sim mihi erat Ω^s aqvel ξ c cum Sang. Ox. Tur. Aug. | ipsi E* | putabantur] $\Phi^{\alpha 2}$ (an in ras.)E*; putabatur E 2 H*S* | indigna H*S*.

3. steriles F 2 ; stiriles Ψ^D *; sterelis F*KS* Ψ W | in solitudinem E*K* Ψ^D | squalentes Delv ξ c; scalentes r | calamitates $\Gamma^A\Omega^s$ | miseria Γ^A .

4. et (1 o) om. D | mandebat Π^r ; manducabant CXD | radices iunip. erant Σ^r | iunipirorum FK* | cibos K* Ψ W*(cyb.).

5. cum (1 o)] praem. et A | singula — clamore] siti X | ad eam Π^r W.

6. habitabant] habitatores Ω^m | et om. K* Ψ^D .

7. inter huiusc. laet.] ¶ h. inter arbusta laetabantur Θ^G | laetabantur] delectabantur Π^r ; latebantur Ψ^D * | et om. CX | sub sentibus] A*Q*; sub sensibus Θ^AK *; subsistentibus A 2 Q 2 | computant Θ^G ; putabant AQ.

8. et (2 o) om. $\Theta^{\alpha 2}$ | apparentes D.

9. canticum om. Σ^r * | prouerbium] praem. in Σ^{r2} avelv ξ c; praem. ** A*.

10. fugerunt Ω^s ; fiunt Φ^G | \sim fugiunt longe Π^r | a me om. H* | ueruntur Π^r .

24. <si ACQK | 25. <si ACQK | <cumque ACQK.

XXX. 1. ¶ nunc XXX. Ω^s ; § nunc Ω^m ; <nunc ACQK | <quorum Q | 2. <quorum ACQK | <et A | 3. <egestate K | <qui ACQ | 4. <et mandebant ACK | <et arborum A | 5. <qui ACQK | 6. <in desertis ACQK | 7. <qui ACQK | 8. <filii ACK | 9. <nunc ACQK | 10. <abominantur ACQK.

- 11 faretram enim suam aperuit et
adflixit me et frenum posuit in
os meum
- 12 ad dexteram orientis calamitatis
meae ilico surrexerunt
pedes meos subverterunt et op-
presserunt quasi fluctibus semi-
tibus suis
- 13 dissipaverunt itinera mea insi-
diati sunt mihi et praevalue-
runt et non fuit qui ferret
auxilium
- 14 quasi rupto muro et aperta ia-
nuā inruerunt super me et ad
meas miseras devoluti sunt
- 15 redactus sum in nihili abstulisti
quasi ventus desiderium meum
et velut nubes pertransiit salus
mea
- 16 nunc autem in memetipso mar-
cescit anima mea et possident
me dies adfflictionis
- 17 nocte os meum perforatur do-
loribus et qui me comedunt
non dormiunt
- 18 in multitudine eorum consumi-
tur vestimentum meum et quasi
capitio tunicae sic cinxerunt me
- 19 comparatus sum luto et adsimi-
latus favillae et cineri

12. orientis calamitatis K *cum multis codd. et archetypo, ut vid.*; orientis cala-
mitates A; orientes calamitates Λ^l.

Desunt VLG.

11. et (1°) *om.* W | in ore meo
Philip. (2° loco).

12. ad] *praem.* et D *cum Sang. Ox.*
Tur. Aug. | dextram á | orientis] E²(*alt.*
i in ras.); orientes C(hor.)Λ^lΘ^{g*}; orient
Θ^{g2}. ¶ ant. et Greg. « orientis » iuxta
hebr. *Guill.* | calamitatis] Θ^{g*}S*W*; cala-
mitates ACΛ^lΠ^rΦ^rEΘ^{g2}QS²W²Ω^{sj}β̄c *Phi-*
lip. Iulian. Greg.; et calamitates Ω^m |
ilico] ideo E* | subverterunt] subpres-
serunt W* | et *om.* α | oppresserunt] a-
uerterunt W* | suis] meis CQ *Greg.*
(*aliq. codd.*); tuis Ω^l.

14. quasi] *praem.* et Ω^{s*} | ad] in S*W.

15. ni(h)ilo CXΠ^r *Greg.* (*aliq. codd.*);
ni(h)ilum S*W²Γ^αΩαgrelβ̄z̄c; nihil W*.
¶ dicit Priscianus de accentibus [3, 20]
quod « nichili » est nomen indeclinabile
omnis generis *Guill.* | abstulistis A*;

abstuli Ψ^o; abstulit Ω^{sj}I; abiit β̄; *praem.*
et XDΓ^α. ¶ « abstulisti » sic habent anti-
iuxta hebr. et littera antiquorum origi-
narium Gregorii. uidetur tamen Greg.
exponere « abstulit » *Guill.* | ueluti C |
nubis A *Philip.* | pertransiit] E*; per-
transiuit D; pertransit E²α; pertransibit
A; pertransiet QS*W*.

16. semetipso Γ^α | marcescit] arescit
D | possidet FK* | adfflictionis + mee C².

17. ~ comedunt me Ω^mα.

18. in] a K* (*ut vid.*) | capicio W
Ω^s; capitium DS*; captio CXH* | tonicae
Σ^rHS*W | sic cinxerunt] Σ^r*S*(cincx.);
succinxerunt CXΣ^{r2}ES²(succincx.)Ωgrelβ̄
c; cinxerunt m.

19. comparatus] comportatus CX | et
adsim. + sum CΛ^lXΠ^rΦ^rEΘ^{hg}K*SΩagre
Iβ̄c *Iulian. Greg.* | fauilla W*.

11. ¶ faretram *Div. sine num.* E; {faretram ACQK | 12. {ad ACQK | {pedes AQK |
13. {dissipaverunt ACQK | 14. {quasi ACQK | 15. {redactus sum ACQK | 16. {nunc
ACQK | 17. {nocte ACQK | 18. {in ACQ | 19. {comparatus sum ACQK.

- 20 clamo ad te et non exaudis me
sto et non respicis me
- 21 mutatus es mihi in crudelem et
in durezza manus tuae adver-
saris mihi
- 22 elevasti me et quasi super ven-
tum ponens elisisti me valide
- 23 scio quia morti tradas me ubi
constituta domus est omni vi-
venti
- 24 verumtamen non ad consumptionem
eorum emittis manum
tuam et si conuerint ipse sal-
uabis
- 25 flebam quondam super eum qui
adfluctus erat et conpatiebatur
anima mea pauperi
- 26 expectabam bona et uenerunt
mihi mala
praestolabar lucem et eruperunt
tenebrae
- 27 interiora mea efferbuerunt abs-
que ulla requie praeuenerunt
me dies adfluctionis
- 28 merens incedebam sine furore
consurgens in turba clamavi
- 29 frater tui draconum et socius
strutionum

20. exaudis Λ^L cum multis codd. et archetypo; exaudies AK^2 | respicis $\Lambda^L K^2$ cum plerisq. codd.; respicies AK^* | 24. ad consumptionem $\Lambda^L K$; ad consummationem A | 26. praestolabar $\Lambda^L K$; praestolabam A .

Desunt VLG Ψ^D (a v. 28, consurgens).

20. clamo] W^* ; clamabo $CXSW^2$
 Ω^{SM} *Iulian. Greg. cum Libro comico* (ed. *Morin, p. 131*) | exaudies $ACX\Pi^F EK^2$ (alt. e in ras.) $SW\Psi^D \Omega^{SM}$ *Iulian. Greg.*; exaudisti Θ^A | me (I^o) om. CX *Greg. cum Libro comico l. c.* | sto] estuo Π^F | respicies AK^* (ut vid.) | me (2°) om. $CL^L X$.

21. es] est Ψ^D ; om. Σ^* | in crudelem X cum *Libro comico l. c.* | in durezza $\Lambda^L^* FK^*$.

22. et om. $\Theta^2 K^* re$, cf. *hebr.* | elisisti] elusisti S^* ; praem. et E^* | me (2°) om. ΦE^* | ualde SW .

23. scio + enim Θ^2 cum Λ^{LH} (*marg.*) *Sang. Ox. Tur.* | quia] quod A cum *Sang. Ox. Tur.* | tradas] E^* ; trades $CL^L \Sigma^T E^2 Q \Gamma^A \Omega g r e l b \zeta c$ (*um Libro comico* (ed. *Morin, p. 131*) | ~ est domus $E \Theta^{HO}$ $Q F K S W \Gamma^A \Psi^D \Omega g r e l b \zeta c$ *Philip. Iulian.* (I^o loco) cum *Libro comico l. c.* | omnis (om. Σ^T) uiuentis Σ^T (uib.) $Q K^* \Gamma^A$.

24. consumptionem D (*in textu*); consummationem $A \Sigma^T D$ (*iuxta indicem var. lect. in fine libri*) cum *Libro comico* (ed.

Morin, p. 131); corruptionem CX | eorum] meam $E^* \Theta^2$ (in ras.) $r e l \zeta$ cum *Libro comico l. c.* | emittes $DFK \Gamma^A$ *Philip.* | corruerunt Ψ^D ; corruerit a ; corruerim ζ , cf. *Librum comicum* (ed. *Morin, p. 131*, corruero).

25. super eum = $A \Pi^F Q K^* S^* W^2 \Gamma^A$ Ψ^D ; super eo $K^2 S^2 W^*$ cum *rell. codd. et edd. atque Philip.*

26. praestolabar $A \Pi^F$ | eruperunt] uenerunt CX .

27. interiora Γ^A ; praem. et Ω^M | efferbuerunt Θ^A ; efferuuerunt $F^2 K^*$; efferuerunt H^* ; efferuerunt $H^2 \Psi^D$ *Philip.* (*codd. R^* M*); efferruerunt F^* ; efferberunt Σ^T .

28. incedebam H^* ; sedebam Ω^M | consurgens] praem. et A , cf. *Sang. Ox. Tur. Aug.* | turba] $\Omega^{M^2} e l$ | clamaui] K^* ; clamabam $\Pi^F \Phi K^2 \Gamma^A \Omega g r e l b \zeta c$ *Philip. Iulian.*

29. struthionum $\Theta D g r e l b \zeta c$; structionum $W a$; structionum $\Lambda^L X \Sigma^T \Omega$; structionum E^* ; struthionum H^* .

20. <clamo $ACQK$ | 21. <mutatus $ACQK$ | 22. <elevasti $ACQK$ | 23. <scio $ACQK$ | 24. <verumtamen $ACQK$ | <et Q | 25. <flebam $ACQK$ | 26. <expectabam ACQ | <praestolabar AQK | 27. <interiora $ACQK$ | 28. <merens $ACQK$ | 29. <frater $ACQK$,

³⁰ cutis mea denigrata est super
me et ossa mea aruerunt prae
caumate

³¹ versa est in luctum cithara mea
et organum meum in vocem
flentium

XXXI. ¹ pepigi foedus cum oculis
meis ut ne cogitarem quidem
de virgine

² quam enim partem haberet Deus
in me desuper et hereditatem
Omnipotens de excelsis

³ numquid non perditio est iniquo
et alienatio operantibus inius-

titiam

⁴ nonne ipse considerat vias meas
et cunctos gressus meos dinu-
merat

⁵ si ambulavi in vanitate et festi-
navit in dolo pes meus

⁶ adpendat me in statera iusta et
sciat Deus simplicitatem meam

⁷ si declinavit gressus meus de via
et si secutum est oculos meos
cor meum et in manibus meis
adhesit macula

⁸ seram et alius comedat et proge-
nies mea eradicetur

XXXI. 3. iniustitiam K *cum multis codd. et archetypo*; iniquitatem AΛ¹ | 4. gres-
sus A²Λ¹K²; gressos A*K*K*.

Desunt VLGΨ^D.

30. adenigrata W; adnigrata S* |
caumate Λ¹QF; caumete Θ^A.

31. uersa est] ¶ h. et fuit Θ^G | in
luctu CXΣ^TQ *cum Ox. Tur.* | cithara Θ^{G2}
(i *in ras.*); cythara Π^FΦ^{Gv}EΘ^AHKSWΩ^{Sj}
α; cithara Σ^T; chitara Φ^P | organa mea
A | in uoce CXΣ^TΦ^{Rg}QΓ^A; *praem.* et
Ω^M.

XXXI. 1. nec cogitarem S*W; ne-
gotiare C.

2. haberem S*; habet Σ^T*H* | ~ in
me deus Λ¹Π^FSWΩ^SmagreIgc.

3. non *om.* Φ^v | operantium C(hop.)
X | iniust.] iniquitatem ACLA¹XΣ^THSW
ΩSM *Greg. cum Sang. Ox. Tur.*

4. gressos A*K*K*W*; *om.* Ω^S | denu-
merat W.

5. si — meus *om.* Λ¹* | et si D | in
uanitatem Θ^A | et] aut Σ^TEΘHQr | festi-

nabit X | dolo] malo r | ~ pes meus in
dolo Π^F.

6. appendet Σ^T | sciet Φ.

7. et si D | declinaui Π^F; declina-
bit X | gressus meos Π^FE*S*Ω^{M*}; gressos
meos W* | uia + eius D *cum cod. graeco*
A | et *om.* CXΩ *Greg.* ¶ hebr. et ant.
preponunt « et » coniunctionem *Guill.* |
si *om.* H*. ¶ h. non habet Θ^G | secutum
est oculos meos = AΘ^A(sequut.)^{G2}Γ^Aπc
Philip.; secutus est oculus meus W*;
se(c)utus est (o)culus meus Θ^{G*}W² *cum*
rell. codd. et edd., Iulian. et Greg. ¶ « et
si secutus est oculus meus cor meum »,
LXX « et si secutum oculum cor meum »
Guill. | in] si in CXagrel *Greg. cum* Λ¹
(*marg.*), *cf. LXX*; si §c; *om.* Ω^S, ¶ hebr.
et ant. et *Greg.* interponunt « in » pre-
positionem *Guill.* | meis *om.* Φ^R.

30. <cutis ACQK | 31. <versa ACQK.

XXXI. 1. ¶ pepigi XXXI. Ω^{Sj}; liber XXI. Λ¹; § pepigi Ω^M; <pepigi ACQK |
2. <quam ACQK | 3. <numquid ACQK | 4. <nonne ACQK | 5. <si ACQK | 6. <adpen-
dat ACK | 7. <si declinavit ACQK | <et si AC | 8. <seram ACK.

- ⁹ si deceptum est cor meum super mulierem et si ad ostium amici mei insidiatus sum
- ¹⁰ scortum sit alteri uxor mea et super illam incurventur alii
- ¹¹ hoc enim nefas est et iniquitas maxima
- ¹² ignis est usque ad perditionem devorans et omnia eradicans genimina
- ¹³ si contempsi subire iudicium cum servo meo et ancillae meae cum disceptarent adversum me
- ¹⁴ quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus et cum quaesierit quid respondebo illi
- ¹⁵ numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est et formavit in vulva unus
- ¹⁶ si negavi quod volebant pauperibus et oculos viduae expectare feci
- ¹⁷ si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea
- ¹⁸ quia ab infantia mea crevit mecum miseratio et de utero matris meae egressa est mecum
- ¹⁹ si despexi pereuntem eo quod non habuerit indumentum et absque operimento pauperem
- ²⁰ si non benedixerunt mihi latera eius et de velleribus ovium mearum calefactus est

15. formauit Λ^L cum *Philip.*; formauit me AK.

Desunt VLG^{ps}.

9. super mulierem = $\text{A}\Pi^F\Phi\text{D}\text{S}\text{W}^*$ $\Gamma^A\Omega$ *Philip. (cod. R*) Iulian. Greg. (aliq. codd.)*; super muliere W^2 cum *rell. codd. et edd.* | et *om.* Ω^M | amici] inimici D *Greg. (aliq. codd.)*; inimihī C; uicini Ω^M .

10. alteri = $\text{A}\Lambda^L\Sigma^T\text{E}^2\Omega$; alterius E^* cum *rell. codd. et edd. atque Philip. Iulian. Greg.* | \sim alterius sit Ω^s arel̄z̄c.

11. max.] magna Ω^M .

12. est *om.* a | perdit.] consumptionem Ω^s M; consummationem Λ^L | genim.] germina Ω^M .

13. \sim iudicium subire CX *Greg.* | \sim cum seruo meo iudicium D | cum seruis meis et ancillis meis Ω^M | et ancillae meae] E^*S^* ; et ancilla mea $\Lambda^L\Sigma^T\Phi^P\text{E}^2\Theta^2$ (*in ras.*) $\text{D}\text{S}^2\Omega^s$ agrēl̄b̄z̄c *Greg. (aliq. codd.)* | aduersus H.

14. ad iudicium Γ^A | quaesierit + me K^* | illi] ei D *Philip.*

15. in *om.* H^* | fecit me *om.* Ω^s |

formauit = $\Lambda^L\Gamma^A\Omega$ *Philip. Greg.*; qui formauit C; qui formabit X; formauit me *rell. codd. et edd.* ¶ h. et formauit nos in uulua una Θ^a .

16. si] et si D | pauperes $\text{E}^*\Omega^M$ | et] si Φ | oculus $\Pi^F\text{F}\text{K}\Gamma^A$ | spectare feci Σ^T ; expectari fecit Γ^A .

17. comedi + de panibus D.

18. quia] qui S^*W^* | mea creuit mecum] mecum creuit K^* | mea *om.* Π^F | creauit $\Theta^A\text{W}^*$ | creuit mecum mis.] ¶ h. crescere me fecit sicut pater Θ^a .

19. si dispexi $\text{E}^*\Theta^H\text{F}\text{K}\text{S}^*\text{W}$. ¶ h. si aspexi Θ^a | pereuntem] $\Theta^H\text{H}^*\text{S}^*$; pr(a)etereuntem $\text{C}\Lambda^L\text{X}\Pi^F\Sigma^T^2$ (*in ras.*) $\Theta^H^2\text{H}^2\text{Q}\text{F}\text{K}\text{S}^2\Omega^a$ ge *Iulian. Greg.* ¶ hebr. ant. « pretereuntem » (*sic*) *Hug.* hebr. et ant. et LXX « pereuntem » *Greg.* exponit « pretereuntem » *Guill.* | haberet Ω^s | indum.] uestimentum A | pauperem] pretereuntem X.

20. mihi] me Π^F .

9. <si deceptum est ACQK | 10. <scortum ACK | 11. <hoc ACQK | 12. <ignis CQK | 13. <si ACQK | 14. <quid ACQK | <et A | 15. <numquid ACQK | 16. § si Ω^M ; <si ACQK | 17. <si ACQK | 18. <quia CQK | 19. <si ACQK | 20. <si ACQK | <et A.

- 21 si levavi super pupillum manum meam etiam cum viderem me in porta superiorem
 22 umerus meus a iunctura sua cadat et brachium meum cum suis ossibus confringatur
 23 semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum et pondus eius ferre non potui
 24 si putavi aurum robur meum et obrizae dixi fiducia mea
 25 si laetatus sum super multis divitiis meis et quia plurima reperit manus mea
 26 si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare
 27 et † lactatum † est in abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo
 28 quae est iniquitas maxima et negatio contra Deum altissimum
 29 si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat et exultavi quod invenisset eum malum
 30 non enim dedi ad peccandum guttur meum ut expeterem maledicens animam eius

21. in porta Λ^L cum plerisq. codd. et archetypo; in portis AK | 27. lactatum restituumus cum hebr., cf. supra v. 9, si deceptum est cor meum, et Prov. 1, 10; 16, 29; 24, 28; Osee 2, 14; Ps. iuxta Hebr. 78, 36; ubi s. Hieronymus verbo lacto utitur; laetatum $\Lambda\Lambda^L K$ errante archetypo | 30. ad peccandum $\Lambda^L K$ cum plerisq. codd. et archetypo, ut vid.; ad peccatum A.

Desunt VLG Ψ^D .

21. pupillo Φ^G ; populum A | etiam om. CX Greg. (aliq. codd.). ¶ hebr. et ant. et Greg. « meam cum » Guill. | cum om. Π^F | ~ me viderem Philip. | in portam Ω^M ; in portis AFK | superiore Γ^A . ¶ h. superiori Θ^G .

22. a] ad X | cadet Φ^G | ~ ossibus suis $\Omega^S g$ | confringantur H^* ; conteratur CXS Ω^{Sj} Greg.; cadat et conteratur Ω^M . ¶ hebr. et ant. « confringatur » tale hebr. est infra XXXVIII (v. 15) « confringet » Greg. « conteratur » Guill.

24. robor $\Theta^A FK^* W$ | obrizae] Λ^L^* (-ze) W^* ; obrizo $\Lambda^L \Sigma^T \Phi E \Theta^G H F K S^* W^2 \Omega$ arelv̄āc; obryzo g; obrizēo S^2 ; obrizum D; praem. si Σ^T | fiduciam meam D.

25. super multas diuitias meas A | ~ diuiciis meis multis Ω^{SM} | quia] quasi D | plura Q Γ^A .

26. solem] ¶ h. lucem Θ^G | fulgerit FK; fugiret CX | luna Γ^A .

27. lactatum restituumus cum hebr., cf. Prov. 1, 10; 16, 29; 24, 28; Osee 2, 14; Ps. iuxta Hebr. 78, 36, ubi idem verbum lacto apud Hier. occurrit, cf. etiam supra v. 9 (deceptum est) et fortasse Iulian. qui, quamvis verba textus non expresse citet, in commentario voce commotus utitur (cf. A. Vaccari in Biblica 2 (1921) p. 219-221); la(e)tatum = codd. et edd. omnes Philip. Greg. cum Hier. adv. Ruf. I, 19 (in editis et in codd. omn. quos inspicere licuit) | ~ est cor meum in abscondito $\Omega^{S^* M}$; ~ in abscondito cor meum est Σ^T | ori Σ^T (in ras.) $\Phi^R E^* K^* W$.

29. sum om. Ω^S | de ruina Σ^T | inuenissem E^* .

30. non — meum] om. D | ad peccatum AE $\Theta\Gamma^A$ Philip. Iulian. | guttor K^* | expet.] expectarem CX $\Phi^R \Omega^{SM}$. ¶ « expeterem » Guill.

21. <si ACQK | 22. <umerus ACQK | 23. <semper ACQK | 24. ¶ si. liber XXII. Λ^L ; <si ACQK | 25. <si ACQK | <et A | 26. <si ACQK | 27. <et lactatum ACK | 28. <quae ACK | 29. <si ACQK | 30. <non ACQK.

- 31 si non dixerunt viri tabernaculi
mei quis det de carnibus eius
ut saturemur
- 32 foris non mansit peregrinus
ostium meum viatori patuit
- 33 si abscondi quasi homo pecca-
tum meum et celavi in sinu
meo iniquitatem meam
- 34 si expavi ad multitudinem ni-
miam et despectio propinquo-
rum terruit me
et non magis tacui nec egressus
sum ostium
- 35 quis mihi tribuat auditorem ut
desiderium meum Omnipotens
audiat et librum scribat ipse
qui iudicat
- 36 ut in umero meo portem illum
et circumdem illum quasi co-
ronam mihi
- 37 per singulos gradus meos pro-
nuntiabo illum et quasi prin-
cipi offeram eum
- 38 si adversum me terra mea clamat
et cum ipsa sulci eius deflent
- 39 si fructus eius comedi absque
pecunia et animam agricola-
rum eius adflixit
- 40 pro frumento oriatur mihi tribu-
lus et pro hordeo spina
finita sunt verba Iob
- XXXII. 1 omiserunt autem tres viri
isti respondere Iob eo quod
iustus sibi videretur

Desunt VLG^ψ^D.

31. non *om.* Φ^VP* | de *om.* W* | eius] meis S*.

32. ostium] ¶ h. ostia Θ^α.

33. homo] ¶ h. adam Θ^α.

34. expavi] Σ^T*; expectavi CΠ^FΣ^T2
Θ^α | despectio CΛ^L*XΦ^RE*Θ^HG^HFKW |
terruit] tenuit Ω^S | sum *om.* Π^F.

35. auditorem] S²; adiutorem CX
Σ^TE*S*3W*Ω^Mae *Greg.* ¶ « adiutorem »
Greg. sic habet, hebr. Philip. et ant.
habent « auditorem » *Hug.* hebr. ant.
« auditorem » *Greg.* « adiutorem » *Guill.* |
~ audiat omnipotens Ω^Sm^{ae}lβz̄c | librum
— iudicat *om.* E* | librum] E³; liberum E².

36. ut] et Π^F | in *om.* D | umero]
numero Θ^α | et circ. illum *om.* Γ^α; +
gutturū Ω^S.

37. gradus K*W* | principio CΣ^T*
Θ^α | efferam CΣ^T* | illum Σ^TH.

38. aduersus S* | terram meam W |
ipsa] ea E.

39. fructum W | eius *om.* Θ^α | ani-
mas CΣ^T | agriculturalum Π^FE*W^α | adflixit
om. W*.

40. pro — spina *om.* A* | frum.]
fermento Σ^T2(*pr. e in ras.*) | oritur H* |
hordea Φ^α; ordea F | finita — Iob] *cha-*
ract. diversis Π^FΦEFKSWlbc; *om.* Ω^{ae}z̄
Philip. ¶ « finita sunt uerba Iob » hec
habent hebr. et ant. LXX habent « et
quieverunt uerba Iob » hanc autem cer-
tissimam litteram non putes animo ru-
bricam esse in libris antiquis *Guill.*

XXXII. 1. amiserunt a | autem +
et A, *cf. LXX et Sang. Ox. Tur.* | ~
isti tres uiri Σ^T | eo *om.* Ω^M | sibi *om.* C
X | ~ sibi iustus Π^FQ | uidetur S*W*;
praem. esse Λ^LΣ^T, *cf. v. seq.*

31. <si ACQK | 32. <foris ACQK | 33. <si ACQK | 34. <si ACQK | <et non A | 35. <quis
ACQK | <et C | 36. <ut AQK | <et C | 37. <per ACQK | 38. <si ACQK | 39. <si ACQ
K | 40. <pro frumento C | ¶ finita XXIII. Γ^α; XXVII. AΘ^α; *Div. sine num.* CΠ^FΦE
Θ^HQFKSW.

XXXII. 1. ¶ omiserunt XXII. X; [XXVIII] Ω^M; XXXII Ω^SJ; liber XXIII. Λ^L; pars
quinta S; *Div. sine num.* Σ^TE^ψ^D; § omiserunt Q; <omiserunt AK.

² et iratus indignatusque Heliu filius Barachel Buzites de cognatione Ram

iratus est autem adversus Iob eo quod iustum se esse diceret coram Deo

³ porro adversus amicos eius indignatus est eo quod non invenissent responsionem rationabilem sed tantummodo condemnassent Iob

⁴ igitur Heliu expectavit Iob loquentem eo quod seniores se essent qui loquebantur

⁵ cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent iratus est vehementer

⁶ respondensque Heliu filius Barachel Buzites dixit iunior sum tempore vos autem antiquiores idcirco dimisso capite veritus

XXXII. 2. iratus est autem A²Λ¹K; iratus est A* | 4. seniores se AΛ¹; seniores LK.

Desunt VL(usque ad v. 3, aduersum)GΨ^o.

2. indignatus**** W*; + est Λ¹D Ωαgrelv̄z̄c Philip. (2° loco). ¶ ant. et Greg. non interponunt « est » uerbum Guill. | eliu Σ^τDgrelv̄z̄c; heliud Π^τ | barachel] F²(ar in ras.); baracel Σ^τ*; barachiel DS*WΩ; barachiēl Π^τ; baraciel Σ^τ²; baraciēl X; barachihel CΓ^Λ; barathel Ω^s; barach** K* | buzitis X; buzytis C | ram] S*³; rham A; hram E; raam Φ^{RGV}P*Θ^{HG}*K²S²; raham Π^τ; abraham K* | est om. Σ^τE* cum Tur. | autem om. A*S* WΩ^m cum hebr. | aduersum XΦΘ^{HG}DF* KΓ^ΛΩαgrelv̄z̄c | iustum esse se Π^τΦΘΩ Iulian.; iustum se CΩ^s Greg., cf. LXX; se iustum X | diceret] uideretur S*W*, cf. v. praec. | contra deum F*K*.

3. aduersum] S*W*; aduersus CΛ¹ XΠ^τΣ^τH*QDK*S²W²Ω^m Greg. | amicos] praem. tres Λ¹Ω cum hebr., LXX et Λ¹ (marg.), cf. Sang. Ox. Tur. ¶ ant. « aduersum amicos » sed dicunt hebr. habere quod dicitur « tres » numquid ergo propter hebr. sic dicemus (v. 5) « non responderunt ore suo tres homines » absit Guill. | indignatus] iratus D cum Sang. Ox. Tur. et v. praec. | non om. C | inue-

nisset Θ^m*; inuenirent D | responsum rationabilem Θ^Λ | sed] ¶ h. unde condemnassent Iob Θ^o.

4. tot. vers. om. Philip. | heliud Π^τ; eliu Σ^τDgrelv̄z̄c; helius L | expectaui W*; exspectauerat D; expectabit X | ~ loquentem Iob SW | se om. LCXΠ^τΦ^{RGV} QDF*K²S²Ω Greg.

5. tot. vers. om. Philip. | uidissent XΩ^s | tres] ei Γ^Λ; om. CXΦEK²S² Greg. (aliq. codd.). ¶ hebr. ant. « tres » Hug. | potuissent] E*; possent CXE²Θ^{AG}DFK* Γ^ΛΩ^s Greg. (pleriq. codd.); possint Θ^{HG}*; + qui loquebantur S*W (loquib. W*) | iratus] praem. ira Σ^τ.

6. respondensque — dixit om. Philip. | respondens autem C; respondens itaque E²; respondens E* | eliu CΣ^τDgrelv̄z̄c; heliud Π^τ; helius L; helieu H* | filius om. Φ^o | barachiel DK*S*WΓ^ΛΩ; baraciel LΣ^τ; barachiel CX; barahiel Π^τ; barathel Ω^s | buzithes EΩ^s; buzitis CXW* | dixit] praem. et E*Θ^{HAG}*H*, cf. hebr. | idcirco] ideo D | dimisso] Λ¹*E* K*S*³; demisso CΛ^{L2}E²Θ^ADFK²S²Ωgrelv̄z̄c | ~ uobis indicare Π^τSW arelv̄z̄c, cf.

2. ¶ et Div. sine num. Π^τΦ^{RGV}; <et AQK | <iratus est K | 3. <porro AQK | 4. ¶ igitur Div. sine num. Φ^PQ; <igitur AK | 5. <cum AQK | 6. ¶ respondensque XXVIII. AΘ^{AG}; Div. sine num. CΠ^τΦ^oEΘ^HQFKSW; <respondensque AC | <iunior ACQK | <idcirco CQ.

sum indicare vobis meam sententiam
⁷ sperabam enim quod aetas prolixior loqueretur et annorum multitudo doceret sapientiam
⁸ sed ut video spiritus est in hominibus et inspiratio Omnipotentis dat intellegentiam
⁹ non sunt longevi sapientes nec senes intellegunt iudicium
¹⁰ ideo dicam audite me ostendam vobis etiam ego meam scientiam
¹¹ expectavi enim sermones vestros

audivi prudentiam vestram donec disceptaremini sermonibus
¹² et donec putabam vos aliquid dicere considerabam
 sed ut video non est qui arguere possit lob et respondere ex vobis sermonibus eius
¹³ ne forte dicatis invenimus sapientiam Deus proiecit eum non homo
¹⁴ nihil locutus est mihi et ego non secundum vestros sermones respondebo illi
¹⁵ extimuerunt non responderunt

10. etiam AΛ¹K; om. L | 12. arguere possit AΛ¹K; possit arguere L | 15. non A K*; et non L; nec Λ¹K².

Desunt VGΨ^D.

LXX | meam om. Σ^τ | sententiam] scientiam Λ¹Ω^M. ¶ «sententiam» contra grecum et ant. quidam mutando male posuerunt illud [«scientiam»]. Hieron. (cod. hebr.) modo uertit in «sententiam» sicut hic et infra XXXIII (v. 3), modo uertit in «sapientiam» sicut infra eodem (32, v. 10) modo uertit in «scientiam» sicut eodem infra (v. 17) ibi tamen Greg. habet «sapientiam» Guill. | ~s(ent)entiam meam Φ^Ω.

7. sperabam] expectabam Philip. | aetas] aestas Θ^A | prolixior] prouectior D | sapientia L.

8. sed ut — 14. sermones] in ras. Θ^{A2} | ~ in hominibus est D | spiratio D.

9. tot. vers. in ras. Θ^{A2}; om. Philip.

10. tot. vers. in ras. Θ^{A2} | dico D cum Sang. Ox. Tur. | audi K* | ostendam] praem. et WΩSM | uobis — scientiam] in ras. lat. spat. K² | uobis om. Ω^M | etiam om. LΣ^τ Greg. (aliq. codd.) cum LXX | ego om. K²; praem. et F | scientiam] sapientiam ΦK²SWΩ^{SJ}rel̄z̄c

Greg. (aliq. codd.); sententiam CEDF*. ¶ sententiam S² | ~ (sc)ientiam meam Ω.

11. tot. vers. in ras. Θ^{A2} | uestram om. L | disceptaretis DΩ^{SJ} Greg. (aliq. codd.); disputaretis in Ω^M. ¶ ant. «disceptaremini» Guill. | sermonibus + uestris Ω^Mae.

12. tot. vers. in ras. Θ^{A2} | donec] dum Π^F | uos — possit om. W* | ~ aliquid uos Ω^S | ut] et Ω* | qui] quia S* | posset W² | ~ possit arguere LΠ^FQW² Ωagrel̄b̄z̄c | ex om. S*W*.

13. tot. vers. in ras. Θ^{A2} | inuenimus L | deus] praem. et Θ^{A2} | proiciet α | non] praem. et CΠ^FΣ^τE*Θ^{HA2G}HQD K²S²ΩSM Iulian. cum Sang. Ox. Tur. ¶ ant. et Greg. «eum non» Guill.

14. nihil — sermones] in ras. Θ^{A2} | ~ sermones uestros CΩSMagrel̄b̄z̄c | respondebo] praem. non S*W*.

15. extimauerunt L; et timuerunt D Ω^M | non = AΦ^{RG}Θ^{HAG2}(in ras.)K*S*W*Γ^A cum hebr., LXX et Sang. Ox. Tur.; nec CΛ¹XH²FK²ΩSMagrel̄b̄z̄c Greg.; et non LΠ^FΣ^τΦ^{VP}EH*QDS²W²Ω Philip. Iulian. |

7. <sperabam ACQK | 8. <sed ACQK | 9. <non ACQK | 10. <ideo ACQK | 11. <expectavi ACQK | <donec C | 12. <et A | <sed ACQK | 13. <ne ACQK | 14. <nihil ACQK | 15. <extimuerunt ACQK.

- ultra abstuleruntque a se elo-
quia
16 quoniam igitur expectavi et non
sunt locuti steterunt nec re-
sponderunt ultra
17 respondebo et ego partem meam
et ostendam scientiam meam
18 plenus sum enim sermonibus
et coartat me spiritus uteri
mei
19 en venter meus quasi mustum
absque spiraculo quod lagun-
culas novas dirumpit
20 loquar et respirabo paululum
aperiam labia mea et respon-
debo

- 21 non accipiam personam viri et
Deum homini non aequabo
22 nescio enim quamdiu subsistam
et si post modicum tollat me
factor meus
XXXIII. 1 audi igitur Iob eloquia
mea et omnes sermones meos
ausculta
2 ecce aperui os meum loquatur
lingua mea in faucibus meis
3 simplici corde meo sermones
mei et sententiam meam labia
mea pura loquentur
4 spiritus Dei fecit me et spiracu-
lum Omnipotentis vivificavit
me

15. eloquia LΛ¹K²; eloquium AK* | 20. respirabo AΛ¹; respondebo L.
XXXIII. 3. sententiam meam K*; sententia mea L; sententiam AΛ¹K².

Desunt VGΨD.

abst. — eloq. om. *Philip.* | abstulerunt
D | a om. Ω^m* | eloquium AC(ϕl.)X(ϕl.)K*
Ω^sae *Greg.* ¶ « eloquia » sec. hebr. et
ant., *Greg.* « eloquium » *Guill.*

16. nec] et non Θ^{HC}*D | ~ ultra
responderunt relb̄gc.

18. enim om. CXΦE² *Greg.* ¶ ant.
et *Greg.* non interponunt « enim » *Guill.* |
~ enim sum Ω^s cum *Sang. Ox. Tur.*

19. en] et *Philip.* | inspiraculo X |
lacunculas Θ^AΓ^A; la*gunculas Q; lan-
gunculas E*S*W* | dirumpit] Λ¹*; dir-
rumpit Π^F; dirumpit LΛ¹ag; dirupit Ω^s.

20. respirabo] K² (irabo in ras.);
respondebo LDS* *Philip. (codd. R*M)* |
respondebam α.

22. enim om. S*W | et si] etiamsi
Philip.; et CX *Iulian. Greg. (aliq. codd.)*.

XXXIII. 1. igitur] ergo Ω^s *Philip.*
(2° loco) cum *Sang. Ox. Tur.* | eloquia

mea] L*Φ^{P2}(in ras.); uerba mea Σ^TH;
eloquium L²; om. D | absulta XΣ^TK*;
ausculta Ω; obsculta L.

2. loquetur Λ¹Ω^smg^{rw}; loquar L.
¶ ant. et *Greg.* « loquatur » *Guill.* | mea
om. S*W.

3. meo om. Dg *Greg. (aliq. codd.)* |
sententiam meam = CΠ^FΦ^{RGV}QDK*SW
Γ^A *Philip.*; sententia mea L; sententiam A
Λ¹XΣ^TΦ^EΘ^HFK²Ω^{agelb̄gc} *Greg.*; scien-
tiam τ | labia mea om. S*W* | pura = L
ACXΣ^T*QDWΓ^A *Philip. (codd. MC)*;
pure Π^FS²(e in ras.); puram Σ^{T2} cum *rell.*
codd. et edd., Philip. (cod. R) et Greg. |
~ pur(a) labia mea W²relb̄gc *Greg.* ¶
ordo sec. hebr. et ant. « sententiam labia
mea puram » *Guill.*

4. dei] domini Λ¹ | me] in me E* |
inspiraculum XΠ^FK* *Greg. (aliq. codd.)* |
uiuificabit X | me om. K*.

16. <quoniam ACQK | 17. <respondebo AC | <et ostendam A | 18. <plenus sum ACQ
K | 19. <en ACQK | 20. <loquar ACQK | 21. <non accipiam ACQK | 22. <nescio
ACQK.

XXXIII. 1. ¶ audi XXXIII. Ω^s; *Div. sine num.* Q; § audi Ω^m; <audi ACK |
2. <ecce ACQK | 3. <simplici ACQK | 4. <spiritus ACQK.

- ⁵ si potes responde mihi et aduersus faciem meam consiste
⁶ ecce et me sicut et te fecit Deus et de eodem luto ego quoque formatus sum
⁷ verumtamen miraculum meum non te terreat et eloquentia mea non sit tibi gravis
⁸ dixisti ergo in auribus meis et vocem verborum audiui
⁹ mundus sum ego absque delicto immaculatus et non est iniquitas in me
¹⁰ quia querellas in me repperit ideo arbitratus est me inimicum sibi
¹¹ posuit in nervo pedes meos custodivit omnes semitas meas
¹² hoc est ergo in quo non es iustificatus respondebo tibi quia maior sit Deus homine
¹³ aduersum eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi
¹⁴ semel loquitur Deus et secundo idipsum non repetit
¹⁵ per somnium in visione nocturna quando inruit sopor super homines et dormiunt in lectulo

5. aduersus AK; aduersum LΛ¹ | 8. uerborum LK; uerborum tuorum AΛ¹ | 12. es AΛ¹K; est L | 14. loquitur AΛ¹K; loqueretur L | repetit LΛ¹K; repetet A.

Desunt VGΨ^D.

5. si poteris respondere K* | aduersum LΛ¹Π^FΦEΓ^AΩ^S | *Philip.* | meam] tuam A*.

6. *tot. vers. om. Philip.* | et (1°) *om.* A | et (2°) *om.* Λ¹Ω^S | ~ quoque luto ego Π^FD.

7. *tot. vers. om. Philip.* | mirac.] umbraculum Ω^M* | non] in H* | et *om.* D | ελοquia mea non sint tibi graua Π^F; eloquiū meū non sit tibi graue Θ^G(*utr. ū et ult. e in ras.*) | eloquentia mea] ¶ h. [timor meus] Θ^G (*restit. ex Martianaeo*) | mea] *in ras.* K²; *om.* Q | ~ grauis tibi D.

8. ergo *om.* S*W | uerborum + tuorum AΛ¹Σ^TΦ^PE²Θ^HS^WΩ^Marelv̄z̄c *Greg.* (*pleriq. codd.*) *cum plur. codd. graec. et Sang. Ox. Tur.*

9. ego + et CXW²Naelv̄z̄c *Greg.* ¶ hebr. et ant. non interponunt « et » *Guill.* | delicto] peccato Σ^TH; + manus meae C; + et Ω^M.

10. quia] quare X | querellas + non D | ~ repperit in me DS | est *om.*

Ω^M | me] in me S*W*.

11. custod.] *praem.* et SWΓ^A *Philip. cum cod. graeco A et Sang. Ox. Tur.* | omnem semitam meam K*.

12. es] est LΠ^FΦ^PE*Θ^{HAG}*W* | quia] quod CΛ¹XΩ^M *Greg.* | deus maior est D | sit *om.* F* | homini K*S*W.

13. *vers. non ad verbum refert Philip.* | aduersum] K*; aduersus CΛ¹XΠ^FΣ^TΘ^{HG}HDFK²SWΩSMgrelv̄z̄c *Greg.* | non ad *om.* C | respondebit Θ^A; respondet L.

14. loquitur] Φ^P*S³W²(*in ras. lat. spat.*); loquetur CXΦ^{RGVP}2Θ^AS²ΩSM *Greg.* (*pleriq. codd.*); loqueretur L. ¶ hebr. et ant. et *Greg.* « loqueretur ... repetet » sed cum hoc resumit exponendo *Greg.* ponit in presenti « loquitur ... repetit » *Guill.* | idipsut L; ipsum A | repetit] Φ^P*F*S³; repetet AΣ^TΦ^{RGVP}2Θ^AF²S²Γ^AΩ^M *Greg.*; petit H*.

15. in uisionem nocturnam K* | super] in Θ^A *cum Sang. Ox. Tur. Aug.* | hominem L | et — lectulo *om. Philip.* | dormiuit Θ^H* | lectulo + suo CS*W.

5. <si ACQK | 6. <ecce ACQK | 7. <verumtamen ACQK | 8. <dixisti ACQK | 9. <mundus sum ACQK | 10. <quia ACQK | <ideo AK | 11. <posuit ACQK | 12. <hoc ACQK | <respondebo AQK | 13. <aduersum ACQK | 14. <semel AQK | 15. <per ACQK.

- 16 tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplinam
 17 ut avertat hominem ab his quae facit et liberet eum de superbia
 18 eruens animam eius a corruptione et vitam illius ut non trans-eat in gladium
 19 increpat quoque per dolorem in lectulo et omnia ossa eius marcescere facit
 20 abominabilis ei fit in vita sua
 panis et animae illius cibus ante desiderabilis
 21 tabescet caro eius et ossa quae tecta fuerant nudabuntur
 22 adpropinquabit corruptioni anima eius et vita illius mortiferis
 23 si fuerit pro eo angelus loquens unum de milibus ut adnuntiet hominis aequitatem
 24 miserebitur eius et dicet libera eum et non descendat in corruptionem inveni in quo ei propitius

16. disciplinam AK*; disciplina LΛ¹K² | 18. a AΛ¹K; de L | 22. adpropinquabit LΛ¹K; adpropinquavit A | 24. in corruptionem LΛ¹K; in corruptione A.

Desunt VGΨ^o.

16. uirorum] uirtutum Θ^A | eos om. Γ^A | disciplinam — 17. hominem om. W* | disciplinam = AΠ^FΣ^TΦ^{RGV}E*QF*K* S*W² Iulian. Greg. (aliq. codd.); disciplina E²F²K²S² cum rell. codd. et edd. Philip.

17. tot. vers. om. Philip. | ut] et Θ^A | auertat Σ^T | facit] S* | fecit CXΣ^TΦ^o S²Γ^AΩ^αgrēl Greg. | eum om. A* | de] a Ω. ¶ «de» sec. ant. et Greg. Guill.

18. vers. non ad verbum refert Philip. | eruens] erudiens A* | animam eius] Ω^{M*}; eum Ω^{M2} | a] de LCXΠ^FQSW Greg. | ut non] ne C | in gladio X.

19. increpans C | et — facit om. Philip. | et] non Ω^{S*} | eius] illius SW | ~ eius ossa F* | marcessere Σ^TΩ^M; marciscere W; marcere D.

20. tot. vers. om. Philip. | ~ fit ei Ω^M | uita] uia Γ^A.

21. tot. vers. om. Philip. | tabescit CXΠ^FΦ^{ESW}²(e ex i) Greg. (aliq. codd.) | eius] illius CX Greg. | tecta] tacta E* Θ^AK*; recta Ω^M.

22. tot. vers. om. Philip. | a(d)propinquavit ACΦ^{RGV}EΘ^{HG}QWΓ^Alv̄z̄c cum LXX, cf. Sang. Ox. Tur. (accessitque) | corruptione Θ^A; corruptionem W*; corruptio L; corruptionibus D | anima] animae L | ~ anima eius corruptionibus D.

23. tot. vers. om. Philip. | unum de milibus] H*S*W*; unus de mi(l)ibus Φ^{RGV}P²grlv̄z̄c; unum de similibus C(hun.) XΘ^{H*}G*H²FKS²W²Ω^α Iulian. Greg.; unus de similibus Φ^{P*}Γ^Ae. ¶ [h. unu]s de mille Θ^o; hebr. et grecus et ant. latini habent « milibus » et habent « unus », Greg. exponit « de similibus » tamen in biblia qua (cod. quia) usus est uidi « de milibus » Guill. | ut] et Γ^A.

24. tot. vers. om. Philip. | dicit CΠ^F S*W | ~ dicet et Σ^T | liberat Ω^{M*}; liberabo C | et (2°) = LAL²(in ras.)Π^FΘ^D S*WΓ^A; ut S² cum rell. codd. et edd., Greg. et Ox. Tur. | descendet E* | in corruptione AQ | ei] et L; om. K*, cf. hebr. | propiciet a; propitietur X.

16. <tunc ACK | 17. <ut ACK | 18. <eruens ACQK | 19. <increpat ACQK | 20. <abominabilis ACQK | 21. <tabescet ACQK | 22. <adpropinquabit ACQK | 23. ¶ si XXIII. X; liber XXIII. Λ¹; <si ACQK | 24. <miserebitur AC | <libera Q.

- 25 consumpta est caro eius a sup-
plicii revertatur ad dies adu-
lescentiae suae
- 26 deprecabitur Deum et placabilis
ei erit et videbit faciem eius
in iubilo et reddet homini
iustitiam suam
- 27 respiciet homines et dicet pec-
cavi et vere deliqui et ut eram
dignus non recepi
- 28 liberavit animam suam ne per-
geret in interitum sed vivens
lucem videret
- 29 ecce haec omnia operatur Deus
- tribus vicibus per singulos
- 30 ut revocet animas eorum a cor-
ruptione et inluminet luce vi-
ventium
- 31 adtende Iob et audi me et tace
dum ego loquar
- 32 si autem habes quod loquaris
responde mihi loquere volo
enim te apparere iustum
- 33 quod si non habes audi me tace
et docebo te sapientiam
- XXXIV. 1 pronuntians itaque He-
liu etiam haec locutus est
- 2 audite sapientes verba mea et

27. deliqui AA⁺K; dereliqui L | recepi A⁺K; recipi LA | 30. luce AA⁺K; lucem L | 31. loquar AK; loquor LA⁺ | 33. tace AA⁺K²; et tace L; om. K*.

Desunt VGΨ^D.

25. consumpta] K²(p in ras.); con-
summata C | eius om. CX Greg. (aliq.
codd.) | a] legi nequit f; om. A⁺DK*Γ^A
Philip. | suae] tuae A*; meae Φ^R.

26. deprec. — erit om. Philip. | ui-
debis E* | eius om. K* | et reddet —
suam] non ad verbum refert Philip. |
reddet] addet f.

27. respiciet] praem. et D | homi-
nis QW*; homo ΦDf cum Sang. Ox.
Tur., cf. LXX; om. Θ^A | dicit Π^FS*W
Greg. (aliq. codd.) | dereliqui LH* | re-
cipi LAWΓ^Af Philip. (cod. R).

28. liberabit XΦD; + enim A⁺X
(ε-)Γ^AΩ^Mf Greg. (I^o loco) | pergerem C |
in interitu Σ^T | uiuens] uidens XK* | lu-
cem] lumen Θ^H | uiderat L.

29. tot. vers. om. Philip. | ecce om.
C Greg. | ~ omnia hec Ω^S.

30. tot. vers. om. Philip. | reuocat
Φ^{P2}(at in ras.) | an. eorum] ¶ [h. ani-

mam eiu]s Θ^G (restit. ex Martianaeo) |
luce] E*; in luce Π^FΦE²Ω^{S*}J; lucem L
Γ^A; lumine Σ^T.

31. ego] et ego S*W | loquar = A
Θ^HAG²HDFKS²ΩSM, cf. Sang. Ox. Tur.;
loquor Θ^{G*}S* cum rell. codd. et edd.,
Philip. et Greg.

32. vers. non ad verbum refert Phi-
lip. | quid Θ^{G*}ΩSM Iulian. | loquaris + tu
f | loquere om. Ω^S; praem. et K. ¶ hebr.
et ant. « loquere » quod in expositione
non oportuit Greg. tangere Guill. | ~
enim uolo Γ^A.

33. tot. vers. om. Philip. | si non
om. f | tace] Ω^M(t corr.); om. DK*;
praem. et LCΠ^FQΩ^S, cf. supra v. 31 | et
om. Γ^A | sap. + meam D.

XXXIV. 1. pronuntians itaque] pron-
untians quoque CXΩSM Iulian. Greg.;
respondens autem K* | heliu X; eliu C
Σ^TDgrefsb̄c; helyu Ω^S; heliud Π^F.

25. <consumpta est ACQK | 26. <deprecabitur ACQK | <et reddet C | 27. <respiciet A
QK | <peccavi C | 28. <liberavit ACQK | 29. <ecce ACQK | 30. <ut A | 31. ¶ adtende
Div. sine num. Π^F; <adtende ACQK | 32. <si ACQK | <loquere Q | 33. <quod ACQK.

XXXIV. 1. ¶ pronuntians XXIII. Γ^A; XXIX. AΘ^AΩ^M; XXXIII. Ω^SJ; Div. sine
num. CΣ^TΦ^GΘ^HFK; <pronuntians Q | 2. <audite ACQK.

eruditi auscultate me
 3 auris enim verba probat et gut-
 tur escas gustu diiudicat
 4 iudicium eligamus nobis et inter
 nos videamus quid sit me-
 lius
 5 quia dixit Iob iustus sum et Deus
 subvertit iudicium meum
 6 in iudicando enim me menda-
 cium est violenta sagitta mea
 absque ullo peccato
 7 quis est vir ut est Iob qui bibit
 subsannationem quasi aquam
 8 qui graditur cum operantibus
 iniquitatem et ambulat cum
 viris impiis

9 dixit enim non placebit vir Deo
 etiamsi cucurrerit cum eo
 10 ideo viri cordati audite me
 absit a Deo impietas et ab Omni-
 potente iniquitas
 11 opus enim hominis reddet ei et
 iuxta vias singulorum restituet
 12 vere enim Deus non condemna-
 bit frustra nec Omnipotens
 subvertet iudicium
 13 quem constituit alium super ter-
 ram aut quem posuit super
 orbem quem fabricatus est
 14 si direxerit ad eum cor suum
 spiritum illius et flatum ad se
 trahet

XXXIV. 4. uideamus AΛ¹K; eligamus L | 12. condemnauit LA | subuertet AΛ¹; subuertit LK | 13. constituit LA²Λ¹K; constituet A* | 14. direxerit A²Λ¹; dixerit LA*K.

Desunt VGΨ^D.

2. absultate XΣ¹K*; ascultate Ωf.
 3. guttor F*K*W*; guttor f | gusto H* | disiudicat Ω^M; deiudi[...] f.
 4. iudicium + meum S*W*; + autem W² | elegamus S*W*f | uideamus] eligamus LQ | quid] quod X.
 5. quia dixit Iob non ad verbum re-
 fert Philip. | quia] qui H*F* | dixisti X
 ΩSM Greg. (aliq. codd.); dixisti tibi C |
 et om. Ω*.
 6. in iudicandum Λ¹W*; indicando
 C* | me om. S*W | uiolenta] uirolenta
 f; praem. et CXΩ^M Greg.; et uiolenta
 est Ω^S | ullo om. D | peccato + meo
 FK².
 7. qui Σ¹Φ^P* | est (ante Iob)] iste
 Γ^A; om. Π^PΩ^Mg Philip. cum hebr., LXX,
 Sang. Ox. Tur. Aug. | ~ Iob est L | bi-
 bit om. Σ¹*.

8. grad. — am(bulat)] deest f fol.
 exciso | ambulabat Φ^R | impiis] iniquis f.
 9. etiamsi + hodie f² | currenit H*;
 cucurrit f.
 10. cordati] F*; recordati F²; con-
 cordati f | et om. L.
 11. et — restituet om. Philip. | resti-
 tuet + eis C(ϕis)XΩ^Magrelvōc Greg.
 12. tot. vers. om. Philip. | uere] ui-
 rum f | condemnauit LACF*KWΓ^A Iu-
 lian. | nec omnip.] et omnip. non Df;
 et omnip. K* | subuertit LCXΠ^FDFKSW
 Greg. (aliq. codd.).
 13. constituet A*Γ^A | orbem] ur-
 bem A*.
 14. direxit Φ^R; dixerit LA*Σ¹Φ^PE*
 FKS*W | spiritum] K*; spirituum F*K²;
 spiritu F²; spiritus f | ~ et spiritum il-
 lius Θ^A | ad] a Γ^A | trait CX Greg.

3. <auris ACQ | 4. <iudicium ACQK | 5. <quia ACQK | 6. <in ACQK | 7. <quis ACQ
 K | 8. <qui ACQK | 9. <dixit ACQK | 10. <ideo ACQK | <absit CQ | 11. <opus ACQ
 K | 12. <vere ACQK | 13. <quem constituit ACQK | 14. <si ACQK.

- 15 deficiet omnis caro simul et homo in cinerem revertetur
 16 si habes ergo intellectum audi quod dicitur et ausculta vocem eloquii mei
 17 numquid qui non amat iudicium sanare potest et quomodo tu eum qui iustus est in tantum condemnas
 18 qui dicit regi apostata qui vocat duces impios
 19 qui non accipit personas principum nec cognovit tyrannum cum disceptaret contra pauperem
 opus enim manuum eius sunt universi
 20 subito morientur et in media nocte
 turbabuntur populi et pertransibunt et auferent violentum absque manu
 21 oculi enim eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat
 22 non sunt tenebrae et non est umbra mortis ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem

15. reuertitur LA²Λ¹K; reuertitur A* | 17. sanare LK*; sanari AΛ¹K² | 19. uniuersi AΛ¹K; uniuersa L.

Desunt VGΨ^D.

15. *tot. vers. om. Philip.* | in cinere W² (*alt. i ex e*); in puluerem Π^F | reuertitur A*S*W*; redigetur f.

16. haberes Ω^M | ergo *om.* K* | ~ ergo habes Π^FΦEΩ | absculta XΣ^TK*; ascultata ΩSMf.

17. num E* | sanare = LΠ^FQK*Wf *Philip. Iulian., cf. hebr.*; sanari K² *cum rell. codd. et edd. atque Greg.* ¶ hebr. et Ieron. «sanare» Ieron. «animam a uiciis», Greg. et ant. habent «sanari» *Guill.* | et *om.* CX *Philip. Greg.* | tu *om.* K* | eum qui] quum C | est] E*; es E². ¶ satis ant. et Greg. «et quomodo tu eum qui iustus est in tantum condempnas» iuxta hec sic sonabit hebr. «et si iustum potens condempnas» id est «potenter», antiquiores pro «est» habent «es» et tunc sic sonabit hebr. «et si iustus potentem condempnas» *Guill.* | contempnas f.

18. dicit L | regi] rei Θ^A | qui (2°)] *praem.* aut X | duces] iudices Df | in-pius L.

19. qui] *praem.* et D | accipit] A*; accepit A²Λ¹F *Philip. (cod. R*)* | personam CXD *Greg. cum hebr. et LXX* | principium Θ^A* | cognoscit C; cognominavit L | cum] dum *Philip.* | contra] aduersus D | opus — uniuersi *om. Philip.* | enim *om.* Π^F | eius] suarum Df | uniuersa LΦE.

20. subito] *praem.* et D | morientur] F² (*ien in ras.*); moriuntur E* | et (I^o) *om.* K* | turbabuntur] K (*pr. t corr.*); curbabuntur XF*S; curuabuntur CΛ¹Ω^S* *Greg.* ¶ «turbabuntur», alii «curuabuntur» *Greg.*, hebr. «clamabunt» *Hug.* | et (2°) *om.* D | auferent] E*; auferet E². ¶ ibi est in plurali «auferent» iuxta hebr. et ant. et *Greg.* qui glosat «diuina iudicia» *Guill.* | uiolentium W²; uiolentiam W*.

21. gressos K*W*(grēs.).

22. ut] et D; et ut L | abscondatur L | ibi] sibi C | qui] quia D; *om.* Θ^A*; *praem.* omnes Ω*.

15. <deficiet ACQK | 16. <si ACQK | 17. <numquid ACQK | <et Q | 18. <qui dicit ACQK | <qui vocat C | 19. ¶ qui. liber XXV. Λ¹; <qui ACK | <nec K | <opus ACQK | 20. <subito Q | <turbabuntur AQQ | 21. <oculi ACQK | 22. <non sunt ACQK.

- 23 neque enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad Deum in iudicium
 24 conteret multos innumerabiles et stare faciet alios pro eis
 25 novit enim opera eorum et idcirco inducet noctem et conterentur
 26 quasi impios percussit eos in loco videntium
 27 qui quasi de industria recesserunt ab eo et omnes vias eius intellegere noluerunt
 28 ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni et audiret vocem pauperum
 29 ipso enim concedente pacem quis est qui condemnet ex quo absconderit vultum quis est qui contempletur eum et super gentem et super omnes homines
 30 qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi
 31 quia ergo ego locutus sum ad Deum te quoque non prohibeo
 32 si erravi tu doce me si iniquitatem locutus sum ultra non addam

23. potestate A²Λ¹K; potestatem LA* | in iudicium A²Λ¹ cum plerisq. codd. et archetypo, ut vid.; iudicium LA*K | 25. inducet L; inducit Λ¹K; induit eos A | 26. uidentium ΛΛ¹K; uidentum A | 28. facerent ΛΛ¹; faceret A | 31. prohibeo ΛΛ¹K*; prohibebo AK² | 32. tu doce AΛ¹K; doce tu L.

Desunt VGΨ^D.

23. tot. vers. om. Philip. | potestatem LA* | ~ est ultra in hom. pot. D | ueniant W* | dominum D, cf. Sang. Ox. Tur. | in iud.] in iudicio Σ^TΦ^RGVH*K²; iudicium LA*Π^FK*W*.

24. innum.] praem. et CΛ¹XDFK W²Γ^AΩ³ε Greg. | facit Σ^T.

25. operam L | inducit CΛ¹XFKS* WΩ^m Greg. (pars codd.), cf. hebr.; inducit eis Q; induit eos A; posuit Σ^TH | noctem] tenebras Σ^TH | et conteretur L; ut conterantur Q.

26. uidentium] Θ^A*W*; uidentum A Σ^TΘ^HΛ²εH*QΓ^A Greg. (aliq. codd.); uidentium E W², ¶ uidentum X².

27. qui om. S*W* | de om. D | nolunt Ω^S*.

28. tot. vers. om. Philip. | facerent] K²(rent in ras.); faceret AΠ^F2Θ^HAG*Q; facret Π^F*; faciet E* | audire CΛ¹Σ^TΓ^A

Ω^m; audirem W* | pauperem H*.

29. ipsum K* | enim] autem D | est (I^o) om. Σ^T | condemnet] praem. bene W* ut vid. | ex] praem. et Λ¹FK², cf. hebr. et LXX | absconderet W*; abscondit Ω^m | uultum + suum CΛ¹XΠ^FE²QDKS Ω^S Iulian. Greg. ¶ hebr. et ant. non subiungunt « suum » Guill. | est (2°) om. Σ^T | qui om. F* | et super gentem om. Π^F | gentes CDS*Wagrelv³ε Greg. (pars codd.); gementes Γ^A; + est Σ^TH | omnes om. Ω^m, cf. hebr., LXX, Sang. Ox. Tur. Aug.

30. hominem om. X.

31. ergo ego] ergo Π^FE*DK*; ego CX Greg. (pars codd.) | sum om. Ω^m, cf. LXX | dominum Π^FE*DΩ^m cum Sang. Ox. Tur. | prohibeo] K*; pro(h)ibebo A CΠ^FΦ^PΘDFK²S*WΩ^Sagrelv³ε.

32. ~ doce tu me L; ~ doce me tu Π^F.

23. <neque ACQK | 24. <conteret ACQK | 25. <novit ACQK | 26. <quasi ACQK | 27. <qui AQK | 28. <ut AK | 29. <ipso ACQK | <ex quo ACQ | et (I^o) C | 30. ¶ qui. liber XXVI. Λ¹; <qui AQK | 31. <quia ACQK | <te A | 32. <si erravi ACQ | <si iniquitatem CQ.

33 numquid a te Deus expetit eam
quia displicuit tibi
tu enim coepisti loqui et non ego
quod si quid nosti melius lo-
quere
34 viri intellegentes loquantur mihi
et vir sapiens audiat me
35 Iob autem stulte locutus est et
verba illius non sonant disci-
plinam
36 pater mi probetur Iob usque ad
finem ne desinas in homini-
bus iniquitatis
37 qui addit super peccata sua

blasphemiam
inter nos interim constringatur
et tunc ad iudicium provocet
sermonibus suis Deum
XXXV. ¹ igitur Helii haec rursum
locutus est
² numquid aequa tibi videtur tua
cogitatio ut diceres iustior Deo
sum
³ dixisti enim non tibi placet quod
rectum est vel quid tibi prod-
erit si ego peccavero
⁴ itaque ego respondebo sermo-
nibus tuis et amicis tuis tecum

35. autem AA¹K; *om.* L | 36. iniquitatis AA¹; iniquitates LK | 37. qui AA¹K;
quia L.

XXXV. 1. rursum LA¹K; rursus A.

Desunt VGΨ^D.

33. ad te Φ^{OP}E*W* | dominus H*
expetit] Φ^{P*}; expetet Λ¹Φ^{RGV^{P2}}EΘH*Q
Dr; expectat Σ^rW* | eam quia] eaque
Π^r | loqui *om.* W* | quod — loquere *om.*
Philip. | ~ melius nosti CXΠ^r *Greg.*

34. uir intelligens E* | uiri + qui-
dem Ω^M | loquentur L | mihi] mecum Π^r |
uiri Θ^A | audiet a *cum Sang. Ox. Tur. Aug.*

35. autem *om.* LH*, *cf. hebr.* | il-
lius] eius FK *Philip. cum Sang. Ox.*
Tur. | sonat W*.

36. mi] mihi H* | ne — iniq. *non*
refert ad verbum Philip. | ne] non W
Ω | in hominibus = LAΠ^rE*ΘQW*; ab
hominibus Σ^rH*FK; ab homine CA¹XΦ
E²H²DSW²Γ^AΩagrelb̄c̄ *Greg.* | iniquita-
tis] H²(is *in ras.*); iniquitates LΠ^rΣ^rE*
Θ^A*FK. ¶ h. iniquitatem Θ^G.

37. qui] quia LΦE*ΘQDr̄wc̄ *cum*
hebr. | addet CXFK; addidit Λ¹Π^rΣ^rΦ^PE

Θ^{HG}Hq̄re *Greg. (aliq. codd.).* ¶ hebr. ant.
« addit » alii « addidit » *Hug.* | blasphe-
mias Ω* | constringantur Ω^M; confrin-
gatur Φ^P | et — deum] ¶ h. et tunc
multiplicet sermones suos ad deum Θ^G |
suis *om.* E* | ~ sermonibus suis prouo-
cet Ω^M.

XXXV. 1. helii X; elii Σ^rDgr̄elb̄
c̄; helius L; heliud Π^r | haec *om.* F*,
cf. hebr., LXX, Sang. Ox. | rursus AS*
W | ~ rursum haec Π^r.

2. tibi *om.* Ω^M | uidebitur DS*W |
~ uidetur tibi a | diceris FK*S*W²(e *ex*
i); dicerer Φ^V; dicentes Θ^A | deum W*;
om. H* | ~ sum deo rel̄c̄.

3. *tol. vers. om. Philip.* | enim *om.*
D | placebit D | rectum] iustum Λ¹Σ^rH;
bonum ΩSM. ¶ « rectum » *Hug.* | tibi (2°)
om. W*, *cf. hebr.* | prodero DΩ^M.

4. ego] et ego D.

33. <numquid ACQK | <tu AQ | <quod ACQ | 34. <viri ACQK | 35. <iob ACQK |
36. <pater ACQK | <ne CQ | 37. <qui AQK | <inter AC.

XXXV. 1. ¶ igitur XXIII. X; XXV. Γ^A; XXX. AΘ^{AQ}Ω^M; XXXV. Ω^S; *Div. sine*
num. CΠ^rΦ^{RVP}Θ^HQK | 2. <numquid ACQK | 3. <dixisti ACQ | 4. <itaque ACQK.

- 5 suspice caelum et intuere et contemplare aethera quod altior te sit
- 6 si peccaveris quid eum nocebis et si multiplicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum
- 7 porro si iuste egeris quid donabis ei aut quid de manu tua accipiet
- 8 homini qui similis tui est nocebit impietas tua et filium hominis adiuvabit iustitia tua
- 9 propter multitudinem calumniatorum clamabunt et heulabunt propter vim brachii tyrannorum
- 10 et non dixit ubi est Deus qui fecit me qui dedit carmina in nocte
- 11 qui docet nos super iumenta terrae et super volucres caeli erudit nos
- 12 ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam malorum
- 13 non ergo frustra audiet Deus et Omnipotens singulorum causas intuebitur
- 14 etiam cum dixeris non considerat iudicare coram eo et expecta eum
- 15 nunc enim non infert furorem suum nec ulciscitur scelus valde

6. eum nocebis LA^{L*} , cf. *Iudith* 11, 1 et 16, 7; ei nocebis $AA^{L^2}K$ | 8. filium $A^{L^2}K$; filius L | 11. erudit $A^{L^2}K$ cum multis codd. et archetypo, ut vid.; erudiet LA^2 ; erudient A^* | 15. furorem $AA^{L^2}K$; iudicium L .

Desunt VG(usque ad v. 13, audiet) Ψ^D .

5. suscipe Ω^{M^*} | et (2°) om. CXS^* W *Greg.* (aliq. codd.), cf. *cod. graec.* A et *Sang. Ox. Tur. Aug.* | altior] E^* ; altiora E^2 ; om. Σ^{T^*} | sint E .

6. eum = $LA^{L^2}\Phi\Theta^A S^2$; ei $LA^{L^2}\Theta^G$ (in *ras.*) S^*W Ω $agrelb\bar{s}c$; et $edd.$ atque *Philip. Iulian. Greg.* | nocebas Ω^S | et om. Π^F | iniq. tuae] \P h. errores tui Θ^G .

7. quid (1°)] quot C | quid (2°)] qui Θ^A .

8. hominis Γ^{A^*} . \P h. uiro Θ^G | quis $H^* \Omega^M$ | tibi E | impietas] iniquitas Ω^M | filius $L\Pi^F$ | iustitiam tuam L .

9. eiulabunt $LA^{L^2}\Sigma^{T^*}E^*DFK^2$ (ei in *ras.*) S^*W Ω $agrelb\bar{s}c$; aeiulabunt CX .

10. qui dedit] *praem.* et $\Gamma^A \Omega^S$. \P h. dans Θ^G | \sim in nocte carmina Ω^M .

11. et om. Ω^M | super (2°) om. Ω^S | erudit] H^2 (in *ras.*); erudiet $LA^2\Phi^{RGV}$; eru-

dient $A^* \Omega^S$; erudi Π^F . \P « erudiet » in futuro sec. hebr. et ant., *Greg.* « erudit » *Guill.*

12. ibi] ubi D ; tibi Γ^A .

13. non ergo] non enim Ω ; neque (e)nim $CA^{L^2}X$ *Greg.* \P h. uerumtamen Θ^G | audit C ; exaudiet Σ^T | singulorum + eius G^* | \sim causas singulorum FKa $rel\bar{s}c$ | intuetur CX *Greg.* (*pars codd.* 1° *loco*); intuitur S^* .

14. dixeris] *praem.* haec G . \P h. etiam quia dixisti Θ^G | considerat] Σ^{T^2} (si in *ras.*); consideras G | iudica D | coram] cum Γ^A *Philip.* | eo] illo $CX\Omega^{SM}$ $agrelb\bar{s}c$ *Greg.* (*pleriq. codd.*) | et om. G | expecta] G^* ; expectas XS^*W *Greg.* (*aliq. codd.*); expectare FG^2K .

15. furorem] iudicium $L\Pi^FQ$ | nec] ut Ω^M | \sim ualde scelus CX *Greg.*

5. <suspice ACQK | 6. <si ACQK | <et si Q | 7. <porro ACQK | 8. <homini ACQK | 9. <propter ACQK | 10. <et ACQ | 11. <qui A | 12. <ibi ACQK | 13. <non ACQK | 14. <etiam ACQK | <iudicare Q | 15. <nunc ACQK.

16 ergo Iob frustra aperit os suum
et absque scientia verba mul-
tiplicat

XXXVI. 1 addens quoque Helio
haec locutus est

2 sustine me paululum et indicabo
tibi adhuc enim habeo quod
pro Deo loquar

3 repetam scientiam meam a prin-
cipio et operatorem meum pro-
babo iustum

4 vere enim absque mendacio ser-
mones mei et perfecta scientia
probabitur tibi

5 Deus potentes non abicit cum
et ipse sit potens

6 sed non salvat impios et iudi-
cium pauperibus tribuet

7 non aufert a iusto oculos suos
et reges in solio conlocat in
perpetuum et illi eriguntur

8 et si fuerint in catenis et vin-
ciantur funibus paupertatis

9 indicabit eis opera eorum et sce-
lera eorum quia violenti fuerint

10 revelabit quoque aurem eorum
ut corripiat et loquetur ut re-
vertantur ab iniquitate

16. aperit LΛ¹K; aperuit A.

XXXVI. 2. sustine me LΛ¹K; sustine A | 5. et ipse LΛ¹K²; ipse AK* | 7. aufert LΛ²Λ¹; auferet A* | 9. fuerint AK; fuerunt LΛ¹ | 10. reuelabit AΛ²; reuelavit LΛ¹K | loquetur LΛ²Λ¹(loquē)K²; loquitur A*K*.

Desunt VΨ^D.

16. ~ frustra iob DFK | aperuit A
XDΩ^s Iulian. Greg. (aliq. codd.) | absque
scientiam C | uerba] uera Θ^A | ~ multi-
plicat uerba Φ^{v*}.

XXXVI. 1. addens quoque] addens-
que X | elio Σ¹Dgrēlβ̄z̄c; *eliu L; hēliud
Π^r; + et Ω^m; + (e)tiam CΛ¹XΠ^r Greg.,
cf. LXX.

2. me om. AG* cum Tur. | iudicabo
α | tibi] te W* | pro deo] prodens L |
loquatur X.

3. scientiam meam] F*; sententiam
meam F². ¶ h. scientia mea Θ^o.

4. tibi + deus S*W.

5. potentes] potens Φ^vK*; potens
te Philip. (codd. R*M). ¶ h. qui corde
potentes sunt Θ^o | abicit] K*; abiecit
Φ^vK² | et om. AQK*Γ^A | ~ potens sit D.

6. saluet Σ^{r*}; saluabit E | tribuit C
XΦQDFKS*WΩ^sagrēlβ̄z̄c Philip. Greg.

7. non — eriguntur] ¶ h. non au-
fert a iusto oculos suos et a regibus in
solio conlocat eos in perpetuum et illi
eriguntur Θ^o | non] et non D | aufert] K²
(r in ras.); auferet A*Π^rΦΓ^AΩsmagrēlβ̄z̄c
cum Ox. Tur. Aug. | illi] G*K*; illic CΛ¹X
Π^rEΘ^{hg*}HFG²K²SΓ^AΩ^{ael̄} Greg. ¶ « illi »
hebr. et ant. non habent « illic » Guill.

8. et (I^o) om. S*W.

9. indicavit Π^rK*S*W cum hebr.;
iudicavit L | eorum (I^o)] ipsorum D | et
scel. eorum om. Σ^{r*}E* | eorum (2°) om.
D | quia] Γ^{A*}; qui Π^rΓ^A² | fuerunt LCL¹
Σ^rΦEH*QΩ^{ael̄}β̄z̄c.

10. reuelavit LΛ¹E*FGKS*W cum
hebr. | aures D; om. L | et corripiet Σ^r;
ut corripantur Q | loquentur CΣ^r; lo-
quitur A*G*K* Greg. (aliq. codd.) cum
hebr. | ut (2°)] et S*Γ^A | reuertatur L | in-
iq. + sua D.

16. <ergo ACQK.

XXXVI. 1. ¶ addens XXV. X; XXVI. Γ^A; XXXI. AΘ^{ag}Ω^m; XXXVI. Ω^{sj}; Div.
sine num. CΛ¹Π^rΣ^rΦEΘ^hQFGKS | 2. <sustine ACQK | 3. <repetam ACQK | 4. <vere
ACQK | 5. <deus ACQK | 6. <sed AC | 7. <non ACQK | 8. <et si ACQK | 9. <indicabit
A | 10. <revelabit ACQK.

- 11 si audierint et observaverint conplebunt dies suos in bono et annos suos in gloria
 12 sin autem non audierint transibunt per gladium et consumentur in stultitia
 13 simulatores et callidi provocant iram Dei neque clamabunt cum vincti fuerint
 14 morietur in tempestate anima eorum et vita eorum inter efeminatos
 15 eripiet pauperem de angustia sua et revelabit in tribulatione aurem eius
 16 igitur salvabit te de ore angusto latissime et non habentis fundamentum subter se
 requies autem mensae tuae erit plena pinguedine
 17 causa tua quasi impij iudicata est causam iudiciumque recipies
 18 non te ergo superet ira ut aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te
 19 depone magnitudinem tuam absque tribulatione et omnes robustos fortitudine

12. sin autem $\Lambda^L K$ cum *archetypo*, ut *vid.*; si autem LA | in stultitia $A\Lambda^L$; in stultitiam $L(stultiam)K$ | 13. uincti $L\Lambda^L K^2$; uicti AK^* | 14. et uita eorum $L\Lambda^L K$; *om.* A | 16. saluabit $A\Lambda^L$; saluauit LK | habentis AK^2 ; habentes L ; habente Λ^L ; habens K^* | 18. donorum $A\Lambda^L K$; dolorum L .

Desunt V Ψ ^b.

11. suos (*I*^o) *om.* K^* .
 12. sin autem = $\Lambda^L \Sigma^T E \Theta H F G K \Gamma^A \eta$;
 si autem *rell. codd. et edd.* | in *om.* $CX S^* \Gamma^A$ *Greg.* | stultitia] Σ^T (*ia corr.*); stultitiam $QF^* GK$; stultiam L^* ; stultam L^2 .
 13. et *om.* L | calidi Θ^A | \sim iram dei provocant D | uicti AK^* .
 14. morietur] F^* ; morientur F^2 *Iulian.* | tempest. + et Φ^G | et uita eorum *om.* $A\Omega^S$.
 15. heripiat C ; eriget L | \sim de angustia sua pauperem $\alpha\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta\epsilon$ | et *om.* Π^F | reuelauit $\Lambda^L \Pi^F G^* K^* S^* W^*$ | in tribulationem $G^* K^*$.
 16. saluauit $L\Pi^F K$ cum *hebr. et LXX*; salbavit C | habentes $L\Pi^F E^*$; habente $\Lambda^L \Omega\alpha\gamma\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta\epsilon$; habens K^* . \llcorner h. habente Θ^G ; ant. et *Greg.* « habentis » ut quasi intelligatur suppleri quod dicitur « laci » *Guill.* | fundamentum] F^* ; fundamenta F^2 | se] te C | pinguedine] E^* ;

pinguidine $QF^* W$; pinguedini E^2 ; pinguidini Φ^{RGV} .

17. causam] causa Θ^A ; + autem Ω^S ; + tuam Ω^{M^*} ; + autem tuam Ω^{M^2} . \llcorner « causam iuditiumque » *Hug.* | respicies K .

18. superet] subuertat X | \sim superet ergo $F^2 G^2 K^*$ | ira *om.* $G^* W^*$; + tua CX ; + ** Σ^T | aliquem] \llcorner h. temetipsum Θ^G | nec] ne A^* ; hęc Γ^A | multit.] magnitudo *Philip.* | donorum] E^2 (dono in *ras. brev. spat.*) $F^2 G^* K^{*3}$; domorum W^* ; dolorum $L\Pi^F QF^3$ *Iulian.*; locorum $C^* X F^*$ $G^2 K^2$ (*ut vid.*) *Greg.* (in plerisque codicibus « donorum », in paucis uero sed antiquioribus « locorum » inuenimus). \llcorner « donorum » *hebr.* « redemptionem » quod satis concordat. alii « locorum » *Hug.* *hebr.* et ant. et *grecus* « donorum » *Greg.* exponit « locorum » *Guill.*

19. magnit.] \llcorner h. tyrranidem tuam Θ^G | tribulationem G | fortitudinem Π^F .

11. <si ACQK | 12. <sin ACQK | 13. <simulatores ACQK | 14. <morietur ACQ | 15. <eripiet ACQK | 16. <igitur ACQK | <requies ACQK | 17. <causa ACQK | 18. <(non ACQK | 19. <depone ACQK.

20 ne protrahas noctem ut ascen-
dant populi pro eis
21 cave ne declines ad iniquitatem
hanc enim coepisti sequi post
miseriam
22 ecce Deus excelsus in fortitudine
sua et nullus ei similis in le-
gislatoribus
23 quis poterit scrutari vias eius aut
quis ei dicere operatus es ini-
quitate[m]
24 memento quod ignores opus
eius de quo cecinerunt viri
25 omnes homines vident eum unus-

quisque intuetur procul
26 ecce Deus magnus vincens scien-
tiam nostram numerus anno-
rum eius inaestimabilis
27 qui aufert stillas pluviae et effun-
dit imbres ad instar gurgitum
28 qui de nubibus fluunt quae prae-
texunt cuncta desuper
29 si voluerit extendere nubes quasi
tentorium suum ³⁰ et fulgurare
lumine suo desuper cardines
quoque maris operiet
31 per haec enim iudicat populos
et dat escas multis mortalibus

21. declines A²Λ¹K; declinis A*L | 23. aut quis ei dicere *scripsimus cum paucis codd. et archetypo, ut vid.*; aut quis dicere Λ¹; aut dicere ei K; aut quis ei dicere potest A; aut quis ei dicere poterit L | 25. eum AΛ¹K; eum et L | 27. effundit AΛ¹K; effundet L.

Desunt VΨ^o.

20. ne] F²(*e in ras.*); om. G | trahas D | nocte Σ^τΘ^α; uocem C* | uti A.

21. ad om. L | hanc] haec G | coepistis L | sequi] loqui Φ^R; + potestis sequi L. ¶ h. prosequutus Θ.

22. ecce + enim Ω^M | ~ excelsus deus Ω^M | in om. G* | nullis Γ^α | in legislat.] latoribus Σ^τ.

23. qui G | scrutari] K²(*ut corr.*)S*; scrutare Π^r; perscrutari S²; perscrutare CX, cf. *Greg. in comment.* (perscrutari); reputavi F* | uias] Θ^α*; uiam Π^rΘ^α², cf. *hebr.*; uia G* | eius om. H* | quis ei dicere = CXE*ΘHFG²(*re in ras.*) *Greg.*; quis potest ei dicere Φ^Rαλϑ̄̄̄̄; quis ei potest dicere Φ^{OP}K²; quis ei dicere potest AΦ^VE²DSWΓ^αg *Philip.*; quis ei dicere poterit LΣ^τQ; quis audet (aude*** Ω^M) ei dicere Ω^Mre; quis audiet te dicere Ω^M; quis ei dicit Π^r; quis dicere Λ¹; dicere ei K*. ¶ « aut quis ei potest dicere » *Guill.*

24. opus] dies W | ceciderunt L.

25. uiderunt D. ¶ h. uider[unt] Θ^α |

eum + et LΠ^rΦQΓ^α | intu***etur W*; intuebitur Ω^M. ¶ h. et h[omo intuebitur] pro[cul] Θ^α (*restit. e. Martianaeo*).

27. auferet G; autem fert Π^r | stillas] Θ^H*H*; stellas Λ¹XΘ^H²AH²SW*Γ^αg *Greg.* ¶ hebr. ant. « stillas », *Greg.* « stellas » *Hug.* « stillas » sic habent hebr. et ant. sed *Greg.* exponit « stellas » *Guill.* | effundit] E²(*ef corr.*)S*; effundet LCΠ^rΦ^{RGV}S² *Iulian. Greg.* (*aliq. codd.*); effudit *Philip.*; infundit D; infundet Σ^τ | ad instans L | gurgituum C.

28. qui] quia D | fluunt] X*; pluunt CX²Σ^τΦ^{RGV} | quae] aquae Φ^{RGVP}²(*in ras.*) DΓ^α | pr(a)etexerunt DK*W*Ω^M; pertexunt X*; protexunt G*; protexerunt Ω^S.

30. fulgurare Π^rΦ^{RVPE}Θ^{HG}HQFKW | ~ desuper lumine suo Θ^α², cf. *hebr.* et LXX.

31. per] post Ω^M | iudica G* | populus Θ^H*G* | escam Σ^τQΩ^Sg *cum Sang. Ox. Tur. Aug. et Brev. goth. (P.L. 86, 60)* | multis] cunctis C *Philip.*

20. <ne QK | 21. <cave ACQ | 22. ¶ ecce. liber XXVII. Λ¹; § ecce Ω^M; <ecce ACQ K | 23. <quis poterit ACQK | 24. <memento ACQK | 25. <omnes ACQK | 26. <ecce A CQK | 27. <qui ACQK | 28. <qui AQ | 29. <si ACQK | 31. <per ACQK,

- 32 in manibus abscondit lucem et
praecipit ei ut rursus adve-
niat
- 33 adnuntiat de ea amico suo quod
possessio eius sit et ad eam
possit ascendere
- XXXVII. 1 super hoc expavit cor
meum et emotum est de loco
suo
- 2 audite auditionem in terrore vo-
cis eius et sonum de ore il-
lius procedentem
- 3 subter omnes caelos ipse con-
siderat et lumen illius super

- terminos terrae
- 4 post eum rugiet sonitus tonabit
voce magnitudinis suae et non
investigabitur cum audita fue-
rit vox eius
- 5 tonabit Deus in voce sua mira-
biliter qui facit magna et in-
scrutabilia
- 6 qui praecipit nivis ut descendat
in terram et hiemis pluviis et
imbri fortitudinis suae
- 7 qui in manu omnium hominum
signat ut noverint singuli ope-
ra sua

32. praecipit LA²K*; praecipit A*Λ¹-K².

XXXVII. 1. emotum K² cum multis codd., Philip. et archetypo; motum AΛ¹
K*; emortuum L; mortuum Λ¹† | 4. tonauit LA | 5. tonabit LΛ¹-K²; tonauit AΛ¹*K* |
facit LΛ¹; fecit AK.

Desunt VΨ^D.

32. in] ¶ h. prope Θ^o | abscondat
Θ^A | praecipit] K*; praecipit A*Λ¹-K²
Philip. (codd. RC) | ei om. CΩ^M | rursus
Λ¹-XΣ¹Γ^A.

33. adnuntiet Θ^A; praem. et D | ea
om. Φ^v* | et] ut §; + quod Ω^M | ad
eum L; ad eandem K*; eadem C | pos-
set H*.

XXXVII. 1. motum ACLA¹XΠ^FK*S*
WΓ^A Iulian. Greg.; emortuum L; mor-
tuum Λ¹†(ut vid.).

2. audiet CΛ¹XS*Ω^Smae Iulian. Greg.
¶ hebr. Philip. et ant. « audite », Greg.
« audiet » Hug. | uoces W* | ~ eius uocis
D | sonum] F*; sonitum F². ¶ h. medi[ta-
tionem] Θ^G.

3. subter] in ras. X²; sub A; super
Ω^SM | ipse om. Ω^S | illius] ipsius D | super]
sub Σ¹Θ^AH* | terminos] ¶ h. alt[itudi-
nem] Θ^G | terrae] in ras. E².

4. tonauit LACA¹G*K*S*W* Greg.

(pars codd.); + omnia W | uocem CΦ^{RGV}
E*QF cum Brev. goth. (P.L. 86, 60).

5. tonauit ACLA¹*K*S* Greg. (pars
codd.); sonabit W*; sonauit W² | in] in
ras. S²; om. CΛ¹XE* Greg. ¶ hebr. et
ant. habent « in » Greg. non habet Guill. |
in uocem suam K* | qui facit] G*; qui
fecit AFG²K cum LXX et Sang. Ox.
Tur. Aug. ¶ h. fac[iens] Θ^G | scruta-
bilia X.

6. praecipit F* Philip. (codd. RM) |
niui] nauī Φ^P; nubi A | descendant G* |
in terra Q Greg. (aliq. codd.) cum Brev.
goth. (P.L. 86, 60); super terram ΦΩ^SM
gy cum Sang. Ox. Tur. | et hiemis] in
hieme A | imbris A*; imbrem S*W; im-
bres G; imbribus Ω^M; ymbribus Ω^S | for-
titudini H; fortitudine G*.

7. qui] quia S* | hominum om. Φ^R |
signant C; significat Ω^S | nouerant W²;
nouerat W*.

32. <in ACQK | 33. <adnuntiat ACQK.

XXXVII. 1. ¶ super XXXVII. Ω^SJ; <super ACQK | 2. <audite AQK | 3. <subter
ACQK | 4. <post AQK | <tonabit C | <et A | 5. <tonabit ACQK | 6. <qui ACQK | 7. <qui
ACQK.

- ⁸ ingrediatur bestia latibulum et
in antro suo morabitur
⁹ ab interioribus egreditur tem-
pestatas et ab Arcturo frigus
¹⁰ flante Deo concrescit gelu et
rursum latissimae funduntur
aquae
¹¹ frumentum desiderat nubes et
nubes spargunt lumen suum
¹² quae lustrant per circuitum quo-
cumque eas voluntas guber-
nantis duxerit
ad omne quod praeceperit illis
super faciem orbis terrarum
¹³ sive in una tribu sive in terra
sua sive in quocumque loco
misericordiae suae eas iusserit
inveniri
¹⁴ ausculta haec Iob sta et consi-
dera miracula Dei
¹⁵ numquid scis quando praecepe-
rit Deus pluviis ut ostende-
rent lucem nubium eius
¹⁶ numquid nosti semitas nubium
magnas et perfectas scientias
¹⁷ nonne vestimenta tua calida sunt
cum perflata fuerit terra austro
¹⁸ tu forsitan cum eo fabricatus es
caelos qui solidissimi quasi
aere fusi sunt

13. inueniri LA¹K; euenire A | 16. scientias AA¹K; scientia L.

Desunt VΨ^D.

8. ingrediatur S; + autem Ω^M | bes-
tiam K | latibulum + suum CXΣ^τ2DF*
SΓ^AΩSMae Greg. cum Brev. goth. (P.L. 86,
61) | in om. E*.

9. egreditur] A*H*; egreditur A²
C(hegr.)Λ⁺XΣ^τEΘ^{HG}H²DFGKΩSMagrelvøc
Greg. cum Brev. goth. (l. c.); ingreditur
Γ^A; praem. austri § | aucturo E*; austro L.

10. concrescet Π^F; crescit Q | gelum
L; gelo W* | rursus W cum Brev. goth.
(l. c.) | latissime XΠ^FΦ^{RGP}Θ^ADFGKSΩ^{ag}re
Philip. | fundentur L; et fundantur W*.

11. desiderant XG* | et nubes om. L |
spargunt] L¹(unt corr.); adspargunt Σ^τ
cum Brev. goth. (P.L. 86, 61).

12. quae — circuit. non ad verbum
refert Philip. | quae] qui CΩ^S | lustrent
Ω^M; illustant D; + cuncta CΛ⁺XSΩ^{SJM}
ae Iulian. Greg. cum Brev. goth. (l. c.).
¶ «lustrant per circuitum» Hug. et Guill. |
quacumque X Greg. (aliq. codd.) | guber-

nantis om. D | duxerit] dixerit Θ^A | prae-
ceperat Θ^G; praecepit gr Philip. | illis]
eis C(eis)X Philip. | terr(a)e CX Greg.

13. in terram suam G* | eas] ea Θ^A* |
inuenire CXDS*W*; euenire A; uenire
QW².

14. absulta XΣ^τK*Ω^S; asculta Ω^M |
sta] ista L; praem. et Ω^S | et om. E* | mi-
raculum X; mirabilia HFKΩSMagrelvøc.

15. pr(a)eceperat S*W²; preciperat
W*; pr(a)ecepit F*Ω^Sarel; + tibi Φ^G |
pluuuis] fluuiis Φ^G²; fluui Φ^G* | lumen L;
lumen CX.

16. nubium + eius Ω^M | perfectas
scientia LQ; perfecta scientia Π^F.

17. callida Φ^GΓ^AΩ^M | perflata] E²(la
in ras.)Θ^{H2}(la in ras.); flata D | fuerint
C | terra om. C.

18. eo om. Σ^τ* | ~ fabricatus es cum
eo Θ^{HG} | qui] quando Ω^M | solidissime
Σ^τ | fusi] fundati Ω^S Iulian. ¶ «fusi» Hug.

8. <ingrediatur ACQK | 9. <ab interioribus ACQK | 10. <flante ACQK | 11. <fru-
mentum ACQK | 12. <quae ACQK | <ad AQK | 13. <sive in una AC | 14. ¶ ausculta
Div. sine num. Π^F; <ausculta ACQK | 15. <numquid ACQK | 16. <numquid ACQK |
17. <nonne ACQK | <cum A | 18. <tu ACQ.

- ¹⁹ ostende nobis quid dicamus illi
nos quippe involvimur tenebris
²⁰ quis narrabit ei quae loquor
etiamsi locutus fuerit homo
devorabitur
²¹ at nunc non vident lucem subito
aer cogitur in nubes et ven-
tus transiens fugabit eas
²² ab aquilone aurum venit et ad
Deum formidolosa laudatio
²³ digne eum invenire non possu-

- mus magnus fortitudine et iu-
dicio et iustitia et enarrari non
potest
²⁴ ideo timebunt eum viri et non
audebunt contemplari omnes
qui sibi videntur esse sapien-
tes
XXXVIII. ¹ respondens autem Do-
minus Iob de turbine dixit
² quis est iste involvens senten-
tias sermonibus imperitis

20. narravit LA | 21. at AA¹K²; ad LK* | cogitur AA¹K*; cogetur L(gog.)K² | fugabit LA¹; fugavit AK.

XXXVIII. 1. iob AA¹K*; ad iob LK².

Desunt VΨ^D.

19. quid] quod L | illi] ei CX *Greg.* (*pars codd.*) cum *Sang. Ox. Tur. Aug.* | inuoluimus L; inuoluti CX *Greg.* (*aliq. codd.*).

20. quis] *praem.* subito D *ex. v. seq.* | narravit LACΛ¹E*ΘFKW* *Greg.* (*pars codd.*); enarrabit S* | eis C | locutus] locus L | demorabitur G.

21. ad LXFk*; ac g; et CΓ^A | uidet G* | subito + ergo Γ^A | aer] ¶ al. uenti X | cogitur = AA¹G*K*S* *Philip.* (*cod. C*) *Iulian. Greg.* (*aliq. codd.*); gogitur W*; gogetur L; cogetur G²K²S²W² cum *rell. codd. et edd. et Philip.* (*codd. RM*) *Greg.* (*rell. codd.*) | in nubibus Σ^τS*W, *cf. Sang. Ox. Tur. Aug.* | et] sed Γ^A | fugavit AΠ^FFGKS*W.

22. eorum Σ^τ; aurem L | uenit et ad deum] ¶ hebr. et ant. et Ieron. « uenit et ad deum » hebr. habet « super deum » *Greg.* habet « a deo » et habet « ueniet » *Guill.* | uenit et] S*; ueniet et CXΠ^FDG S²Ω^M *Philip. Iulian.* (*altero loco*) *Greg.* (*ut vid.*); ueniet Σ^τ*, ¶ hebr. ant. « uenit » *Hug.* | ad deum] G*K²(m *in ras.*); ad deo F*G²; a deo CΛ¹XF²SΓ^AΩag *Greg.* ¶ hebr. ant. « a deo » *Hug.*

23. digne — possumus] ¶ [omnipotens] digne [inuenire eum non] possumus Θ^G (*restit. ex Martianaeo*) | dignum X | eum] enim Σ^τΩSM | inueniri α | magnus] manus E* | fortitudine] *praem.* in D | iust. et enar.] iustitiae narari L | et (3°) *om.* CΦK², *cf. hebr. et LXX* | enarrare K*S*W*; narrari CG*.

24. ideo] *praem.* et L | eum *om.* C | uiri *om.* D | audebunt] ¶ [h. et non contemplabitur] [omnes qui corde] uidentur [esse sapien]tes Θ^G (*restit. ex Martianaeo*) | sapientes + [respondens autem dominus Iob de turbine, dixit: per angelos meos et per sedem regni mei anima quod si unius anni spatium emendationes fecisses in saeculo, numquam tibi priora commemorassem] D.

XXXVIII. 1. dominus *om.* Ω^M | iob] *praem.* ad LXΠ^FE*Θ^HH*QFK² *Iulian. cum Sang. Ox. Tur. Aug., cf. hebr.* | ~ de turbine Iob D.

2. quis] qui F* | iste qui inuoluens W²; iste qui inuoluit Γ^A; hic qui inuoluit G; qui inuoluens S*W* | sententiam Π^F; sententiis Q | impertitis Ω^M.

19. <ostende ACQK | 20. <quis ACQK | <etiamsi Q | 21. <at ACQK | 22. <ab ACQK | 23. <digne ACQK | 24. <ideo ACQK.

XXXVIII. 1. ¶ respondens XXVI. X; XXVII. Γ^A; XXXII. AΘ^{AQ}Ω^M; XXXVIII. Ω^{SJ}; liber XXVIII. Λ¹; *Div. sine num.* CΠ^FΣ^τΦEΘ^HQFGKSW | 2. <quis ACQK.

- 3 accinge sicut vir lumbos tuos
interrogabo te et responde
mihi
- 4 ubi eras quando ponebam fun-
damenta terrae indica mihi si
habes intellegentiam
- 5 quis posuit mensuras eius si
nosti vel quis tetendit super
eam lineam
- 6 super quo bases illius solidatae
sunt aut quis dimisit lapidem
angularem eius
- 7 cum me laudarent simul astra
matutina et iubilarent omnes
filii Dei
- 8 quis conclusit ostiis mare quan-
do erumpebat quasi de vulva
procedens
- 9 cum ponerem nubem vestimen-
tum eius et caligine illud qua-
si pannis infantiae obvolve-
rem
- 10 circumdedi illud terminis meis
et posui vectem et ostia
- 11 et dixi usque huc venies et non
procedes amplius et hic con-
fringes tumentes fluctus tuos
- 12 numquid post ortum tuum prae-
cepisti diluculo et ostendisti
aurorae locum suum
- 13 et tenuisti concutiens extrema
terrae et excussisti impios ex
ea
- 14 restituetur ut lutum signaculum
et stabit sicut vestimentum
- 15 auferetur ab impiis lux sua et
brachium excelsum confringe-
tur

Desunt VΨD.

3. sicuti C | interrogabo] *praem.* et
Ω^M *cum hebr.* | et *om.* CXΣΓG*.

4. indica — intelleg. *om.* Philip. |
indica] *praem.* et D | intelleg.] scientiam
E *cum Sang. Ox. Tur. Aug.*

5. quis (I^o) qui G* | eam + *****
Q | lineam] limitem X.

6. super quod Λ^L *cum Tur.* | illius]
eius Philip.; + solius A; + solium S*
W* | solidati W | qui G* | dimisit] S*³;
demisit EΘH*F*KS²W*Ω³gēlv̄z̄c.

7. ~ laudarent me G | simul *om.* G* |
iniubilarent Θ^AH*D^W Philip. (*cod.* R).

8. ostiis] iis L | erumpebant G* | de
om. Θ^A.

9. caligini G*W | infantiae] F*; in-
fantia G; infantis F².

10. meis] eis G* | posuit Γ^A* | uectes
K*; uestem G*Γ^A.

11. usque huc] hucusque Λ^LΘ^ASΩ^M
Greg. cum Sang. Ox. Tur. Aug.; hucus-
que hūc X; usque Θ^G* | (pro)cedes — con-
fringes *om.* A* | procedes] K*; procedis
W; procedas FK²; prae[...]*des* L | con-
fringis W | fluctus] F*; fluctos Θ^AF²K*W*.

12. hortum A*CΠ^FW | tuum] tu Q;
om. X | deluculo GK*W*.

13. et (I^o)] numquid CΛ^LX *Greg.*;
nu(m)quid et ΩSM. ¶ hebr. et ant. non
interponunt « numquid » sed *Greg. Guill.* |
et (2°) *om.* ae.

14. restituitur FGK; restituerunt W.
¶ [h. uert]etur Θ^G | ut] uelut G | et *om.*
E* | stabunt C; statuit W | sicuti C.

15. auferetur] *praem.* et D *cum Sang.*
Ox. Tur. Aug. | sua] tua W | excessum
a | confringetur] conteretur CX Philip.
Greg. (aliq. codd.).

3. <accinge ACQK | 4. <ubi ACQK | 5. <quis ACQ | <vel A | 6. <super ACQK | 7. <cum
ACQK | 8. <quis ACQK | 9. <cum ACQK | 10. <circumdedi ACQK | 11. ¶ et dixi. liber
XXVIII. Λ^L; <et dixi A | <usque QK | 12. <numquid ACQK | 13. <et tenuisti AC |
14. <restituetur ACQK | 15. <auferetur ACQ.

- 16 numquid ingressus es profunda
maris et in novissimis abyssis
deambulasti
- 17 numquid apertae tibi sunt por-
tae mortis et ostia tenebrosa
vidisti
- 18 numquid considerasti latitudines
terrae
indica mihi si nosti omnia 19 in
qua via habitet lux et tene-
brarum quis locus sit
- 20 ut ducas unumquodque ad ter-
minos suos et intellegas se-
mitas domus eius
- 21 sciebas tunc quod nasciturus es-

- ses et numerum dierum tuo-
rum noveras
- 22 numquid ingressus es thesauros
nivis aut thesauros grandinis
aspexisti
- 23 quae praeparavi in tempus hostis
in diem pugnae et belli
- 24 per quam viam spargitur lux
dividitur aestus super terram
- 25 quis dedit vehementissimo imbro
cursum et viam sonantis toni-
trui
- 26 ut plueret super terram absque
homine in deserto ubi nullus
mortalium commoratur

20. unumquodque AΛ¹K; unumquoque L | 21. quod LΛ¹K; quando A | 23. praeparavi AΛ¹K(pre.); praeparavit L | hostis AΛ¹K; hosti L | in diem LΛ¹K; in die A | 26. absque homine LA²Λ¹K; absque hominem A*.

Desunt VΨ^o.

16. hic incipit in cod. Sangall. 11 (p. 398) pars te tus quae ad Vulgatam pertinet quamque siglo n designamus | est α | profunda] K²(a in ras.); profundum CXE*DΩ^sagre Greg. (pleriq. codd.), cf. LXX et Ox. Tur. Aug. (fontem). ¶ hebr. et ant. habent « profunda », Ieron. dicit quod alia littera est « fontem », Greg. « profundum » Guill.; hic desinit in cod. Sang. 11 (p. 397) ant. vers. ab Hier. emendata | ambulasti X cum Λ¹ (marg.), cf. Aug. (ambulas).

17. ~ sunt tibi CΛ¹XΦ^o*DFKSWΓ^Λ Ω^smnagre^lv̄z̄c Phil'p. Greg. (pleriq. codd.) | mortis om. Σ^τ*

18. latitudines] E*G*; latitudinem CΛ¹XΠ^FΣ^τΦE²Θ^{hg}*HDFG²K²SWΓ^ΛΩ^{agel} v̄z̄c Philip. cum LXX; latitudinis K* | indica — omnia non ad verbum refert Philip. | omnia om. Ω^s.

19. in qua] iniqua L | uia] uita K* | habitet] F*; habitent F² | ~ lux habitet F²SΩ^sagre^lv̄z̄c | qui C | ~ sit locus Π^F

Iulian.

20. unumquodque] Φ^p*; unumquoque LΠ^FG; unumquemque Φ^{rovp²} Philip. | domus om. W*.

21. tunc] praem. et Wn | quod] quid X; quando AΩ^m; quoniam Ω^s | ~ quod tunc Φ^p | et] aut CXΠ^F Greg. (I^o loco pars codd.) | dierum om. Γ^Λ* | noueras] ¶ h. nosti Θ^o.

22. thesauros] praem. in X cum Ox. Tur. Aug. | nivis] praem. grandinis Wn | aut — grandinis om. C.

23. praeparavit LΠ^F; reparavi G* | hosti LΦ^p* | in diem] Θ^Λ*; in die AΠ^F Θ^ΛWΩ^mn; et in diem G | pugna G | et om. Σ^τ.

24. aspargitur Θ^Λ | aestus] ¶ h. urens id est uentus Θ^o.

25. uehementissimum Θ^Λ* ut vid. | imbro W*n | sonanti Ω Greg. (aliq. codd.); tonantis D; praem. et Φ^p.

26. ut plueret om. Q | ut] et L; om. Π^F | pluerit FK* | absque hominem A*W*n.

16. <numquid ACQK | 17. <numquid ACQK | 18. <numquid ACQK | § indica Ω^m; <indica CQ | 19. <in A | 20. <ut ACQ | 21. <sciebas ACQK | 22. <numquid ACQK | 23. <quae AQK | 24. <per ACQK | 25. <quis ACQK | 26. <ut C | <absque A.

- 27 ut impleret inuiam et desolatam
et produceret herbas virentes
28 quis est pluviae pater vel quis
genuit stillas roris
29 de cuius utero egressa est gla-
cies et gelu de caelo quis ge-
nuit
30 in similitudinem lapidis aquae
durantur et superficies abyssi
constringitur
31 numquid coniungere valebis mi-
cantes stellas Pliadis aut gy-
rum Arcturi poteris dissipare
32 numquid produces Luciferum in
tempore suo et Vesperum su-
per filios terrae consurgere
facis
33 numquid nosti ordinem caeli et
pones rationem eius in terra
34 numquid elevabis in nebula vo-
cem tuam et impetus aquarum
operiet te
35 numquid mittis fulgura et ibunt
et revertentia dicent tibi adsu-
mus
36 quis posuit in visceribus homi-
nis sapientiam vel quis dedit
gallo intellegentiam

27. inuiam AA¹K; inuia L | 32. produces LK; producis AA¹ | 35. dicent AA¹K; dicunt L.

Desunt VΨ^D.

27. impleret L | inuiam] F*; inuia LΠ^FΦQF² | et (1°) om. Γ^A | desolatam et om. L | desolatam] F*S*³; desolata Π^FΦQF²S²; dissolatam n | et (2°) om. K*.

28. ~ pater pluuiiae SWn | uel om. G* | quis om. D | stillas] E*; stellas XE² Θ^AW*n Philip. (codd. RM) cum O.

29. glacies Φ^PE*HS²(t corr.); glascies n | gelus X; gelum G | ~ de celo gelu Ω^M | qui F*.

30. in similitudinem] G*; in similitudine CΛ¹XΠ^FFG²Wn Philip. (cod. R) Greg. (aliqui codd.); in similitudini K*; praem. et S*W | lapides W*n | superficiem G*; superficies Θ^{H*}G*FΓ^A; super faciem DΩ^M Philip. (cod. C); super Wn; facies Θ^G², cf. Ox. Tur. (faciem) | abyssi + aquae Φ^V | constringentur K*.

31. iungere Ω^S | ualebit G; uolebis L; om. F* | micantes] G*; migantes Θ^AF G²K* | stillas A | pliadis = AΣ^TΘ^AQFGK Ω^M*; plyadis LS^Wn; pleiades CΛ¹²XΠ^F

Φ^{RGV}E²Ω^S²M^A; plyades Γ^A; pleiades Dgr; pliadas Λ^{L*}Φ^PE*Θ^{H*}; pleiadas ειβ̄δ̄c; phlydas H*; phlyadas H² | arcturi] marturi Θ^A | dissipari W*n.

32. producis ACΛ¹XΠ^FΣ^TΦ^{R*}P*EΘ^H QDGΓ^AΩ^SM^Aειβ̄δ̄c; deducis SWn; educes Philip. | luciferum] ¶ h. astra Θ^G | terrae] hominum Σ^T | facies Ω^L.

33. nostis Ω^M | ordinem] omnia Wn | ponis XDFKΓ^A | in terram Λ^{L*}Σ^TΦHΩ^M | in om. K*.

34. leuabis XΣ^T | in nebula] Θ^{G*}; in nebulam Ω^SM^AQW Philip. Iulian.; ad nebulam Θ^G²r. ¶ h. ad nubem Θ^G | tuam — aquarum om. L | operuit W(o in ras.)n.

35. mittis = LACXG*DS*W²n Philip. (cod. R) Iulian. Greg. (pleriq. codd.) cum Ox.; dimittis W*; dimittes Q*; emittes Q² ut vid.; mittes G²S² cum rell. codd. et edd. | fulgora Φ^{RGV}P*EΘ^{H*}G²HQFGK*W Γ^An | reuerentia Φ^V | dicunt LQD.

36. qui L | hominum Γ^A. ¶ h. uorum Θ^G | qui n | intellectum G.

27. <ut ACK | 28. <quis est ACQK | 29. <de cuius ACQK | 30. <in ACQK | 31. ¶ numquid XXXIII. Ω^M; <numquid ACQK | <aut A | 32. <numquid ACQK | 33. <numquid ACQK | 34. <numquid ACQK | 35. ¶ numquid. liber XXX Λ^L; <numquid ACQK | 36. <quis posuit ACQK.

- 37 quis enarravit caelorum rationem
et concentum caeli quis dormire faciet
- 38 quando fundebatur pulvis in terram et glebae conpingebantur
- 39 numquid capies leaenae praedam et animam catulorum eius implebis
- 40 quando cubant in antris et in specubus insidiantur
- 41 quis praeparat corvo escam suam quando pulli eius ad Deum clamant vagantes eo quod non

- habeant cibos
- XXXIX. 1 numquid nosti tempus partus hircum in petris vel parturientes cervas observasti
- 2 dinumerasti menses conceptus earum et scisti tempus partus earum
- 3 incurvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt
- 4 separantur filii earum pergunt ad pastum egrediuntur et non revertuntur ad eas
- 5 quis dimisit onagram liberum et vincula eius quis solvit

37. faciet L¹K; facit A | 41. uagantes AK; uagientes Λ¹; uagentes L. XXXIX. 4. pergunt LΛ¹*K; et pergunt AΛ².

Desunt VΨ^D.

37. enarravit] Λ¹*; enarrabit CΛ¹2 XΦEΘHQSG^AΩagrelv̄z̄c; enarraverit n* | concentum] contentum Ω; conceptum L | facit AD *Julian.*; fecit Θ^A.

38. fundebatur] E*K*; fundabatur CX²Π^FE²Θ^AFK²Ωae *Julian. Greg.*; fundabat X*; fundaba Π^F*. ¶ h. funditur Θ^α; « fundebatur pulvis in terram » sic habent ant. iuxta hebr. quod tale est quale supra XXXVII (v. 18) « ere fusi sunt » et quere Exod. XXIX (v. 7) « et fundes » unde et ant. translatio habet « diffusus est » *Guill.* | pulvis] pluuiis Λ¹*; plus W* | in terram] G*K*; in terra CXΘQFG²K²Ωrelv̄z̄c | glebae] G²(g in ras.); + eius CΣ^{T2}; + illius E² | conpingebatur G*. ¶ h. conpingitur Θ^α.

39. leaena n; leena W*; leenam Π^F | praeda Π^F | et] aut CX *Julian. Greg. cum Ox. Tur. Aug.*

40. in (2°) om. WΓ^An | specubus] speluncis Π^FΣ^TΦK*; speculis L.

41. praeparavit Π^F cum *Ox. Tur. Aug.* |

suam om. C *Julian. cum LXX et Ox. Tur. Aug.* | ~ clamant ad deum Θ^HΩ^Smagrelv̄z̄c | uagantes] C*W*; uacantes Γ^A; uagentes L; uagientes C²Λ¹Σ^THW² (ut vid.) | habent Π^FEF | cibum DG*.

XXXIX. 1. partus] G*; partum FG² K | ibicum CXΠ^FΣ^TEΘ^HQDGF^AΩ^Smagrelv̄z̄c; hircum L | uel] aut Σ^T *Philip. cum Ox. Tur. Aug.*; om. F* cum *hebr. et LXX* | partur.] parientes Ω^S | ceruas] seruas L.

2. denumerasti K* | conceptos Θ^A*F KW*n; conceptuum D; *praem.* et S*Wn | partis E*.

3. rugitos Π^F*F*n; rutos K*.

4. filii G | earum + et ACL¹Σ^TΦE* H²G*SWΩaelv̄z̄c | ad portum L; + et Wn cum *Ox. Tur.* | reuertuntur] E*; reuertentur CΛ¹Π^FΣ^TΦR^Q(te in ras.)^{VP}E²HS Ω^Sae *Greg. (ut vid.) cum Ox. Tur. Aug.*; reuertitur L.

5. demisit F*K*W*n | onagram + suum Φ | eius] ¶ h. ebereri Θ^α | soluet W*.

37. <quis enarravit ACQK | 38. <quando ACQK | 39. ¶ numquid XXXIX. re; <numquid ACQK | 40. <quando AC | 41. <quis ACQK.

XXXIX. 1. ¶ numquid XXIX. (*pro* XXXIX) Ω^S; XXXIX. Ω; § numquid Ω^M; <numquid ACQK | 2. <dinumerasti ACQK | 3. <incurvantur ACQK | 4. <separantur A CQK | <egrediuntur Q | 5. <quis (I^o) ACQK.

- ⁶ cui dedi in solitudine domum
et tabernacula eius in terra sal-
uginis
- ⁷ contemnit multitudinem civitatis
clamorem exactoris non audit
- ⁸ circumspicit montes pascuae
suae et virentia quaeque per-
quirit
- ⁹ numquid volet rinoceros servire
tibi aut morabitur ad praesepe
tuum
- ¹⁰ numquid alligabis rinocerota ad
arandum loro tuo aut confrin-
get glebas vallium post te
- ¹¹ numquid fiduciam habebis in
magna fortitudine eius et de-
relinques ei labores tuos
- ¹² numquid credis ei quoniam red-
dat sementem tibi et aream
tuam congreget
- ¹³ pinna strutionum similis est pin-
nis herodii et accipitris

7. clamorem AA¹K; et clamorem L | 8. circumspicit LA¹; circuminspicit A; et cum inspicit K | 9. rinoceros AA¹; rinoceros LK.

Desunt VΨ^D.

6. in solitudine] F*G*; in solitudi-
nem Θ^AF²G²K* | donum E* | et] in Ω^S;
tabernaculum Ω^M | eius om. Philip. |
in terra] D (in textu); om. D (iuxta
indicem lect. var. in fine libri impres-
sum).

7. contemnit] praem. et D | civitatis
+ et LΠ^FQΩ^M cum Ox. Tur. Aug., cf.
LXX | exactoris] G*K²(c corr.); exartoris
G² | audiet Π^F; audiuit L.

8. circuminspicit ACXG; et cum in-
spicit F²K; et inspicit F* | suae om. Ω^S | et
om. Λ¹* Greg. | perquisit K*; perquiret
FK²Wn; requirit G.

9. uolet] E²(o corr.)D(in textu); ualet
Φ^{RO}D (iuxta indicem var. lect. in fine li-
bri impressum) Philip. | rinoceros] G*;
rhinoceros D(in textu)grelv̄z̄c; rinoceros
LΣ^TΦ^{RG}*VP^EΘ^H*AQ^H*H*QFG²KS*Γ^A; rino-
cerus D (iuxta indicem var. lect.); rino-
ceros n; rinocerotus Ω^M.

10. alligabis] allegabis onagrū W*
n | rinocerota] K*; rhinocerota Dgrelv̄z̄c;
rinocerata L; rinoceronta Ω Iulian.; rino-
cerotam CA^LΠ^FΦ^{RG}*VP^EΘ^HQK²SΓ^Aα Phi-
lip.; rinocerotem W; rinocerotae Φ^G²; ri-
nocer*ta* E | ad arandum om. Philip. |
~ ad arandum rinoceronta ΩSM | luro
Φ^O*K*W*n | confringes Γ^A; confringit

Wn | uallium] G²(pr. u in ras.); ballium
X; bellium L; om. Γ^A.

11. ~ habebis fiduciam CA^L Greg. |
in om. Θ^A | magnas fortitudines G | magna]
magnitudine FK* | fort. eius] fortitudi-
ne**** F*; eius fortitudineque F²; eius
fortitudine K* | eius om. E* | derelinquis
Wn²; derelinquas n*.

12. credis = LAE*FKWΩ^Sn Iulian.
Greg. (pleriq. codd.); credes E² cum rell.
codd. et edd. atque Philip. (codd. RC) | ei]
illi Ω^Sagrelv̄z̄c | quoniam] quod Λ¹Dw̄z̄c
Greg. | reddet Σ^TΦ^FGW^{*a} cum Ox. Tur.
Aug.; reddit W²n | semen L | ~ semen-
tem reddat FKΩSMgrelv̄z̄c | et] aut Π^F Iu-
lian. | areas tuas G | congregit W*n.

13. pinnas Σ^T | strutionum] H*;
struthionum Φ^{GV}Θ^AD; strutionum H²;
stru*tionum E; structionum Λ²X*;
struc-
cionum W; stucionum n; strutionis CΠ^F
Greg.; struthionis grelv̄z̄c; structionis Λ¹*
ΩSM; strucionis α. ¶ «struccionum» sec.
hebr. et ant. et LXX, Greg. «struccionis»
Guill. | ~ pinnis est Λ¹ | her. et acc.] ¶
h. ciconiae et milui Θ^α | herodii] G*;
herudii W*n; herodis G² | accipitris K*;
accipitrix Π^F*; ancipitris Ω; accipitis n*;
+ et scisti tempus partus eorum Λ¹ (ex.
v. 2 huius cap.).

6. <cui ACQK | 7. <contemnit ACQK | 8. <circumspicit ACQK | 9. ¶ numquid. liber
XXXI. Λ¹; <numquid ACQK | 10. <numquid ACQK | 11. <numquid ACQK | 12. <num-
quid ACQK | 13. § pinna Ω^M; <pinna ACQK.

- 14 quando derelinquit in terra ova
sua tu forsitan in pulvere calefacis ea
- 15 obliviscitur quod pes conculcet
ea aut bestiae agri conterant
- 16 duratur ad filios suos quasi non
sint sui frustra laboravit nullo
timore cogente
- 17 privavit enim eam Deus sapientia
nec dedit illi intellegentiam
- 18 cum tempus fuerit in altum alas
erigit deridet equitem et ascen-
- sorem eius
- 19 numquid praebebis equo fortitudinem
aut circumdabis collo
eius hinnitum
- 20 numquid suscitabis eum quasi
lucustas gloria narium eius
terror
- 21 terram ungula fodit exultat audacter
in occursum pergit armatis
- 22 contemnit pavorem nec cedit
gladio

14. derelinquit A²K; derelinquet L; dereliquit A*Λ²; dereliquid Λ¹* | 15. obliviscitur L(oblib.)Λ¹K²; obliuiscetur AK* | 17. priuavit ΛΛ¹K; priuabit A | sapientia AΛ¹K²; sapientiam LK* | 21. ungula AΛ¹K; unguilas L.

Desunt VΨ^D.

14. quando — ea] ¶ h. derelinquit enim in terra ova sua et in pulvere calefiunt Θ^o | quando] qu(a)e CΩ¹; qui X | derelinquet LG*; dereliquit A*Λ²Ω²sn; dereliquid Λ¹*Ω¹ | ~ ova sua in terra X Ω²arelv̄šc | in (ante pulvere) om. H | calefacis = LAΛ¹QSWn Philip. (codd. RM) Greg. (aliq. codd.); calefacias F²(as in ras.); calefaties E*; calefacies E² cum *rell. codd. et edd.*

15. obliuiscetur AK* | bestiae agri conterant] E* ut vid.; uestie agri conterent X; bestię agri conterat Γ¹; bestia (uestia CΣ¹) agri conterat CΛ¹Π¹Σ¹E²S*Ω agrelv̄šc Greg. cum hebr. et LXX; bestiae agri conculcet W*(-lcent W²)n, cf. Ox. Tur. Aug. ¶ « bestie agri conterant » hebr. et ant. in plurali, Greg. habet « bestia conterat » Guill.

16. duratur] S* ut vid.; induratur X Θ^{h*}α^oS² | suos om. Π¹ Iulian. | laborabit XΦ^p.

17. priuabit AX(prib.)Wn | ea G* | ~ deus eam Ωsm | sapientia] G*; sapien-

tiam LQF*G²K*W*n | nec] et non Ω^{as} cum Ox. Tur. Aug. | det Γ¹ | illi] ei Ω^m cum Ox. Tur. Aug.

18. ~ fuerit tempus Ω^m | altum om. Ω^s | alas om. Π¹ | deridit Q | equitem] E² (itē in ras.); aequitum F*; aequitatem L, cf. Ox. (equitatum); equum Λ¹*Φ^{RG²}DK* Ωagrelv̄šc Iulian. cum hebr. et LXX; equum Λ²; aequum Φ^{o*}VP. ¶ h. equum Θ^o; hebr. Philip. et ant. habent « equum » Greg. « equitem » Hug. [hebr.] et ant. habent « equum » LXX « equitem » quam litteram exponit Greg. Guill.

19. fortitudine n | aut] et Philip. ¶ h. aut induisti collum eius ceruicositate Θ^o | collum K* | innitum CΛ¹XΠ¹Σ¹E*F*K*Γ¹.

20. locustam Λ¹X | gloriam G* | eius om. Φ^v | terror om. L.

21. terram] praem. et Ω^m | unguilas LXΠ¹; unguilam Θ¹W*Γ¹n; + *** E | fodit + et DK* cum hebr. | armatus XK*; armatur Σ¹; armat*s Φ^{p*}.

22. contemnet X | pauorem] paupere E* | cedit XΠ¹.

14. <quando AQK | 15. <obliviscitur ACQK | 16. <duratur ACQK | 17. <privavit ACQK | 18. <cum ACQK | 19. <numquid ACQK | 20. <numquid ACQK | <gloria C | 21. <terram ACQK | 22. <contemnit ACQK.

- 23 super ipsum sonavit faretra vi-
bravit hasta et clypeus
- 24 fervens et fremens sorbet terram
nec reputat tubae sonare clan-
gorem
- 25 ubi audierit bucinam dicet va
procul odoratur bellum exorta-
tionem ducum et ululatum
exercitus
- 26 numquid per sapientiam tuam
plumescit accipiter expandens
alas suas ad austrum
- 27 aut ad praeceptum tuum eleva-
bitur aquila et in arduis ponet
nidum suum
- 28 in petris manet et in praeruptis
silicibus commoratur atque
inaccessis rupibus
- 29 inde contemplatur escam et de
longe oculi eius prospiciunt
- 30 pulli eius lambent sanguinem et
ubicumque cadaver fuerit sta-
tim adest
- 31 et adiecit Dominus et locutus est
ad Iob
- 32 numquid qui contendit cum Deo

25. bucinam Λ^2K ; bucina A | 26. expandens AA^2L ; expandit K; expandens expandit L | 28. manet et AA^2K ; manet L | 30. lambent Λ^2K^2 cum compl. codd., Philip. et archetypo, ut vid.; lambunt AK^* ; lambant L.

Desunt $V\Psi^o$.

23. sonavit = $LAC\Pi^rE^*K^*W^*\Gamma^{\wedge}n$
Greg. (aliq. codd.); om. Σ^r *; sonabit Σ^r2
 $E^2K^2W^2$ cum rell. codd. et edd., Philip. et
Greg. (cett. codd.) | uibrauit = $L\Sigma^r*\Phi^oE^*$
 $QFGKWn$ Philip.; uibratur A; uibrabit
 Σ^r2E^2 cum rell. codd. et edd. atque Greg. |
hastam G^*Wn ; astas H^* .

24. frem.] premens K^* | sorbebit
 Ω^m | reputet Σ^rE^* ; reputa Λ^2* ; putat F
 $K\Gamma^{\wedge}$ | turbae Wn .

25. ubi aud. bucinam om. L | ubi
+ autem Σ^r cum Ox. Tur. Aug. | bucinum
G; bucina $AX\Gamma^{\wedge}$ | dicet] Λ^2* ; dicit CA^2
 $\Pi^r\Sigma^rQFGKWagrelv\beta c$ Philip. Greg. | uah
 $\Phi^rES^*\Omega agrelv\beta c$; uia Π^r* | odoratur] G^2
(alt. o in ras.); adoratur Φ^v | exortatione
X; exhortationum $W\Gamma^{\wedge}$ (exort.)n | ululatus
 K^* .

26. plumescet $H^*K^2W^2$; plumiscet
 FK^*W^*n | expandet H^* ut vid.; expandit
 $\Theta^{n\dagger}FK$; expandens expandit $L\Phi$; praem.
** G | suas om. G^* .

27. aut] nu(m)quid $CXE\Omega^{sm}agrelv\beta c$
Greg. | ad om. F^*G^* | leuabitur Ω^{sm} | po-
net] G^* ; ponit $X\Pi^rFG^2K\Gamma^{\wedge}*$ Greg. (aliq.
codd.) | suum] sibi CX Greg.

28. et om. $LH^*Q\Gamma^{\wedge}ge$ cum hebr. et
Ox. Tur. Aug. | commoratus Ω^m ; conmo-
rauitur C; moratur Σ^r | atque + in g.

29. inde] in die Θ^{\wedge} | contemplantur
X | et om. CX Greg. cum hebr., LXX, Ox.
Tur. Aug. | \sim oculi eius de longe CX
Greg. ¶ ordo sec. hebr. et ant. « de longe
oculi eius » Guill. | prosp.] respiciunt A;
om. L.

30. pulli eius om. L; + ** Φ^o | lam-
bunt $ADFGK^*\Omega^{sm}agre$ Greg. (aliq. codd.);
lambant L. ¶ hebr. et ant. et Greg. « lam-
bent » Guill. | \sim fuerit cadaver Ω^s .

31. et adiecit — iob] ¶ h. et respon-
dit dominus ad iob et dixit Θ^o | et (I^o) om.
CX Greg. | est om. n | ad om. D.

32. cont.] tendit F^* | deo] ¶ h. omni-
potente Θ^o | conquiescet Ω^s | arguit] K^* ;

23. <super ACQ | 24. <fervens ACQ | 25. <ubi ACQK | <procul ACQ | 26. <numquid
ACQK | 27. <aut ACQK | 28. <in petris ACQK | 29. <inde ACQK | 30. <pulli ACQK |
31. ¶ et adiecit XXVIII. Γ^{\wedge} ; Div. sine num. $C\Pi^r\Sigma^r\Phi^o\Theta^{n\dagger}QFGK$; § et adiecit Ω^m ; <et
adiecit A | 32. <numquid ACQK,

tam facile conquiescit
 utique qui arguit Deum debet et
 respondere ei
 33 respondens autem Iob Domino
 dixit
 34 qui leviter locutus sum respon-
 dere quid possum manum
 meam ponam super os meum
 35 unum locutus sum quod utinam
 non dixissem et alterum qui-
 bus ultra non addam
 XL. 1 respondens autem Dominus
 Iob de turbine ait

² accinge sicut vir lumbos tuos
 interrogabo te et indica mihi
³ numquid irritum facies iudicium
 meum et condemnabis me ut
 tu iustificeris
⁴ et si habes brachium sicut Deus
 et si voce simili tonas
⁵ circumda tibi decorem et in sub-
 lime erigere et esto gloriosus
 et speciosus induere vestibus
⁶ disperge superbos furore tuo et
 respiciens omnem arrogantem
 humilia

32. debet et L cum paucis codd. et archetypo, ut vid.; debet AΛ¹K | 34. ponam LA²Λ¹K; om. A* | 35. non addam LΛ¹K*; nihil addam AK².

XL. 1. ait LK; ayt Λ¹; dixit A | 3. facies LΛ¹K; facis A | condemnabis AΛ¹K²; condemnaris LK* | 5. erigere AΛ¹; erige LK.

Desunt VΨ^D.

arguet Φ^{RGV}K²Wn | deo Philip. (codd. R* M); dominum W* | debet et = LΠ^FΘ^{HG}* HQFag Greg.; debet Θ^{G2} cum rell. codd. et edd., Philip. et Iulian. | ei] illi CΛ¹ X Greg.

33. respondens autem Iob Domino et dixit H*; respondit autem Iob Domino et dixit Θ^H; om. F | Domino om. X.

34. qui — possum] ¶ h. qui utilis sum respondere quid possum Θ^G | possum + et A | meam om. C cum Ox. Tur. Aug. | ponam om. A*Θ^A | ~ ponam manum meam G.

35. hunc vers. hic om. Philip., sed ad eum in comm. ad 9, 23 et ad 30, 11 se refert | unum + quod W* | alterum] ¶ h. duo Θ^G | non] K*; nihil AΣ^TΦEΘ^A DK²Γ^A Philip.; nichil Ω; nihil non S*. ¶ ant. « ultra nihil addam » Guill.

XL. 1. Iob] praem. ad Π^F cum Ox., cf. hebr. | ait] dixit ACXΠ^FΘ^{AG}QDGSW

Ωαγρελβζε Philip. Greg.

2. sicuti C | et om. G*, cf. Ox. Tur. | indica] dic A; responde C cum LXX et Ox. Tur.

3. facis AΣ^T, cf. Ox. Tur. (abnuis) | condemnaris LK* | me om. L | tu om. CXΩ^sqge cum Ox. Tur.

4. et si] E*; si CXE²ΘH² (in ras. lat. spat.) Greg. | sicuti C | si (2°) om. α, cf. hebr., LXX, Ox. Tur. | uocem Λ¹*F* | ~ simili uoce Ω^m | tonans F*.

5. in sublimi Π^F | erigere] G*; erige LC(ε^r)Π^FFG²KΩ^m | speciosus Xα; praem. in Θ^A* | ~ uestibus induere Wn.

6. furore] praem. in XΓ^AΩαελβζε Iulian. Greg. cum Ox. Tur. ¶ hebr. et ant. non interponunt « in » sed Greg. Guill. | tuo om. C cum Ox. Tur.; + et confunde eos αε (ex. v. seq.) | respicient L | omnes W*n | arrogantiam Σ^T; adrogantium Θ^A | humilia om. n.

<utique ACK | 33. ¶ respondens XXXIII. AΘ^{AG}; XXXIII. Ω^m; liber XXXII. Λ¹; Div. sine num. CΠ^FΣ^TΦEΘ^HQGKS | 34. <qui ACKQ | <manum AC | 35. <unum ACQK.

XL. 1. ¶ respondens XXVII. X; XXVIII. Γ^A; XXXIII. AΘ^{AG}; XL. Ω^{SJ}; Div. sine num. CΠ^FΣ^TΦEΘ^HQFGKSW | 2. <accinge ACQK | 3. <numquid ACQK | 4. <et si habes ACQK | 5. <circumda AC | 6. <disperge ACQK.

- ⁷ respice cunctos superbos et confunde eos et contere impios in loco suo
⁸ absconde eos in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam
⁹ et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua
¹⁰ ecce Behemoth quem feci tecum faenum quasi bos comedet
¹¹ fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius in umbilicis ventris eius
¹² constringit caudam suam quasi cedrum nervi testiculorum eius perplexi sunt
¹³ ossa eius velut fistulae aeris cartilago illius quasi laminae ferreae
¹⁴ ipse principium est viarum Dei qui fecit eum adplicavit gladium eius

11. in umbilicis A cum Philip. et archetypo, cf. hebr.; in umbilico LA^L | eius (3°) AA^LK; illius L | 14. adplicavit LA²K(app.); adplicabit A^L; amplificavit A*.

Desunt VΨ^D(usque ad v. 10, feci).

7. conteri A* | impio G* | in om. G*.
 8. absconde] praem. et D cum Ox. Tur. | in pulverem C(pulb.)A^LΣ^T | et] ad n | eorum om. G* | demerge] F*S*W*; dimerge CXΣ^TH*F²S²W² | in foueam] G*; in fouea Π^FFG²K.

9. ego] ergo n | te om. CX cum plur. codd. graecis.

10. behemoth = LEΘ^{H*}AGDK²agrel b̄z̄c Philip. Greg. (aliq. codd.); behemot A^LΣ^T Iulian.; beemoth XΦ^{RG*}VF^ΓA^ΩJ | beuemoth Φ^Ω ut vid.; uehemoth AΠ^F Θ^{H²}HQG²K*S^WΩ^Mn Greg. (aliq. codd.); uehemot FΩ^S; uefmoth C; om. G*. ¶ «beemoth» ita habet hebr. Philip. Greg. et ant.; quidam male habent «ueemoth» quia hoc nomen non in interpretationibus in littera «u» sed «b» Hug. etsi hebr. iuxta ydioma suum «beemoth» sonet quasi «ueemoth» tamen semper est beth quam nos dicimus «b» mutam Guill. | feci tecum] fecit cum Φ^{v*} | fecit F*; fecisti Ω^S; faci L | quasi] sicut X cum Ox. Tur. | comedet] G*; co(m)edit FG²K*W Ψ^Dn; comedat L.

11. fortitudine W*n | in lumbos Ψ^D | eius (2°) om. C cum LXX et Hier. ep.

22, II; ep. 130, 10 | illius] eius X(εius) Π^FG Greg. (aliq. codd.) cum Tur. et Hier. de Exod. in vig. Paschae (ed. Morin, vol. III, p. II, p. 409) et ep. 22, II | in umbilicis = AW*n Philip., cf. hebr.; in umbilicos Θ^{A²} (li corr.); in humbilico C; in umbilo Ψ^D; in umbilico F²(co in ras.)G² (o in ras.)K²(co in ras.) cum rell. codd. et edd. | eius] illius LΣ^T.

12. constringet G*; stringit CA^{L²}XF G²Ω^Sagrelb̄z̄c Greg.; stringet A^{L*}. ¶ Greg. «stringet» Ieron. «constringet» Guill. | cedrum] S*; cedrus S²; cedros D | perplexi Θ^A.

13. ueluti CΠ^F | fistula Σ^TDΨ^D | cartilago ACA^LXQSW²Γ^AΩ^S; cartelago K*; cartellago W*n; cartalaga Ψ^D; praem. et Ω^M Philip., cf. Ox. Tur. | illius] ipsius D; eius G cum Ox. Tur. | lamina ferreae H; lamina ferrea C.

14. principium] praem. in Σ^{T*} | est om. D | ∼ est principium XΩSM Greg., cf. LXX et Ox. Tur. | adplicavit — 15. ibi] ***** S* | adplicavit] F*(appl.); a(d)plicabit A^LXΦEΘDΓ^AΩSMagrelb̄z̄c; amplificavit A*Q; applicavit F²; + eum Ψ^D | eius] ¶ h. suum Θ^o.

7. <respice ACQK | 8. <absconde ACQK | 9. <et A | 10. § ecce Ω^M; <ecce ACQK | 11. <fortitudo ACQK | 12. <constringit ACQK | 13. <ossa ACQK | 14. ¶ ipse. libe XXXIII. A^L; <ipse ACQK.

- 15 huic montes herbas ferunt omnes
bestiae agri ludent ibi
16 sub umbra dormit in secreto
calami et locis umentibus
17 protegunt umbrae umbram eius
circumdabunt eum salices tor-
rentis
18 ecce absorbebit fluvium et non
mirabitur habet fiduciam quod
influat Iordanis in os eius
19 in oculis eius quasi hamo capiet
eum et in sudibus perforabit
nares eius
20 an extrahere poteris Leviathan
hamo et fune ligabis linguam
eius
21 numquid pones circulum in na-
ribus eius et armilla perfora-
bis maxillam eius
22 numquid multiplicabit ad te pre-
ces aut loquetur tibi mollia
23 numquid feriet tecum pactum et
accipies eum servum sempi-
ternum
24 numquid includes ei quasi avi
aut ligabis illum ancillis tuis

19. et in AΛ¹K; et L | perforavit LA | 20. poteris AΛ¹K; poterit L | 21. pones A
Λ¹K²; ponis LK* | 22. multiplicabit AΛ¹K²; multiplicavit LK* | loquetur A²Λ¹(loque-
K²; loquitur LA* | 24. includes LΛ¹K; inludis A | illum AΛ¹K²; eum LK*.

Deest V.

15. *tot. vers. om.* S* | huic] hunc Ψ^D;
hic L; nunc X | montes] *praem. super*
D | fuerunt L* | omnes] *praem. et EΘ^{HG}**
H *cum hebr.* | ludunt K*Ω^M; laudent Θ^{A2}
(*la in ras.*). ¶ hebr. et ant. et Greg. habent
« ludent » in futuro *Guill.* | ibi] sibi W*;
tibi G* *ut vid.*; ei Ω^M.

16. calmi G* | et] K*; et in Σ^TΦ^{VP}H
K²Ω^Mβ̄ξ̄; in CXS*WΩ^Sη̄n̄q̄re *Greg. cum*
hebr. et LXX | locus G* | humectibus X
Π^FΣ^T; uirentibus C. ¶ hebr. et ant. « hu-
mentibus » *Guill.*

17. umbrae umbram] Σ^{T2}(*re et umbr*
in ras.)K²(*ae et am in ras.*); umbrae*um-
bram G; umbrem umbram F; umbras
umbrae D *Philip.*; umbram Ω^M | eius
om. Σ^{T*} | circumdabant Λ^L; circumdant
Ω^S. ¶ h. circ[...] Θ^o | torrentes L.

18. ecce *om.* CXΩSM | habsorbet C;
absorbuisset G*; absorbebit Ψ^D | flumen
Ω^M | et non] ¶ h. et non [...] Θ^G | mira-
bitur] morabitur G | habet] *praem. et* Λ^L
Π^FH²QK*S²Ω^Mᾱgel̄ξ̄; + enim Σ^TH*(*ut*
vid.)Ψ^D. ¶ hebr. et ant. non interponunt
« et » *Guill.* | fiduciam + eius G | influit

Θ^{G*}; inflat L | iordanis] A*; iordannis
L*G²K*; ihordanis C; iordanes A²G* | in
os] Σ^{T*}; in ore Σ^{T2}; *om.* Φ^R.

19. in oculos Ω^M | eius *om.* C | hamo]
homo L | in *om.* LQG | sudis E* | perfo-
ravit LAΠ^{F*}K *Greg. (aliq. codd.)*; perfo-
rabitur W*n | nare* G; ranes Φ^{V*}.

20. poterit LC | leuiathan W² (*le in*
ras.); leuiatan X; leuiethan C; leuathan
Θ^{H*}; *om.* Θ^A | funem legabis W*n.

21. ponis LK* *Philip. Greg. (aliq.*
codd.) | eius *om.* CΦ^R | et] aut CXΩ^{aref}
ξ̄c *Greg.* | armillam Φ^RW*n | maxillas C.

22. multiplicavit LCFK* *Greg. (aliq.*
codd.) | aut] ut α | loquitur tibi LA*K*W*
n *Greg. (aliq. codd.)*; tibi loquitur Π^F;
loquetur ad te Γ^A.

23. feriet] fieret Λ^{L*}Φ^R; firiet Ψ^D.

24. inludis AWn *Philip. Iulian.* |
aut] ¶ h. pass[eri] Θ^o | legabis K*W*n |
illum] D (*in textu*); eum LXΠ^FQD(*iuxta*
indicem var. lect. in fine libri)GK*Ψ^DΩ^S
aref̄β̄ξ̄c *Philip. Greg. cum Ox. Tur.* | an-
cillis] ascellis Σ^{T2} (*scelli in ras.*); *praem.*
cum D. ¶ h. pu[ellis] Θ^o.

15. <huic ACQK | 16. <sub ACQK | 17. <protegunt ACQ | 18. <ecce ACQK | 19. <in
oculis ACQK | 20. <an ACQK | 21. <numquid ACQK | 22. <numquid ACQK | 23. <num-
quid ACQK | 24. <numquid ACQK.

- 25 concident eum amici dividunt illum negotiatores
 26 numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius
 27 pone super eum manum tuam memento belli nec ultra addas loqui
 28 ecce spes eius frustrabitur eum et videntibus cunctis praecipitabitur
 XLI. 1 non quasi crudelis suscitabo eum
 quis enim resistere potest vul-tui meo
 2 quis ante dedit mihi ut reddam ei omnia quae sub caelo sunt mea sunt
 3 non parcam ei et verbis potentibus et ad deprecandum compositis
 4 quis revelabit faciem indumenti eius et in medium oris eius quis intrabit

25. illum AΛ¹; eum LK.

XLI. 1. resistere potest Λ¹K²; resistere poterit L; potest resistere AK* | 4. reuelabit ... intrabit AΛ¹K²; reuelavit ... intrauit LK*.

Deest V.

25. concident] *praem.* et | eum] illum Ω^m | amici + tui G | diuidunt F*K Ω^s | illum LΠ^fEΘ^hGFKSWn *Philip. cum Ox. Tur.*

26. sagenas] saginas n; saginam A; sag-nas W. ¶ h. ta[bernacula] Θ^o | et] aut CX *Greg.* | gurgustium] gurgstium G*; + eius Σ^r* | ***picium G*; *om.* W*n.

27. pone] E*S*; pones CΛ¹XΣ^rE²H DGS²Ω^mage *Greg.* (*pleriq. codd.*) *cum LXX, cf. Ox. Tur.* (impones) ¶ « pone » subauditur « si potes et audes », hebr. *Philip.* et ant. habent « pone », *Greg.* « pones » subauditur « ut ego » *Hug.* hebr. et ant. et *Ieron.* « pone », *Greg.* « pones » *Guill.* | mementote Ψ^d | belli] uerbi C* | loqui] ¶ h. non habet Θ^o.

28. spes] pes Q | ~ eius spes D | et *om.* C.

XLI. 1. non] W*; none W²; *praem.* numquid D | suscitabo] sustentabo W*n | eum] illum Ω^m | enim *om.* D | poterit LΠ^fQ |

~ potest resistere AK*Ψ^d *Philip.* (1° loco).

2. quis] *praem.* et CXΠ^fΩ^smage *Greg.* (*aliqu. codd.*) ¶ hebr. et ant. non preponunt coniunctionem ante hoc nomen « quis », *Greg.* habet ibi « et » *Guill.* | ut] et G *cum hebr., LXX, Ox. Tur.*; *om.* Φ^r. ¶ h. et Θ^o | mea] in ea Ψ^d.

3. parcem Ψ^d | eis Ψ^dΩ^m | et uerbis — compositis] ¶ « et uerbis potentibus et ad deprecandum compositis » hebr. et ant. cum flore rethorico geminant coniunctionem « et » *Guill.* | et (1°) *om.* C Λ¹XΣ^rHDΨ^dΩ^mage *Greg.* (*pars codd.*) | uerbis + eius G | et (2°) *om.* Π^fS*Wn *Philip.* (*cod. C*) *Iulian. Greg.* (*pars codd.*) | precandum K*; predicandum Ψ^d | compositis] omnipotentis Ω^m.

4. qui L | reuelavit LΠ^fΦ^{rgp}EFGK* WΨ^dn *Greg.* (*aliqu. codd.*) | faciem + suam L | indumentis Π^f | in medio CXΠ^f *Iulian.* | in *om.* e[| intrauit LCΠ^fF*GK*Wn *Iulian. Greg.* (*pars codd.*).

25. <concident ACQK | 26. <numquid ACQK | 27. <pone ACQK | ¶ memento XLI. Ω^r | 28. <ecce ACQK.

XLI. 1. ¶ non XLI. Ω^s; <non AQK | <quis CQ | 2. <quis AQK | <omnia CQ | 3. <non ACQK | 4. <quis (1°) ACQK.

- 5 portas vultus eius quis aperiet per
gyrum dentium eius formido
6 corpus illius quasi scuta fusilia
et compactum squamis se pre-
mentibus
7 una uni coniungitur et ne spi-
raculum quidem incedit per
eas
8 una alteri adhaerent et tenentes
se nequaquam separabuntur
9 sternutatio eius splendor ignis et
oculi eius ut palpebrae diluculi
10 de ore eius lampades procedunt
- sicut taedae ignis accensae
11 de naribus eius procedit fumus
sicut ollae succensae atque
ferventis
12 alitus eius prunas ardere facit et
flamma de ore eius egreditur
13 in collo eius morabitur fortitudo
et faciem eius praecedet eges-
tas
14 membra carniū eius coherentia
sibi
mittet contra eum fulmina et ad
locum alium non ferentur

5. aperiet $\Lambda^L K$ cum *plerisq. codd. et archetypo*; aperiet et LA | 6. illius $A\Lambda^L K$; eius L | 10. lampades $A\Lambda^L K$; lampadas L | 14. mittet $A^2\Lambda^L K^2$; mittit LK^* ; mitte A^* .

Deest V.

5. qui C^* | aperiat Ω *Iulian.* | per] *praem.* et $LAF^2 Wn$.

6. illius] eius $L\Pi^F Q\Omega^{SM}$ cum *Ox. Tur.* | et *om.* $CX\Theta^{\alpha}\Omega^{SM}a\tau\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$ *Greg. cum hebr., cf. Ox. Tur.* | se] sese Ω^S .

7. ne] Λ^L ; nec Λ^L | respiraculum D; spiculum n | incedit A *Philip. (codd. CM^*)*; incidit K^* ; incendit L | eos G^* .

8. alterae W; altere n; alter Θ^A | adh(e)rebit $D\Omega^{SM}a\tau\epsilon\lambda\upsilon\beta\zeta$; adereunt C; he-
rebunt Σ^T , ¶ hebr. et ant. et Greg. habent
« adhaerent » *Guill.* | ~ adhaerent alteri
 Ω^M .

9. ut] sicuti C | palpebrae $L\Lambda^L$
 $\Theta^{\alpha}HAG^*G$; palpebre $X\Sigma^T$; palpebrę n | di-
luculi] $\Theta^{\alpha 2}(c \text{ in } ras.)F^*$; deluculi A; di-
luculo F^2G^* .

10. de] *praem.* et D | eius] illius D |
lampades] G^* ; lampadas LX; lampad(a)e
 F^*G^2 cum *Ox. Tur.* | sicuti C | ted(a)e C
 $\Lambda^L\Pi^F\Sigma^T\Phi^V E^2 H Q F G S W \Gamma^A \Omega a \tau \epsilon \lambda \upsilon \beta \zeta$; teda
X; de E^* .

11. eius *om.* W^* | procedet XG; pro-

cidit Ω^M | fumus *om.* L | sicuti C | ullae
L | accens(a)e $D\Omega^S$ | atque] aque G^* | fer-
uentis] G^* ; feruentes $\Pi^F F G^2 W^* n$ *Philip.*
(*cod. C*); ardentis C.

12. alitus] E^* ; halitus $AC\Sigma^T\Phi E^2\Theta^{\alpha}H\alpha$
 $H D G^* S \Omega^{SM} a \tau \epsilon \lambda \upsilon \beta \zeta$ | prunas ard.] ¶ h.
prunae ar[...]s Θ^{α} | faciet X.

13. eius (2°) illius $FK^*S W \Psi^{\alpha} n g$
Philip. (1^{\circ} loco) | pr(a)ecedet] Σ^T (et *in*
ras.); pr(a)ecedit $CE^*H^*D G K^*W^*n a \tau \epsilon \lambda \upsilon \beta \zeta$
Philip. Greg. (pars codd.); precedat Ψ^{α} |
egestas] ¶ [...]as Θ^{α} .

14. carniū] canium L; cornium
 F^* | mittit $LCX\Pi^F F K^*$ *Greg. (pars codd.)*;
mittat Wn ; mitte A^* | contra] *praem.* et
 Θ^{α} ; *praem.* ** Φ^{α} , ¶ [h. ...] et super eum
 Θ^{α} | fulmina] F^* ; flumina $\Theta^{\alpha}H^*G^2 F^2 W^* n r e$
 $\lambda \upsilon \beta \zeta$ | aliut Σ^T | non ferentur] F^* ; confe-
rentur $X F^2$ | ferentur] $\Theta^{\alpha} K^*$; referentur
C; feruntur $\Pi^F S^* W n$ *Greg. (aliqu. codd.)*;
feretur $\Theta^{\alpha 2} w$; fertur $\Phi^{R G V} K^2$. ¶ h. [...] Θ^{α} ;
« fertur » iuxta hebr. et ant. sed Greg.
« feruntur » *Guill.*

5. <portas ACQK | <per Q | 6. <corpus ACK | 7. <una ACQK | 8. <una ACQK | 9. § sternutatio Ω^M ; <sternutatio ACQK | 10. <de ACQK | 11. <de ACQK | 12. <alitus AC QK | 13. <in ACQK | 14. <membra ACQK | <mittet AK,

- 15 cor eius indurabitur quasi lapis
et stringetur quasi malleatoris
incus
- 16 cum sublatus fuerit timebunt an-
geli et territi purgabuntur
- 17 cum adprehenderit eum gladius
subsistere non poterit neque
hasta neque torax
- 18 reputabit enim quasi paleas fer-
rum et quasi lignum putridum
aes
- 19 non fugabit eum vir sagittarius
in stipulam versi sunt ei lapi-
des fundae
- 20 quasi stipulam aestimabit mal-
leum et deridebit vibrantem
hastam
- 21 sub ipso erunt radii solis ster-
nit sibi aurum quasi lutum
- 22 ferverescere faciet quasi ollam pro-
fundum mare ponet quasi cum
unguenta bulliunt
- 23 post eum lucebit semita aesti-
mabit abyssum quasi senes-
centem
- 24 non est super terram potestas

15. stringetur LΛ¹K²; stringitur AK* | 18. reputabit AK²; reputavit LΛ¹K* | 19. fuga-
bit Λ²K² cum plerisq. codd.; fugavit AΛ¹K*; fatigavit L | in stipulam AΛ¹K; in sti-
pula L | ei LΛ¹K; et A | 20. aestimavit LA | 21. sternit AK*; sternit Λ¹K²; sternat
L | 22. facit LA | ponet AΛ¹K²; ponit LK* | cum unguenta A(unguenta)Λ¹K; unguenta
cum L | 23. lucebit AΛ¹K; lugebit L | aestimavit LA.

Deest V.

15. quasi] ta(m)quam a g r e f b ḡ c | lapis
— quasi om. H* | stringitur AK*GWn |
maliatoris K*Ψ^oα | incus] in ras. G¹;
incudo L, cf. Ox. Tur.

16. sublatus] F*; subleuatus φ^RΘ^A
F² | angeli] ¶ h. di[i] Θ^G.

17. eum] eius Ω^M | hasta] astra Ψ^D |
torax] K*; thorax AφEΘ^AHDFK²SWΩ^J
g r e f b ḡ c.

18. hunc vers. non ad verbum refert
Philip. | reputabit] Θ^G*; reputavit LΛ¹Θ^G²
FGK*Wn; reputabitur φ^R*; repurgabit e |
quasi] ut Λ¹X Greg.; qua Ψ^D* | ~ ferrum
quasi paleas D | aes] est Ψ^D*; + sicut dies
iuuentutis eius ita erit et senectus illius Π^F,
cf. Deut. 33, 25 (ex comment. Greg.).

19. fugavit AΛ¹*Σ^TK*Wn; fatigavit
L | eum om. Λ¹* | in stipula LC²Π^FQΨ^D;
in spula C* | ei] et AΨ^D; om. CQ.

20. (aes)timavit LACΛ¹*Σ^TΘ^AFK*
W²; stimavit W*n | mallium α | et om.

Wn | ridebit φ^v; deridebat g; derisit L.

21. erant Cφ^v. ¶ [h. non h]abet
erunt Θ^G | radiis Γ^A | solis Γ^A* | sternit
= ACXΠ^Fφ^R*DFK*Wn Philip. Iulian.
Greg.; sternat L; sternit φ^R2K² cum rell.
codd. et edd.; praem. et Σ^TΩ^Smaelḡc cum
Ox. Tur. ¶ hebr. et ant. et Greg. non
interponunt « et » Guill.

22. facit LAφGWn Philip. cum Ox.
Tur. | fundum maris Σ^T | mare] K*; ma-
ris φH*DK²Ψ^DΩ^Mα Philip.; om. Θ^G*. ¶
ant. « maris », Greg. « mare » Guill. | po-
nit LΠ^Fφ^RE*FK*Ψ^D Philip. Greg. (aliq.
codd.) | ~ unguenta cum LQ Philip. (cod.
C) | ebulliunt D Philip. (cod. M).

23. lucebit] F*; lugebit LΘ^AG*F²;
luebit Σ^T* | aestimabit] Θ^G*; (aes)timavit
LAL¹Θ^G2FK* | quasi om. L.

24. super — ei] ¶ [h. super ter]ram
quod com[paretur] ei Θ^G (restit. ex Mar-
tianaeo) | super terra Γ^A | ~ potestas su-

15. <cor ACQK | 16. <cum ACQK | 17. <cum ACQK | 18. <reputabit ACQK | 19. <non
ACQK | 20. <quasi ACQK | 21. <sub ACQK | 22. <fervescere ACQK | <mare K |
23. <post ACQK | 24. <non ACQK.

quae comparetur ei qui factus
est ut nullum timeret
25 omne sublime videt
ipse est rex super universos fi-
lios superbiae
XLII. 1 respondens autem lob Do-
mino dixit
2 scio quia omnia potes et nulla
te latet cogitatio
3 quis est iste qui celat consilium
absque scientia
ideo insipienter locutus sum et
quae ultra modum excederent
scientiam meam

4 audi et ego loquar interrogabo
et ostende mihi
5 auditu auris audivi te nunc au-
tem oculus meus videt te
6 idcirco ipse me reprehendo et
ago paenitentiam in favilla et
cinere
7 postquam autem locutus est Do-
minus verba haec ad lob
dixit ad Eliphaz Themaniten
iratus est furor meus in te et in
duos amicos tuos quoniam
non estis locuti coram me rec-
tum sicut servus meus lob

25. omne sublime LA²; omnes sublime A*Λ¹K | uniuersos AΛ¹K*; omnes LK².

Deest V.

per terram Π^Fg *Iulian.* | quae] quem G* |
comparatur Ψ^D | ei] illi Σ^T | qui] quia Ω^M.

25. omne sublime] H*; omnes subli-
me A*Λ¹H²FGK *Greg.*; omnes sublimes
Π^F. ¶ « omne sublime » ita habet hebr. et
ant., *Greg.* « omnes sublime » id est « de
sublimi » *Hug.* | uidit FK* | ipse] *praem.*
et CE*D *cum Ox. Tur.* | uniuersos] K*;
omnes LC(hom.)Π^FΦQK²ΩSM | superbiae]
¶ h. [.....] Θ^o.

XLII. 2. quia] quoniam Θ^{HG} | omnia
potes G*; omnia potens Θ^{H*}; omnipo-
tens es Π^F | et *om. Q.*

3. iste *om. D Philip. cum Ox. Tur.* |
concilium g | absque scientiam C | exce-
derint Θ^{H*}; excederet Φ^o; excedunt r;
excesserunt Ω^M.

4. et *om. G** | loquor C | interr. †
te CΛ¹XΠ^FΣ^TΦ^PΘ^GDSWΓ^AΩ^{agrelvz}c *cum*
hebr., LXX, Ox. Tur. | et *om. FK²* | osten-

de] responde XΠ^FK*Ω^{agez}c *Greg.* ¶ ant.
sec. hebr. « ostende » hebr. enim habet
« fac me cognoscere » *Greg.* « responde »
Guill.

5. uidit K*Wn.

6. ipse *om. Ω^S* | reprehende Φ^R |
ago] ego Ψ^{D*} | fauilla] G¹(*alt. a in ras.*);
fauillae Q | cinere W²; cineri W*n.

7. postquam — *them. om. Philip.* |
dominus] deus α | ∼ dominus locutus
est Ψ^D | heliphaz LΦ^PΘ^HSΨ^{Dn}; elifaz Λ¹
Σ^TK*; elifaz X; helifaz CΠ^FFK²; eliphaz
Ω^S; elipha* G* | themanite F²Ω^S; them-
anitem LCXlvz; themanithen Φ^{gv}H; the-
manithem Ω; themaniten Σ^T; themanite
Ω^M; thematen n*; themanites F*G²(*s in*
ras.)K²(*in ras.*)Γ^A | iratus — *job]* *hic om.*
Philip. sed in comm. ad 17,2 refert | ∼
locuti estis Ω *cum Ox. Tur.* | rectum *om.*
E* | sicuti C | seruum meum Π^F.

25. <omne ACQK | <ipse A.

XLII. 1. ¶ respondens XXVIII. X; XXX. Γ^A; XXXV. AΘ^{AQ}Ω^M; XLII. Ω^{SJ}; liber
XXXV. Λ¹; *Div. sine num.* CΠ^FΣ^TΦEΘ^HQFGKSWΨ^D | 2. <scio ACQK | 3. <quis AC
Q | <ideo ACQK | 4. <audi ACQK | 5. <auditum ACQK | 6. <idcirco ACQK | 7. ¶ post-
quam XXXVI. AΘ^{AQ}Ω^M; *Div. sine num.* CΠ^FΣ^TΦEΘ^HQGSWΨ^D; <postquam K | <dixit
A | <iratus est AQK.

⁸ sumite igitur vobis septem tauros et septem arietes et ite ad servum meum Iob et offerte holocaustum pro vobis Iob autem servus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiam ut non vobis inputetur stultitia neque enim locuti estis ad me recta sicut servus meus Iob

⁹ abierunt ergo Eliphaz Themaites et Baldad Suites et Sophar Naamathites et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos Dominus et suscepit Dominus faciem Iob
¹⁰ Dominus quoque conversus est ad paenitentiam Iob cum oraret ille pro amicis suis et addidit Dominus omnia quaecumque fuerant Iob duplicia

XLII. 8. offerte A* cum archetypo, cf. hebr.; offeret LΛ¹; offert A² | orauit LA | 9. ad eos AΛ¹K²; om. LK* | 10. iob duplicia AΛ¹(duppl.)K²; duplicia iob L; iob omnia duplicia K*.

Deest V.

8. hunc vers. non ad verbum refert Philip. | sumitur n; sinite Ψ^D | igitur] ergo DGK*Ψ^DΩ^Sarelv̄z̄c; om. XΩ^M Greg. | uobis om. CF* cum plur. codd. graec. | iob om. Ψ^D | offerte] A*; offeret LΛ¹*Q cum LXX, cf. Ox. Tur. (faciet), cf. Philip. (nisi ipse beatus Iob ... holocaustum ... obtulerit); offerat C(hoff.)Λ¹L²(ut vid.)Σ^T2 (at in ras.)Γ^A; offert A²XF*GWn; offer** K* | ~ pro uobis holocaustum ΩSM | iob — uobis om. Φ^V | orauit LAC(hor.)FK* W*n | faciem eius suscipiam om. Q | susc.] accipiam C | ut] et Φ^P | inputetur om. K* | stultitia] G*; stultitiam E*FG²; in stultitiam Π^FΦE²K | enim om. F*Ω^M | ad me] coram me XSΩ^R Greg., cf. v. praec.; om. Σ^T | rectum CXDΨ^DΩ^R Greg. (pars codd.), cf. Ox. Tur. (uerum), et v. praec. | sicuti C.

9. tot. vers. om. Philip.; ab hoc versu usque ad finem libri imagine luce depicta cod. D usi sumus, quae in opere D. A. Staerk invenitur | ergo om. Φ^P*D | heliphaz LΦ^GΘ^AGQ; eliphaz S; elifaz Π^F Σ^TΨ^D; elifaz X; helifaz CFK; eliphaz G*; eliphaz Ω^S; elifat D | temanites XΣ^T; themaites LΦ^VHΩ^J | et om. H | baldad] S*; baldat Λ¹Π^FFK*; baldath α; baldac

XΣ^T*Ψ^DΩ^J; baldach CS²ΩSM; baladac Σ^T2; badat G | suites LHΩ; suhites Φ^{GP}ΘQF KSW²Γ^A*grelv̄z̄c; suhithes Φ^V; suetes D*; suitis X; suytis C; suhitis W*n; suchites Γ^A2 | et sophar naamath. om. D | sofar LC XΠ^FΣ^T; suphar W*n; sophor G; sofor Ψ^D | naamathites] Ψ^D2(athites in ras.); naamathithes LH; naamatites Λ¹XΣ^TEG K*α; naamathitis n; naamathytis C | sicuti C | ad eos] eis D; om. LQFK* | ~ loc. fuerat dominus ad eos Σ^T*ΩSMagrelv̄z̄c; ~ ad eos loc. fuerat dominus G | suscipit D*W*n | dominus] deus α; om. Wn, cf. LXX et Tur.

10. dominus — suis] non ad verbum refert Philip. | dominus — paenit.] ¶ h. dñs quoque conuertit captiuitatem Θ^α | quoque] autem Σ^T | est om. Γ^A | paenit.] patientiam Ψ^D | iob om. E* | ille om. C XΩ^A Greg. cum Ox. Tur. ¶ hebr. et ant. habent « ille » Guill. | ~ ille oraret Π^FD | pro om. n | addit D; + quoque Ω^SJ^M Greg. (aliq. codd.) | dominus om. G* | omnia fuerant om. Philip. | omnia om. Ω^M | quae D; que Ψ^D | fuerunt Π^FQ | duplicia] duplicata Φ^{RO}; praem. omnia F G²K*, cf. Ox. Tur. (dupl. omnia) | ~ duplicia iob LΠ^F.

8. <sumite AQK | <et ite A | <iob autem AQK | <faciem A | <neque AQK | 9. ¶ abierunt Div. sine num. Σ^TΘ; <abierunt ACQK | <et fecerunt A | 10. <dominus AQK | ¶ et Div. sine num. Π^F; <et ACQK.

- ¹¹ venerunt autem ad eum omnes
fratres sui et universae sorores
suae et cuncti qui noverant
eum prius
et comederunt cum eo panem
in domo eius
et moverunt super eum caput et
consolati sunt eum super omni
malo quod intulerat Dominus
super eum
et dederunt ei unusquisque ovem
unam et inaurem auream un-
nam
- ¹² Dominus autem benedixit novis-
simis Iob magis quam prin-
cipio eius
et facta sunt ei quattuordecim
milia ovium et sex milia ca-
melorum et mille iuga boum
et mille asinae
- ¹³ et fuerunt ei septem filii et filiae
tres
- ¹⁴ et vocavit nomen unius Diem et
nomen secundae Cassia et no-
men tertiae Cornu stibii
- ¹⁵ non sunt autem inventae mulie-
res speciosae sicut filiae Iob
in universa terra
deditque eis pater suus heredi-
tatem inter fratres earum

11. super omni malo quod $\Lambda\Lambda^1K^2$; super omne malo quod L; super omnia mala quae K^* | 12. principio $\Lambda\Lambda^1K$; principia L.

Deest V.

11. uenerunt — caput] *non ad verbum. refert Philip.* | autem *om.* D | ad eum *om.* C | nouerunt $\Lambda^1X(\text{nob.})D$ *Philip.* (*cod.* C) | eam A^* | \sim eum prius nouerant *Philip.* | panes Ω^{SM} | \sim panem cum eo Λ^1X | domo] K^* ; domu Φ^vK^2 | eius] illius G | super eo Λ^1G^* | caput + suum Ω^M | eum (*ante* super) *om.* *Philip.* (*cod.* M) | super omni malo quod] G^* ; super omne malo quod LH^* ; super omne malum quod C(homne) $\Psi\Omega^{DN}$ *Greg.*; super omnia mala quae FG^2K^* , *cf. LXX et Ox. Tur.* (in omnibus malis quae) | dominus] deus D^* | ei *om.* L | unam (I^o)] suam Π^F | et — unam (2°) *om.* Ψ^D | unum (2°) G | \sim unam auream Ω^M .

12. autem *om.* Ψ^D | in nouissimis L; nouissima X(nob.) Π^F *cum Ox. Tur.* | \sim iob nouissimis Λ^1 | principio] $E^*G^2(o$ *in ras.*); principia $L\Pi^FQ$, *cf. LXX et Ox. Tur.* (priora); principium $\Phi^{RO}E^2$; *praem.* in n. ¶ ant. « nouissimis iob magis quam principium eius » mutatur modus regiminis. require Exod. III (v. 27) Psalmo

CVIII (v. 18) Ysaie XXVIII (v. 6) *Guill.* | fact(a)e sunt Φ^{RG} ; facti sunt $\Psi^D\Omega^M$; fuerunt *Philip.* | ei *om.* E^* | et (3°) — boum *om.* Π^FD | et (3°) *om.* Σ^TH^* , *cf. Ox. Tur.*

13. *vers. non ad verbum refert Philip.* | et fuerint X; fueruntque Σ^TH | ei *om.* D | septem] XIII Φ^G | \sim tres filiae $CX\Pi^F\Sigma^THD\Gamma^A\Omega\alpha g r e l b \beta \zeta$ *Greg.*

14. *vers. non ad verbum refert Philip.* | uocabit Λ^1X | nomen *om.* Σ^T^* | casia $\Sigma^T\Phi^v\Phi^G$ *Philip.* (*cod.* C); cassiam $CA^1X\Pi^F\Phi^E\Phi^*G^2K^*S\Omega\alpha r e l b \beta \zeta$; cassiae Θ^A ; casiae Φ^{RG} . ¶ « casie » sec. ant. et est totum hebr. « he » enim littera ultima ibi ponitur, uel ut grece declinetur « casian » uel « casiam » et sit latina declinatio *Guill.* | stibii] Λ^1K^* ; stybii Ω^M ; stibi L; stibi(a)e $CA^1\Sigma^2\Pi^F\Sigma^T\Phi^{RGV}E^*K^2\Psi^D$ *Greg.* (*pars codd.*); stibia D; tibi Ω^S .

15. *vers. non ad verbum refert Philip.* | sicuti C | \sim in universa terra sicut filiae iob SWn | dedit itaque S^*Wn ; dedit Φ^G | earum] eorum $\Theta^G\Psi^D$.

11. <venerunt ACQK | <et universae A | <et comederunt K | <et moverunt A | <et dederunt AQK | 12. ¶ dominus *Div. sine num.* Π^F ; <dominus ACQK | <et facta AQ | 13. <et fuerunt AQK | 14. <et vocavit Q | 15. <non ACQK | <deditque AQK.

¹⁶ vixit autem Iob post haec centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem

et mortuus est senex et plenus dierum.

EXPLICIT LIBER IOB

16. annis $\Lambda\Lambda^L K^*$; annis et omnes anni uitae eius fuerunt ducenti quadraginta octo A. *Eadem verba addunt in fine versus post dierum $\Lambda^L 2$ (qui et om. et CCXC anni praebet) et K^2 .*

Deest V.

16. *vers. non ad verbum refert Philip. | iob om. C | post + flagella $\Omega\epsilon$ Greg. (aliqui codd.), cf. LXX et Ox. Tur. (plagam). ¶ « post hec » ita habet hebr. et ant. sed Greg. habet « post hec flagella » Hug. | \sim post haec (flagella) iob XH Greg. | centum + et Ω^m cum hebr. | annos $\text{C}\Pi^D$; + et omnes anni uitae eius fuerunt ducenti quadraginta octo $\text{A}\text{C}\Lambda^L 2$ (post dierum in fine vers.) K^2 (item post dierum) [[et om. Λ^L ; quadr. hocto anni C, XC anni Λ^L] cum LXX et Ox. Tur.; + et facti sunt omnes anni vitae eius ducenti septuaginta sex Φ^P | \sim annos cent.*

quadr. C | et (2°) + uidit Ψ^D | suorum om. D | generatione L | dierum + amen $\text{A}\text{G}\Psi^D$.

Explicit liber (+ beati X) iob $\text{X}\Pi^P$ $\text{E}\Theta^o\text{H}\text{D}^2\text{F}\text{K}\Gamma^A\Psi^D$; liber iob explicit G; explicit liber iob feliciter amen C; explicit (explicuit Φ^P) liber iob (+ feliciter Φ^{VP}) habet (om. Φ^{OV}) uersus (om. Φ^O) numero (om. Φ^{OP}) $\text{I}\text{D}\text{C}\text{C}\Phi$; explicit liber iob secundum hebraeum deo gratias L; explicit historia beati iob prophetae SW; explicit iob n; explicit Θ^A ; finit liber iob $\Lambda^L\Theta^H$; finit deo gratias Σ^T ; finis g; sine subscriptione $\text{A}\text{Q}\text{D}^*\Omega\text{are}\text{I}\text{b}\text{g}\text{c}$.

16. <vixit $\text{A}\text{C}\text{Q}\text{K}$ | <et vidit A | <et mortuus est ACK .

50840

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

